

Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU10

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avstyrker motionerna.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har utifrån motionsyrkandenas innehåll valt att behandla 14 områden i sitt betänkande. Dessa är den övergripande utvecklingen i EU m.m., Storbritanniens utträde ur EU, EU:s utvidgning, EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, den gemensamma handelspolitiken, EU som global utvecklingspolitisk aktör, EU:s bilaterala och regionala förbindelser, EU:s grannskapspolitik, budget och finansiella frågor, rättsliga och inrikes frågor, sysselsättning och social trygghet, konkurrenskraft, transport och energi, jordbruk, fiske och miljö samt utbildning, ungdom och kultur.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att EU står inför komplexa och långsiktiga politiska utmaningar som tilltagande klimatförändringar, säkerhetspolitiska spänningar i EU:s närområden, internationell migration och ökade sociala och ekonomiska skillnader såväl inom EU som globalt. Utskottet anser att i ett osäkert omvärldsläge är ett starkt och enigt EU avgörande.

Konstitutionsutskottet, finansutskottet, försvarsutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet har yttrat sig över skrivelsen och följdmotionerna. EU-nämnden har yttrat sig över skrivelsen.

I betänkandet finns 38 reservationer (M, SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018.

Ett åttiotal yrkanden i följdmotioner.

Ett fyrtiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Den övergripande utvecklingen i EU m.m.	10
Storbritanniens utträde ur EU.....	13
EU:s utvidgning.....	15
EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.....	16
Den gemensamma handelspolitiken.....	23
EU som global utvecklingspolitisk aktör.....	25
EU:s bilaterala och regionala förbindelser.....	27
EU:s grannskapspolitik.....	33
Budget och finansiella frågor.....	36
Rättsliga och inrikes frågor.....	43
Syssestättning och social trygghet.....	46
Konkurrenskraft, transport och energi.....	49
Jordbruk, fiske och miljö.....	53
Utbildning, ungdom och kultur.....	56
Övriga yrkanden.....	58
Reservationer.....	60
1. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (M).....	60
2. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (SD).....	63
3. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (C).....	64
4. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (V).....	65
5. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (L).....	66
6. Storbritanniens utträde ur EU, punkt 2 (M).....	66
7. Storbritanniens utträde ur EU, punkt 2 (SD).....	67
8. Storbritanniens utträde ur EU, punkt 2 (C).....	68
9. Storbritanniens utträde ur EU, punkt 2 (L).....	68
10. EU:s utvidgning, punkt 3 (SD).....	69
11. EU:s utvidgning, punkt 3 (L).....	69
12. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (M).....	70
13. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (SD).....	73
14. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (V).....	75
15. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (KD).....	77
16. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (C, KD, L).....	79
17. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 6 (C, KD, L).....	79
18. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 6 (SD).....	80
19. Den gemensamma handelspolitiken, punkt 7 (SD).....	80
20. Den gemensamma handelspolitiken, punkt 7 (V).....	81
21. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 8 (SD).....	82
22. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 8 (V).....	83
23. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 8 (L).....	84
24. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 9 (SD).....	85

25. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 9 (C)	87
26. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 9 (V)	88
27. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 9 (L).....	91
28. EU:s grannskapspolitik, punkt 10 (M).....	92
29. EU:s grannskapspolitik, punkt 10 (SD)	94
30. EU:s grannskapspolitik, punkt 10 (KD)	95
31. EU:s grannskapspolitik, punkt 10 (L).....	96
32. Budget och finansiella frågor, punkt 11 (SD).....	97
33. Budget och finansiella frågor, punkt 11 (V)	100
34. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 12 (SD).....	101
35. Sysselsättning och social trygghet, punkt 13 (SD)	103
36. Konkurrenskraft, transport och energi, punkt 14 (SD)	105
37. Jordbruk, fiske och miljö, punkt 15 (SD)	107
38. Utbildning, ungdom och kultur, punkt 16 (SD).....	109
Särskilda yttranden	111
1. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (V)	111
2. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 6 (M).....	111
3. Den gemensamma handelspolitiken, punkt 7 (M)	112
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	113
Skrivelsen	113
Följdmotionerna	113
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	119
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	124
<i>Bilaga 3</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande 2018/19:KU3y	125
<i>Bilaga 4</i>	
Finansutskottets yttrande 2018/19:FiU4y	134
<i>Bilaga 5</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2018/19:FöU3y	164
<i>Bilaga 6</i>	
Kulturutskottets protokollsutdrag	173
<i>Bilaga 7</i>	
Utbildningsutskottets yttrande 2018/19:UbU2y	175
<i>Bilaga 8</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2018/19:MJU4y	184
<i>Bilaga 9</i>	
Näringsutskottets yttrande 2018/19:NU2y.....	200
<i>Bilaga 10</i>	
EU-nämndens yttrande 2018/19:EUN1y	208

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Den övergripande utvecklingen i EU m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 8 och 10,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 15 och 16 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (L)

2. Storbritanniens utträde ur EU

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 18,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 14.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (L)

3. EU:s utvidgning

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 20 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (L)

4. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1, 3 och 12,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 5–7 och 11
samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 4, 6, 11 och 12.

Reservation 12 (M)

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (V)

Reservation 15 (KD)

5. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motion

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del.

Reservation 16 (C, KD, L)

6. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1369 av Markus Wiechel m.fl. (SD) och

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del.

Reservation 17 (C, KD, L)

Reservation 18 (SD)

7. Den gemensamma handelspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,

2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 och

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8 och 9.

Reservation 19 (SD)

Reservation 20 (V)

8. EU som global utvecklingspolitisk aktör

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:757 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13, 14 och 33,

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15,

2018/19:2061 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 31.

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (V)

Reservation 23 (L)

9. EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1376 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:1385 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 8 och 10,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 3, 4, 10, 12 och 13 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 8–10.

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (C)

Reservation 26 (V)

Reservation 27 (L)

10. EU:s grannskapspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5–7,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 28 (M)

Reservation 29 (SD)

Reservation 30 (KD)

Reservation 31 (L)

11. Budget och finansiella frågor

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2, 13, 15–24, 50 och 52.

Reservation 32 (SD)

Reservation 33 (V)

12. Rättsliga och inrikes frågor

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 22 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 25–30.

Reservation 34 (SD)

13. Sysselsättning och social trygghet

Riksdagen avslår motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 32–38.

Reservation 35 (SD)

14. Konkurrenskraft, transport och energi

Riksdagen avslår motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 39–49, 51 och 53–56.

Reservation 36 (SD)

15. Jordbruk, fiske och miljö

Riksdagen avslår motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 57–63.

Reservation 37 (SD)

16. Utbildning, ungdom och kultur

Riksdagen avslår motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 64–67.

Reservation 38 (SD)

17. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

18. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2018/19:115 till handlingarna.

Stockholm den 9 maj 2019

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Markus Wiechel (SD), Pyry Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Margareta Cederfelt (M), Björn Söder (SD), Sara Heikkinen Breitholtz (S), Lars Adaktusson (KD), Aylin Fazelian (S), Fredrik Malm (L), Ludvig Aspling (SD), Janine Alm Ericson (MP), Magnus Ek (C) och Yasmine Posio (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Enligt 9 kap. 21 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet och redovisa sitt agerande i Europeiska unionen (EU) samt varje år lämna en skrivelse till riksdagen med en berättelse om verksamheten i EU. Regeringen har gjort detta genom att överlämna skrivelse 2018/19:115. I detta betänkande behandlar utskottet skrivelsen och ett åttiotal yrkanden i följdmotioner som väckts med anledning av denna. Utskottet behandlar även ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2018/19 som berör samarbetet inom EU.

Regeringens skrivelse är tillbakablickande och täcker alla EU:s verksamhetsområden. Utskottet har utifrån motionsyrkandenas innehåll valt att behandla fjorton områden i sitt betänkande.

Utrikesutskottet har gett övriga utskott tillfälle att yttra sig över skrivelsen och följdmotionsyrkanden inom deras respektive beredningsområden. EU-nämnden har getts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Följande utskott har yttrat sig: konstitutionsutskottet, finansutskottet, försvarsutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet. Även EU-nämnden har yttrat sig.

Utskottet har fortlöpande under 2018 följt aktuella EU-frågor genom föredragningar som representanter för Utrikesdepartementet har hållit inför utrikes- och biståndsrådsmöten i EU. Dessutom har utskottet fått föredragningar om aktuella EU-frågor av representanter från Utrikesdepartementet (UD). Den 6 november 2018 informerade dåvarande EU-minister Ann Linde om brexit och EU:s framtid. Enhetschef Helena Rietz m.fl. (UD), informerade om EU:s Afrikarelationer den 6 december 2018. Utrikesrådet Johannes Oljelund m.fl. (UD), informerade om budgetanslaget Grannskapet och omvärlden i EU:s budgetram för 2021–2027. EU-minister Hans Dahlgren informerade om brexit och EU:s framtid den 12 februari 2019. Hans Dahlgren informerade om EU:s framtid även den 2 maj 2019. Miljöminister Isabella Lövin informerade om kommissionens meddelande om ett hållbart Europa 2030. Utrikesdepartementets enhetschef och ambassadör Gustaf Lind informerade om en eventuell global sanktionsregim för mänskliga rättigheter den 11 april 2019.

Utskottet deltog i interparlamentariska konferenser om EU:s gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik i Wien den 10–12 oktober 2018 och i Bukarest den 7–8 mars 2019. Utskottets ordförande deltog i en interparlamentarisk konferens om EU:s framtid i Europaparlamentets utrikesutskott den 10 oktober 2018. Utskottet deltog även i en interparlamentarisk konferens om valobservationer i Europaparlamentets utskott den 10–11 oktober 2018. Utskottet deltog vidare i en

interparlamentarisk konferens i Paris om konsultationer med allmänheten om EU den 8 november 2018. Utskottet besökte Finland den 4–5 mars 2019. En ledamot från utrikesutskottet deltog i en interparlamentarisk konferens om EU:s framtid den 1–2 april i Bukarest.

Utrikesutskottet har även deltagit i mottagandet av ett antal utländska högnivåbesök med koppling till EU:s medlemsstater. Ledamöter från utskottet deltog i talmannens möte med Ungerns utrikesminister Péter Szijjártó den 19 juni 2018. Den 26 mars 2019 tog ledamöter från utskottet emot Zoltán Kovács, Ungerns statssekreterare för internationell kommunikation.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i EU under 2018. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionens samarbete och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Utskottets överväganden

Den övergripande utvecklingen i EU m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU-samarbetets inriktning och utveckling samt yrkanden om EU:s institutioner.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V) och 5 (L).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse över den övergripande utvecklingen i EU (s. 17–22), delaktigheten i EU-arbetet (s. 23) och EU:s institutioner m.m. (s. 150–154).

Motionerna

I partimotion 2018/19:2040 yrkande 1 anför Jan Björklund m.fl. (L) att Sverige ska ta täten i EU:s reformarbete. Sverige ska bli ett land i EU:s kärna, ett land som driver på för effektiva institutioner och beslutsprocesser som präglas av insyn och öppenhet.

I kommittémotion 2018/19:2859 yrkande 4 anför Kerstin Lundgren m.fl. (C) bl.a. att EU ska vara rustat att möta de gränsöverskridande hot som unionen står inför, även om det skulle innebära en breddning av de uppgifter som unionen har i dag.

I motion 2018/19:2903 yrkande 8 anför Hans Wallmark m.fl. (M) att EU ska fokusera på fler handelsfrämjande reformer, en effektivare miljö- och klimatpolitik, krafttag mot den gränsöverskridande brottsligheten, att utveckla utrikes- och säkerhetspolitiken, en långsiktigt hållbar migrationspolitik och att värna frihet och demokrati i EU och i vår omvärld. I samma motion yrkande 10 anför motionärerna att EU-samarbetet ska fokusera på områden som ger ett verkligt mervärde för Europas befolkning. EU:s konkurrenskraft måste öka, och EU behöver leda utvecklingen för en frihandelsvänlig värld. EU ska bedriva en klimatpolitik som visar länderna som har de största utsläppen i världen att det går att kombinera fler jobb och ökat ekonomiskt välbefinnande med minskade utsläpp. Det bör ställas tydligare krav på EU:s medlemsländer att efterleva fattade EU-beslut, men också att följa grundläggande demokratiska principer och värderingar.

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 15 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anför att regeringen ska verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvodet för alla EU-parlamentariker. I samma motion yrkande 16 anför att regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast sammanträder i Bryssel.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 1 anför Lars Andersson m.fl. (SD) att demokratisering av EU-institutionerna är det viktigaste medlet för att öka medborgarnas delaktighet.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet vill på nytt framhålla att det värdesätter Europeiska kommissionens arbete för att främja och försvara rättsstatens principer. EU har åtagit sig att garantera de rättigheter som uttrycks i stadgan om de grundläggande rättigheterna och att slå vakt om att stadgan följs i medlemsstaterna. Mänskliga rättigheter och människors demokratiska delaktighet är hörnstenar som bör värnas och genomsyra arbetet såväl i EU som globalt.

Utskottet vill liksom tidigare peka på att ett öppet och effektivt beslutsfattande främjar den demokratiska legitimiteten, och det vill framhålla vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när det gäller trepartsförhandlingarna mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Utskottet välkomnar regeringens arbete för en ökad öppenhet i EU:s institutioner, bl.a. genom bevakningen av mål i EU-domstolen och tribunalen.

Vad gäller frågan om Europaparlamentets säte förutsätter utskottet alltjämt att regeringen stöder alla strävanden att Europaparlamentets kostsamma flyttning mellan två städer ska upphöra. Mot denna bakgrund anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3050 yrkandena 15 och 16 och motion 2018/19:3052 yrkande 1.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden vill liksom tidigare år uttrycka sin uppskattning över skrivelsen som ger en bra översikt över verksamheten i EU 2018. Kontakterna mellan EU-nämnden och regeringen har fungerat väl såväl på politisk nivå som på tjänstemannanivå. Samarbetet har präglats av fortsatt god samarbetsanda. Regeringens information och samråd med EU-nämnden har även fungerat väl under perioden med övergångsregeringen.

När det gäller risk för dubbla samråd med EU-nämnden, dvs. att det både sker samråd om s.k. A-punkter som ska tas upp för beslut vid rådsmöte och andra former av skriftligt samråd i samma fråga, har ett arbete inletts för att lösa denna problematik.

Utskottets ställningstagande

I regeringens skrivelse om verksamheten i EU under 2018 konstateras att regeringen hade fyra vägledande prioriteringar för sitt EU-arbete under året: ett socialt Europa för jobb och inkluderande tillväxt, en ambitiös klimat-,

energi- och miljöpolitik, ett gemensamt asylsystem och utökat migrationssamarbete samt ett säkert EU i en säker värld.

Frågorna om Storbritanniens utträde och EU:s migrationspolitik hade en framträdande position på EU:s dagordning under 2018. EU fortsatte att ha en central roll i de internationella klimatförhandlingarna. Händelseutvecklingen i omvärlden har drivit på en aktiv utrikes- och säkerhetspolitik när det gäller bl.a. Syrien, Myanmar och Iran. De ekonomiska sanktionerna mot Ryssland förlängdes. Arbetet med att genomföra EU:s globala strategi inom säkerhet och försvar fortsatte. Inom handelsområdet fortsatte EU att driva ett öppet och regelbaserat multilateralt handelssystem. Frihandelsavtalet med Japan undertecknades. Förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 inleddes under året. Den kommande budgetramen behöver anpassas till det bortfall av intäkter som Storbritanniens utträde kan innebära. Arbetet med den inre marknaden fortsatte under året.

Utskottet konstaterar att EU står inför komplexa politiska problem som tilltagande klimatförändringar, säkerhetspolitiska spänningar i EU:s närområden, internationell migration och ökade sociala och ekonomiska skillnader såväl inom EU som globalt. I ett osäkert omvärldsläge är ett starkt och enigt EU avgörande. Utskottet konstaterar i likhet med i betänkande 2017/18:UU10 att det svenska EU-medlemskapet ger Sverige en större möjlighet att vara med och utforma politiken på europeisk och global nivå. EU är det bästa verktyget för att hantera gränsöverskridande utmaningar och det bästa verktyget för att garantera fred, demokrati, säkerhet och tillväxt. EU-samarbetet bygger på gemensamma grundläggande värden om frihet, demokrati, jämställdhet och rättsstaten. Dessa värden utgör grunden för ett fungerande samarbete och för ett ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna och gentemot resten av världen.

Att visa globalt ledarskap för klimatet är en av EU:s viktigaste uppgifter. EU:s inre marknad har varit en motor för tillväxt och utveckling i Europa. För att bibehålla EU:s konkurrenskraft bör EU fortsätta att riva handelshinder och dra nytta av den fria rörligheten för varor och tjänster. Utskottet anser att EU bör satsa på tillväxtfrämjande åtgärder som forskning, klimatet, hållbara lösningar för migration, att stärka konkurrenskraft och knyta fler handelsavtal. Utrikesutskottet vidhåller sin uppfattning (utl. 2017/18:UU4) att EU-samarbetet måste fortsätta att utvecklas och förbättras för att bibehålla sin legitimitet. Det är också för förtroendets skull av stor vikt att de beslut som EU fattar också genomförs.

Därmed avstyrker utrikesutskottet motionerna 2018/19:2040 yrkande 1, 2018/19:2859 yrkande 4, 2018/19:2903 yrkandena 8 och 10, 2018/19:3050 yrkandena 15 och 16 samt 2018/19:3052 yrkande 1.

Storbritanniens utträde ur EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden relaterade till Storbritanniens utträde ur EU.

Jämför reservation 6 (M), 7 (SD), 8 (C) och 9 (L).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse över processen kring Storbritanniens utträde under 2018 (s. 23–24).

Motionerna

I partimotion 2018/19:2040 yrkande 4 anför Jan Björklund m.fl. (L) vikten av att brexitförhandlingarna resulterar i ett balanserat avtal som bäddar för fortsatt nära samarbete, minimerar handelshinder för varor och tjänster samt slår vakt om rättigheterna för EU-medborgare i Storbritannien. För att Storbritannien ska kunna vara delaktig i den inre marknaden krävs att landet accepterar den fria rörligheten för personer.

I kommittémotion 2018/19:2859 yrkande 18 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) anføres att Sverige och EU ska värna goda relationer med Storbritannien efter utträdet ur EU.

I motion 2018/19:2903 yrkande 9 av Hans Wallmark m.fl. (M) anføres att Sverige har allt att vinna på att Storbritannien knyts så nära EU som möjligt. Sverige behöver vara aktivt och konstruktivt bidra till förhandlingsarbetet med Storbritannien om den framtida relationen.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 14 anføres av Lars Andersson m.fl. (SD) att Storbritanniens utträde ur unionen ska behandlas korrekt och inte bemötas av sanktioner, bestraffningar eller dylikt.

EU-nämndens yttrande

Förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU har präglat EU-arbetet. Det har funnits en bred samsyn i nämnden i fråga om den svenska hållningen i förhandlingarna om utträdesavtalet när frågan vid flera tillfällen diskuterats inför såväl allmänna rådet som Europeiska rådet. Regeringen har i fråga om den framtida relationen mellan EU och Storbritannien fått stöd för sin hållning, med undantag för en avvikande mening från ett parti.

Utskottets ställningstagande

I mitten av november 2018 avslutades förhandlingarna mellan EU och Storbritannien om Storbritanniens utträdesavtal och den politiska deklarationen om den framtida förbindelsen. Förhandlingsresultatet

godkändes av den brittiska regeringen samt den 25 november 2018 av Europeiska rådet vid dess extraordinära möte. Därefter inleddes den parlamentariska godkännandeprocessen på båda sidor. Europeiska rådet fattade beslut den 11 januari 2019, dels om att ge ordförandena Juncker och Tusk i uppdrag att gemensamt underteckna avtalet å EU:s vägnar, dels att godkänna utkastet till beslut om att ingå avtalet.

Det brittiska parlamentets underhus avvisade den 15 januari 2019 med stor majoritet överenskommelsen med EU. Efter ytterligare omgångar röstades överenskommelsen återigen ned den 12 mars. Inför denna omröstning hade EU och Storbritannien enats om ett klagörande och rättsligt bindande dokument om tolkningen av den s.k. irländska reservlösningen. Det brittiska underhuset hade därefter indikativa omröstningar om alternativa vägar framåt, men kunde inte enas.

Detta ledde till att premiärminister May anmälde behov av att förlänga tidsfristen för det brittiska utträdet, vilken annars skulle ha löpt ut vid midnatt mellan den 29 och 30 mars. Europeiska rådet beslutade den 21 mars i samförstånd med den brittiska regeringen att förlänga tidsfristen t.o.m. den 22 maj 2019 under förutsättning att underhuset under följande vecka skulle godkänna utträdesavtalet. Om så inte skedde, skulle förlängningen löpa t.o.m. den 12 april. Därefter röstade det brittiska underhuset den 29 mars 2019 ånyo ned utträdesavtalet, och den 1 april hade det brittiska underhuset ytterligare en omgång av indikativa omröstningar utan att kunna enas om en väg framåt. Den 2 april meddelade premiärminister May att hon avsåg försöka enas med oppositionen om en väg framåt som innefattade att avtalet med EU godkändes. Vid det extrainsatta toppmötet den 10 april beslutade EU:s stats- och regeringschefer efter begäran från Storbritannien att förlänga Storbritanniens förhandlingsperiod. Landet har därmed t.o.m. den 31 oktober på sig att ratificera utträdesavtalet. En utvärdering av utvecklingen ska göras i samband med Europeiska rådets möte i juni 2019. Om Storbritannien skulle godkänna utträdesavtalet tidigare, ska landet lämna EU följande månad. Förlängningen ska enligt Europeiska rådet inte påverka arbetet i EU-institutionerna. Om Storbritannien fortfarande är medlem i EU den 23–26 maj måste landet arrangera val till Europaparlamentet. Enligt överenskommelsen vid Europeiska rådet kan utträdesavtalet inte omförhandlas, men ändringar kan göras i deklARATIONEN om den framtida relationen, om Storbritanniens ståndpunkt skulle utvecklas. I överenskommelsen tydliggörs också att Storbritannien som utträdande medlemsstat ska agera i enlighet med principen om lojalt samarbete.

Utskottet konstaterar att det är i Sveriges och EU:s intresse att Storbritanniens utträde ur EU sker under ordnade former och att EU har en så nära relation som möjligt med Storbritannien i framtiden. Det innefattar en bred och djup relation när det gäller handel med varor och tjänster och nära samarbete på andra områden som inre och yttre säkerhet, forskning m.m.

Därmed avstyrker utrikesutskottet motionerna 2018/19:2040 yrkande 4, 2018/19:2859 yrkande 18, 2018/19:2903 yrkande 9 och 2018/19:3052 yrkande 14.

EU:s utvidgning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s utvidgning.
Jämför reservation 10 (SD) och 11 (L).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse vad som skett under 2018 i processen kring EU:s utvidgning (s. 28–31).

Motionerna

I partimotion 2018/19:2040 yrkande 20 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att EU bör fortsätta växa. Sverige ska därför fortsätta stödja att medlemsförhandlingar inleds för Albanien och Makedonien. Alla länder i Europa ska kunna bli EU-medlemmar när man uppfyller högt ställda krav på demokrati, rättsstat, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi. Men kontrollen på att dessa villkor uppfyllts måste vara hårdare än vid tidigare utvidgningar. Länder som inte strävar mot ovannämnda värderingar ska inte kunna inleda eller fortsätta medlemsförhandlingar.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 3 av Lars Andersson m.fl. (SD) anförs att nya medlemsländer måste nå upp till kriterierna av egen förmåga. EU är i dagsläget inte kapabelt att ta in fler medlemmar som riskerar att förvärra ekonomiska problem eller som inte kan upprätthålla kontroll över sina gränser. EU bör i stället verka för utökat handelsutbyte med länder i dess närhet.

Utskottets ställningstagande

I regeringens skrivelse anges utvidgningen som en av EU-samarbetets största framgångar. Skrivelsen beskriver utvidgningen som ett av unionens mest kraftfulla verktyg för att främja stabilitet, välbefinnande och demokrati i närområdet. Utskottet konstaterar att utsikterna till medlemskap driver på kandidatländernas reformarbete och leder till positiva demokratiska, politiska, ekonomiska och sociala förändringar. Som i betänkande 2017/18:UU10 anser utskottet att en trovärdig utvidgningspolitik förutsätter att EU står fast vid ingångna åtaganden. EU:s utvidgning är fortfarande ett viktigt instrument för att främja stabilitet och utveckling i EU:s närområde. Principer om

konditionalitet och framsteg på egna meriter bör ligga till grund för den fortsatta processen.

Utskottet stöder ett tydligt EU-perspektiv för länderna på västra Balkan och anser i likhet med i betänkande 2018/19:UU4 att arbetet för att uppmuntra samtliga länder på västra Balkan att ta steg mot ett EU-närmande bör fortsätta.

Därmed avstyrker utrikesutskottet motionerna 2018/19:2040 yrkande 20 och 2018/19:3052 yrkande 3.

EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, inklusive om att införa tematisk sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter.

Jämför reservation 12 (M), 13 (SD), 14 (V), 15 (KD), 16 (C, KD, L), 17 (C, KD, L) och 18 (SD) samt särskilt yttrande 1 (V) och 2 (M).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för vad som skett inom EU:s utrikes- och säkerhetspolitik under 2018 (s. 37–47).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:766 yrkande 5 av Roger Richtoff m.fl. (SD) anförs att Sverige bör låta bli att delta i ytterligare beredskapsperioder för EU:s stridsgrupper.

I kommittémotion 2018/19:1366 yrkande 4 av Markus Wiechel m.fl. och i motion 2018/19:3052 yrkande 4 av Lars Andersson m.fl. argumenterar Sverigedemokraterna mot att EU:s institutioner ska ha full behörighet att föra Sveriges talan inom FN.

I kommittémotion 2018/19:2777 yrkande 3 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) anförs att Sverige ska driva på för en mer aktiv, samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet. I samma motion yrkande 4 anförs att EU:s globala strategi bör kontinuerligt utvärderas i syfte att utreda om den uppfyller ändamålen.

I kommittémotion 2018/19:1369 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en svensk Magnitskijlagstiftning. Den s.k. Magnitskijlagen antogs av den amerikanska kongressen 2012 för att straffa ryska företrädare som sågs som ansvariga för den ryske revisorn Sergej Magnitskij:s död i ett ryskt fängelse 2009. Den amerikanska kongressen antog därefter 2016 en global Magnitskijlag som

innebär att den amerikanska regeringen kan besluta om sanktioner som riktar sig mot utländska företrädare som anses vara inblandade i brott mot de mänskliga rättigheterna. Motionärerna anför att Magnitskijsanktioner är effektiva eftersom de tar sikte på de personer som är ansvariga för människorättsbrott. I motion 2018/19:2859 yrkande 2 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) anføres bl.a. att Magnitskijsanktioner bör införas i EU och att förutsättningarna för att införa Magnitskijsanktioner i Sverige bör utredas.

I motion 2018/19:2903 yrkande 1 av Hans Wallmark m.fl. (M) anføres bl.a. att svensk utrikespolitik ska vara en tydlig röst för frihet och mänskliga rättigheter runt om i världen. Demokratisk utveckling ska stödjas när och där den är på tillbakagång. Ett starkt samarbete inom EU med bl.a. ökat fokus på ekonomisk konkurrenskraft och en gemensam röst inom utrikespolitiken är ett av de viktigaste verktygen för att möta framtidens utmaningar. I samma motion yrkande 3 anføres att Sverige genom att främja demokrati, folkrätt och de mänskliga fri- och rättigheterna också försvarar Sveriges säkerhet, välbefinnande och intressen i den internationella politiken. Vidare anføres i yrkande 12 bl.a. att Sverige ska spela en ledande roll inom EU för att utveckla, förstärka och effektivisera den gemensamma utrikespolitiken och Europeiska utrikestjänsten.

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 5 anför Håkan Svenneling m.fl. (V) att regeringen bör verka för att EU konsekvent står upp för mänskliga rättigheter, folkrätten och demokratin i sina relationer till andra länder. I samma motion yrkande 6 anføres att EU:s riktlinjer för export av krigsmateriel innebär ett förbud mot export till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, diktaturer och krigförande stater. Vidare anför motionärerna i yrkande 7 att Sverige ska verka för att EU inför ett vapenembargo mot de stater som ingår i den saudiskeledda koalitionen. Motionärerna anför i yrkande 11 att Sverige bör ta initiativ till att EU inför ett vapenembargo mot Israel.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 6 av Lars Andersson m.fl. (SD) anføres att konsulär beredskap även i fortsättningen ska vara nationell kompetens. I samma motion yrkande 11 anføres att Sverige ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik i huvudsak ska ligga på respektive medlemsland och därmed motverka en inriktning som går mot en sammanvävd militär organisation. Motionärerna framhåller att det för det svenska försvarets framtida utveckling är nödvändigt att ha tillgång till en tekniskt väl utvecklad försvarsindustri med bred kompetens. Vidare ska en svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel kunna använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsstater som har en viktig försvarsindustri. Motionärerna anför i yrkande 12 att civilförsvar inte organiseras bäst på EU-nivå eftersom det innebär att ytterligare makt förskjuts från Sverige till EU. Dessutom är det vanskligt för Sverige att förlita sig på andra aktörer när det gäller tillgången till ett adekvat utrustat brand- och civilförsvar.

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att utskottet inte delar motionärernas bedömning att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet präglas av överstatlighet och inte heller bedömningen att riksdagens inflytande över beslut om ett svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat. Militära och försvarsmässiga beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Om det rör sig om ett bidrag med svenska väpnade styrkor utomlands krävs ett riksdagsbeslut. Liksom vid behandlingen av tidigare motionsyrkanden vill utskottet framhålla att ett svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser också handlar om att främja Sveriges nationella säkerhet och svenska intressen.

Utskottet anser liksom tidigare att Sverige ska fortsätta att aktivt verka inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Därmed stöder utskottet det svenska deltagandet i PESCO i enlighet med de kriterier och åtaganden som de deltagande länderna enas om. Utskottet vill även lyfta fram vikten av EU:s arbete för förstärkt cybersäkerhet.

Utskottet anser liksom tidigare att en konkurrenskraftig och innovativ europeisk försvarsindustri – kännetecknad av öppenhet, transparens och likabehandling av samtliga europeiska leverantörer – behövs för att behålla och utveckla Europas försvarsförmåga.

Utskottet vidhåller även sitt tidigare ställningstagande att det fortsatta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. Försvarsmaktens operativa behov för att nå den förmåga som riksdagen och regeringen har beslutat om ska vara styrande för den svenska materielförsörjningen. Att bibehålla såväl undervattensförmågan som stridsflygförmågan samt integritetskritiska delar av ledningssystem såsom sensorer, telekrig och krypto är väsentliga säkerhetsintressen för Sverige som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling. Därmed gör utskottet bedömningen att motionärernas ståndpunkter på detta område i huvudsak ligger i linje med regeringens och utskottets.

Utskottet anser, liksom i betänkande 2018/19:FöU7, att det krävs ytterligare arbete för att säkerställa att Sverige är tillräckligt väl utrustat för att kunna hantera framtida skogsbränder eller andra stora händelser på ett så effektivt sätt som möjligt. Det är därför viktigt att se över och utveckla de resurser och system som i dag finns tillgängliga för att stärka kapaciteten att hantera större händelser, t.ex. genom en utvecklad förmåga att bekämpa bränder från luften. Utskottet välkomnar de åtgärder som vidtagits efter skogsbränderna sommaren 2018 och vill lyfta fram att Sverige i samband med bränderna tog emot hjälp från ett flertal länder genom civilskyddsmekanismen. Utskottet avser att följa regeringens behandling av MSB:s förslag om att förmågan när det gäller flygande resurser för brandbekämpning från luften ska vara en del av civilskyddsmekanismen och därmed till del finansieras av EU

inom ramen för räddningstjänsten Resc EU. Utskottet välkomnar regeringens ambition att få resurser för luftburen bekämpning av skogsbränder inom ramen för räddningstjänsten Resc EU stationerade i Sverige och avser att följa regeringens arbete med frågan.

Därmed föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 yrkandena 11 och 12.

EU-nämndens yttrande

Inför rådet för utrikesfrågor har det i EU-nämnden sammantaget funnits stöd för regeringens linje. Avvikande meningar har anmälts i nämnden bl.a. vid behandling inför rådets slutsatser om utvecklingen av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, inklusive i frågan om det permanenta strukturerade samarbetet om försvar och säkerhet.

Utskottets ställningstagande

Regeringens skrivelse beskriver hur 2018 präglades av ett osäkert omvärldsläge med ett ökat ifrågasättande av internationella normer och internationellt samarbete. Denna utveckling visar enligt utskottet på behovet av en aktiv och gemensam europeisk utrikes- och säkerhetspolitik som värnar om den europeiska säkerhetsordningen. Sveriges säkerhet är beroende av att en regelbaserad världsordning bibehålls som har multilateralism som sin huvudprincip och Förenta nationerna som kärna. Säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra, och hot mot fred och säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Det europeiska samarbetet inom utrikes- och säkerhetspolitiken är av stor vikt eftersom inget europeiskt land ensamt kan hantera utmaningar mot den gemensamma säkerheten.

I skrivelsen anges målet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken som att värna unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. Utskottet anser som tidigare att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. EU:s globala strategi utgör ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Under året har arbetet med att genomföra EU:s globala strategi inom säkerhet och försvar fortsatt. Ett omfattande arbete har genomförts och flera större beslut har fattats för att stärka den civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

I regeringens skrivelse beskrivs hur särskilt fokus under 2018 ägnades åt hur EU kan stärka sitt arbete till stöd för effektiv multilateralism i ljuset av utmaningarna som det multilaterala systemet och den regelbaserade världsordningen står inför. För att möta dessa utmaningar behövs att medlemsstaterna och EU-institutioner som kommissionen och Europeiska utrikestjänsten (European External Action Services) i ett nära samarbete tar ett samlat grepp om de olika instrument som står till unionens förfogande.

Europeiska unionens unika styrka när det gäller att förebygga och hantera kriser ligger i dess förmåga att utnyttja såväl civila som militära resurser och förmågor som ett led i EU:s bredare integrerade strategi för externa konflikter och kriser. Mot bakgrund av de säkerhetspolitiska utmaningar som EU står inför välkomnar utskottet arbetet med att utveckla och fördjupa EU-samarbetet inom säkerhet och försvar som ett led i att genomföra EU:s globala strategi. Enligt EU:s globala strategi ska det göras en årlig uppföljning över läget när det gäller denna strategi, och inom uppföljningen ska det påpekas inom vilka områden det behövs ytterligare åtgärder. Den senaste uppföljningsrapporten publicerades i juni 2018.

Europeiska rådet har sedan 2016 upprepade gånger betonat att de europeiska länderna måste ta ett större ansvar för sin säkerhet. Den 19 november 2018 underströk Europeiska rådet i sina slutsatser att EU genom att möta Europas nuvarande och framtida behov på säkerhets- och försvarsområdet kommer att stärka sin kapacitet att agera som säkerhetsgarant, sitt strategiska oberoende och sin förmåga att samarbeta med olika partner. Rådet påminde om att detta på ett avgörande sätt kommer att förstärka Europas bidrag till en regelbaserad global världsordning med FN i centrum. Att EU antog pakten om civil gemensam säkerhets- och försvarspolitik i november 2018 innebar att det fördjupade försvarspolitiska samarbetet kompletterades med en stärkt civil krishanteringsförmåga. Målet med den civila gemensamma säkerhets- och försvarspakten är att stärka EU:s förmåga att placera ut civila krishanteringsuppdrag. Uppdragen syftar till att stärka polisen, rättsstaten och den civila förvaltningen i instabila och konfliktfyllda sammanhang. Utskottet stöder ambitionerna att göra den civila krishanteringsförmågan starkare, mer flexibel och närmare sammanbunden med andra instrument som finns för att genomföra den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Utskottet anser att EEAS är ett viktigt verktyg för en samlad och effektiv utrikespolitik. Genom en stark och väl fungerande utrikestjänst finns det enligt utskottet bättre förutsättningar för ökad samstämmighet i EU:s globala agerande och ökade möjligheter att tydligare samordna de instrument som finns till förfogande.

EU:s stridsgrupper bidrar till EU:s kapacitet att hantera kriser och stärker EU som global aktör i utrikes- och säkerhetspolitiken. Enligt regeringens skrivelse om Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering lägger regeringen vikt vid att utveckla tillämpningen av EU:s stridsgrupper för att bättre kunna stödja FN:s fredsbevarande uppdrag. Finansieringen av dessa styrkor ses även över.

EU spelade med aktiv svensk medverkan en viktig roll i FN:s arbete under året, och unionen var drivande i flera förhandlingsprocesser, resolutioner och initiativ. Sverige har, bl.a. som säkerhetsrådsmedlem, kontinuerligt verkat för att främja gemensamma EU-prioriteringar som en FN-reform, att upprätthålla en regelbaserad världsordning och att arbeta konfliktförebyggande. Sverige är drivande för att temat kvinnor, fred och säkerhet ska få större uppmärksamhet

inom FN. FN är EU:s viktigaste partner i fält när det gäller att skapa fred och säkerhet.

När det gäller EU som aktör i FN konstaterar utskottet i likhet med i betänkande 2017/18:UU10 att EU:s status som aktör i FN formaliseras genom resolution 65/276 av den 3 maj 2011.

EU har ett starkt engagemang för mänskliga rättigheter och är en global aktör på området. Mänskliga rättigheter är en integrerad del av EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s arbete för mänskliga rättigheter inbegriper en rad tematiska frågor, bl.a. kampen mot dödsstraff och tortyr, skyddet av religions- och övertygelsefrihet, icke-diskriminering av hbtq-personer, kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, barnets rättigheter, civilsamhällets utrymme och respekten för den internationella humanitära rätten. Utskottet understryker vikten av att unionen vilar på de gemensamma värdena i artikel 2 i EU-fördraget. Utskottet vill se att regeringen fortsätter att verka för att EU ska vara en stark aktör för de mänskliga rättigheternas allmänna giltighet, för demokrati och för rättsstatens principer globalt, såväl i multilaterala forum som i relationen med tredjeländer.

EU använder sanktioner som ett utrikespolitiskt instrument för att främja fred och säkerhet, förhindra konflikter, försvara demokratiska principer och mänskliga rättigheter, förhindra spridning av massförstörelsevapen samt bekämpa terrorism. Utskottet konstaterar att sanktioner som tillämpas av Sverige är antingen beslutade av FN:s säkerhetsråd eller av EU:s medlemsstater som en del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Att införa EU-sanktioner kräver enhällighet.

Diskussioner om en möjlig global tematisk EU-sanktionsregim för mänskliga rättigheter har inletts i EU. För tillfället finns det möjlighet för EU att i vissa tematiska eller politiska och geografiskt begränsade sanktionsregimer införa sanktioner som riktar sig mot personer och enheter som är involverade i människorättskränkningar och övergrepp. Diskussionen om en möjlig global tematisk sanktionsregim för mänskliga rättigheter inkluderar grundläggande frågeställningar som exempelvis samspelet med existerande MR-instrument och sanktionsregimer, utformning och omfattning av sanktionerna samt hur rättssäkerheten ska garanteras. Diskussionerna är i ett tidigt skede och det finns ännu inget konkret förslag att ta ställning till. Utskottet vidhåller som i betänkande 2017/18:UU10 att Sverige ska samarbeta med andra EU-länder i syfte att få fram en global tematisk EU-lagstiftning om individuella MR-sanktioner. Om en global tematisk EU-lagstiftning om individuella MR-sanktioner inte skulle vara en framkomlig väg, anser utskottet att förutsättningarna för en nationell lagstiftning i detta syfte bör utredas. När det gäller sanktioner riktade specifikt mot Ryssland behandlas denna fråga i kapitlet om EU:s bilaterala och regionala förbindelser.

En grundläggande princip för samarbetet inom EU på det konsulära området är att dessa frågor är nationella angelägenheter och att samarbetet därmed är mellanstatligt. Konsulärt skydd är en integrerad del av unionens politik i fråga om medborgares rättigheter, och under senare år har

utvecklingen gått kontinuerligt mot ett ökat samarbete på området. Mot bakgrund av den senare tidens större kriser och deras påverkan på unionsmedborgarna samt den ökade turismen har det ansetts finnas ett behov av att stärka det konsulära EU-samarbetet. Samordning och samarbetsåtgärder har därför vidtagits bl.a. för att främja EU-medborgares möjligheter att i tredje land få konsulärt skydd från annat EU-lands utlandsbeskickning när deras eget land inte är representerat i landet. Denna rätt till konsulärt skydd i tredje land där medborgarens land inte finns representerat finns reglerat i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) artiklarna 20 (2) c och 23.

Bland följdmotionerna finns yrkanden om exportkontroll och vapenembargon. Även om vapenexport är en nationell angelägenhet finns det en mellanstatlig överenskommelse mellan EU:s medlemsstater om gemensamma bestämmelser för kontroll av vapenexport. Det nuvarande EU-regelverket ställer upp ett antal utförliga kriterier som alla medlemsstater ska tillämpa vid prövningen av exportkontrollärenden. Kriterierna avser bl.a. situationen i mottagarlandet när det gäller respekt för mänskliga rättigheter och risken för väpnad konflikt. Sverige är en stark förespråkare för strikta och tydliga bestämmelser för vapenexport även på EU-nivå. Inom ramen för den pågående översynen av EU:s bestämmelser verkar Sverige för att mottagarlandets demokratiska status i likhet med det svenska regelverket ska utgöra en faktor vid tillståndsbedömningen. Utskottet konstaterar i likhet med i betänkande 2017/18:UU20 att EU inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken genomför embargon mot bl.a. handel med vapen och produkter med dubbla användningsområden som har beslutats av FN. EU kan med enhällighet också besluta om vissa embargon som går utöver vad FN:s säkerhetsråd har beslutat. Utskottet vill framhålla att dessa beslut av EU:s råd är ett utslag av medlemsstaternas vilja att agera gemensamt i olika säkerhetspolitiska frågor.

I övrigt ansluter sig utskottet till de ställningstaganden som försvarsutskottet har gjort i sitt yttrande.

Därmed avstyrker utrikesutskottet motionerna 2018/19:766 yrkande 5, 2018/19:1366 yrkande 4, 2018/19:1369, 2018/19:2777 yrkandena 3 och 4, 2018/19:2859 yrkande 2 i denna del, 2018/19:2903 yrkandena 1, 3 och 12, 2018/19:3050 yrkandena 5–7 och 11 samt 2018/19:3052 yrkandena 4, 6, 11 och 12.

Den gemensamma handelspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s gemensamma handelspolitik.

Jämför reservation 19 (SD) och 20 (V) samt särskilt yttrande 3 (M).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för vad som skett inom den gemensamma handelspolitiken under 2018 (s. 47–49).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20 anförs att Sverige bör verka för att EU ska ställa tydliga krav på ratificering av Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta kärnkonventioner vid förhandlingar om associationsavtal och andra former av handelsavtal.

I kommittémotion 2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 anförs att regeringen ska verka för att hjälpa vissa bönder inom FN:s drog- och brottsbekämpningsbyrås (UNODC) skördeutbytesprogram att lättare kunna sälja sina produkter i Europa.

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 8 anför Håkan Svenneling m.fl. (V) att inga fler odemokratiska och miljöfarliga EU-handelsavtal ska tecknas. I samma motion yrkande 9 anförs att regeringen ska verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet vill med anledning av yrkandena som rör EU:s handelspolitik i motion 2018/19:3050 hänvisa till det som utskottet anförde när liknande handelspolitiska frågor behandlades våren 2018 (bet. 2017/18:NU11). Utskottet vill även framhålla att det sedan länge finns ett brett stöd i riksdagen för uppfattningen att frihandel i grunden är något positivt och därmed en viktig princip att värna.

Enligt utskottets mening ska handelsavtal respektera demokratiskt fattade beslut, och stater måste ges rätt att införa regleringar för att skydda sina medborgare, konsumenter, arbetstagares rättigheter, hälsa och miljö.

Avslutningsvis vill utskottet uppmärksamma det faktum att näringsutskottet senare under våren 2019 kommer att återkomma till olika förslag som rör handelspolitiken i samband med beredningen av motioner från den allmänna motionstiden hösten 2018. Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl för utrikesutskottet att tillstyrka något av de ovannämnda motionsyrkandena.

Därmed anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3050 yrkandena 8 och 9.

EU-nämndens yttrande

Inom den gemensamma handelspolitiken har USA:s tullar på stål och aluminium samt EU:s motåtgärder varit en viktig fråga. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt inför det informella toppmötet i maj samt inför Europeiska rådet i juni.

Utskottets ställningstagande

Enligt skrivelsen bidrar EU:s handelspolitik till tillväxt och sysselsättning och är en central del av EU:s roll som global aktör. Målet för arbetet med EU:s gemensamma handelspolitik är att bidra till en hållbar tillväxt och sysselsättning i EU. Sverige, med sin bakgrund som frihandelsnation, har en viktig roll i en värld som blir alltmer protektionistisk. Regeringen fortsätter att driva att EU ska ha en öppen och regelbaserad handelspolitik gentemot omvärlden. Öppen och rättvis handel uppnås genom att utveckla öppna, enkla, icke-diskriminerande och legitima regler för internationell handel och internationella investeringar. Miljön, klimatet, löntagarnas intressen och människors hälsa ska värnas i handelspolitiken. Sverige har inom EU arbetat för att EU:s bilaterala och regionala handelsavtal ska främja ILO:s globala normer och framför allt kärnkonventionerna. Utskottet konstaterar att en öppen, rättvis och frihandelsvänlig handelspolitik är en av grundstenarna för tillväxt och sysselsättning i Sverige och i EU.

Under 2018 gjordes framsteg i flera förhandlingar. Frihandelsavtal med Japan trädde i kraft i februari 2019. Med Singapore undertecknades både frihandels- och investeringsskyddsavtal i oktober. Frihandelsavtalet med Vietnam är färdigförhandlat. Förhandlingar om uppdaterat handelsavtal med Chile och Mexiko fortsätter. Frihandelsförhandlingarna med Mercosur (Brasilien, Argentina, Uruguay och Paraguay) ser ut att närma sig slutskedet. Frihandelsförhandlingar pågår med Indonesien, Australien och Nya Zeeland. Förhandlingar om investeringsskydd med Kina fortsätter.

För människor som lever i fattigdom kan handel bidra till en bättre utveckling i linje med politiken för global utveckling och Agenda 2030. EU och dess medlemsstater är tillsammans världens största givare av Aid for Trade, dvs. handelsrelaterat utvecklingssamarbete. Under 2018 har EU:s uppdaterade strategi för Aid for Trade börjat genomföras. Tonvikten i strategin ligger på att stödja partnerländer och deras industrier att övergå till produkter och tjänster med ett högre mervärde och att tillvarata möjligheterna till handel inom regionen och handel med EU. När det gäller motionsyrkande om att hjälpa bönder i Myanmar att sälja produkter till EU kan utskottet konstatera att Myanmar omfattas av EU:s program Allt utom vapen för minst utvecklade länder, vilket möjliggör för Myanmar att sälja alla varor förutom vapen tullfritt

till Europa. Här kan nämnas att EU i oktober 2018 initierade en översyn av Myanmar's åtaganden om mänskliga rättigheter inom EU:s initiativ Allt utom vapen. EU granskar bl.a. hantering av grundorsaker till diskriminering av rohingyer, ansvarsutkrävande för folkrättsbrott och ratificering av grundläggande FN-konventioner och ILO-konventioner och den generella människorättssituationen i landet. Inget beslut är fattat av EU-kommissionen om huruvida nästa steg av granskningen ska inledas. Granskningen kan eventuellt leda till att handelspreferenser helt eller delvis suspenderas för Myanmar.

I övrigt ansluter sig utskottet till de ställningstagande som näringsutskottet gjort i sitt yttrande.

Därmed avstyrker utrikesutskottet motionerna 2018/19:723 yrkande 20, 2018/19:1379 yrkande 5 och 2018/19:3050 yrkandena 8 och 9.

EU som global utvecklingspolitisk aktör

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mål, inriktning och styrning när det gäller EU:s utvecklingspolitik.

Jämför reservation 21 (SD), 22 (V) och 23 (L).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för vad som skett inom EU:s utvecklingspolitik under 2018 (s. 49–51).

Motionerna

I partimotion 2018/19:757 yrkande 13 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anförs att Sverige aktivt bör verka för att EU och dess medlemsländer snarast tar fram en tydlig färdplan för hur de ska nå sina biståndsmål. I samma motion yrkande 14 anförs att Sverige bör verka för en ökad samstämmighet och effektivitet i EU:s utvecklingspolitik. Vidare anförs i yrkande 33 att Sverige inom EU bör verka för att stoppa förslaget att biståndspengar ska kunna användas till militär verksamhet.

I partimotion 2018/19:2040 yrkande 15 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att EU på bred front ska använda demokratimissioner som stöttar genomförandet av fria, öppna och rättvisa val i länder som är på väg att utvecklas till demokratier. EU-bistånd ska även kunna ges till demokratikämpar i utvecklade länder där politiskt förtryck råder. I motion 2018/19:2061 yrkande 3 av Fredrik Malm m.fl. (L) anförs att Sverige bör göra större ansträngningar för att påverka EU:s biståndsstrategier för ett ökat fokus på demokratiinsatser.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 31 anför Lars Andersson m.fl. (SD) att ett kontinuerligt och långsiktigt bistånds- och utvecklingsarbete är nödvändigt för att få bukt med migrationskrisen i EU. Biståndspolitiken bör i första hand vara en nationell angelägenhet.

Utskottets ställningstagande

Syftet med EU:s utvecklingssamarbete är att bekämpa fattigdomen i världen, att främja demokrati och mänskliga rättigheter samt att bidra till en social, ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling. EU och dess medlemsstater är världens största givare av utvecklingsbistånd och världens största givare av humanitärt bistånd. Det offentliga utvecklingsbiståndet från EU och dess medlemsstater står för över hälften av sådant bistånd i världen. EU:s globala räckvidd är större än någon enskild medlemsstats. Sverige får genom EU:s utvecklingssamarbete ökade möjligheter till globalt genomslag för våra grundläggande värderingar och utvecklingspolitiska prioriteringar.

Utskottet vill framhålla vikten av att regeringens ökade fokus på demokratibistånd samt värnande av demokratins försvarare och institutioner även genomsyrar Sveriges agerande i EU:s utvecklingssamarbete. I detta sammanhang vill utskottet lyfta fram valobservationsinsatser som ett exempel på ett viktigt verktyg för att stödja demokrati och stärkandet av mänskliga rättigheter.

EU har ett fördragsbundet åtagande när det gäller samstämmighet för utveckling. Det innebär att hänsyn ska tas till utvecklingsmålen vid beslut inom olika politikområden med påverkan på utvecklingsländer. I rådsslutsatserna Mot ett hållbarare EU 2030 från utvecklingsministrarnas möte den 28 maj 2018 betonades att det ligger i EU:s intresse att fortsätta spela en ledande roll i genomförandet av Agenda 2030 på ett konsekvent, övergripande och effektivt sätt. Rådet framhöll behovet av att förbättra samstämmigheten i politiken för hållbar utveckling på alla nivåer och mellan alla inre och yttre åtgärder genom att intensifiera integreringen av Agenda 2030 och hållbarhetsmålen i alla relevanta EU-politikområden och på ett effektivare sätt utnyttja befintliga mekanismer och instrument m.m.

Vid den internationella konferensen om utvecklingsfinansiering 2015 åtog sig EU:s medlemsstater att uppnå målet om att 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) ska gå till officiellt bistånd under löptiden för den nya globala hållbarhetsagendan, dvs. till 2030, och att EU på kort sikt skulle uppnå målet om 0,15–0,20 procent av BNI till de minst utvecklade länderna. Detta biståndsmål har upprepats i policydokumentet för EU:s utvecklingssamarbete från 2017 – Nytt europeiskt samförstånd om utveckling – Vår värld, vår värdighet, vår framtid. För närvarande är det förutom Sverige endast Danmark, Luxemburg, och Storbritannien bland EU:s medlemsstater som når upp till det uppsatta biståndsmålet om 0,7 procent.

Även vikten av att respektera OECD:s biståndskommitté Dacs definition av offentligt utvecklingsbistånd togs upp i EU:s policydokument för

utvecklingsamarbete 2017. Utskottet vill som tidigare understryka vikten av att EU:s utvecklingspolicy respekterar de kriterier för offentlig utvecklingsfinansiering som man kommit överens om i OECD-Dac och principerna om biståndseffektivitet. Enligt Dacs nuvarande regelverk får biståndsmedel inte gå till militära aktörer, förutom när det gäller civil utbildning av militär i mänskliga rättigheter och, i undantagsfall, för merkostnader i samband med leverans av katastrofhjälp. Utskottet understryker vikten av att regeringen fortsätter att värna om att de kriterier om utvecklingsamarbete som OECD-Dac kommit överens om respekteras fullt ut.

Kopplingen mellan migration och utveckling är fortsättningsvis en del av både EU:s utvecklings- och EU:s migrationspolitik. Betydelsen av reguljär migration lyfts av EU som en viktig bidragande faktor till hållbar ekonomisk utveckling och tillväxt. EU har åtagit sig att anta en mer samordnad och strukturerad ansats till migration för att maximera synergier mellan olika politikområden.

Därmed avstyrker utrikesutskottet motionerna 2018/19:757 yrkandena 13, 14 och 33, 2018/19:2040 yrkande 15, 2018/19:2061 yrkande 3 och 2018/19:3052 yrkande 31.

EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om EU:s bilaterala och regionala förbindelser.

Jämför reservation 24 (SD), 25 (C), 26 (V) och 27 (L).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en övergripande redogörelse för vad som skett inom EU:s bilaterala och regionala förbindelser under 2018 (s. 52–65).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:1385 yrkande 1 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att regeringen bör verka för att ytterligare skärpa EU:s sanktioner mot Ryssland, om inte situationen för utsatta grupper förbättras avsevärt.

I motion 2018/19:2266 yrkandena 1 och 10 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att sanktionerna mot Ryssland bör utvidgas och att de också bör innefatta fler företag i energisektorn.

I kommittémotion 2018/19:2859 yrkande 2 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) anförs bl.a. att det finns behov av fortsatt sanktionspolitik gentemot Ryssland.

I partimotion 2081/19:2266 yrkande 4 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att regeringen inom EU bör verka för att Nord Stream 2 stoppas. Sverige behöver inte mer rysk närvaro i Östersjön, och Europas beroende av rysk gas bör inte öka ytterligare. I samma motion yrkande 8 anförs att Sverige inom ramen för EU bör verka för att kraftfullt fördöma Rysslands agerande i Syrien.

I kommittémotion 2018/19:1376 yrkande 4 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att regeringen inom FN och EU bör verka för en översyn av de sanktioner som riktas mot Syrien i syfte att ge lindring till civila. Det bör bli lättare för civila att få tillgång till livsmedel, mediciner, jordbruksprodukter, skolutrustning samt sådant som krävs för att kunna återuppbygga landet igen.

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 3 anför Håkan Svenneling m.fl. (V) att regeringen bör verka för att EU avbryter flyktingavtalet med EU och agerar för att våldet och repressionen mot oppositionella upphör i Turkiet och att alla som fängslats på politisk grund frigges. I samma motion yrkande 4 anförs att regeringen inom EU bör verka för ett utökat utbyte och samarbete mellan befolkningarna i EU och Ryssland. Vidare anförs i yrkande 10 att Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel och att EU ska suspendera det nuvarande associeringsavtalet med Israel så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med att bygga muren på Västbanken. I yrkande 12 anförs att regeringen bör verka för att EU kräver att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls. Vidare anför motionärerna i yrkande 13 att regeringen ska verka för att EU säkerställer att handels- och fiskeavtal mellan EU och Marocko inte innefattar Västsaharas territorium i enlighet med EU-domstolens beslut så länge som Västsaharas folk via deras legitima representant Polisario inte har givit sitt samtycke.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 5 argumenterar Lars Andersson m.fl. (SD) för att EU under hot om sanktioner bör kräva att Turkiet ratificerar FN:s flyktingkonvention utan geografiska begränsningar. I samma motion yrkande 8 anförs att Sverige ska ställa sig bakom sanktioner mot Ryssland, om dessa skulle visa sig vara nödvändiga och att Sverige ska visa en principfast hållning när det gäller sanktioner gentemot Ryssland. Regeringen bör även i EU arbeta för en utvärdering och uppföljning av sanktionernas effekter och eventuella tillkortakommanden. Vidare i yrkande 9 anförs att regeringen ska verka för att EU tydligare tar ställning för Israels behov av säkerhet. En regeringsbildning i Palestina där Hamas ingår ska inte anses vara legitim. Det bör ställas krav på palestinska myndigheter för att dessa ska få bistånd från EU. Motionärerna anför i yrkande 10 att regeringen i EU bör verka för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som riskerar gå förlorade i Syrien och Irak och för att EU ska visa sitt tydliga stöd för de kristna och andra utsatta minoriteter i området. Vidare bör regeringen verka för att öka de humanitära insatserna i konfliktområdena.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

När det gäller frågan om att ingå ett partnerskapsavtal om hållbart fiske mellan EU och Marocko konstaterar miljö- och jordbruksutskottet att regeringen agerat i enlighet med den ståndpunkt som är förankrad hos riksdagen. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet kan avstyrka motion 2018/19:3050 yrkande 13 i den del som avser fiskeavtal.

Näringsutskottets yttrande

När det gäller frågan om Marocko–Västsahara vill näringsutskottet framhålla att utskottet inte har någon annan uppfattning än motionärerna om vikten av att de handelspartner som EU ingår avtal med ska respektera mänskliga rättigheter och folkrätten. Utskottet har tidigare konstaterat att det i samtliga handels- och samarbetsavtal som EU förhandlar finns klausuler om mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar vidare att Sverige i november 2018 röstade nej till rådsbeslutet om ett nytt partnerskapsavtal mellan EU och Marocko på grund av folkrättsliga skäl och att Sverige dessförinnan i juli 2018 lade ned sin röst när det gäller rådsbeslut om undertecknandet av ett tilläggsavtal för att revidera protokoll 1 och 4 av associeringsavtalet mellan EU och Marocko till att också omfatta Västsahara på grund av folkrättsliga skäl.

Därmed anser utskottet att utrikesutskottet kan avstyrka motion 2018/19:3050 yrkande 13.

EU-nämndens yttrande

Inför rådet för utrikes frågor har nämnden ingående diskuterat frågor som aktualiserats av omvärldsutvecklingen. Det har exempelvis gällt den politiska, humanitära och ekonomiska utvecklingen i Venezuela efter presidentvalet i landet. I nämndens diskussion har vikten av att regeringen är tydligt kritisk understrukits. Iran har behandlats vid upprepade tillfällen, bl.a. mot bakgrund av USA:s presidents beslut att frånträda den kärntekniska överenskommelsen med Iran. Frågan om mänskliga rättigheter i Iran lyftes särskilt fram. Det har sammantaget funnits stöd för regeringens linje i dessa frågor. Detsamma har gällt efter en omfattande diskussion om Syrien, där Turkiets agerande, respekt för vapenvilan och behovet av humanitärt stöd särskilt har lyfts fram i nämnden.

Utskottets ställningstagande

Under 2018 intensifierade EU sitt engagemang i Syrien, och EU har förblivit den största givaren av humanitärt bistånd i konflikten. Konflikten i Syrien är en av vår tids längsta och allvarligaste humanitära katastrofer. Över 400 000 människor har uppskattningsvis dött i den syriska konflikten. Cirka 5,6 miljoner syrier har tvingats att lämna sitt land och 6,2 miljoner människor har

tvångsats att fly till andra delar av Syrien. Det är en omätbar tragedi som den syriska regimen bär huvudansvaret för. EU har vid upprepade tillfällen under 2018 uttryckt oro över situationen i Syrien och fördömt attacker på civilbefolkning, humanitär personal och sjukvårdspersonal. EU stöder insatser i oppositionskontrollerade områden som rör utbildning och jobbskapande samt upprätthållandet av civila strukturer och myndigheter.

Det har sedan länge varit en prioriterad fråga för Sverige att få till stånd ansvarsutkrävande och lagföring för de allvarliga brott mot folkrätten, inklusive internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter, som begåtts inom ramen för den väpnade konflikten i Syrien. Utskottet understryker vikten av att folkrätt och humanitär rätt efterlevs, att förhandlingar inleds och humanitär hjälp når Syriens folk. Som medlem i FN:s säkerhetsråd under åren 2017–2018 tog Sverige en aktiv roll för att lyfta frågan om ansvarsutkrävande för den syriska regimen och andra länders militära agerande i Syrien. Det är beklagligt att Ryssland och Kina i FN:s säkerhetsråd valt att blockera en hänskjutning av situationen till den internationella brottmålsdomstolen. Utskottet vill understryka vikten av nära dialog mellan EU och FN, även i fråga om kvinnors deltagande i en fredsprocess. EU bör stödja och bevara FN:s integritet gentemot den syriska regimen och Ryssland.

Enligt FN:s säkerhetsrådsresolution 2401 kräver FN:s säkerhetsråd vapenvila i hela Syrien för att möjliggöra humanitärt tillträde. Enligt utskottets mening går en hållbar fred inte att nå i Syrien så länge regimen och dess allierade håller fast vid sin ambition om en militär lösning. Den enda möjliga lösningen är en FN-ledd politisk process som inleds med vapenvila. Säkerhetsrådet har pekat ut den syriska regimen och den politiska oppositionen i Syrien som de två parter som bör förhandla. Enligt utrikesrådets rådsslutsatser den 18 februari 2019 är en trovärdig politisk övergång i Syrien den enda hållbara långsiktiga lösningen på konflikten. Vidare uppger rådsslutsatserna att EU kommer att vara redo att hjälpa till med Syriens återuppbyggnad först när en sådan övergripande, trovärdig och inkluderande politisk övergångsprocess är på god väg. Utskottet stöder en bibehållen EU-linje när det gäller icke-normalisering av relationer med regimen.

Utskottet konstaterar att EU och Sverige är djupt engagerade i ansträngningarna att försöka bidra till en lösning på den israelisk-palestinska konflikten. EU behandlade fredsprocessen i Mellanöstern vid rådet för utrikes frågor och vid EU:s informella utrikesministermöte i september 2018. EU har under 2018 bl.a. uppmanat till proportionalitet i Israels militära bemötande av protesterna längs gränsen till Gaza, kritiserat Israels bosättningspolitik, varit pådrivande om Jerusalems status som corpus separatum, uttryckt motstånd mot israeliska planer på att riva den strategiskt belägna byn Khan al-Ahmar samt uttalat stöd till försöken att ena Gaza och Västbanken under en palestinsk ledning. EU har arbetat för att förbättra den svåra humanitära situationen i Gaza och för att mobilisera stöd till FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingars (UNRWA) verksamhet i Gaza och i regionen. Regeringen verkar för en tvåstatslösning baserad på folkrätten i Israel–Palestina-

konflikten. Utskottet konstaterar i likhet med i betänkande 2017/18:UU14 att det är viktigt för både EU och Sverige att ha en bred och djup dialog med både Israel och Palestina för att på så sätt främja ett återupptagande av fredsprocessen. Utskottet framhåller även som i ovannämnda betänkande vikten av att FN, EU och Sverige konsekvent och regelbundet till fullo tar avstånd från både terrorism och oproportionerligt våld. Utskottet vill vidare betona vikten av att Sverige står upp för Israels legitima säkerhetsbehov.

Sverige ger sedan länge bidrag till stöd för ett demokratiskt statsbyggande i Palestina. Det kanaliseras via FN, Världsbanken och civilsamhällets organisationer. Utskottet understryker vikten av att Sverige kontinuerligt utvärderar biståndet till Palestina när det gäller måluppföljning och förekomst av korruption.

När det gäller motionsyrkande om folkomröstning om Västsaharas självständighet, anser utskottet i likhet med i betänkande 2017/18:UU14 att parterna (Marocko och västsahariska folket) tillsammans med FN:s säkerhetsråd och FN:s generalsekreterare har ett ansvar för att finna en rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning som tillfredsställer det västsahariska (sahrawiska) folkets självbestämmande. Trots svårigheterna att finna en lösning på konflikten understryker utskottet att det internationella samfundet måste fortsätta att stödja en process och insatser som kan leda till en lösning på den mer än 40 år långa konflikten. Sverige bör enligt utskottet fortsätta att i EU hävda det västsahariska folkets rätt till självbestämmande.

Sverige stöder den nya irakiska regeringens reformansträngningar. Relationerna mellan landets olika etniska och religiösa grupper såsom de kristna samt kurdernas ställning är avgörande för långsiktig fred och stabilitet i Irak. Nyckeln till ett demokratiskt, sammanhållet och långsiktigt stabilt Irak är i enlighet med utskottets uttalande i 2017/18:UU14 att alla grupper, inte minst minoriteter, känner sig inkluderade och delaktiga i landets styre.

Det är i år fem år sedan den olagliga annekteringen av Krim, som utgör ett brott mot folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen. Även händelserna vid Kertsundet i november 2018 då Ryssland använde militärt våld för att förhindra ukrainska fartyg att ta sig igenom sundet, tillfångatagandet av ukrainsk besättning samt beslagtagandet av ukrainska fartyg utgör brott mot folkrätten och har fördömts unisont av EU:s medlemsstater vid Europeiska rådets möte den 13–14 december 2018. Utskottet konstaterar att den ryska aggressionen är det mest allvarliga hotet mot den europeiska säkerhetsordningen sedan kalla krigets slut. Vid rådet för utrikesfrågor i april 2018 bekräftades att en återgång till unionens tidigare relation med Ryssland inte är möjlig så länge landets destruktiva politik och agerande i och gentemot Ukraina förblir oförändrat. Under året har nya sanktionslistningar gjorts efter presidentvalet i Ryssland, efter öppnandet av bron över Kertsundet samt efter de s.k. valen i de konfliktdrabbade regionerna Donetsk och Luhansk. Senast, den 15 mars 2019, listades ytterligare åtta ryska medborgare inom den sanktionsregim som tar sikte på åtgärder som underminerar eller hotar Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende. Inom samma

sanktionsregim finns även tillståndsplikt för försäljning, export av viss teknik lämpad för prospektering och utvinning av olja i vissa fall och för skifferoljeprojekt samt förbud mot att tillhandahålla vissa tjänster till delar av oljeindustrin. EU:s ekonomiska sanktioner mot Ryssland har enligt regeringens bedömning en kännbar effekt på den ryska ekonomin. Utskottet stöder den svenska linjen att EU:s sanktioner mot Ryssland ska bibehållas så länge skälen till att de infördes består.

När det gäller den bristande respekten för mänskliga rättigheter och demokrati i Ryssland har Sverige inom EU-kretsen hållit en hög profil och konsekvent verkat för en enad, stark och tydlig EU-linje gentemot Ryssland. Utskottet betonar som i tidigare betänkanden vikten av att EU och Sverige även i fortsättningen är en stark röst för demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland. Sverige bör självständigt och tillsammans med andra agera för att Ryssland uppfyller sina åtaganden om mänskliga rättigheter. Utskottet framhåller värdet av att samarbeta med frivilligorganisationer, civilsamhället och kultursektorn i Ryssland för att stödja mellanfolkliga kontakter.

Turkiet fortsatte under 2018 att utvecklas i en alltmer negativ riktning med bristande respekt för mänskliga rättigheter. Bristerna avser bl.a. oppositionens möjlighet att verka i enlighet med sina mandat och på lika villkor, mediernas frihet, oberoende och möjlighet till kritiskt granskande, religionsfrihet och rättsstatens principer. Utskottet understryker behovet av att EU verkar samfällt för att Turkiet ska återuppta en fredsprocess och att denna är trovärdig och inkluderande. I kommissionens landrapport framgår att Turkiet har rört sig bort från EU och att man inte överväger att öppna nya förhandlingskapitel. Ännu en minskning gjordes av Turkiets förmedlemskapsstöd. Inget ytterligare arbete med att modernisera tullunionen med Turkiet förutses i nuläget. Under året fortsatte genomförandet av det gemensamma uttalandet om migration från mötet mellan EU och Turkiet den 18 mars 2016. Vid Europeiska rådets möte den 28 juni 2018 beslöts om ytterligare 3 miljarder euro för Faciliteten för flyktingar i Turkiet. Stödet går till humanitära insatser samt utbildning och hälsovård för främst syriska flyktingar i landet. Utskottet vill trycka på vikten av att EU agerar enligt för att återupprätta respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i Turkiet. EU:s politik gentemot Turkiet bör vara gemensam och tydlig.

När det gäller yrkande om Nord Stream 2, konstaterar utskottet att Sveriges och Danmarks energiministrar i januari 2017 skrev till kommissionen och begärde att frågan om Nord Stream 2 skulle behandlas på EU-nivå. Brevet ledde bl.a. till att kommissionen i november 2017 presenterade ett förslag till ändring av gasmarknadsdirektivet som förtydligar hur direktivet ska tillämpas för transmissionsledningar mellan EU och tredjeland. Efter förhandlingar antog rådet vissa ändringar i EU:s gasmarknadsdirektiv den 15 april 2019. Ändringarna gäller för befintliga och nya gasledningar mellan medlemsstater i EU och tredjeländer inklusive de sektioner av ledningarna som ligger inom en medlemsstats territorium och territoriella vatten. Syftet med ändringarna är att undanröja oklarheter och klargöra att direktivets grundläggande principer

om åtskillnad mellan handel och produktion respektive överföring, tillträde för tredje part till icke-diskriminerande och reglerade tariffer samt transparens även ska tillämpas på ovannämnda ledningar. De nya bestämmelserna innehåller övergångsregler för befintliga ledningar och krav på bemyndiganden från EU-kommissionen innan en medlemsstat kan påbörja förhandlingar och ingå ett internationellt avtal på området.

I övrigt ansluter sig utskottet till de ställningstaganden som miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet har gjort i sina yttranden.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2018/19:1376 yrkande 4, 2018/19:1385 yrkande 1, 2018/19:2266 yrkandena 1, 4, 8 och 10, 2018/19:2859 yrkande 2 i denna del, 2018/19:3050 yrkandena 3, 4, 10, 12 och 13 samt 2018/19:3052 yrkandena 5 och 8–10.

EU:s grannskapspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s grannskapspolitik.
Jämför reservation 28 (M), 29 (SD), 30 (KD) och 31 (L).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för vad som skett i samarbetet inom Östliga partnerskapet under 2018 (s. 52).

Motionerna

I partimotion 2018/19:2266 yrkande 5 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att Sverige ska vara tydligt med att både Ukraina och Georgien kan bli fullvärdiga EU-medlemmar, men Sverige måste också kritisera den omfattande korruption som finns i de båda länderna. I yrkande 6 anförs att regeringen bör driva att EU tar fram en tydlig vägkarta för ett ukrainskt och georgiskt EU-medlemskap. Vidare anförs i yrkande 7 att det östliga partnerskapet kan spela en viktig roll för att öka takten i de nödvändiga politiska och ekonomiska reformerna som Ukraina och Georgien behöver genomföra som en del av ett EU-närmande.

I kommittémotion 2018/19:2777 yrkande 6 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) anförs att Sverige bör initiera en ny översyn av EU:s grannskapspolitik. I samma motion yrkande 7 anför motionärerna att EU bör fortsätta att spela en aktiv roll som politisk och ekonomisk partner till Tunisien samt bistå med kraftfullt stöd i kampen mot terrorism.

I motion 2018/19:2903 yrkande 11 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs bl.a. att möjligheten för länderna i det östliga partnerskapet att utvecklas till vitala demokratier och marknadsekonomier är centralt för ett säkert och stabilt Europa. För att partnerskapet ska få reell genomslagskraft krävs dock att EU

tydligt deklarerar att dessa länder kan bli medlemmar i EU, om de så önskar och förmår. EU ska stå för en värde driven utrikespolitik för att bättre kunna verka för en demokratisk utveckling i länder i Nordafrika och Mellanöstern.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 7 anför Lars Andersson m.fl. (SD) att regeringen bör verka för ett mellanstatligt samarbete mellan fria, självständiga stater samt en renodlad frihandelszon som utvidgas genom frihandelsavtal med utomstående stater i stället för att uppta ytterligare medlemsstater. Om associeringsavtal ändå ska tecknas anser Sverigedemokraterna att kraven måste skärpas, och de vill se tydligare reformer och uppfyllda krav innan avtal ingås, t.ex. när det gäller arbete mot korruption och organiserad brottslighet, fungerande rättsstat, fungerande gränskontroller, säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Utskottets ställningstagande

Målet för den europeiska grannskapspolitiken är större politisk och ekonomisk stabilitet och ökad säkerhet i regionen. Utskottet har flera gånger uttryckt, senast i betänkande 2017/18:UU10, att det är en viktig utmaning för EU att bidra till ett fortsatt öppet Europa, vilket inkluderar att bidra till och stödja en positiv utveckling i EU:s grannländer såväl inom det östliga partnerskapet som i den södra Medelhavsunionen. Ökad handel, rörlighet över gränserna och gemensamma regelverk bidrar till välbefinnande och säkerhet och stöder en demokratisk utveckling.

Det är nu tio år sen det östliga partnerskapet mellan EU och sex östeuropeiska länder (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland) bildades genom ett initiativ från Sverige och Polen. När det gäller de 20 målsättningar som EU och det östliga partnerskapet antog gemensamt vid toppmötet 2017 kan framsteg ses i länderna i det östliga partnerskapet när det gäller t.ex. ekonomisk utveckling och handel samt energieffektivitet. Samtidigt finns det fortfarande brister när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter, korruptionsbekämpning och civilsamhällets möjligheter att verka. Desinformation och hybridpåverkan är i ökande grad en utmaning. Fortsatta reformer när det gäller rättsstaten och korruptionsbekämpning är effektiva medel för att motverka ryska destabiliseringsförsök.

När det gäller motionsyrkanden om grannskapspolitiken vill utskottet betona, i likhet med vad som anförts i tidigare betänkanden och utlåtanden, att det krävs en ambitiös strategi för att utveckla partnerskapen med sikte på att fördjupa och bredda dem. Partnerskapen ska grundas på ömsesidiga utfästelser om rättsstatens principer, god samhällsstyrning, respekt för mänskliga rättigheter, inklusive minoriteters rättigheter, samt principerna om marknadsekonomi och hållbar ekonomisk tillväxt. Det är av central vikt för EU:s trovärdighet att säkerställa ett fortsatt fokus på länder som tydligt tagit ställning för en integration med EU genom särskilda avtal.

Sverige stöder de ambitioner som länderna i det östliga partnerskapet har för att närma sig EU och för att genomföra de reformer som är nödvändiga för ett närmande. Utskottet understryker vikten av att Sverige driver i EU att det östliga partnerskapet ska ligga högt på EU:s dagordning. Utskottet betonar att det i linje med mer-för-mer-principen ska finnas ett tydligt medlemskapsperspektiv för de partnerländer som är geografiskt belägna i Europa och som genomför politiska och ekonomiska reformer. En sådan ansats förutsätter att EU:s engagemang för reformer är långsiktigt och att EU erbjuder ett omfattande stöd, inklusive bistånd, för de partnerländer som vill närma sig EU.

Vid toppmötet med Ukraina den 9 juli 2018 upprepade EU sitt stöd för Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet och välkomnade Ukrainas ansträngningar i reformarbetet kopplat till associeringsavtalet. Utskottet välkomnar att Ukraina fortsätter att genomföra sitt ambitiösa reformprogram trots den svåra situation som föranletts av Rysslands militära aggression i de östra delarna av landet, den olagliga annekteringen av Krim och Rysslands brott mot folkrätten i Kertjsundet och Azovska sjön. Utskottet anser att Ukrainas reformarbete är av strategisk vikt för EU och att Ukraina även i fortsättningen bör prioriteras av regeringen som en fråga på EU:s dagordning. Utskottet välkomnar EU:s ansats att ge mer riktat stöd, inklusive ökad humanitär hjälp till östra Ukraina. Utskottet noterar att Sverige är en av de största bilaterala givarna till Ukraina.

Georgien har trots en komplex säkerhetspolitisk situation fortsatt sin utveckling i demokratisk riktning. Landet har gjort stora framsteg i genomförandet av associeringsavtalet. I enlighet med mer-för-mer-principen stöder utskottet Georgiens reformansträngningar och även Georgiens ansträngningar att motverka konsekvenserna av konflikten om Georgiens utbrytarregioner. Utskottet anser att den fulla potentialen när det gäller EU:s partnerskap med Georgien, inklusive potentialen för export och tillväxt inom frihandelsavtalet, bör utforskas.

Utskottet stöder Ukrainas och Georgiens suveränitet och territoriella integritet. Utskottet stöder de båda ländernas EU-närmande inom ramen för associeringsavtalen och anser att dessa europeiska länder i princip kan erbjudas ett EU-medlemskapsperspektiv. Mycket återstår dock att göra i fråga om socioekonomiska reformer, byggandet av en oberoende och effektiv rättsstat och korruptionsbekämpning innan medlemskap kan bli aktuellt.

En nyckel för grannskapspolitiken i söder är att EU fortsätter att spela en aktiv roll som politisk och ekonomisk partner. Det gäller också att man ger kraftfullt stöd för att kunna stärka arbetet mot terrorism med fokus på antiradikalisering. Utskottet ser Tuniens demokratiska process, trots de betydande utmaningarna, som ett välkommet undantag i regionen.

Därmed avstyrker utrikesutskottet motionerna 2018/19:2266 yrkandena 5–7, 2018/19:2277 yrkandena 6 och 7, 2018/19:2903 yrkande 11 samt 2018/19:3052 yrkande 7.

Budget och finansiella frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden relaterade till EU:s budget, finansiella frågor och samarbetet inom EU på skatteområdet.

Jämför reservation 32 (SD) och 33 (V).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse över vad som skett under 2018 inom förhandlingarna när det gäller EU:s fleråriga budgettram (s. 27–28) och samarbetet när det gäller ekonomiska och finansiella frågor (s. 66–87).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 1 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anförs att regeringen ska fortsätta verka för en minskning av EU:s budget och börja driva på för klimatomställning i stället för militarisering. I samma motion yrkande 2 anförs att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget. Motionärerna anför vidare i yrkande 14 att regeringen bör verka för att Europeiska investeringsbanken ska omvandlas till en klimatinvesteringsbank.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 2 argumenterar Lars Andersson m.fl. (SD) för att regeringen bör verka för att begränsa EU:s utgifter så att Sveriges avgift kan sänkas med minst en tredjedel. I samma motion yrkande 13 anförs att nedskärningar måste göras inom de allra flesta områden inom EU:s budget. Ett budgetrestriktivt förhållningssätt bör genomsyra Sveriges position varje gång kostnadsdrivande förslag behandlas i ministerrådet. Motionärerna anför vidare i yrkande 15 att regeringen ska verka för att en större andel av Sveriges EU-avgift ska användas inom Sverige. Vidare anförs i yrkande 16 att Sverige ska stödja förslag mot skatteundandragande som överensstämmer med OECD:s BEPS-riktlinjer (Base Erosion and Profit Shifting). I yrkande 17 anförs att Sverige bör vidmakthålla den nationella suveräniteten inom skattepolitiken. Vidare anförs i yrkande 18 att Sverige ska säga nej till alla former av EU-skatter. Motionärerna anför i yrkande 19 att EU-avgiften kraftigt bör sänkas och EU:s kostnader i motsvarande omfattning bör sänkas. I yrkande 20 anförs att europeiska bolagsskatteregelverk inte ska avvika från OECD:s BEPS-ramverk och att europeiska skattejuridiska strukturer inte ska konstrueras för att utgöra grund för en kommande europeisk bolagsskatt. Vidare anförs i yrkande 21 att EU ska avstå från att införa beskattning av digitala verksamheter på europeisk nivå. Motionärerna anför i yrkande 22 att Sverige bör stödja en utveckling av EU:s mervärdesbeskattning som leder till ökat nationellt självbestämmande. I yrkande 23 anförs att de

svenska momsintäkter som EU-budgeten får ta del av från Sverige i stället ska stanna i den svenska statsbudgeten. Vidare anför i yrkande 24 att regeringen inte bör stödja förberedande steg för att inrätta en överstatlig europeisk beskattningsmyndighet. Motionärerna anför i yrkande 50 att regeringen bör verka för restriktivitet när det gäller att införa nya EU-myndigheter. I yrkande 52 anför att förslaget om att vidareutnyttja offentlig information och data i större utsträckning genom att skapa en EU-gemensam lista med särskilda dataset kräver ytterligare analys.

Finansutskottets yttrande

Utskottet noterar att arbetstempot i EU i frågor som faller inom utskottets beredningsområde var högt under 2018.

Utskottet stöder arbetet inom den europeiska planeringsterminen, som utgör en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken inom EU. Utskottet har tidigare framhållit vikten av att EU:s medlemsländer för en ekonomisk politik med nationellt ägarskap för att genomföra struktur-reformer, och den europeiska planeringsterminen stärker incitamenten för EU:s medlemsländer att föra en ansvarsfull finanspolitik. Enligt utskottet ska rådet och kommissionen när de tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken fullt ut respektera de nationella parlamentens roll.

Som en liten, öppen ekonomi är det för Sveriges del av stor betydelse att EU:s inre marknad utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Utskottet har vid flera tillfällen poängterat att det är angeläget att kapitalmarknaderna integreras ytterligare utan att den finansiella stabiliteten äventyras. Utskottet har också uttryckt betydelsen av finansiell stabilitet i EU:s omvärld och vidhåller att det ligger i såväl Sveriges som EU:s intresse att även länder i unionens närområde utvecklar regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Utskottet är positivt till ökad konvergens och till att regelverk genomförs harmoniserat, men betonar samtidigt vikten av att initiativ inte leder till att konsument- och investerarskyddet sänks i Sverige.

När det gäller förhandlingarna om EU:s kommande långtidsbudget är den svenska restriktiva grundhållningen fast förankrad i riksdagen. Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, vilket innebär en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Utskottet delar regeringens grundsyn när det gäller Sveriges ståndpunkt i förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram, och utskottet kommer att ha anledning att återkomma till frågan under året.

Utskottet anser att dagens system för EU:s egna medel i stort fungerar väl. Utskottet fann dock i sin prövning av kommissionens förslag till EU:s egna medel och genomförande av systemet för egna medel (COM(2018) 325 och 327) att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. I utlåtande 2017/18:FiU51 anförde utskottet att kommissionens förslag innehåller bestämmelser som är problematiska och alltför långtgående för att nå målen med förslagen. Det

gäller framför allt den korg med tre nya egna medel som kommissionen föreslår. Utskottet ansåg det alltför långtgående att besluta om ett nytt eget medel som baseras på intäkter från ett förslag som inte är antaget, vilket är fallet med förslaget till en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Enligt utskottet är en adekvat utformning av systemet för egna medel avgörande för att nå målet om att hålla nere den svenska avgiften. Utskottet anser liksom regeringen att förändringarna av regelverket och systemet för den momsbaseade avgiften bör utformas på ett sätt som inte missgynnar länder med låga momsbel eller höga momsintäkter. Enligt utskottet är det viktigt att förslag till gemensamma regler föregås av grundliga konsekvensanalyser och att subsidiaritetsprincipen följs.

Utskottet vill än en gång betona vikten av att frågor som har betydelse för hela EU ska diskuteras och beslutas av samtliga medlemsländer. När det gäller fördjupningen av den ekonomiska monetära unionen har utskottet förståelse för euroländernas behov av att fördjupa samarbetet sinsemellan. Arbetstempot med att reformera EMU höjdes under året, och Sverige har haft en mer aktiv roll än tidigare. Utskottet anser att det är bra att Sverige deltar i diskussionerna i inkluderande format. Samtidigt vill utskottet påminna om vikten av att länderna för en nationell ekonomisk politik med respekt för de finanspolitiska reglerna och att det finns nationellt ägarskap för att genomföra strukturreformer. Utskottet stöder regeringens ståndpunkt att arbetet med att fullborda bankunionen bör prioriteras. En viktig förutsättning är att bankunionen kombineras med åtgärder för att minska riskerna i banksystemet och att utformningen möjliggör likvärdig behandling av de länder som inte har euron som valuta. Vidare är det viktigt att Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) fungerar effektivt. Fortsatta förhandlingar väntas under våren.

Utskottet uppmärksammar att kommissionen under året lade fram initiativ om att i vissa frågor fatta beslut med kvalificerad majoritet där nuvarande beslutsform är enhällighet; särskilt har frågan om att införa en digital skatt diskuterats. Utskottet vill betona att Sverige har varit och är emot att övergå från enhällighet till kvalificerad majoritet för beslut kopplade till skatter. Utskottet är principiellt emot att befogenheter på skatteområdet flyttas från medlemsstaterna till EU och kommer framgent att motsätta sig varje form av överföring av beskattningsrätt till EU och införande av EU-skatter. Det finns också ett starkt motstånd både i regeringen och i riksdagen mot att använda skatter som nya egna medel i EU-budgeten.

Utskottet välkomnade Investeringsplanen för Europa (Efsi) när den lanserades och framhöll den del av planen som behandlar strukturreformer för att skapa ett bättre investeringsklimat som särskilt viktig. I mars 2019 enades rådet om att acceptera en partiell överenskommelse med Europaparlamentet om sektorsförslaget Invest EU, som ska ersätta Efsi. Programmet syftar till att stödja investeringar i EU. Vid överläggningen i april stödde utskottet regeringen ståndpunkt i förhandlingarna och den partiella överenskommelsen med Europaparlamentet om Invest EU.

Under våren 2019 godkände utskottet en kapitalhöjning till Europeiska investeringsbanken (EIB) för att ersätta den brittiska kapitalandelen när Storbritannien lämnar banken i samband med brexit (bet. 2018/19:FiU33). I ärendet ingick även ett förslag om att ändra bankens stadgar så att de återspeglar storleken och fördelningen av ägarkapitalet efter kapitalhöjningen. Utskottet anser att EIB:s verksamhet utgör ett värdefullt bidrag för att utveckla och stärka EU:s inre marknad och förbättra förutsättningarna för en stark och hållbar tillväxt i EU. Efterfrågan på lån från EIB är fortfarande hög i många länder inom EU och i dess närområde.

Utskottet vill liksom tidigare markera att öppenhet, insyn och ansvarsutkrävande är grundläggande för en stabil och effektiv statsförvaltning. Utskottet noterar att kommissionen vid genomförande av budgeten 2016 och 2017 fortfarande inte lyckats hålla felmarginalen på de underliggande transaktionerna inom den vedertagna gränsen för väsentliga fel på 2 procent, vilket utskottet finner anmärkningsvärt. Utskottet noterar dock att EU-kommissionen arbetat med att få ned felnivån och att utvecklingen går i rätt riktning.

Avslutningsvis vill utskottet beröra frågan om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Regeringen har gjort bedömningen att kommissionens förslag till ändringar i direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet) i huvudsak är ändamålsenligt (fakta-PM 2017/18:FPM100). Utskottet stöder denna ståndpunkt och håller med om att det finns behov av att anpassa PSI-direktivet till utvecklingen på området. Att förenkla och främja vidareutnyttjande av offentlig information är en väsentlig aspekt av utvecklingen av EU:s dataekonomi. Utskottet välkomnar därför revideringen av direktivet och ser positivt på att omotiverade hinder som försvårar vidareutnyttjandet av öppen offentlig information undanröjs. Vidare överensstämmer förslaget med det förvaltningspolitiska målet om en innovativ och samverkande statsförvaltning. Förslaget ligger även i linje med riksdagens tillkännagivanden om att myndigheterna bör arbeta för att öka utbudet av öppna data och göra offentliga handlingar tillgängliga i maskinläsbart skick (bet. 2016/17:FiU17 och bet. 2017/18:FiU25). Regeringen har vidare uttalat att det som anges i förslaget om medlemsstaternas skyldigheter att göra alla handlingar tillgängliga för vidareutnyttjande, om inte tillgången omfattas av restriktioner eller handlingarna är undantagna från tillgång enligt nationella bestämmelser, dock behöver analyseras vidare med hänsyn till bl.a. eventuell påverkan på tillgången till handlingar. Vidare behöver den del av förslaget som innebär ett mandat för kommissionen att ta fram en förteckning över värdefulla datamängder analyseras vidare. Inför ett ökat tillgängliggörande av offentlig information behöver tillgängliggörandet föregås av såväl en sekretessprövning som en säkerhetsanalys när det gäller lämpligheten av tillgängliggörandet. I det fortsatta arbetet bör frågor om nationell säkerhet, informations säkerhet och den personliga integriteten beaktas.

Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka motionerna 2018/19:3050 yrkandena 1, 2 och 14 samt 2018/19:3052 yrkandena 2, 13–15, 19, 23 och 52.

EU-nämndens yttrande

En återkommande fråga under året inom ramen för allmänna rådet är kommissionens förslag till nästa långtidsbudget (2021–2027). Sammantaget har en majoritet av nämndens ledamöter kunnat ställa sig bakom regeringens linje, men ett par partier har lämnat avvikande meningar om olika delar i kommissionens förslag.

Frågor relaterade till digitalisering gav under 2018 avtryck för de ekonomiska och finansiella frågorna. Digital beskattning var ett av de ämnen som behandlades av Europeiska rådet i mars och juni samt ett flertal gånger inom ramen för det ekonomiska och finansiella rådet. Regeringen har fått brett stöd för sin hållning i nämnden. Inom ramen för samma rådskonstellation har nämnden även diskuterat framtiden för den ekonomiska och monetära unionen. Regeringen fick, med undantag för två avvikande meningar, stöd för sin position. Nämnden har dessutom fått information inför de eurotoppmöten som hölls inom ramen för den s.k. ledaragendan och där även icke-euroländer fick delta. På det ekonomiska och finansiella området har även riskreducerande åtgärder inom bankunionen vid ett flertal tillfällen behandlats i nämnden. Vid samråd om denna del i ordförandeskapets arbetsprogram fick regeringen, efter ajournering och ordförandens utslagsröst, stöd för sin inriktning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att skatteutskottet har valt att inte yttra sig över skrivelsen och följdmotionerna inom dess beredningsområde.

I skatteutskottets yttrande när det gäller granskning av kommissionens diskussionsunderlag om globalisering 2017/18:SkU4y har utskottet uttryckt att det faller inom varje medlemsstats nationella kompetens att säkra välfärden genom att ta ut och använda skatteintäkter på lämpligt sätt. Skatteutskottet ville framhålla att en alltför extensiv tillämpning av de regler som ger unionen lagstiftningskompetens i förlängningen leder till en urholkning av medlemsstaternas suveränitet när det gäller att ta ut skatt och bibehålla tillräckliga skatteintäkter för att finansiera välfärden.

Företagsbeskattningen är nära integrerad med andra delar av skatteområdet och med medlemsstaternas politiska och ekonomiska förhållanden. Skatteutskottet ansåg i nämnda utlåtande att företagsbeskattningen måste utformas på ett sådant sätt att det finns utrymme för varje enskild medlemsstat att beakta särskilda förutsättningar i fråga om näringslivsstruktur.

När det gäller motionsyrkande om beskattning av digitala verksamheter hänvisar utskottet till skatteutskottets bedömning i betänkande

2018/19:SkU11 där skatteutskottet redogör för det förslag om beskattning av digitala tjänster som kommissionen presenterade i mars 2018. Förslaget innebär att företag över en viss storlek ska betala skatt för intäkter från vissa digitala tjänster. Skattskyldigheten ska enligt förslaget gälla oberoende av om företaget går med vinst eller förlust, dvs. en omsättningsbaserad skatt. Vidare står det i ovannämnda betänkande att det sedan flera år tillbaka pågår ett internationellt arbete inom ramen för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) med att motverka s.k. skattebaserosion och förflyttning av vinster. Syftet är bl.a. att säkerställa att vinster beskattas där de uppkommer, och en central fråga är var värde skapas i de digitala företagen. En global samsyn saknas i frågan, och OECD ska lämna en rapport under 2020. Skatteutskottet ansåg att det är en politisk prioritering av stor betydelse att motverka skatteflykt och skatteundandragande och delade regeringens bedömning att kommissionens förslag om beskattning av den digitala ekonomin inte handlar om skatteflykt utan om beskattning av de nya affärsmodeller som har vuxit fram genom en ökad digitalisering av ekonomin. Skatteutskottet var inte berett att föregripa det internationella arbete som för närvarande bedrivs inom ramen för EU samt OECD och G20-länderna och fann därför inte skäl att rikta tillkännagivanden till regeringen om inriktningen av det fortsatta arbetet med företags- och kapitalbeskattningen.

I betänkande 2018/19:SkU13 Mervärdesbeskattning beskriver skatteutskottet när det gäller förslag om mervärdesbeskattning från EU att reglerna om mervärdesskatt i hög grad är harmoniserade inom EU och att de svenska reglerna i allt väsentligt har sin motsvarighet i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet). Europeiska kommissionens presenterade i april 2016 en handlingsplan för hur man vill modernisera momsens i EU. Denna plan har följts upp genom ett flertal steg. Handlingsplanen är ett första steg mot ett gemensamt mervärdesskatteområde i EU som är utrustat för att bekämpa bedrägeri, stödja näringslivet och främja den digitala ekonomin och e-handeln. Utskottet noterade det förslag som under 2018 presenterats av kommissionens och som medger en ökad flexibilitet för medlemsstaterna när det gäller att bestämma skattesatser. Regeringens preliminära ståndpunkt var att det finns flera fördelar med en ökad flexibilitet för medlemsstaterna när det gäller att bestämma skattesatser. Samtidigt riskerar förslaget medföra en ökad komplexitet, särskilt för de företag som säljer sina varor och tjänster i flera olika medlemsstater. Det riskerar även att leda till skattekonkurrens mellan medlemsstaterna. Effekterna av förslaget, inklusive den vägda genomsnittliga skattesatsen, behövde därför analyseras närmare. Mervärdesskatten är också en viktig intäktskälla för att finansiera välfärden. Vid överläggning den 6 mars 2018 gav skatteutskottet sitt stöd till denna ståndpunkt.

När det gäller yrkande som vänder sig mot att införa en överstatlig europeisk skattemyndighet, konstaterar utskottet att skatteutskottet har haft

överblickning om Fiscalisprogrammet för samarbete inom beskattningsområdet den 25 oktober 2018. Vid denna överblickning välkomnade regeringen generellt förslaget till ett nytt fiscalisprogram inom ramen för en restriktiv och minskad EU-budget i nästa fleråriga budgetram eftersom det fanns goda erfarenheter av tidigare åtgärdsprogram. Det fanns enligt regeringen tveksamheter med att tilldela kommissionen befogenhet att komplettera förordningen med bestämmelser om upprättande av en ram för övervakning och utvärdering eftersom detta kan vara fråga om en väsentlig del av förordningen och i så fall inte bör bli föremål för en sådan delegering. Skatteutskottet gav stöd till regeringens ståndpunkt.

Utskottet instämmer i finansutskottets bedömning att dagens system för EU-medel i stort fungerar väl. Utskottet instämmer vidare i finansutskottets bedömning (utl. 2017/18:FiU51) att det är alltför långtgående att besluta om ett nytt eget medel som baseras på intäkter från ett förslag som inte är antaget, vilket är fallet med förslaget till en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Finansutskottet uttryckte även att en adekvat utformning av systemet för egna medel är avgörande för att nå målet om att hålla nere den svenska avgiften och att förslag till gemensamma regler bör föregås av grundliga konsekvensanalyser och att subsidiaritetsprincipen följs. Finansutskottet har även i sitt yttrande uttryckt sitt principiella motstånd mot varje form av överföring av beskattningsrätt till EU och införande av EU-skatter. Det finns också ett starkt motstånd både i regeringen och i riksdagen mot att använda skatter som nya egna medel i EU-budgeten.

När det gäller motionsyrkanden om förslag mot skatteflykt, nationell suveränitet inom skattepolitiken, EU-skatter och EU:s mervärdesskatte-direktiv kan utskottet konstatera att dessa frågor har behandlats flera gånger av utskottet, senast i förra årets betänkande 2017/18:UU10. Skatteutskottet har avstyrkt ett yrkande, snarlikt yrkandet om skatteundandragande, i betänkande 2018/19:SkU1. Utskottet vidhåller inställningen att avstyrka ovannämnda yrkanden och har inget ytterligare att tillägga.

Motionsyrkande om nya myndigheter, vilket förefaller avse inrättandet av organet för de europeiska regleringsmyndigheterna för elektronisk kommunikation, Berec, har redan behandlats i förra årets betänkande 2017/18:UU10. Utskottet vidhåller inställningen att avstyrka detta yrkande och har inget ytterligare att tillägga.

Därmed avstyrker utrikesutskottet motionerna 2018/19:3050 yrkandena 1, 2 och 14 samt 2018/19:3052 yrkandena 2, 13, 15–24, 50 och 52.

Rättsliga och inrikes frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal yrkanden relaterade till EU:s politik om rörlighet för personer.

Jämför reservation 34 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse över vad som skett under 2018 inom samarbetet när det gäller rättsliga och inrikes frågor (s. 88–102).

Motionerna

I motion 2018/19:2903 yrkande 22 av Hans Wallmark m.fl. (M) anförs att Sverige långsiktigt bör driva på för ett nytt kvotbaserat flyktingsystem som ersätter dagens EU-gemensamma asylsystem. En viktig del i ett nytt system är ett förstärkt yttre gränsskydd i EU. En annan viktig del är ett utökat samarbete med länder utanför EU. Bistånd, visumavtal och handel från EU:s sida ska kunna sättas i relation till hur väl samarbetet fungerar.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 25 anför Lars Andersson m.fl. (SD) att regeringen ska motsätta sig centralisering och överstatlighet inom asylområdet. Regeringen bör motsätta sig eventuella omfördelningsmekanismer. I samma motion yrkande 26 anförs att regeringen bör se till att asyl- och migrationsfonden minskas drastiskt och att dess tillgångar ska användas bl.a. för att trygga EU:s gränser och ett stärkt arbete för att tredjelandsmedborgare ska återvända till sina ursprungsländer. Motionärerna anför i yrkande 27 att regeringen bör verka för att regelverket i blåkortsdirektivet blir flexibelt utan tvingande begränsningar för Sverige. Vidare anförs i yrkande 28 att viseringsförenklingar och likaså viseringsfrihet måste omgärdas av strikta juridiska, politiska och ekonomiska krav gentemot tredje land. I yrkande 29 anförs att de föreslagna åtgärderna när det gäller en reviderad viseringskodex bör vara bredare och omfatta fler än diplomater och tjänstepassinnehavare. Regeringen bör föreslå kommissionen en stegvis trappa med utökade åtgärder. Regeringen bör även arbeta för att utöka möjligheten till begränsningar i viseringar när det gäller tid och giltighetsområde. Vidare anförs i yrkande 30 att regeringen bör agera kraftfullt för att FN:s ramverk om migration och flyktingar inte ska tas in i EU:s lagstiftning eller ha verkan på EU-samarbete.

EU-nämndens yttrande

Migrationsfrågor har vid ett flertal tillfällen diskuterats i EU-nämnden. Frågorna har bl.a. avsett hanteringen av EU:s yttre gränser, samarbetet med tredjeländer och återvändande. Migrationssituationen har aktualiserat ett brett

spektrum av åtgärder som delvis går in i varandra och som hanteras av både utrikesrådet när det gäller den externa migrationspolitiken och rådet för rättsliga och inrikes frågor när det gäller den interna politiken. Europeiska rådet, som har behandlat migration i juni, oktober och december 2018, har bl.a. betonat vikten av partnerskap med Afrika i syfte att motverka irreguljär migration samt enats om att fördjupa samarbetet med transit- och ursprungsländer. Det har funnits en majoritet för regeringens linje i EU-nämnden när det gäller migration, men med avvikande meningar från olika partier i enskilda frågor. Inom området för rättsliga och inrikes frågor har reformering av det gemensamma europeiska asylpaketet fortsatt att förhandlas, i avvaktan på en lösning i frågan om omfördelning av asylsökande och när det gäller balansen mellan ansvar och solidaritet. Liksom tidigare år har det mestadels varit fråga om informationstillfällen vid rådets möten, men inför rådsmötet i juni sökte och fick regeringen förnyat förhandlingsmandat i nämnden. Avvikande meningar har lämnats av olika partier i förhållande till de olika förslagen, men en majoritet i nämnden har stått bakom regeringens ståndpunkter.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen anges att syftet med EU:s migrationspolitik bl.a. är att skapa ett gemensamt, solidariskt, europeiskt asylsystem, minska incitamenten för irreguljär migration, skydda EU:s yttre gränser och värna Schengenområdet utan inre gränser. Politiken på området ska även främja laglig invandring och fördjupa samarbetet med länder utanför EU.

En aktuell fråga under året har varit reformen av det gemensamma asylsystem som kommissionen presenterade under 2016 i syfte att få till stånd ett hållbart och rättvist asylsystem. En central del av diskussionen mellan medlemsstaterna har handlat om att få till stånd en rättvis fördelning av asylsökande inom EU och att systemet ska vara effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant och medge beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten. Socialförsäkringsutskottet har i betänkande 2018/19:SfU16 skrivit om de pågående EU-förhandlingarna för att få till stånd ett mer harmoniserat asylsystem med en jämnare fördelning av asylsökande inom unionen. Svåra förhandlingar återstår enligt utskottet för att hitta en välavvägd kompromiss där alla EU-medlemsstater solidariskt tar ansvar för att ta emot människor i behov av internationellt skydd och som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och värnar asylrätten. Socialförsäkringsutskottet anser att fler medlemsstater måste ta ett betydligt större ansvar än vad de hittills gjort. Utskottet konstaterar samtidigt att regeringen arbetar aktivt med dessa frågor inom ramen för förhandlingarna mellan medlemsstaterna och Europaparlamentet om det europeiska gemensamma asylsystemet och i andra delar av EU-samarbetet.

Utrikesutskottet konstaterar att Sverige måste förvalta de yttre gränserna i enlighet med EU:s bestämmelser och att justitieutskottet avstyrkt snarlika yrkanden om fullgott gränsskydd i betänkande 2018/19:JuU10.

Utrikesutskottet konstaterar när det gäller yrkande om asyl- och migrationsfonden att socialförsäkringsutskottet hade överläggning med regeringen den 25 oktober 2018 om kommissionens förslag till förordning om asyl- och migrationsfonden. Regeringen välkomnade förslaget om att inrätta en asyl- och migrationsfond. Fonden bedömdes ha ett europeiskt mervärde eftersom den syftar till att bidra till en effektivare hantering av migrationsströmmar inom EU och stödja den gemensamma asyl- och migrationspolitiken. Socialförsäkringsutskottet gav stöd till regeringens ståndpunkt.

När det gäller yrkande om blåkortsdirektiv konstaterar utrikesutskottet att socialförsäkringsutskottet överlade senast den 22 mars 2018 om kommissionens förslag till nytt blåkortsdirektiv. Regeringen var i sin ståndpunkt positiv till att öka möjligheterna för tredjelandsmedborgare att komma till EU för högkvalificerat arbete. Det är angeläget att tillgodose såväl nuvarande som framtida behov av högkvalificerad arbetskraft i medlemsstaterna. Socialförsäkringsutskottet gav stöd till regeringens ståndpunkt.

När det gäller yrkande om viseringsförenklingsavtal konstaterar utrikesutskottet i likhet med socialförsäkringsutskottet i betänkande 2017/18:SfU15 att viseringsfrågor regleras på EU-nivå och att dessa regleringar är fullt ut harmoniserade. I viseringsförordningen regleras vilka tredjeländers medborgare som behöver visering respektive vilka som är undantagna från viseringskrav vid resa till ett EU-land. Socialförsäkringsutskottet konstaterade i ovannämnda betänkande att Sverige inte ensidigt kan införa krav på visering gentemot vissa länder eller undanta länder från detta krav.

När det gäller yrkande om viseringskodex konstaterar utrikesutskottet att socialförsäkringsutskottet överlade med regeringen den 24 april 2018. Regeringens ståndpunkt, som fick stöd av socialförsäkringsutskottet, är att regeringen delar kommissionens bedömning om behovet av en reviderad viseringskodex i syfte att ytterligare harmonisera utfärdandet av viseringar och möta nya migrations- och säkerhetsutmaningar.

Utskottet noterar att regeringen inom ramen för Europeiska migrationsagendan (COM(2015) 240) driver att regionala lösningar med länder utanför EU utarbetas i nära samarbete med FN:s flyktingorgan (UNHCR) och FN:s migrationsorganisation (IOM) i enlighet med internationell rätt.

Det finns även ett motionsyrkande om det globala flyktingramverket (Global Compact on Refugees). Det globala flyktingramverket antogs formellt i FN:s generalförsamling i december 2018. I likhet med det globala ramverket för migration har flyktingramverket sin grund i New York-deklarationen för flyktingar och migranter som FN:s generalförsamling antog 2016. Utrikesutskottet konstaterar att ramverket inte är bindande, men att det innehåller flera viktiga komponenter som uppföljning och utvärdering, vidarebosättning, tillgång till utbildning för barn på flykt, egenförsörjning och

anständiga arbetsvillkor för flyktingar m.m. Ramverket har också ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2018/19:2903 yrkande 22 och 2018/19:3052 yrkandena 25–30.

Sysselsättning och social trygghet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör frågor relaterade till arbetsmarknad och social trygghet.

Jämför reservation 35 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse över vad som skett under 2018 när det gäller frågor om sysselsättning och social trygghet (s. 103–108).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 32 av Lars Andersson m.fl. (SD) anförs att sysselsättningspolitik bör vara en nationell angelägenhet. Sverigedemokraterna vill behålla modellen där fackförbund och arbetsgivare kommer överens om arbetsmarknadens villkor. I samma motion yrkande 33 motsätter sig Sverigedemokraterna direktivet om balans i arbetslivet med hänvisning till att arbetsmarknads- och jämställdhetspolitik bör vara en nationell angelägenhet. Även när det gäller direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor motsätter sig motionärerna förslaget med hänvisning till att arbetsmarknadspolitik ska vara en nationell angelägenhet (yrkande 34). Vidare anförs i yrkande 35 att carcinogen- och mutagendirektivet kommer att försämra skyddet för svenska arbetare eftersom man måste anpassa sig efter länder med sämre arbetsmiljölagar. Motionärerna anför i yrkande 36 att en europeisk arbetsmyndighet skulle innebära ytterligare maktförskjutning till EU och att en ny myndighet skulle öka administrationen och generera merarbete för medlemsstaterna utan att tillföra något mervärde. I yrkande 37 anförs att det ska vara medlemsstaternas ansvar att uppnå målet med den föreslagna Europeiska globaliseringsfonden. Vidare anförs i yrkande 38 att varje enskild medlemsstat ska få fritt utveckla och uppdatera sina sociala trygghetssystem i enlighet med sina invånares behov.

EU-nämndens yttrande

Inför möten i rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor har fokus legat på sysselsättningsfrågor och socialpolitiska frågor. Regeringen har flera gånger samrått med nämnden om inrättandet av

Europeiska arbetsmyndigheten. Vid det senaste tillfället, i november 2018, fanns det inte stöd för regeringens ståndpunkt. I stället fanns det stöd för den linje som innebär att Sverige inte kan stödja ett inrättande av myndigheten med hänsyn till bristande mervärde och ökade budgetutgifter.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen beskrivs den europeiska sysselsättningsstrategin som en central del i Europa 2020-strategin och ett viktigt instrument för att uppnå EU:s gemensamma målsättning om en smart och hållbar tillväxt för alla.

När det gäller yrkande om en EU-gemensam sysselsättnings- och socialpolitik konstaterar utskottet att arbetsmarknadsutskottet hade överläggning med regeringen den 23 januari 2018 om ett förslag till rådsbeslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik (COM(2017) 677), och att arbetsmarknadsutskottet gav stöd till regeringens ståndpunkt att i stort välkomna kommissionens förslag.

När det gäller yrkande om att införa direktivet om balans mellan arbete och privatliv, konstaterar utskottet att arbetsmarknadsutskottet senast den 17 oktober 2017 överlade med regeringen om ett förslag till direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare (COM(2017) 253) och att arbetsmarknadsutskottet gav stöd till regeringens ståndpunkt efter att ståndpunkten i vissa avseenden reviderats.

När det gäller yrkande om att införa direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor, konstaterar utskottet att arbetsmarknadsutskottet överlade med regeringen senast den 24 april 2018 om förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen (COM(2017) 797). Överläggningen föranledde det ansvariga statsrådet att tydliggöra att frågor som rör sysselsättning och social kompetens i huvudsak är nationell kompetens och bör så förbli. För svensk del är det viktigt att denna princip upprätthålls även i fortsättningen eftersom vår arbetsmarknadsmodell och vår socialpolitik skiljer sig avsevärt från andra medlemsländers. Direktivets nuvarande utformning riskerar att underminera grunden för den svenska kollektivavtalsmodellen genom att rubba balansen mellan parternas självreglering och lagstiftning. I det fortsatta arbetet bör Sverige därför verka för att minimivillkor för anställningsskydd inte införs. Vidare måste möjligheten för parterna att göra avsteg från reglerna i direktivet vara absolut, utan möjlighet till överprövning. Det är inte heller förenligt med den svenska modellen och partsautonomin att kollektivavtalen ska underkastas krav om att vara klara, tydliga och fullständiga eller kunna prövas materiellt av myndigheter. Även detta bör Sverige motverka. Efter dessa tillägg gav arbetsmarknadsutskottet stöd till regeringens ståndpunkt.

När det gäller yrkande om carcinogen- och mutagendirektiv har utskottet behandlat denna fråga i förra årets betänkande om verksamheten i Europeiska unionen och då avstyrkt detta. Utskottet vidhåller alltså sin inställning att detta yrkande ska avstyrkas.

När det gäller yrkande om förordningen om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten, konstaterar utskottet att Epscorådet den 6 december 2018 nådde en allmän inriktning när det gäller inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten. Regeringen kunde, efter samråd med EU-nämnden, inte ställa sig bakom den allmänna inriktningen.

När det gäller yrkande om förordningen om Europeiska fonden för justering av globaliseringseffekter konstaterar utskottet att denna fråga har behandlats av arbetsmarknadsutskottet. Senast frågan behandlades av arbetsmarknadsutskottet var vid en överläggning med regeringen den 6 november 2018 om kommissionens förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF) (COM(2018) 380). Arbetsmarknadsutskottet gav då stöd till regeringens ståndpunkt.

När det gäller yrkande om samordning av de sociala trygghetssystemen konstaterar utskottet att socialförsäkringsutskottet har överlagt ett flertal tillfällen med regeringen om kommissionens förslag till revidering av EU:s förordningar om samordning av de sociala trygghetssystemen 883/2004 och 987/2009. Den 26 januari 2017 överlade socialförsäkringsutskottet om hela förslaget. Utskottet gav stöd till regeringens ståndpunkt som var att samordningsbestämmelser är en förutsättning för att den fria rörligheten ska fungera inom Europeiska unionen. Det är nödvändigt att bestämmelserna utvecklas och moderniseras i takt med samhällsutvecklingen samt för att passa olika typer av sociala trygghetssystem. Regeringen välkomnade därför en översyn av regelverket, men det behövde analyseras vidare huruvida samtliga delar av kommissionens förslag tillgodoser dessa behov. Regeringens utgångspunkt i förhandlingarna var att samordningsbestämmelserna ska vara effektiva och inte utgöra hinder för den fria rörligheten för personer. Omotiverade administrativa kostnader för tillämpande institutioner bör undvikas. EU-fördragen, samordningsbestämmelsernas grundprinciper liksom den nationella kompetensen ska värnas. Bestämmelserna ska i sig inte syfta till en harmonisering av medlemsstaternas olika sociala trygghetssystem. Regelverket ska ge uttryck för en skälig och rättvis ansvars- och kostnadsfördelning mellan medlemsstaterna samtidigt som den enskildes behov av social trygghet värnas.

Överläggningar vid senare tillfällen har rört specifika delar av förslaget inför antagandet av allmänna inriktningar i Epscorådet. Vid överläggningen den 31 maj 2018 angav regeringen bl.a. i sin ståndpunkt att Sverige, för det fall det blir aktuellt med ändringsförslag, bör kunna godta förslag som innebär ytterligare skärpta regler i syfte att motverka fel och bedrägerier samt i övrigt är förenligt med övriga allmänna målsättningar och ingångsvärden så som regeringen har förankrat med riksdagen. Regeringen kan däremot inte godta förslag som innebär en inskränkning i medlemsstaternas nationella kompetens när det gäller utformandet av de sociala trygghetssystemen eller som innebär att fler förmåner omfattas av bestämmelserna eller att fler förmåner kan betalas ut vid bosättning i en annan medlemsstat. Socialförsäkringsutskottet gav stöd till regeringens ståndpunkt.

Därmed avstyrker utskottet motion 2018/19:3052 yrkandena 32–38.

Konkurrenskraft, transport och energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden relaterade till konkurrenskraft, transporter och energi.

Jämför reservation 36 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse över vad som skett under 2018 när det gäller frågor om konkurrenskraft, transport och energi (s.111–132).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 39 anför Lars Andersson m.fl. (SD) att konkurrenskraftsåtgärder ska vara reella tillväxtåtgärder. I samma motion yrkande 40 anføres att strukture reformer och tillväxtfrämjande åtgärder inte får vara kostnadsdrivande och att fokus ska ligga på åtgärdernas inverkan på EU:s konkurrenskraft i den globala konkurrensen. I yrkande 41 anføres att regeringen bör bejaka ett mellanstatligt europeiskt samarbete för det svenska tullverket med tillräckliga resurser för att beivra tullrelaterad brottslighet i Sverige.

Motionärerna anför i yrkande 42 att den europeiska rymdorganisationen Esa ska förbli ett mellanstatligt samarbete. Vidare anføres i yrkande 43 att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller Fonden för ett sammanlänkat Europa. I yrkande 44 anføres att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet för EU-finansierad vägstruktur. Motionärerna anför i yrkande 45 att regeringen bör se över vilka krav Sverige har gentemot EU när det gäller byggnation av väginfrastruktur. Vidare anføres i yrkande 46 att regeringen bör verka för att Storbritannien inte får oproportionerliga och högre krav på deras fordonsproduktion. I yrkande 47 anføres att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller EU-relaterade socioekonomiska åtgärder som är kopplade till godstransporter. Motionärerna anför i yrkande 48 att regeringen bör verka för att utländska yrkesförare inom EU ska utbildas i att framföra fordon under extrema nordiska väderförhållanden. Vidare anføres i yrkande 49 att regeringen bör verka för att upprätthålla en gemensam databas inom EU genom vilken polis och tjänstemän snabbt och enkelt kan kontrollera fordon och förare direkt på plats. I yrkande 51 anføres att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller EU-relaterade digitala kostnader.

I ovannämnda motion finns flera yrkanden om energifrågor. Motionärerna betonar i yrkande 53 vikten av att förhandlingarna om energiunionen inte ger upphov till fler tvingande lagstiftningsåtgärder för Sverige eftersom svensk elproduktion i stort är fri från koldioxidutsläpp. Vidare anføres i yrkande 54 om

elförsörjningstrygghet och yrkande 56 om stödsystem för förnybar elproduktion att det ligger i medlemsstaternas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering. I yrkande 55 anförs att EU:s mål om energieffektivisering bör nås på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Medlemsstaterna bör själva utforma styrmedel och åtgärder för att uppnå målen.

Näringsutskottets yttrande

När det gäller de föreslagna tillkännagivandena om den inre marknads funktion i motion 2018/19:3052 vill näringsutskottet hänvisa till sitt utlåtande Kommissionens meddelande om den inre marknaden i en värld som förändras (utl. 2018/19:NU10) där utskottet bl.a. framhåller att på ett övergripande plan bör målsättningen för en väl fungerande inre marknad vara att olika typer av hinder avvecklas, att nya hinder inte skapas och att den inre marknads potential utnyttjas fullt ut. I utlåtandet lyfter utskottet även betydelsen av att effektivisera tjänstemarknaden, förbättra den inre marknaden för såväl varor som tjänster samt fortsätta anpassningen till den digitala ekonomin. Utskottet betonar i utlåtandet också vikten av en effektiv konkurrenstillsyn för att undvika snedvriden konkurrens.

När det gäller motionsyrkandena på energipolitikens område vill utskottet hänvisa till utlåtandet Granskning av meddelande om ren energi för alla i EU (utl. 2016/17:NU22). Utskottet understryker i sitt utlåtande bl.a. vikten av att EU behåller och kontinuerligt ökar sin ambitionsnivå i förhållande till Parisavtalet för att nå EU:s långsiktiga klimatmål. Vidare betonar utskottet i utlåtandet bl.a. att en långsiktigt hållbar och trygg energiförsörjning bäst uppnås genom satsningar på långsiktig energieffektivisering och en större tillgång på förnybar energi. Utskottet stöder därför nationella energisparkrav, men understryker vikten av att medlemsstaterna så långt möjligt själva får välja på vilket sätt kraven uppnås.

Avslutningsvis vill utskottet uppmärksamma det faktum att näringsutskottet senare under våren 2019 kommer att återkomma till olika förslag som rör energipolitiken i samband med beredningen av motioner från den allmänna motionstiden hösten 2018. Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl för utrikesutskottet att tillstyrka något av de ovannämnda motionsyrkandena.

Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3052 yrkandena 39, 40 och 53–56.

Utbildningsutskottets ställningstagande

När det gäller rymdfrågor vill utskottet understryka att samhället är beroende av rymdtekniken inom en rad områden, t.ex. för navigation, logistik, bankomattjänster, väderprognoser, telekommunikation samt miljö- och klimatövervakning. Forskningen om rymden kan vidga gränserna för våra

befintliga kunskaper och väcka idéer som ger upphov till såväl naturvetenskaplig som humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning och teknisk utveckling med många potentiella tillämpningsområden, inte minst när det gäller miljön.

Utskottet konstaterar bl.a. att Europas rymdsamarbete är ett delat ansvar mellan EU och Europeiska rymdorganisationen (Esa). Esa är en mellanstatlig internationell organisation med 22 medlemsländer, som till stor del överlappar med EU:s medlemsstater. Esas syfte är att främja vetenskapligt och teknologiskt rymdsamarbete i Europa genom att utarbета och genomföra en långsiktig europeisk rymdpolitik, ta fram europeiska program, samordna medlemsländernas rymdprogram och utarbета en industripolicy. Vid det sjunde rymdrådet, som består av EU:s och Esas rymdministrar, uppmanades EU och Esa att tillsammans utveckla en övergripande rymdstrategi.

Frågan om samarbete är en viktig komponent i de pågående förhandlingarna om förslaget om unionens rymdprogram och rymdprogrambyrå. Under höstens överläggningar om det föreslagna rymdprogrammet har utskottet gett sitt stöd till regeringens föreslagna ståndpunkter (prot. 2017/18:40 och prot. 2018/19:8). Dessa ståndpunkter har inkluderat vikten av samstämmighet mellan EU, Esa och Esas medlemsstater samtidigt som skillnaderna mellan EU:s och Esas regelverk beaktas för att EU:s rymdverksamhet ska kunna möta de globala utmaningarna.

Bland annat vidhåller utskottet att det är av stor betydelse att samarbetet mellan EU och Esa förblir effektivt i framtiden för att Europas länder ska kunna dra full nytta av verksamheter kopplade till rymden. Det är utskottets uppfattning att ett stärkt samarbete mellan EU och Esa är av stor vikt för båda organisationernas utveckling och för resultatet av det gemensamma arbetet inom rymdområdet. Utskottet vill också poängtera att det inom den presenterade rymdstrategin för Europa inte finns några förslag om att införliva Esa i EU och understryka att det inte heller finns några sådana förslag inom ramen för det föreslagna rymdprogrammet för unionen. Vidare noterar utskottet att yrkandet om att Esa ska förbli ett mellanstatligt samarbete har behandlats tidigare, senast i samband med skrivelse 2017/18:118 Verksamheten i Europeiska unionen under 2017, och att utskottet då avstyrkte yrkandet. Därmed ser utskottet inget skäl att ändra sin bedömning utan föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 yrkande 42.

EU-nämndens yttrande

Frågor relaterade till digitalisering gav under 2018 avtryck även för konkurrenskraftsfrågorna. Digitala frågor behandlades inför Europeiska rådet i mars, juni och december samt i samband med det informella toppmötet i maj. Vid samråden har regeringen fått stöd för sin linje. Inför konkurrenskraftsrådet samrådde regeringen med nämnden om artificiell intelligens, framtidens inre marknad samt onlinebaserade förmedlingstjänster. Regeringen fick, med

undantag för framtidens inre marknad där ett parti lämnade en avvikande mening, stöd för sin position.

När det gäller transport-, telekom- och energiområdet har nämnden vid flera tillfällen behandlat kommissionens förslag till ramverk om ren energi. Nämnden har kunnat ställa sig bakom regeringens föreslagna linje i förhandlingarna. På transportområdet har nämnden även återkommande behandlat det s.k. mobilitetspaketet. Det har sammantaget funnits stöd för regeringens linje, dock efter vissa tillägg vad avser cabotage och krav på hållbara och effektiva transporter.

Utrikesutskottets ställningstagande

När det gäller yrkande om tullsamarbete konstaterar utskottet att Europeiska unionen har exklusiv befogenhet när det gäller EU:s tullunion.

Utrikesutskottet konstaterar att trafikutskottet har beslutat att inte yttra sig över skrivelsen och följdmotionerna som faller inom utskottets beredningsområde.

Med anledning av yrkandena om budgetrestriktivitet gällande Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF), EU-finansierad väginfrastruktur, EU-relaterade socioekonomiska åtgärder kopplade till godstransporter och när det gäller EU-relaterade digitala kostnader kan utskottet konstatera att trafikutskottet har subsidiaritetsprövat kommissionens förslag om att inrätta CEF och om att inrätta Programmet för ett digitalt Europa under sommaren 2018. Trafikutskottet fann då inte att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. I trafikutskottets granskningsutlåtande Kommissionens EU-strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet 2018/19:TU3 påminde utskottet om Sveriges budgetrestriktiva hållning när det gäller EU:s fleråriga budgetram och därmed implicit även de sektorsspecifika förslagen. När det gäller socioekonomiska åtgärder påminde utskottet i nämnda utlåtande att frågor som rör tillgång till arbetsmarknadstjänster och sociala tjänster samt utbildning i huvudsak utgör nationell kompetens. I fråga om CEF och infrastrukturinvesteringar påminde trafikutskottet i betänkande 2018/19:TU5 Infrastrukturfrågor om att regeringen välkomnade en koncentration av finansieringen till ett mindre antal projekt med högt europeiskt mervärde och att det är viktigt att hela unionen, även de gleset befolkade nordliga delarna, knyts samman med stommäten för transeuropeiska transportnät (TEN-T).

När det gäller yrkande 45 om byggnation av väginfrastruktur fann trafikutskottet i sin subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet (COM(2018) 277) under sommaren 2018 att förslaget stred mot subsidiaritetsprövning (utl. 2017/18:TU21). Utskottet såg inget behov av en EU-lagstiftning som på ett genomgripande sätt styr nationella plan- och tillståndprocesser liksom nationella institutioners funktion. Utskottet menade att målet med förordningsförslaget, dvs. att

undvika förseningar och osäkerhet när TEN-T:s stomnätprojekt genomförs, bäst kan uppnås genom processer som utgår från och beaktar nationella, regionala och lokala förutsättningar, kunskaper och resurser. Vidare befarade utskottet att förslaget skulle innebära försämrade möjligheter för kostnadseffektiva beslut genom att lokala och regionala förutsättningar och finansieringsmöjligheter inte vägs in.

I fråga om yrkande 46 om Storbritanniens fordonsproduktion har trafikutskottet subsidiaritetsprövat kommissionens förslag om komplettering av EU:s typgodkännandelagstiftning med anledning av Förenade kungarikets utträde ur EU (COM(2018) 397) under sommaren 2018 och inte funnit att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen.

När det gäller yrkandena 48 och 49 om yrkeskompetensbevis har utskottet subsidiaritetsprövat kommissionens förslag om ändring av yrkesförarkompetensdirektiv (COM(2017) 47) under vintern 2017 och ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Ett yrkande snarlikt yrkande 48 har också behandlats i betänkande 2018/19:TU11. Utskottet avstyrkte yrkandet utifrån att ändringar av regler som rör yrkeskompetensbevis fattas på EU-nivå, och utskottet fann därför inte någon anledning att ta ett initiativ i frågan.

Därmed avstyrker utskottet motion 2018/19:3052 yrkandena 39–49, 51 och 53–56.

Jordbruk, fiske och miljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden relaterade till bl.a. jordbruk, fiske, djurskydd, utsläppsminskningar och avfallshantering.

Jämför reservation 37 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för vad som skett under 2018 när det gäller frågor om jordbruk, fiske och miljö m.m. (s. 133–143).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 57 av Lars Andersson m.fl. (SD) anförs att det nationella inflytandet över jordbrukspolitiken bör öka, vilket också skulle indirekt kunna sänka medlemsavgifterna till EU. Under nuvarande system bör jordbruksstöd i högre grad gå till aktiva lantbrukare och den byråkrati som omger EU:s regler förenklas. I samma motion yrkande 58 anförs att fiskepolitiken ska bedrivas på mellanstatlig nivå. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länder. Motionärerna anför i yrkande

59 bl.a. att Sverige ska verka för ett bättre djurskydd genom striktare gemensamma regler vid transporter och att medlemsstaterna gemensamt ska motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. Vidare anförs i yrkande 60 att regeringen ska verka för att Sverige måste värna den nationella beslutanderätten över skogsbruk. I yrkande 61 anförs att beslut om viltvård bör flyttas närmare de områden som berörs av viltförvaltning.

I samma motion finns också yrkanden om klimat- och miljöpolitik. Motionärerna anför i yrkande 62 att avtalet som förhandlades fram på klimatmötet COP 21 inte är att ses som rättsligt bindande. Sverige ska motsätta sig diskussioner om att gå längre än redan beslutade utsläppsminskningar på EU-nivå. Sverige bör verka för att EU:s effektiva utsläppshandelssystem innefattas av fler länder än EU:s. Vidare anförs i yrkande 63 att frågor om avfallshantering ska avgöras på nationell nivå.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att förhandlingarna om den framtida gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020 inlets och noterar att utgångspunkten för en reform av jordbrukspolitiken är att politiken ska bli mer resultatorienterad, med ökat inflytande för medlemsländerna i val av åtgärder samt regler och villkor för åtgärderna.

När det gäller den gemensamma fiskeripolitiken är det utskottets mening att gemensamma resurser, såsom fisk, bäst nyttjas och bevaras utifrån ett gemensamt regelverk. Utskottet har vid upprepade tillfällen, senast i betänkande 2018/19: MJU3 Fiskeripolitik, påpekat det självklara i att EU-gemensamma regler måste följas av samtliga parter för att reglerna ska få avsedd effekt. Utskottet ser av denna anledning positivt på att kommissionen lagt fram ett förslag till reviderad kontrollförordning för att bl.a. förbättra efterlevnaden av fiskeripolitikens regler och säkerställa lika villkor för fiskets aktörer. Utskottet påminner om det grundläggande i att fiske bedrivs i enlighet med vetenskapliga rekommendationer och att försiktighetsprincipen tillämpas i det fall det inte finns tillräcklig kunskap att tillgå om beståndssituationen. Utskottet noterar även att regeringen enligt januariavtalet har åtagit sig att vara pådrivande i EU för ett starkare samarbete som anpassar både fångstkvoter och fångstmetoder för att uppnå hållbara fiskbestånd och för att fasa ut subventioner som leder till överfiske.

Även om det inte finns någon specifik rättslig grund till en gemensam skogspolitik på unionsnivå konstaterar utskottet att EU-samarbetet rymmer flera processer som, direkt eller indirekt, kan medföra konsekvenser för skog, skogsbruk och skogsnäring. Utskottet påminner om att riksdagen nyligen har tillkännagett för regeringen vikten av att även fortsättningsvis tydligt värna det nationella självbestämmandet över skogsfrågor inom EU-samarbetet.

I fråga om djurskydd noterar utskottet att Sverige fortsätter att vara pådrivande för ett gott djurskydd i hela EU, bl.a. inom ramen för den europeiska djurskyddsplattformen, och att frågan om djurtransporter är högst

aktuell i det samarbetet. Utskottet framförde nyligen i betänkande 2018/19:MJU11 Djurskydd att det är utskottets förhoppning att djurskyddsarbetet på sikt leder till att slakt utan föregående bedövning förbjuds helt inom EU. Utskottet välkomnade även den utredning som tillsatts för att anpassa den nuvarande lagstiftningen på djurhälsoområdet till EU:s nya djurhälsoförfordning.

När det gäller det klimatpolitiska arbetet har utskottet vid flera tillfällen, senast i betänkande 2018/19:MJU4 Klimatpolitik, framfört att EU spelar en avgörande roll som ledare i det internationella klimatarbetet, dels genom att bidra till att nå Parisavtalets långsiktiga mål, dels genom att visa omvärlden att det går att förena god ekonomisk tillväxt med klimathänsyn. Utskottet anser att det är angeläget att regeringen fortsätter att verka för att EU utformar en ambitiös och långsiktig klimatstrategi i linje med de långsiktiga målen i Parisavtalet samt verkar för effektiva styrmedel för att minska utsläppen.

I fråga om avfallshantering har utskottet, bl.a. i betänkande 2018/19:MJU5 Cirkulär ekonomi, framhållit det tillfredsställande i att resurs- och kostnadseffektivitet är prioriterade frågor för såväl regeringen som EU.

Därmed anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3052 yrkandena 57–63.

EU-nämndens yttrande

På klimat- och miljöområdet påbörjades under slutet av 2018 diskussioner om EU:s långsiktiga klimatstrategi. Därutöver har nämnden behandlat förslag om kravnivå för koldioxidutsläpp för lätta respektive tunga fordon. En majoritet av nämndens ledamöter har kunnat ställa sig bakom regeringens förslag till förhandlingslinje om lätta fordon. För tunga fordon fanns det emellertid stöd för regeringens ståndpunkt först efter att en majoritet av nämndens ledamöter fått igenom en strykning av referensen till en minskning av växthusgasutsläppen med 55 procent jämfört med 1990.

Utskottets ställningstagande

Utrikesutskottet ansluter sig till de ställningstaganden som görs i miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2018/19:MJU4y. Därmed avstyrker utskottet motion 2018/19:3052 yrkandena 57–63.

Utbildning, ungdom och kultur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden relaterade till Erasmussamarbetet, utbildning, ungdomar och kultur inom EU-samarbetet.

Jämför reservation 38 (SD).

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse över vad som skett under 2018 när det gäller frågor om utbildning, ungdom och kultur (s. 144–149).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 64 anförs av Lars Andersson m.fl. (SD) att regeringen bör verka för att Erasmus-plus-samarbetet läggs ned. I samma motion yrkande 65 anförs att förslaget om att främja gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen bör tonas ned. Motionärerna anför i yrkande 66 att ungdomspolitiken är en nationell angelägenhet och att den europeiska ungdomspolitiken inte bör ha som mål att få ungdomar att bättre knyta an till EU-projektet. Vidare anförs i yrkande 67 att det inte bör ske någon harmonisering på kulturområdet inom EU och att kulturpolitiken även i fortsättningen ska vara en nationell angelägenhet.

Kulturutskottets protokollsutdrag

Kulturutskottet anför att de områden som tas upp i regeringens skrivelse och som ligger inom kulturutskottets beredningsområde, nämligen kultur, ungdom och idrott, är nationella angelägenheter. EU har enbart befogenheter att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder.

De två övergripande mål som har legat till grund för EU-samarbetet på ungdomsområdet 2010–2018 var att skapa fler och lika möjligheter för alla unga i utbildningen och på arbetsmarknaden och att främja alla ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet. Utskottet vill understryka vikten av det arbete som bedrivits inom ramen för dessa mål. Det är dock enligt utskottet viktigt att åtgärderna inte inkräktar på de enskilda staternas befogenhet på området.

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska EU bidra till kulturens utveckling och främja samarbetet mellan medlemsstaterna samt vid behov stödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet. Insatserna får inte innebära någon harmonisering av medlemsstaternas regelverk. Utskottet vill understryka betydelsen av internationella kulturella förbindelser. Internationalisering och interkulturellt arbete är en prioriterad uppgift inom

kulturpolitiken och en viktig del när det gäller att uppnå de kulturpolitiska målen (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Kulturen stimuleras och utvecklas i mötet mellan olikheter och ger nödvändiga impulser till svenskt kulturliv samtidigt som det är betydelsefullt att svensk kultur har möjlighet att nå utanför landets gränser. Utskottet vill också peka på kulturens viktiga roll att främja social sammanhållning inom landet och i relationsskapandet med andra länder. Det är dock enligt utskottet angeläget att understryka att EU:s befogenhet på kulturområdet enbart omfattar att främja samarbete mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. Därmed anser kulturutskottet att utrikesutskottet ska avstyrka motion 2018/19:3052 yrkandena 66 och 67.

Utbildningsutskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att utbildningsfrågor enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) är en nationell kompetens men att unionen har befogenheter att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder. EU:s insatser inom utbildningsområdet får enligt artikel 2.5 i EUF-fördraget inte innebära en harmonisering av medlemsstaternas bestämmelser i lagar och andra författningar. Vidare sker EU-samarbetet på utbildningsområdet till stor del genom den s.k. öppna samordningsmetoden, som är en typ av mellanstatligt beslutsfattande som inte leder till bindande EU-lagstiftning. Metoden kräver inte att EU-länderna för in nya eller ändrar befintliga lagar, utan bygger i stället på riktmärken och mellanstatlig utvärdering.

När det gäller yrkandet om att lägga ned Erasmus plus vill utskottet betona vikten av internationella utbyten inom utbildningsområdet. Det är utskottets uppfattning att olika former av gränsöverskridande utbyten har ett stort mervärde både för den enskilda deltagaren och för samhället i stort. Det är därför av stor vikt att utveckla och ta till vara möjligheterna för elever, lärare, studenter, forskare och andra berörda att medverka i olika former av utbyten, menar utskottet. Med det i åtanke anser utskottet att Erasmus plus spelar en nyckelroll. Mot den bakgrunden menar utskottet att det är välkommet att det föreslagna Erasmus-plus-programmet för nästkommande budgetperiod 2021–2027 (COM(2018) 367) ska lägga särskild vikt vid inkludering och att nå ut till fler ungdomar från mindre gynnade miljöer, i syfte att ge fler unga möjligheten att studera eller arbeta i ett annat land. Utskottet vill i sammanhanget även poängtera att den halvtidsöversyn av Erasmus plus (COM(2018) 50) som presenterades i januari 2018 visar att programmet värderas högt av både berörda parter och allmänheten samt att programmet är effektivt och relevant och på knappt tre år gjort det möjligt för över 1,8 miljoner personer att delta i olika utbyten och för över 240 000 organisationer att delta i olika samarbetsprojekt. Utskottet noterar dessutom att över 23 700 svenskar studerade utomlands under läsåret 2017/18. Av de utresande

studenterna åkte 7 400 studenter inom ramen för någon form av utbytesprogram, och över 3 000 av dessa åkte inom ramen för ett EU-program.

Utskottet vill vidare bl.a. framföra att EU:s mål på utbildningsområdet framgår av artikel 165.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Ett av målen för unionens insatser på området ska vara att utveckla den europeiska dimensionen inom utbildningen, särskilt genom undervisning i och spridning av medlemsstaternas språk.

När det gäller den rådsrekommendation som antogs av rådet för utbildning, ungdom, kultur och idrott (UUKI) den 22 maj om främjandet av gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen vill utskottet framföra att det vid utbildningsutskottets överläggning med regeringen om rekommendationen den 3 maj 2018 (prot. 2017/18:32) framgick av den ståndpunkt som regeringen då föreslog att regeringen bedömer att det arbete som bedrivs inom det svenska utbildningsväsendet på de områden som berörs i rekommendationen gör att Sverige redan lever upp till rekommendationen.

Utskottet noterar även att yrkandet om att Erasmus plus ska läggas ned har behandlats tidigare, senast i samband med behandlingen av skrivelse 2017/18:118 Verksamheten i Europeiska unionen under 2017. Utskottet avstyrkte då yrkandet. Därmed ser utskottet inga skäl att vidta några åtgärder eller ändra sin tidigare bedömning. Utskottet föreslår därför att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 yrkandena 64 och 65.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet ansluter sig till de ställningstaganden som görs i kulturutskottets protokollsutdrag 2018/19:34 och utbildningsutskottets yttrande 2018/19:UbU2y. Därmed avstyrker utskottet motion 2018/19:3052 yrkandena 64–67.

Övriga yrkanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns i betänkandet även motionsyrkanden som är föremål för en förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:R3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2018–2022 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2018. Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella

för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna.

Skrivelsen

Utskottet föreslår att skrivelse 2018/19:115 läggs till handlingarna.

Reservationer

1. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 8 och 10 samt avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 4,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 15 och 16 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

EU är Sveriges viktigaste internationella plattform. Med hjälp av det europeiska samarbetet kan vi hantera många av våra framtidsutmaningar och hitta gemensamma lösningar på problem som Sverige inte kan lösa på egen hand.

Europasamarbetet är en värdegemenskap där demokrati, frihet, rättsstatens principer, respekt för de mänskliga rättigheterna och marknadsekonomi är centrala. Det håller tillbaka och står emot dem som vill slå ned frihet, demokratiska principer, mänskliga rättigheter och öppenhet såväl inom som utanför EU:s gränser. Vi vill se ett fritt, öppet och enat Europa. Europasamarbetet har genom historien säkrat frihet, fred och demokrati i medlemsländerna och fortsätter att göra det för medlemmar och för blivande medlemmar.

Många gränsöverskridande frågor kan bara lösas genom Europasamarbetet. Moderaterna har identifierat ett antal områden som vi vill att EU särskilt fokuserar på. Det handlar bl.a. om fler handelsfrämjande reformer, en effektivare miljö- och klimatpolitik, krafttag mot den gränsöverskridande brottsligheten, att utveckla utrikes- och säkerhetspolitiken, en långsiktig hållbar migrationspolitik och att värna frihet och demokrati i EU och i vår omvärld. Samtidigt är det viktigt att EU inte ges uppgifter som medlemsländerna bäst hanterar själva. Den s.k. subsidiaritetsprincipen som slår fast denna balans mellan EU och dess medlemsländer utgör grunden för vår syn på Europasamarbetet. Därtill bör Sverige bara förespråka EU-

gemensamt beslutsfattande i frågor där vi kan acceptera och försvara de kompromisser som alltid blir resultatet av samarbete med andra.

Konfliktlinjerna inom unionen är många. Den framtida relationen med Storbritannien, Rysslandshanteringen, den finansiella åtstramningspolitiken, ökad federalism i förhållande till återtagen nationell beslutsrätt, migrationskrisens hantering, budgetrestriktivitet inom EU, inflytandet för icke-euroländer i beslut som fattas av euroländerna men berör hela EU, frihandel och fri rörlighet för människor inom unionen är några av alla konfliktytor. Därtill utmanas EU:s grundläggande värderingar av hur några av EU:s medlemsstater agerar.

Det finns en uppfattning i den svenska debatten om att EU antingen behöver fördjupas eller i det närmaste avvecklas. Men snart 25 år efter omröstningen om EU-medlemskapet bör en framåtsyftande diskussion om Europasamarbetet inte främst handla om att vara för eller emot EU. Diskussionen bör fokusera på vad Sverige vill ha det europeiska samarbetet till och hur det bäst kan bidra till att lösa genuint gemensamma och gränsöverskridande utmaningar.

EU:s viktigaste uppgift i denna tid är att slå vakt om det medlemsstaterna gemensamt har uppnått och med det som grund använda alla möjligheter och verktyg som redan finns i dag för att möta de politiska utmaningarna. Samarbetet ska utgå från suveräna medlemsstater och vägledas av fördragen samt viljan att nå kompromisser.

Ökade överstatliga inslag stöder inte nödvändigtvis Europasamarbetets legitimitet utan riskerar snarare att skada den. För Moderaterna är det centralt att varje medlemsstat själv tar det huvudsakliga ansvaret för sin ekonomiska politik, finanspolitik och de strukturreformer som måste genomföras för att förbättra konkurrenskraften. Vi menar dock att arbetet med att förbättra den ekonomiska koordineringen inom EU måste fortsätta. Detta arbete ska präglas av öppenhet, insyn, uppföljning och möjlighet att utkräva ansvar.

När den globala konkurrensen snabbt hårdnar ser vi tydligare än på länge behovet av ökad konkurrenskraft inom EU. Svaret på den utmaningen kan aldrig vara ekonomisk nationalism och protektionism. Moderaterna menar i stället att den ekonomiska friheten i Europa måste öka. Det handlar om att erbjuda individer, familjer och företag rimliga och stabila förutsättningar att studera, arbeta, sälja, konsumera, spara och investera utan onödiga hinder. Ingen annanstans i världen finns en så utvecklad integration mellan självständiga länder som inom den inre marknaden. Den är grunden för ett ekonomiskt välmående Europa och behöver stärkas, inte minst för tjänster och digitala produkter, för att höja konkurrenskraften och produktiviteten. EU behöver dessutom leda utvecklingen för en frihandelsvänlig värld, särskilt när vi nu ser att det globala handelssystemet hotas av protektionistiska krafter.

EU-lagstiftning bör dras tillbaka eller upphävas när så är lämpligt. EU behöver en bättre användning av konsekvensanalyser och utvärderingar under hela lagstiftningsprocessen, på såväl EU-nivå som nationell nivå. Detta arbete bör bygga vidare på de framsteg som redan gjorts inom programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit). Efterhandsutvärderingar

skulle för svensk del bidra positivt till de diskussioner som ofta återkommer om att EU-lagstiftning i Sverige har en tendens att genomföras för ambitiöst, vilket missgynnar Sverige. Vi vill även se större insatser för att minska den totala bördan av EU:s regelverk för företag, särskilt för små och medelstora företag.

Ett alternativ till en bred fördjupning av Europasamarbetet är ett EU som utvecklas i olika hastigheter där alla medlemsstater inte ingår i samtliga överenskommelser. Det har till viss del redan skett genom bl.a. Schengensamarbetet, euron och bankunionen. Sverige deltar i det förra samarbetet, men inte i de två senare. När Sverige gick med i Europasamarbetet var ett tungt vägande skäl att vi redan före medlemskapet påverkades av många av EU:s beslut och att det därför är bättre att vi är med och påverkar beslutsfattandet. Med ett EU i olika hastigheter är risken stor för att vi hamnar i en liknande situation som före EU-medlemskapet och att vi avhänder oss möjligheten att forma beslut som påverkar oss. Moderaternas utgångspunkt är därför att det som rör EU-27 ska diskuteras av EU-27. Ett Europasamarbete i olika hastigheter strider mot EU:s grundtanke om sammanhållning och enighet.

Europasamarbetet ska fokusera på områden som ger ett verkligt mervärde för Europas befolkning. Vi värnar den nationella kompetensen på områden som exempelvis arbetsmarknad, familjerätt och beskattning. Den sociala pelarens 20 principer innehåller långtgående och detaljerade ambitioner inom dessa områden. Moderaternas farhågor om att den sociala pelaren skulle skapa en grund för att driva fram EU-lagstiftning som i vissa fall inkräktar på den svenska partsmodellen har dessvärre besannats. Vi anser inte att Europa blir ”mer socialt” på grund av den sociala pelaren, utan vi menar att ett verkligt socialt Europa åstadkommer vi genom att öka det ekonomiska välbefindandet och garantera stabilitet, frihet och demokrati för Europas invånare. Det handlar om en politik som stärker konkurrenskraften och skapar förutsättningar för jobb och tillväxt och som bygger vidare på den inre marknaden.

En klimat- och miljöpolitik som gör positiv skillnad förutsätter ett gränsöverskridande arbete. Sverige står för ca 1 promille av världens utsläpp – EU för mindre än 10 procent. För att få bukt med klimatförändringarna är det därför avgörande att Sverige och Europa bedriver en klimatpolitik som får de stora utsläpparna att vilja följa vårt exempel. Det förutsätter att vi för en politik som visar att det går att kombinera fler jobb och ökat ekonomiskt välbefindande med minskade utsläpp. Parisavtalet är en grundplåt för arbetet med att minska vår klimatpåverkan, men det måste motsvaras av tillräckliga nationella och globala satsningar för att göra skillnad på riktigt. Klimatpolitiken ska vara vetenskapligt underbyggd och kostnadseffektiv. Resurserna är begränsade, vilket innebär att politiken ska använda styrmedel som gör att vi når klimatmålen till en så låg kostnad som möjligt för samhället. För att det ska vara möjligt måste vi också sträva mot att den som släpper ut växthusgaser ska betala för det och att vi använder styrmedel som gör att priset på utsläpp oavsett sektor är enhetligt och i nivå med skadan som orsakas.

Alla medlemsstater måste respektera EU:s institutioner och inte minst EU-domstolen. Vi vill att det ska ställas tydligare krav på EU:s medlemsländer att följa fattade EU-beslut men också att följa grundläggande demokratiska principer och värderingar. Ekonomiska incitament, däribland EU-budgeten och specifikt sammanhållningspolitiken, bör kopplas mer till hur väl medlemsländerna följer fattade beslut än i dag. Ett sådant system måste utformas på ett sådant sätt att det är och upplevs som rättssäkert och förutsägbart. Att alla medlemsstater bekänner sig till grundläggande värderingar är en förutsättning för att EU ska fungera väl och med trovärdighet kunna ställa samma krav på länder i vår närhet, särskilt de länder som har ansökt om EU-medlemskap. Det är också vårt ansvar gentemot svenska medborgare att garantera att lagstiftning som vi delar med andra och som har direkt påverkan i Sverige stiftas av länder som uppfyller grundläggande demokratiska principer.

Terrorism och annan gränsöverskridande och allvarlig brottslighet är ett på många sätt växande problem. Vi vill förstärka Europol och använda EU mer för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet. EU-samarbetet inom brottsbekämpning ska bygga på ömsesidigt erkännande och respekt av varandras rättssystem. Vi vill också fortsätta att stärka samarbetet mellan nationella polismyndigheter, åklagare och andra brottsbekämpande myndigheter. Kontrollen vid yttre gräns måste moderniseras och skärpas.

2. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 8 och 10 samt

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Regeringens egen utredning konstaterar att EU i mångas ögon framstår som avlägset, komplext och svårtillgängligt. Med tanke på EU:s inflytande över det svenska samhället är det allvarligt, inte bara på grund av det demokratiska underskottet det innebär utan också för att det försvårar kvalitativ granskning

och ansvarsutkrävande av EU:s makthavare. Sverigedemokraterna ser allvarligt på att EU har så komplexa arbetsmetoder att de för vanliga medborgare framstår som otillgängliga. Samtidigt är det ett väsentligt problem att EU lider brist på folkstyre och transparens. Den initiativtagande, exekutiva och uppföljande institutionen, kommissionen, är inte vald av folket. Trots att kommissionen till följd av en allt djupare integration fått mer makt saknas därför möjligheter att rikta politiskt ansvarsutkrävande mot dess medlemmar. I kombination med en omfattande påverkansindustri, en svag maktindelning och en tendens att också från andra institutioner, som EU-domstolen, kontinuerligt vidga EU:s kompetensområde blir förklaringen tydlig till varför enskilda medborgare känner brist på delaktighet. Sverigedemokraterna anser att en reformering av EU för att komma till rätta med dessa brister är den viktigaste åtgärden på området.

3. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 4 och avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 8 och 10,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 15 och 16 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Centerpartiet vill att EU ska vara rustat för att kunna möta de gränsöverskridande hot och utmaningar som unionen står inför, även om det skulle innebära en breddning av de uppgifter som unionen har i dag. Sverige ska driva på för att medlemsstaterna genomför EU-samarbetet i frågor där bättre samverkan i dag är nödvändig. Dit hör bl.a. EU:s inre marknad, arbetet mot den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten, terrorism, försvar och cyberhot, migrationsfrågan samt arbetet för en bättre och mer effektiv miljö- och klimatpolitik.

4. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 15 och 16 samt avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 8 och 10 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vilka beslut som fattas ska avgöras av hur människor röstar, inte av EU-byråkrater och storföretagens lobbyister. När folkstyret urholkas innebär det inte bara sämre beslut – det gröper också ur tilltron till demokratin. Det råder en politisk kris i Europa, och tilltron till regeringar, institutioner och medier sjunker. Allt färre upplever att samhället är byggt för dem. Under ett stort antal år har makt och beslutsfattande medvetet förts bort från folkligt inflytande och demokratiska organ till opåverkbara EU-institutioner. EU har använts som ett instrument för att sprida idén om att politik bör styras av experter och byråkrater, som inte ska kunna påverkas av folkliga opinioner. Vänsterpartiet vill demokratisera EU genom att ge mindre makt till EU:s byråkrater, kommissionärer och domare och mer makt till de nationella parlamenten. Vi vill begränsa lobbyisternas närvaro i EU samt verka för ökad insyn och transparens i EU:s institutioner. Det borde också vara enklare att lämna EU och EMU om man som medlemsland vill det.

Vänsterpartiet anser att de folkvaldas roll i demokratin är central. Det är viktigt att vi alla kan lita på de folkvalda. Ändå är det få EU-parlamentariker som vill redogöra för hur de utnyttjar de förmåner de har som parlamentariker. Bara Vänsterpartiet har varit öppet från start med att pengarna går dit de ska. Regeringen ska verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvoden för alla EU-parlamentariker.

Den absurda flytten av folkvalda och tjänstemän mellan Bryssel och Strasbourg en gång i månaden måste upphöra. Regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast sammanträder i Bryssel.

5. Den övergripande utvecklingen i EU m.m., punkt 1 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och avslår motionerna

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 8 och 10,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 15 och 16 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige ska ta tåten i EU:s reformarbete. Sverige ska återigen bli ett land i EU:s kärna, som driver på för effektiva institutioner och beslutsprocesser som präglas av öppenhet och insyn.

6. Storbritanniens utträde ur EU, punkt 2 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 9 och avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 18 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 14.

Ställningstagande

Storbritanniens utträde ur unionen är djupt beklagligt ur flera perspektiv. Inte minst för att Sverige förlorar en inflytelserik och i flertalet frågor nära allierad men också för att Storbritanniens röst inom unionen varit central när det gäller

frihandel. Brexit innebär också att en av Sveriges viktigaste handelspartner lämnar EU. Sverige har allt att vinna på att Storbritannien knyts så nära EU som möjligt. Landet kommer även efter sitt utträde ur unionen att vara en av EU:s viktigaste partner. Vi måste därför hitta nya former för vårt goda samarbete och utbyte. När kontaktytorna i Bryssel blir färre är det inte minst en bilateral angelägenhet att vidmakthålla dem.

Förutsättningarna för det arbetet är till stor del beroende av den relation som EU och Storbritannien upprättar efter utträdet. Sverige behöver vara aktivt och bidra konstruktivt i förhandlingsarbetet med Storbritannien om den framtida relationen. Storbritanniens ställning utanför unionen kommer inte att vara som vilket grannland som helst. Den framtida relationen bör ta fasta på vilken styrka det är för unionen att ha Storbritannien så nära som möjligt, liksom det är en styrka för Storbritannien att ha EU i fortsatt tätt partnerskap.

7. Storbritanniens utträde ur EU, punkt 2 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 14 och avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 18 och

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att det är viktigt att respektera utgången av den brittiska folkomröstningen om EU-medlemskapet. Sverigedemokraterna har därför bejakat hållningen att EU bör göra vad som är möjligt för att underlätta genomförandet av det brittiska utträdet och att lösa frågor som är av central betydelse för säkerheten i Europa. För Sverigedemokraterna är det viktigt att tillgodose intresset av att bibehålla goda relationer och handelsförbindelser mellan Storbritannien och såväl EU som Sverige.

8. Storbritanniens utträde ur EU, punkt 2 (C)

av Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 18 och avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 14.

Ställningstagande

Det finns tyvärr alltför en risk att Storbritannien kommer att lämna EU utan avtal, en s.k. hård brexit. För Centerpartiet är det viktigt att EU och Sverige ska ha ett bra samarbete med Storbritannien även efter att de har lämnat EU. Att ett avtal mellan EU och Storbritannien sluts är mycket viktigt, inte minst för alla européer utan brittiskt medborgarskap som bor i Storbritannien och för de briter som bor i EU. Ett nära samarbete med Storbritannien efter utträdet är också viktigt för handel och välbefinnande, säkerhet och den transatlantiska länken.

9. Storbritanniens utträde ur EU, punkt 2 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 och avslår motionerna

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 18,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 14.

Ställningstagande

Storbritannien är och kommer efter brexit att fortsätta vara en av Sveriges och EU:s viktigaste handelspartner. Uppemot 100 000 svenskar beräknas vara bosatta i Storbritannien. Det är helt centralt att brexitförhandlingarna resulterar i ett balanserat avtal som bäddar för fortsatt nära samarbete, minimerar handelshinder för varor och tjänster och slår vakt om rättigheterna för EU-medborgare i Storbritannien. Men krav bör också ställas. Storbritannien kan inte vara del av den inre marknaden för varor men stå utanför den när det gäller tjänster. För delaktighet på den inre marknaden krävs att landet accepterar den fria rörligheten för personer.

10. EU:s utvidgning, punkt 3 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och
avslår motion

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 20.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att det är viktigt att lära av tidigare erfarenheter. Unionen är i dag inte kapabel att ta in fler medlemmar som ekonomiskt riskerar att ytterligare förvärra befintliga problem eller vars förmåga att upprätthålla sina gränser kan ifrågasättas. För att stärka utvecklingen för länder i EU:s närhet bör EU verka för förbättrat handelsutbyte. Sverige bör också verka för att s.k. anslutningsbistånd inte betalas ut till kandidatländer. Det är viktigt att kandidatländer i stället klarar av att nå upp till samtliga EU:s kriterier av egen förmåga.

11. EU:s utvidgning, punkt 3 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 20 och avslår motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

EU:s utvidgning österut har säkrat demokrati och ekonomisk utveckling. Vi vill att EU ska fortsätta växa. Sverige ska därför fortsätta stödja inledandet av medlemsförhandlingar för Albanien och Makedonien. Alla länder i Europa ska kunna bli medlem den dag de tydligt uppfyller högt ställda krav på demokrati, rättsstat, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi. Kontrollen av att dessa villkor uppfyllts måste vara hårdare än vid tidigare utvidgningar, och länder som inte strävar mot dessa värden ska inte kunna påbörja eller fortsätta medlemsförhandlingar. Därför ska Turkiets anslutningsprocess med EU formellt avslutas.

Sverige ska vara tydligt med att Ukraina kan bli en fullvärdig EU-medlem, men måste också våga kritisera den omfattande korruption som präglar landet. Det är bara genom att öka takten i de nödvändiga politiska och ekonomiska reformerna som Ukraina kan ta nya steg på vägen till ett EU-närmande.

12. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1, 3 och 12 samt avslår motionerna

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 5–7 och 11 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 4, 6, 11 och 12.

Ställningstagande

Vi lever i en orolig och snabbt föränderlig omvärld. EU:s existens och värdegrund utmanas både inifrån och utifrån: inifrån av antieuropeiska krafter

på höger- och vänsterflankerna, utifrån från öst av Kremls destabiliseringsförsök men nu också från väst av en amerikansk administration som öppet ifrågasätter värdet av ett enat EU och ser brexitbeslutet som en modell för andra länder i Europa. Samtidigt utmanas även frihandeln och de principer den vilar på. Sverige är ett relativt litet och exportberoende land, och det är oroande att allt fler länder signalerar en mer protektionistisk handelspolitik. Rysslands aggression och revisionism påverkar den regel- och normstyrda ordning som styrt Europa. Ett alltmer auktoritärt Turkiet kombinerat med ökade nivåer av våld, kriget och oron i Mellanöstern, kärnvapenhot i Nordkorea, terrorism med islamistiska förtecken, konflikter i flera länder i Afrika samt stora flykting- och migrationsströmmar är andra enorma problem att hantera. I öst fortsätter Kina en politik som går ut på att söka ökat inflytande långt utanför landets gränser med olika medel. Vi måste slå vakt om att de gemensamma värderingar som vi värnar såsom demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi fortsätter att spridas i världen. För att möta framtidens utmaningar är därför ett starkt samarbete inom EU med ökat fokus på ekonomisk konkurrenskraft, en gemensam röst inom utrikespolitiken samt ett djupare transatlantiskt samarbete det viktigaste för oss.

EU är Sveriges viktigaste arena för det utrikespolitiska arbetet. Sverige ska spela en ledande roll inom EU för att utveckla och förstärka och effektivisera den gemensamma utrikespolitiken och den europeiska utrikestjänsten. EU behöver en mer aktiv utrikespolitik, som är bredare förankrad och konsekvent bedriven. EU behöver agera mer proaktivt. Sanktionspolitiken mot Ryssland har varit framgångsrik i så måtto att EU:s 28 medlemsländer uppträtt gemensamt och koordinerat trots externa påtryckningar.

EU förenas av en djup värdegemenskap och starka handelspolitiska band med USA. Den transatlantiska länken, som binder parterna samman, är en viktig kraft för demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi i den internationella politiken. Trots att den nuvarande Trumpadministrationen inte har prioriterat det är det fortfarande viktigt att EU och USA fördjupar sitt samarbete och agerar tillsammans på den internationella arenan.

Relationen mellan EU och Ryssland måste vila på respekt för internationella regler, institutioner och principer. Åtaganden inom Världshandelsorganisationen (WTO) och Europarådet måste följas och uppmuntra till en utveckling mot ett pluralistiskt och mer demokratiskt Ryssland. EU behöver bättre använda sitt ekonomiska inflytande och bättre identifiera ryska ekonomiska intressen i Europa som kan destabilisera EU:s sammanhållning. EU måste påtala de oacceptabla övergreppen mot de mänskliga rättigheterna inte minst mot hbtq-personer och den ökade repressionen mot det civila samhället.

Betydelsen av EU:s relationer med Kina har ökat markant. Kinas agerande påverkar i princip alla verksamhetsområden inom EU:s utrikespolitik. EU måste, som Kinas viktigaste exportmarknad, tydligare använda sitt

ekonomiska inflytande för att påverka när det gäller mänskliga rättigheter, liberaliseringen av landets ekonomi och främjandet av en hållbar utveckling.

EU bör utveckla närmare relationer med länderna på den afrikanska kontinenten, och det behövs ett förstärkt partnerskap mellan EU och Afrikanska unionen (AU). Kampen mot fattigdom, främjande av hållbar utveckling och arbetet för frihandel är prioriterade områden för detta partnerskap. EU behöver också fördjupa sitt samarbete med länder som Brasilien, Indien och Sydafrika i viktiga frågor som rör klimat, forskning och tillväxt.

EU måste också fortsätta att driva på fredsprocessen mellan Israel och Palestina som ska baseras på en tvåstatslösning där båda parter kan leva med säkra och erkända gränser med utgångspunkt i 1967 års gränser och FN:s resolution 242.

Vi vill att den europeiska utrikestjänsten ska stärkas för att få starkare genomslag för den gemensamma utrikespolitiska rösten. EU:s medlemsländer behöver utveckla en starkare militär och civil förmåga att hantera kriser och konflikter. EU:s medlemsländer behöver därför fördjupa det försvarspolitiska samarbetet. Europeiska försvarsbyrån (Eda) kan stödja medlemsländernas arbete med att koordinera och effektivisera arbetet på detta område.

EU:s försvarssamarbete har sedan 2016 fördjupats på ett sätt som vi inte sett tidigare inom samarbetet i unionen. Nu pågår ett antal parallella processer som bl.a. syftar till att stärka samarbetet när det gäller bl.a. försvarsforskning, förmågor och krishantering. Utvecklingen av EU:s försvarspolitik sker i ett skede av säkerhetspolitisk oro i Sveriges närområde där Europas länder kommer att behöva ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Rätt utformat kan detta arbete förstärka den transatlantiska länken som spelar en avgörande roll för att värna freden och säkerheten i Europa. Fokus för EU:s försvarssamarbete bör vara att öka den operativa effekten och samordningen, inte bara att införa nya strukturer, samarbetsavtal och byråkratier.

I substans måste Sverige bli bättre på att formulera vad som är vårt nationella intresse. Att EU inte ska duplicera vad Nato gör bör vara en grundprincip, men det behöver inte betyda att all överlappning är av ondo. Det är bra att kompetens finns hos både Nato och EU när det gäller att hantera vissa frågor som t.ex. hybridhot, strategisk kommunikation och cybersäkerhet. Sedan 2016 finns det också en gemensam deklaration mellan EU och Nato där principer för det framtida samarbetet lagts fast. EU-samarbetet har även en central roll att spela för samordning kring frågor i skärningspunkten mellan ekonomi och säkerhet. Det kan t.ex. gälla stora infrastrukturprojekt som Nord Stream 2 som har bäring på energisäkerheten men i allra högsta grad även på Europas säkerhet i stort.

Den nordliga gruppen inom EU, vilken består av länderna i Norden och Baltikum plus Storbritannien, är en viktig plattform för Sverige att agera genom. Med länderna i norra Europa delar vi gemensamma säkerhetspolitiska hot och utmaningar, och tillsammans är vi en starkare kraft för att lyfta dessa hot och utmaningar inom EU. Sverige bör arbeta för ett mer samfällt agerande

från den nordliga gruppens sida. Sverige bör axla ett större ansvar och driva frågor som rör säkerhet i Sveriges närområde och genom detta lyfta frågorna inom EU. Även Tyskland och Polen bör knytas närmare till länderna i den nordliga gruppen. Samarbetet med europeiska länder som utsätts för ryska påtryckningar och aggression bör stärkas. Det kan t.ex. handla om samverkan för att stärka motståndskraften mot såväl hybridhot som informationskrigföring och hot mot cyber- och energisäkerhet.

Den svenska staten måste också bli bättre på att stödja forskning och innovation inom försvarssektorn. Här bör vi vara aktiva för att svenska företag och försvarsmyndigheter ska kunna få del av medlen i EU:s försvarsfond. Målet är att nyutveckla och undvika dubbelarbete. Sverige ska vara en stark röst för öppenhet och bredd. Vi har nu och i framtiden viktiga vänner och allierade utanför EU. Det finns ingen anledning att i framtiden stänga ute Storbritannien från försvars- och säkerhetssamarbetet, lika lite som exempelvis Norge eller USA.

13. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 4, 6, 11 och 12 samt avslår motionerna

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1, 3 och 12 samt

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 5–7 och 11.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna motsätter sig militarisering av EU och anser därför att Sverige, i likhet med Danmark, bör stå utanför systemet med EU:s stridsgrupper.

Att EU:s institutioner tillåts representera samtliga EU:s medlemsländer i FN är ett tydligt steg mot en federal europeisk stat, något som Sverigedemokraterna kraftigt motsätter sig och till vilket det svenska folket aldrig gett sitt medgivande. Vi befarar dessutom att det slutgiltiga målet är att helt ersätta medlemsländernas representation i FN. Sverigedemokraterna är av uppfattningen att FN, i och med det viktiga arbete Sverige bidragit med,

kommer att gå miste om en betydelsefull röst om den här utvecklingen tillåts att fortsätta. Vi anser därför att regeringen bör verka för att EU:s förstärkta rätt att föra talan i EU upphör alternativt att den begränsas för att inte inskränka på medlemsstaternas rätt att framföra åsikter i FN.

Möjligheten att upprätthålla egna diplomatiska representationer är ett av de mest grundläggande kännetecknen för en suverän stat. Enligt vår mening bör vi se konsulära frågor som ett område där Sveriges och de övriga medlemsstaternas nationella kompetens strikt ska värnas och där regeringen ska motverka att det konsulära samarbetet går mot en gemensam EU-representation. Vi motsätter oss därför EU-direktivet som formaliserar det konsulära samarbetet.

Sverigedemokraterna ser med oro på att Europeiska rådet vill driva EU till en alltmer sammanvävd militär organisation. När ett alltmer överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians. Sverigedemokraterna anser att det är tveksamt om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos det svenska folket. Därför menar Sverigedemokraterna att regeringen inom EU ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik ska vara ett ansvar för respektive medlemsland samt motverka en inriktning som går mot en sammanvävd militär organisation. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis. Utöver detta menar Sverigedemokraterna att det är ett oundgängligt behov för det svenska försvarets framtida utveckling att ha tillgång till en tekniskt välutvecklad försvarsindustri med bred kompetens. En svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har en viktig försvarsindustri. Regeringen bör därför upprätthålla en linje som håller fast vid möjligheten att ta sådana hänsyn om ett medlemslands säkerhetsintressen står på spel. Detta är nödvändigt om vi vill att försörjningstryggheten ska genomsyra försvarsmaterieförsörjningen av vår försvarsmakt.

Sverigedemokraterna anser inte att en utveckling av det svenska brandförsvaret bäst organiseras på EU-nivå, då det är olämpligt med ytterligare maktförskjutning till Bryssel. Det finns även en risk att en ny EU-myndighet skulle inrättas för att hantera denna fråga. En annan risk är att Sverige inte bygger upp de resurser som krävs för att hantera kriser nationellt eller för att bistå andra nationer. Sveriges riksdag och regering har en skyldighet gentemot folket att se till att ett adekvat brand- och civilförsvaret existerar.

14. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 5–7 och 11 samt avslår motionerna

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1, 3 och 12 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 4, 6, 11 och 12.

Ställningstagande

För Vänsterpartiet är demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer inte förhandlingsbara. Vi försvarar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna där mötesfrihet, organisationsfrihet, strejkrätt, yttrandefrihet samt allmänna, fria och hemliga val framhålls som nödvändiga beståndsdelar i ett demokratiskt samhälle. Lika stor vikt lägger vi på sociala framsteg och förbättrade levnadsvillkor. Det innebär att rätten till arbete, utbildning, bostad, vård, omsorg och kultur är nödvändig för ett människovärdigt liv och ett demokratiskt samhälle. Respekten för rättsstatens principer är central för varje demokratiskt samhälle liksom respekten för de mänskliga rättigheterna.

Sedan en tid tillbaka har regimer på flera håll i världen börjat begränsa det demokratiska utrymmet, och särskilt civilsamhällets utrymme, både genom att inskränka möjligheterna att finansiera sin verksamhet och genom hot, våld och begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter. Mellan 2014 och 2016 antog över 60 länder snarlika varianter av lagar som på olika sätt försämrar eller förhindrar organisationers möjligheter att ta emot internationellt stöd. Omfattningen är mycket oroväckande, men det är också oroväckande att stater verkar inspireras av varandra och ibland även samarbeta i försöken att tysta obekväma röster.

Europa är på inget sätt undantaget i den oroväckande utvecklingen med demokratins krympande utrymme. En tydlig slutsats från de organisationer som granskar det krympande demokratiska utrymmet är att utvecklingen på flera områden är värst i just Europa, dock från en bättre utgångsnivå. Vänsterpartiet menar att Sverige måste arbeta aktivt inom Europa, inte minst i

EU och Europarådet, för att vända denna negativa och oroväckande utveckling.

Under Viktor Orbáns tid vid makten har Ungern haft en oroande utveckling med begränsningar av friheten för medier, universitet och civilsamhälle. En lag som antogs i juni 2017 hindrar organisationer från att ta emot bidrag från utlandet. Polen är ytterligare ett exempel. Lagändringar som begränsar demonstrationsrätten har presenterats, och Amnesty International rapporterar om hur polis trakasserar demonstranter och försöker hindra människor från att delta i protester. Ungern och Polen pekas ofta, och med rätta, ut som de EU-stater som har mest oroväckande utveckling, men de är inte ensamma. Storbritannien antog 2014 en lag som reglerar organisationers möjligheter att driva kampanjer i samband med val. Lagens syfte sägs vara att hindra företag och lobbyister från att påverka valresultatet, men även människorätts- och välgörenhetsorganisationer har tystats. I Spanien har demonstrationsrätten begränsats genom införandet av straff mot organisationer och genom utökat polisvåld. Frankrike upphävde det två år långa undantagstillståndet i november 2017, men först efter att ha inkluderat flera av delarna i undantagstillståndet i ny lagstiftning. Vänsterpartiets politik för att möta utvecklingen med ett krympande demokratiskt utrymme utvecklas i motionen Demokratins krympande utrymme (mot. 2018/19:723).

Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara ett land som konsekvent står upp för demokrati och folkstyre, ett land som aktivt och konsekvent arbetar för fred och nedrustning samt ett land som fördömer varje brott mot de mänskliga rättigheterna, oavsett var, av vem eller med vilka motiv de begås. Sverige har alla möjligheter att vara ett sådant land. För att nå dit krävs att Sverige slutar att beväpna auktoritära regimer, länder som befinner sig i krig och stater som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Vi måste också agera i samma anda inom EU.

Vänsterpartiet har i ett flertal motioner klargjort vår position om den svenska vapenexporten och behovet av ett förbud mot export av vapen till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, till diktaturer och till krigförande stater. På sikt vill vi avveckla den svenska vapenexporten helt. Vänsterpartiets politik när det gäller vapenexport utvecklas i motionen med anledning av proposition 2017/18:23 Skärpt exportkontroll av krigsmateriel (prop. 2017/18:3920).

Även på EU-nivå måste vi sträva mot ett regelverk som förbjuder export av krigsmateriel till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, till diktaturer och till krigförande stater. Regeringen bör verka för att EU:s riktlinjer för export av krigsmateriel ska innebära ett förbud mot export till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, till diktaturer och till krigförande stater.

Den 26 mars 2015 inledde en militärallians under ledning av Saudiarabien flyganfall mot huthirebellerna i Jemen, vilka i sin tur får stöd från Saudiarabiens ärkefiende Iran. Kriget i Jemen har skapat världens värsta humanitära katastrof. Över 22 miljoner människor behöver humanitärt stöd, och fler än 3 miljoner befinner sig på flykt i landet. 85 000 barn tros ha dött av

svält. Saudiarabien är en av världens största vapenköpare, i särklass störst i regionen. Mellan 2013 och 2017 kom 34 procent av de vapen Saudiarabien importerade från just EU, enligt fredsforskningsinstitutet Sipri. Den koalition som strider mot huthirebellerna i Jemen består förutom av Saudiarabien av Bahrain, Kuwait, Qatar, Förenade Arabemiraten, Egypten, Jordanien, Marocko och Sudan. Koalitionen får också stöd av bl.a. USA, Storbritannien, Frankrike, Kanada och Turkiet. EU-parlamentet har antagit flera resolutioner med krav på vapenembargon mot de stater som ingår i den saudiskeledda koalition som krigar i Jemen. EU-parlamentet menar att exporten av vapen till exempelvis Saudiarabien strider mot EU:s egna regler. Parlamentets beslut innebär att EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetsfrågor, Federica Mogherini, har fått en uppdrag att ta fram ett förslag på vapenembargo. Beslutet är också en tydlig signal till medlemsstaterna att sluta exportera vapen till Saudiarabien. Vänsterpartiet delar kravet i resolutionen och menar att regeringen bör stötta Federica Mogherini och agera i enlighet med EU-parlamentets rekommendation. Sverige ska verka för att EU inför ett vapenembargo mot de stater som ingår i den saudiskeledda koalitionen.

Att strypa vapentillförsel är ett effektivt verktyg för att sätta press på parter i konflikt. I dag förekommer ingen vapenexport från EU till de palestinska parterna, men flera EU-medlemmar exporterar vapen till Israel. All vapenexport från EU-länderna till Israel måste upphöra. Sverige bör ta initiativ till att EU inför ett vapenembargo mot Israel.

15. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1, 3 och 12,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 5–7 och 11 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 4, 6, 11 och 12.

Ställningstagande

EU är och ska vara det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s styrka ligger i en utrikespolitik baserad på normer och

värderingar. Som världens näst största ekonomi, världens största handelspart och världens största biståndsgivare har EU möjlighet att påverka utvecklingen i världen genom en rad olika kanaler. Kristdemokraterna vill att regeringen driver på för en mer aktiv, samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet. EU kan och ska spela en central roll i omvärlden och verka för fred, frihet och säkerhet. För att det ska vara möjligt krävs tydligare visioner, förstärkt samarbete och högre effektivitet i genomförandet av den gemensamma utrikespolitiken.

Att EU talar med en röst i utrikespolitiken är väsentligt för medlemsländernas intressen. Att regioner i EU:s både direkta och indirekta närhet stabiliseras och reformeras med mänskliga rättigheter som kärnvärden är av största vikt för unionen. Insatsen Atalanta visar exempelvis vad EU kan uppnå när unionen samlar sig och agerar för gemensamma mål. Sedan insatsen påbörjades har antalet attacker mot civila fartyg i Adenviken kraftigt reducerats tack vare EU-ländernas insatser. Kristdemokraterna ser positivt på EU:s globala strategi som antogs 2016 och är det strategiska ramverket för EU:s externa agerande. Strategin bygger på insikten att inget europeiskt land är starkt nog att på egen hand möta de säkerhetspolitiska utmaningar vi står inför. Aktiveringen av det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) är ett led i uppföljningen av strategin. Syftet är att stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens (GSFP). Enligt Lissabonfördragets artikel 42 (6) och 46 kan de av EU:s medlemsstater som så önskar upprätta ett permanent strukturerat samarbete för att bidra till att utveckla unionens operativa förmåga att genomföra militära krishanteringsuppgifter.

Kristdemokraterna anser att det i grunden är positivt att EU stärker sitt engagemang på försvarspolitikens område men också att EU måste bli bättre med det förebyggande arbetet och att genomföra krishanteringsuppgifter innan spänningar eskalerar till väpnad konflikt. I en orolig omvärld, med Rysslands alltmer aggressiva uppträdande, Irans expansiva inflytande i Mellanöstern och Saudiarabiens krigföring i Jemen, är det nödvändigt att tillvarata Europasamarbetets möjligheter när det gäller exempelvis militär forskning och utveckling av kostsam försvarsmateriel. Mer kan också göras för att effektivisera lednings- och samordningssystem för EU-gemensamma försvarsinsatser. Däremot ser vi inte fördelarna med att unionen utvecklar egna militära kapaciteter. För att kunna se effekterna av EU:s globala strategi vill Kristdemokraterna se kontinuerliga utvärderingar och avstämningar av strategin, i syfte att se om den uppfyller ändamålen. Sverige ska även i fortsättningen ha beredskap att bidra till militära insatser i EU:s regi och vara drivande i arbetet för att utveckla EU:s krishanteringsförmågor.

16. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (C, KD, L)

av Kerstin Lundgren (C), Lars Adaktusson (KD), Fredrik Malm (L) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Magnitskijsanktioner har införts i flera länder och har visat sig vara effektiva eftersom de riktar sig specifikt mot de personer som ansvarar för korruption och brott mot mänskliga rättigheter och som i dag kan använda sig av de pengarna i andra länder. Personliga sanktioner är effektiva och rättvisa. Vi vill se att EU-länderna agerar gemensamt för att införa Magnitskijsanktioner i EU.

17. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 6 (C, KD, L)

av Kerstin Lundgren (C), Lars Adaktusson (KD), Fredrik Malm (L) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del och
avslår motion
2018/19:1369 av Markus Wiechel m.fl. (SD).

Ställningstagande

Vi vill att Sverige i samverkan med andra länder utreder förutsättningarna för att införa Magnitskijsanktioner i Sverige för att tillsammans med likasinnade driva på EU och säkra ett så brett stöd som möjligt bland EU-länderna och därmed maximal effekt. Genom att forma en sådan lösning riskerar Sverige inte att förlora tid om det blir en långdragen EU-process.

18. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 6 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1369 av Markus Wiechel m.fl. (SD) och

avslår motion

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Den 14 december 2012 skrev USA:s dåvarande president Barack Obama under den s.k. Magnitskijlagen. Lagen hade som avsikt att straffa ryska tjänstemän som ansvarat för Sergej Magnitskijs död i ett fängelse i Moskva 2009. Sedan 2016 har den amerikanska regeringen infört sanktioner för människorättsbrott såsom att frysa tillgångar för och förhindra personer som begått människorättsbrott från att resa in i landet. Även om det inte är enkelt att förhindra brott mot mänskliga rättigheter i länder som inte har ett fungerande rättssamhälle eller demokratiska institutioner finns det sätt att minska risken för korruption eller brott mot mänskliga fri- och rättigheter.

Olika varianter av en Magnitskijlag har antagits av flera länder, däribland Estland, Lettland, Litauen, Storbritannien och Kanada, i syfte att straffa personer som gjort sig skyldiga till brott mot mänskliga rättigheter, oavsett nationalitet. Så kallade Magnitskijsanktioner anses vara mycket effektiva eftersom de straffar just de som är ansvariga samtidigt som vanliga medborgare inte drabbas. Lagstiftningen kan också verka avskräckande eftersom sanktionen för den enskilde blir kännbar. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag på en svensk Magnitskijlagstiftning.

19. Den gemensamma handelspolitiken, punkt 7 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 och
avslår motionerna
2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20 och
2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna föreslår att regeringen inom EU tar initiativ till ett projekt för att hjälpa bönder i Myanmar delstat Shan som deltar i det skördeutbytesprogram som FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC) håller i. Programmet syftar till att byta ut opiumodlingar mot odlingar av kaffe och gummi. Genom att t.ex. införa viss produktmärkning skulle bönderna lättare kunna sälja sina produkter i EU. Vi vill också att regeringen tar initiativ till en reform av EU:s allmänna preferenssystem (GSP) för att minska tarifferna på sådana produkter. Om metoden slår väl ut bör den kunna expanderas till att omfatta alla UNODC:s skördeutbytesverksamheter.

20. Den gemensamma handelspolitiken, punkt 7 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20 och
2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8 och 9 samt
avslår motion
2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Efter att de senaste handelsförhandlingarna inom Världshandelsorganisationen (WTO) körde fast har EU övergått till en strategi där man tecknar omfattande associationsavtal med olika länder. Dessa avtal inkluderar handelspolitiska delar med tullättnader och även frågor om mänskliga rättigheter. I flera av de länder som EU förhandlar med är kränkningarna av de fackliga rättigheterna omfattande och grova. Vänsterpartiet anser inte att det är rimligt att EU:s inre marknad öppnas för företag som skapat sig konkurrensfördelar genom att inskränka de fackliga rättigheterna. Vi menar att EU i stället bör använda dessa förhandlingar till att stärka de fackliga rättigheterna och understödja krav från ländernas fackföreningsrörelser.

Sverige bör verka för att EU ska ställa tydliga krav på ratificering av ILO:s åtta kärnkonventioner vid förhandlingar om associationsavtal och andra former av handelsavtal.

Företag ska aldrig få företräde före demokratin. Därför vill Vänsterpartiet stoppa den maktförskjutning från folket till storföretag som många av dagens internationella handelsavtal i praktiken innebär. Det är helt orimligt att viktiga politiska beslut som påverkar vårt klimat, vår ekonomi och vår välfärd avhandlas utan demokratisk insyn och därefter inte kan påverkas. Vänsterpartiet vill ha rättvisa handelsavtal där företag aldrig kan stämma stater för demokratiskt fattade politiska beslut. Regeringen ska verka för att inga fler odemokratiska och miljöfarliga EU-handelsavtal tecknas. Vänsterpartiet vill att EU för en feministisk handelspolitik som bygger på en genomgripande feministisk analys och som syftar till att utjämna skillnader i inkomst, levnadsvillkor m.m. mellan könen världen över och förbättrar kvinnors villkor. Regeringen ska verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik.

21. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 8 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 31 och
avslår motionerna

2018/19:757 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13, 14 och 33,

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15 och

2018/19:2061 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Ett kontinuerligt och långsiktigt bistånds- och utvecklingsarbete är nödvändigt för att få bukt med den migrationskris som ännu dröjer sig kvar i Europa, och inte minst i Sverige. Däremot anser Sverigedemokraterna att biståndspolitik i första hand ska vara en nationell angelägenhet, varför EU bör fråntas möjligheten till egen biståndspolitik, såvida den inte innebär klara fördelar för biståndet som annars skulle gå förlorade.

22. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 8 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:757 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13, 14 och 33 samt avslår motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15,

2018/19:2061 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 31.

Ställningstagande

EU:s medlemsländer står för nästan 60 procent av världens samlade bistånd och är många fattiga länders största handelspartner. Trots att EU-kommissionen är världens fjärde största biståndsgivare och Sverige årligen kanaliserar drygt 2 miljarder kronor av den nationella biståndsbudgeten genom EU lyser unionen med sin frånvaro i den svenska biståndsdebatten. År 1970 satte FN målet att 0,7 procent av givarländernas BNI ska gå till bistånd. EU:s målsättning att nå 0,7-procentsmålet till 2015 har reviderats till ett kollektivt åtagande om att nå 0,7 procent under löptiden för Agenda 2030, med förbehållet att de äldre medlemsstaterna får ta hänsyn till budgetära omständigheter och att de nyare endast måste sträva mot målet 0,33 procent av BNI. EU ska dessutom till 2025 uppnå målet om att 0,15–0,20 procent av BNI ska gå till de minst utvecklade länderna samt uppnå 0,20 procent till 2030.

Concord Europa är en plattform för europeiska biståndsorganisationer. De beskriver utvecklingen inom EU:s bistånd i den årliga Aidwatchrapporten. 2018 års rapport visar att EU:s bistånd missar målen eftersom det styrs av egenintressen i stället för mottagarländernas intressen. Det är framför allt säkerhets- och migrationspolitiska intressen som prioriteras framför stöd till de som lever i de mest fattigdomsdrabbade länderna. En femtedel av EU:s bistånd stannade enligt Concord inom unionen 2017. Detta resulterade i att unionens bistånd endast nådde upp till 0,49 procent av BNI, vilket är en minskning jämfört med året före. Om EU inte ökar takten kommer man att missa sitt eget uppsatta mål med 27 år och uppnå det först 2057. När det gäller de minst utvecklade länderna nådde EU under 2017 endast halvvägs till 0,2-procentsmålet. EU:s oförmåga att nå upp till de uppsatta målen och sätt att skjuta dem på framtiden och ändå se ut att missa dem med stor marginal är mycket oroväckande. I en värld där behoven av verkligt bistånd är mycket stora är detta agerande av världens rikaste världsdel ett svek. Sverige bör aktivt

verka för att EU och dess medlemsländer snarast tar fram en tydlig färdplan för hur de ska nå sina biståndsmål.

EU har antagit en policy för samstämmighet i utvecklingspolitiken, Policy Coherence for Development, som motsvarar PGU i svensk utvecklingspolitik. Fortfarande finns dock grundläggande brister i samstämmigheten mellan EU:s olika verksamheter. Unionens handels-, jordbruks- och fiskeripolitik är exempel på verksamheter som försvårar, och i vissa fall helt slår sönder, förutsättningarna för att biståndet ska kunna ge resultat genom att vara utformade utifrån medlemsstaternas behov snarare än för att främja utveckling. Ytterligare en stor utmaning i EU:s utvecklingspolitik är att ett mindre antal medlemsstater med Malta, Ungern och Polen i spetsen har kunnat blockera mycket av arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i unionens bistånd. Vänsterpartiet anser att Sverige bör verka för att EU:s klimatbistånd ska vara additionellt, alltså läggas till redan existerande åtaganden för biståndet. Klimatet är en ödesfråga, och omställningen i den fattiga delen av världen är central. Sverige bör även stoppa de förslag som vidgar definitionen av privatsektorbistånd. En vidgad definition av privatsektorbiståndet riskerar att leda till att biståndet i större utsträckning finansierar företag i givarländer i stället för biståndets verkliga målgrupper. Likaså är det viktigt att klargöra att samstämmigheten inom utvecklingspolitiken är ett överordnat mål. Det finns också ett behov av att tydliggöra det civila samhällets roll för EU:s utvecklingspolitik, bl.a. genom deltagande i beslutsprocesser, och att öka finansieringen av det civila samhällets verksamhet. Sverige bör utifrån principerna ovan verka för en ökad samstämmighet och effektivitet i EU:s utvecklingspolitik.

Sommaren 2017 öppnade EU-kommissionen för att biståndspengar ska kunna användas till militär verksamhet. En stor majoritet av EU-parlamentarikerna har nu röstat för att gå vidare i förhandlingen med ministerrådet. Det innebär att det finns stark uppslutning bakom förslaget inom EU. Denna användning av biståndsmedel strider tydligt mot biståndets principer enligt Dacs kriterier och EU:s fördrag. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till denna utveckling och menar att Sverige måste bromsa den inom EU. Sverige bör inom EU verka för att stoppa förslaget att biståndspengar ska kunna användas till militär verksamhet.

23. EU som global utvecklingspolitisk aktör, punkt 8 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15 och
2018/19:2061 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3 och
avslår motionerna
2018/19:757 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13, 14 och 33 samt
2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 31.

Ställningstagande

När demokratin globalt backar för tolfte året i rad behöver demokratiska europeiska länder vara förkämpar för demokratin. Sverige måste inom de multilaterala samarbetena ännu tydligare än i dag driva en agenda för ökad demokratisering. Sverige bör även driva på för att EU:s biståndsstrategier ska få ett ökat fokus på demokratiinsatser och stödja de goda initiativ som redan tagits. Att etablera demokratiska institutioner är det beprövat bästa sättet att långsiktigt lösa konflikter. Svenskt och europeiskt bistånd bör syfta till att uppnå och upprätthålla fria val i alla länder och se till att en kraftfull valövervakning sker i de länder där fria val inte finns.

Liberalerna vill att EU på bred front ska använda demokratimissioner som stöttar genomförandet av fria, öppna och rättvisa val i länder som håller på att bli demokratier. Varken det svenska eller det europeiska biståndet ska gå till diktaturer utan i stället bidra till demokratisering och respekt för mänskliga rättigheter. Bistånd ska även kunna ges till demokratikämpar i utvecklade länder där politiskt förtryck råder.

24. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 9 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:1376 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,
2018/19:1385 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och
2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 8–10 samt
avslår motionerna
2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 8 och 10,
2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del och
2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 3, 4, 10, 12 och 13.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att riktade sanktioner mot Turkiets ledarskap är ett mer proportionellt och ändamålsenligt sätt att bemöta Turkiets utpressningstaktik. De europeiska länderna har tillsammans ett utmärkt förhandlingsläge med Turkiet, och en tuff linje i kombination med hotet om sanktioner skulle få landet att bli mer lyhört. Regeringen bör därför driva att landet ratificerar FN:s flyktingkonvention utan geografiska begränsningar, att Turkiet börjar prestera enligt det bilaterala återvändandeavtalet med Grekland samt tar kontroll över sina gränser och bekämpar den illegala flyktmugglingen på turkisk mark.

Utifrån Sverigedemokraternas principiella utgångspunkt att värna alla staters suveränitet, självbestämmande och territoriella integritet är vi kritiska till Rysslands stormaktsfasoner som utgör ett säkerhetspolitiskt hot i vårt närområde. Sverigedemokraterna ställer sig positiva till EU:s starka reaktion mot Rysslands agerande på Krim och i östra Ukraina. Sverigedemokraterna stöder ett fortsatt fryst förhandlingsläge.

Sverigedemokraterna står bakom de sanktioner som EU infört mot Ryssland hittills och är öppet för ytterligare utvidgningar, och partiet anser att Sverige ska ställa sig bakom sådana om det skulle visa sig nödvändigt. Det är viktigt att Sverige har en principfast hållning när andra EU-länder börjar vackla. För att sanktionerna ska ge största möjliga effekt uppmanar Sverigedemokraterna regeringen att arbeta i EU för en tydlig utvärdering och uppföljning av sanktionernas effekter och eventuella tillkortakommanden.

Sverigedemokraterna anser liksom regeringen att ämnen som mänskliga rättigheter och demokrati även i fortsättningen bör stå högt på dagordningen när samtal förs mellan EU och Ryssland. Sverigedemokraterna ser med oro på situationen i Ryssland för oppositionella. Om inte tydliga förbättringar sker för dessa grupper, är vi beredda att stödja ytterligare skärpta sanktioner mot Ryssland. Regeringen bör vidta åtgärder för att möjliggöra för oppositionspolitiker och journalister att arbeta för ett stärkande av demokratin i Ryssland.

Sverigedemokraterna anser att målet med EU:s Israel–Palestina-politik bör vara en varaktig fred där båda parter kan leva i fred och säkerhet. Sverigedemokraterna ser det som omöjligt att Hamas kan bli en del av en sådan långsiktig lösning. Förutom den fysiska faran från terrororganisationen Hamas gör Hamas terrortaktik livet svårt för civila israeler. Sverigedemokraterna efterlyser här ett mycket starkare ställningstagande från EU. Sverigedemokraterna anser att Sverige inom EU ska verka för att en regeringsbildning där Hamas ingår inte ska anses vara legitim. Krav bör ställas för att palestinska myndigheten ska få stöd från EU.

Regeringen bör använda sina kanaler inom EU och FN för att anpassa sanktionerna riktade mot Syrien så att det blir lättare för civila att få tillgång till livsmedel, mediciner, jordbruksprodukter, skolutrustning samt sådant som krävs för att bygga upp landet igen. De fruktansvärda inbördeskrigen i Syrien och Irak har varit särskilt förödande för minoriteter och i synnerhet ländernas

kristna sådana. Sverigedemokraterna välkomnar det europeiska parlamentets och den amerikanska senatens bedömning av händelserna i området som folkmord. Sverigedemokraterna stöder utökad autonomi och självständighet för såväl kurder som kristna. Vi ser därför mycket allvarligt på att EU gjort sig beroende av Turkiet för att hantera flyktingfrågan, samtidigt som Turkiet använder sin militär för att förhindra utökad kurdisk autonomi i Syrien. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör verka i EU för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå förlorade i inbördeskrigens Syrien och Irak samt visa sitt tydliga stöd för de kristna och andra utsatta minoriteter i området. Vidare bör regeringen i EU verka för att öka de för närvarande otillräckliga humanitära insatserna i konfliktområdena. Eftersom behoven är närmast gränslösa är det viktigt att pengarna används så effektivt som möjligt.

25. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 9 (C)

av Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del och avslår motionerna

2018/19:1376 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:1385 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 8 och 10,

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 3, 4, 10, 12 och 13 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 8–10.

Ställningstagande

Mycket av den säkerhetspolitiskt försämrade situationen i vårt närområde härrör från rysk aggressivitet gentemot sina grannar. Rysk militär närvaro är entydig för utvecklingen i såväl Sydossetien, Abchasien, Krim som östra Ukraina. Detta är helt oacceptabelt. Rysslands ockupation behöver upphöra. Sanktionspolitiken mot Ryssland måste fortgå så länge Ukraina inte återfår full kontroll över sitt territorium, sina erkända gränser. Det är bra att Europeiska rådet enades kring fördömandet av Salisburyattacken där militär nervgas användes. Det är också positivt att flera europeiska länder gick samman och vidtog ytterligare och mer långtgående insatser än vad Europeiska rådet kunde enas kring, och att Sverige valde att utvisa en rysk

diplomat. Det går inte att låta några få länder hålla EU som gisslan i förhållande till Ryssland.

Men mer behöver göras, inte minst om Ryssland fortsätter att förneka inblandning i Salisburyattacken och inte samarbetar med Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW). Och framför allt om de fortsätter att bryta mot internationell rätt och internationella konventioner. EU måste agera mer samstämmigt gentemot Ryssland. Sverige behöver arbeta mer för att EU agerar tydligt och samstämmigt mot Ryssland.

26. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 9 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 3, 4, 10, 12 och 13 samt

avslår motionerna

2018/19:1376 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:1385 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 8 och 10,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 8–10.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har länge kritiserat utvecklingen i Turkiet och uppmanat Sverige och EU att agera kraftigare. EU har inte vågat agera mot Turkiet av rädsla för att Erdoğan skulle säga upp det skamliga avtal som hindrar flyktingar från att ta sig från Turkiet till Europa. Det är hög tid för EU att säga upp avtalet och tydligt agera mot förtrycket av oppositionella och inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter i Turkiet. Vänsterpartiet stöder och solidariserar med de progressiva krafterna i Turkiet, bl.a. vänsterpartiet HDP. De är tydliga med att en upprätthållen men tuff dialog med Turkiet och fortsatta förhandlingar är det mest effektiva sättet att påverka landet och hindra det från att ta ytterligare steg i fel riktning. Att avsluta förhandlingarna är att bryta möjligheterna till påverkan och påtryckningar. När EU-parlamentet nyligen röstade om att avbryta förhandlingarna röstade därför Vänsterpartiets Malin Björk för att förhandlingarna med Turkiet skulle frysas, i stället för att avslutas eller formellt avbrytas enligt den hårdare skrivning som gick igenom. Regeringen bör verka för att EU avbryter flyktingavtalet med

Turkiet och agerar för att våldet och repressionen mot oppositionella upphör i Turkiet och att alla som fängslats på politisk grund frigges.

Ryssland utgör ett säkerhetspolitiskt hot, i första hand för alla människor i Ryssland som motsätter sig styret i Kreml eller som inte passar i det samhälle som Putin vill bygga. För ryska hbtq-personer, urfolksföreträdare, miljöorganisationer och vänsteraktivister är den egna regimen ett dagligt säkerhetshot. Rysslands imperialistiska politik utgör också ett direkt hot mot befolkningen i flera grannländer – Ukraina, Georgien, Moldavien och länderna i Centralasien. Samtidigt präglas den europeiska säkerhetspolitiska debatten av en överdriven rädsla för militära angrepp från Ryssland. Av dessa anledningar bör det mellanfolkliga samarbetet mellan EU och Ryssland utökas; vi behöver en motvikt till aggression och upprustning. Vänsterpartiet har motionerat om att Sverige bör spela en aktivare roll i syfte att skapa ett ökat samarbete runt Östersjön och att Svenska institutet bör få ett särskilt uppdrag att arbeta för att främja en säkerhetsgemenskap och en demokratisk utveckling i Ryssland. Vi har även påpekat behovet av att komplettera sanktionerna mot Ryssland med anledning av annekteringen av Krim med ett ökat utbyte och samarbete mellan befolkningarna i Sverige och Ryssland. Regeringen bör inom EU verka för ett ökat utbyte och samarbete mellan befolkningarna i EU och Ryssland.

Israels ockupation av Palestina har skapat en av världens mest segdragna konflikter. Konflikten mellan Israel och Palestina är inte en konflikt mellan jämlika parter. Israel är en av världens största krigsmakter vars militärapparat understöds av USA, och landet har ett större ansvar enligt folkrätten i egenskap av ockupationsmakt. Samtidigt är det viktigt att understryka att folkrättens regelverk, bl.a. förbudet mot attacker mot civila, omfattar samtliga parter. Israels ockupation ursäktar inte på något sätt raketbeskjutning mot Israel, attacker på civila israeliska mål eller att palestinska grupper begår brott mot de mänskliga rättigheterna på de palestinska områdena.

Israels övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, folkrätten och det palestinska folket fortsätter och blir allt grövre. Blockaden av Gaza fortskrider, och byggnationen av den mur som sedan länge har fördömts av FN fortsätter. Antalet illegala bosättningar på ockuperad mark fortsätter att växa, och fördrivningen av palestinier från östra Jerusalem ökar. Israel fortsätter att arrestera, fängsla, tortera och i vissa fall döda dem som står upp mot ockupationen. Ingen fred tycks vara i sikte, och så länge Israel vägrar att respektera palestiniernas mest grundläggande mänskliga rättigheter kommer det inte att vara möjligt att uppnå fred. Genom sina konsekventa brott mot folkrätten framstår Israel som genuint ointresserat av att upphäva den ockupation av palestinsk mark som pågått i årtionden och som är nyckeln till en varaktig fred i Mellanöstern.

Vänsterpartiet anser att Israel måste dra sig tillbaka från ockuperat område, att bosättningarna måste utrymmas och att en fri och demokratisk palestinsk stat bör upprättas inom 1967 års gränser. Vänsterpartiets utgångspunkt är folkrätten och respekten för de mänskliga rättigheterna. Därför har vi

uppmärksammat och fördömt Israels grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna både i och utanför riksdagen. Vi har samtidigt inte tvekat att ta avstånd från de brott mot folkrätten och de mänskliga rättigheterna som begåtts av palestinska grupper.

Vänsterpartiet ser att Sverige kan spela en avgörande roll både för en framtida freds- och försoningsprocess och för försöken att bygga en palestinsk statsbildning i dag. Vi välkomnar därför att Sverige erkänt Palestina. Sveriges erkännande och avtal om utvecklingssamarbete har tänt ett hopp hos det palestinska folket, men det har också väckt förväntningar om ett mer aktivt Sverige. Israels ockupation av Palestina hade inte varit möjlig utan EU:s förmånliga handelsavtal med Israel eller utan USA:s militära bistånd till landet. Att Europeiska unionen år efter år ”betonar vikten av att gränserna till Gaza öppnas” och riktar kritik mot delar av Israels politik förändrar tyvärr inte situationen för palestinierna. Israel har kunnat ignorera EU:s kritik utan att det fått några konsekvenser. En förutsättning för att Sveriges och EU:s uttalanden ska göra skillnad är att man också är beredd att sätta tyngd bakom sitt budskap. Samarbetet mellan EU och Israel är omfattande och ger EU en möjlighet att sätta press på Israel att respektera folkrätten. Associeringsavtalet mellan EU och Israel är t.ex. villkorat med respekt för de mänskliga rättigheterna. EU:s associationsavtal med Israel innefattar förmånliga handelsavtal som ger det israeliska näringslivet stora ekonomiska fördelar. På så vis bidrar EU till att stärka den ekonomiska basen för ockupationspolitiken. Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken.

Marocko ockuperar Västsahara sedan 1975. Det är en ockupation som strider mot FN:s vilja och som bedömts som illegal av den internationella domstolen i Haag. I slutet av 2018 återupptogs samtalen mellan parterna i Genève under ledning av FN:s sändebud Horst Köhler, och en andra samtalsrunda är planerad i år. Men för att samtalen ska bli framgångsrika behövs ett engagemang från omvärlden. Det finns en stor risk för att vapenvilan bryts. Allt fler röster i Västsahara höjs för att återuppta den väpnade kampen. Världen behöver inte ytterligare en väpnad konflikt. Världen behöver fredliga lösningar med respekt för folkrätten. Efter 44 år av ockupation är det hög tid att västsaharierna får tillbaka sitt land. Men då måste omvärlden agera. Regeringen bör verka för att EU kräver att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls.

Västsahara är rikt på naturtillgångar i form av fisk och fosfat – något som inte kommer de västsahariska flyktingarna till del. 70 procent av världens fosfattillgångar beräknas finnas i Västsahara och Marocko. Trots att inget land erkänner Marockos rätt till Västsahara har Marocko relativt fritt kunnat utnyttja Västsaharas naturresurser. Ekonomiska intressen och handelsförbindelser är anledningar bakom Frankrikes och Spaniens starka relationer med Marocko, vilka gör dem ovilliga att kritisera landet.

Redan i december 2016 beslutade EU-domstolen att handels- och jordbruksavtalet mellan EU och Marocko inte gäller västsahariska produkter eftersom Västsahara inte tillhör Marocko. Den 27 februari 2018 beslutade EU-domstolen dessutom att fiskepartnerskapsavtalet mellan Marocko och EU inte gäller Västsahara. Domarna gör klart att det enda sättet att förhandla om avtal som omfattar Västsahara är med det västsahariska folket.

I stället för att följa de entydiga domsluten valde kommissionen att kringgå domstolens beslut och inledde en omförhandling om avtalen för att inkludera Västsahara. Kommissionen påstår att den har fört en dialog med lokalbefolkningen i Västsahara, men i stället tillfrågade den de marockanska ockupanterna. Cirka 83 västsahariska civilsamhällesorganisationer skrev dessutom till EU-kommissionen och fördömde avtalet. Man hänvisade till Polisario, som FN har utsett till västsahariernas enda legitima representant. Trots det fanns de västsahariska organisationerna med på den lista som kommissionen presenterade för ministerrådet och EU-parlamentet över organisationer som gett sitt medgivande till avtalet. Polisario har över huvud taget inte hörts, varför avtalet strider mot EU-domstolens beslut och mot folkrätten.

Den svenska regeringen lade ned sin röst i förhandlingarna om handelsavtalet och röstade nej till fiskeripartnerskapsavtalet. Självklart borde regeringen ha röstat nej till båda och därmed tydligt stått upp för folkrätten. I januari 2019 röstades handelsavtalet igenom i EU-parlamentet, och i februari röstades även fiskepartnerskapsavtalet igenom. Att avtalen nu har gått igenom kommer tveklöst att bidra till att förlänga konflikten. Naturtillgångarna är själva grundorsaken till Marockos illegala ockupation av Västsahara. Det är genom de stora inkomsterna från fosfat, ett rikt fiske och andra västsahariska tillgångar som Marocko kan finansiera sin ockupation och fortsätta sitt systematiska förtryck av den västsahariska befolkningen. Regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskepartnerskapsavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke.

27. EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkt 9 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 8 och 10 samt
avslår motionerna

2018/19:1376 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,
2018/19:1385 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,
2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 i denna del,
2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 3, 4, 10, 12 och 13
samt
2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 8–10.

Ställningstagande

Det är bra att EU har skärpt sanktionerna mot Ryssland, men vi anser att de bör utvidgas till att också innefatta fler företag i energisektorn. Energipolitiken är för Ryssland ett mycket användbart maktmedel. Under 2006 avbröts gasleveranser till Ukraina i ett försök att få landet att avstå från att ingå associeringsavtal med EU. Gasen sinade i ett antal EU-länder. I takt med att den ryska ekonomin blir alltmer pressad är det inte omöjligt att vi får se fler liknande påtryckningar. Bygget av ännu en rysk gasledning i Östersjön, Nord Stream 2, pågår. Detta är mycket oroande. Bygget strider mot svenska säkerhetspolitiska intressen såväl som syftena bakom EU:s energiunion. Sverige behöver inte mer rysk närvaro i Östersjön, och Europas beroende av rysk gas ska inte ytterligare öka. Vi säger nej till Nord Stream 2 och uppmanar regeringen att genom EU verka för att projektet stoppas.

Samtidigt har Ryssland uppvisat ett skoningslöst agerande i Syrien. 18 000 människor har dött till följd av ryska flygbomber, varav hälften är civila enligt The Syrian Observatory for Human Rights (SOHR). Tillsammans med Iran agerar Ryssland för att legitimera det illegala styret av president Bashar al-Assad. Liberalerna vill att Sverige inom ramen för EU agerar kraftfullt för att fördöma det ryska våldet samt verkar för att Syrien får välja sin ledare genom fria demokratiska val.

28. EU:s grannskapspolitik, punkt 10 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 och
avslår motionerna

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5–7,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7 samt

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

EU ska vara öppet för alla europeiska länder som vill och förmår att leva upp till de krav som medlemskapet ställer. Skulle EU stänga dörren till dessa länder riskerar vi att få en ekonomisk nedgång och en destabiliserande utveckling i Europa. Vägen till medlemskap är ofta krävande och komplicerad. Men det är just uppfyllandet av EU:s medlemskriterier som i grunden ger medlemskapet dess stora värde då det skapar förutsättningar för att bli en del av en gemenskap av fria samhällen och konkurrenskraftiga ekonomier.

Genom det östliga partnerskapet förstärks EU:s samarbete med de sex grannländerna i Östeuropa och Kaukasien. Dessa länders möjlighet att utvecklas till vitala demokratier och marknadsekonomier är central för ett säkert och stabilt Europa. Partnerskapet uppmuntrar och stöder dem i genomförandet av nödvändiga reformer i denna riktning. För att partnerskapet ska få reell genomslagskraft krävs det dock att EU tydligt deklarerar att även dessa länder ska få bli medlemmar i EU om de så önskar och förmår. För oss är det östliga partnerskapet en logisk fortsättning på vårt historiskt starka stöd för EU-utvidgning och spridning av EU:s värden, standarder och arbetssätt till hela den europeiska kontinenten.

Östliga partnerskapet har nu funnits sedan 2009. Vi har lagt grunden för en allt närmare relation med Georgien, Moldavien och Ukraina, genom att slutföra förhandlingar om associerings- och frihandelsavtal, inklusive viseringsfrihet. Dessa kommer successivt att leda till att länderna integreras i EU:s inre marknad, vilket öppnar enorma ekonomiska möjligheter. Samtidigt som partnerskapet inom vissa områden överträffat förväntningarna finns det bakslag och stora utmaningar. Vi får inte blunda för problemen med de medborgare från viseringsfria länder som arbetar illegalt i Europa och påträffas inom den organiserade brottsligheten. Det bidrar till ett skuggsamhälle och en osund konkurrens. Dessa gruppers rörelsefrihet inom EU måste hanteras och begränsas för att inte skada förtroendet för EU:s viseringspolitik i stort. I Azerbajdzjan och Vitryssland är reformerna få. Även i de tre föregångsländerna finns det fortfarande problem med skyddet av mänskliga rättigheter, korruption och alltför nära kontakter mellan ekonomi och politik.

Den starka ryska reaktionen mot partnerskapet har eskalerat och satt partnerländerna – inte minst Ukraina – under hård press. Sverige behöver därför stärka ansträngningarna över hela regionen. Sverige måste genom EU stötta Ukraina mot Ryssland och bidra till att hitta en fredlig lösning på kriget i östra Ukraina som Ryssland startade 2014 genom annekteringen av Krim. För EU:s del är det avgörande att agera gemensamt och resolut mot Ryssland och se till att Ryssland inte knyter länderna i Östeuropa närmare sig.

Vi ska noga följa utvecklingen i Turkiet och använda alla verktyg vi har för att pressa på för att Turkiet uppfyller sina åtaganden som Europarådsmedlem

och EU-kandidatland. Ett fredligt, demokratiskt, fritt och reformerat Turkiet ligger i Sveriges, Europas och regionens intresse, men utvecklingen i landet går snabbt i fel riktning, och det är inte aktuellt med ett turkiskt medlemskap förrän stora och långvariga förändringar åstadkommits.

En framgångsrik grannskapspolitik är av avgörande betydelse för EU:s trovärdighet och effektivitet som global aktör. Den kan även spela en viktig roll för att skapa starkare politiska och ekonomiska band till de länder i EU:s närhet som inte vill eller kan bli medlemmar av EU. Men då måste den bli ett tydligare stöd för demokrati, mänskliga rättigheter och öppna ekonomier. I grunden handlar det om att EU ska stå för en värdedrivna utrikespolitik för att bättre kunna verka för en demokratisk utveckling framför allt i Nordafrika och Mellanöstern. Det handlar om att inspirera och stödja länder som står vid historiska vägskalet och vars val kommer att ha betydande återverkningar på Europas utveckling. Utmaningarna i denna del av världen är enorma när det kommer till behovet av ekonomiska och politiska reformer, och det kommer att krävas stor uthållighet.

29. EU:s grannskapspolitik, punkt 10 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 7 och avslår motionerna

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5–7,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7 samt

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att regeringen bör arbeta för ett mellanstatligt samarbete mellan fria självständiga stater samt en renodlad frihandelszon som utvidgas genom frihandelsavtal med utomstående stater i stället för upptagande av ytterligare medlemsstater. Vi anser att det är av stor vikt att EU upprätthåller goda relationer och handelsförbindelser med grannskapet. Vi anser vidare att det är viktigt att värna varje lands rätt till territoriell integritet och suveränitet samt möjlighet att genomföra fria val utan påtryckningar från utomstående parter.

Om associeringsavtal ändå ska tecknas anser vi att kraven måste skärpas. Det räcker inte med samarbete efter ett genomfört avtal, utan vi vill se

tydligare reformer och uppfyllda krav om bl.a. arbete mot korruption och organiserad brottslighet, fungerande rättsstat, fungerande gränskontroller, säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Vidare måste stor försiktighet iaktas när det gäller beslut om nya stödpaket för särskilt det södra grannskapet. Sådana paket riskerar att bli mycket kostnadsdrivande för unionen i ett läge när många medlemsländer redan befinner sig i ekonomisk kris. Sveriges linje bör vara att ytterligare avtal om närmare associering inte är tvingande på EU-nivå utan överläts till sådana medlemsstater som anser sig ha kapacitet för detta.

30. EU:s grannskapspolitik, punkt 10 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5–7,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 och

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

EU:s grannskapspolitik är central, men grannskapet har blivit mer instabilt. Grannskapspolitiken syftar till att stärka välståndet, stabiliteten och säkerheten för alla parter. EU såg över grannskapspolitiken 2011 som en reaktion på utvecklingen i Nordafrika. Som en konsekvens stärktes då arbetet med djupgående och hållbar demokrati samt ekonomisk utveckling för alla. Djupgående och hållbar demokrati omfattar i synnerhet fria och rättvisa val, insatser för att bekämpa korruption, rättsväsendets oberoende, demokratisk kontroll över de väpnade styrkorna samt yttrande-, mötes- och föreningsfrihet. Nu skulle dock en ny översyn behöva göras för att särpräglade samarbetet med respektive land då en ”one size fits all”-approach inte är tillräcklig för de mål EU vill uppnå.

I grannskapspolitiken är det viktigt att utgå från att de ingående länderna har olika ambitionsnivå när det gäller relationen till EU. Länder som kan och vill gå längre i sitt reformarbete ska erbjudas en närmare politisk associering och successiv integrering i EU:s inre marknad. Länderna i det s.k. östliga partnerskapet, som ligger i Europa, ska givetvis ha möjligheten att också ansöka om medlemskap i EU, under förutsättning att det land som har för

avsikt att söka medlemskap levererar reformer och en tydlig agenda för att bekämpa korruption, stärka mänskliga rättigheter och värna den egna demokratin. Därför ser Kristdemokraterna positivt på att EU betonar vikten av den roll civilsamhället spelar i processen samt att ”mer för mer”-principen infördes under översynen 2011.

Ett medlemskapsperspektiv för dessa länder, under förutsättning att de så önskar, är viktigt för att mobilisera politiska aktörer och samhällen i en reformvänlig riktning. När det gäller grannländer med lägre ambitionsnivå i relationen till EU är det nog så viktigt att påvisa positiva effekter av en närmre relation i syfte att stärka välståndet, stabiliteten och säkerheten för alla. Oavsett omfattningen på förbindelserna med ett partnerland är det centralt att EU i relationen lyfter fram värderingar som demokrati, rättsstatsprincipen och respekten för mänskliga fri- och rättigheter. Att Ryssland ser en öppnare ekonomi och frihandel med EU som ett hot mot den egna makten, snarare än en möjlighet för regionens utveckling mot välstånd och stabilitet, är beklagligt. En allt självsäkrare och mer aggressiv rysk utrikespolitik leder till stora utmaningar för länderna inom det östliga partnerskapet.

När det gäller det södra grannskapet är Tunisien det land som klarat sig bäst efter tumultet som följde efter den s.k. arabiska våren. Landet har genomfört demokratiska förändringar och har numera en demokratisk konstitution. Men terrorism hotar säkerheten och utvecklingen, och Tunisien är i stort behov av stöd. En nyckel för grannskapspolitiken i söder är att EU fortsätter att spela en aktiv roll som politisk och ekonomisk partner till Tunisien. Tunisien måste också få kraftfullt stöd av EU för att kunna stärka sin strategi mot terrorism, med fokus på antiradikalisering. Det är välkommet att regeringen öppnat en ambassad i Tunis, och nu krävs det att närvaron blir mer än bara symbolisk.

31. EU:s grannskapspolitik, punkt 10 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5–7 och
avslår motionerna

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 6 och 7,
2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 och
2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Ukraina och Georgien behöver Sveriges och EU:s stöd mer än någonsin. Sverige ska vara tydligt med att båda länderna kan bli fullvärdiga EU-medlemmar men måste också våga kritisera den omfattande korruption som finns i länderna. Det är bara genom att öka takten i de nödvändiga politiska och ekonomiska reformerna som Ukraina och Georgien kan ta nya steg på vägen till ett EU-närmande. Här kan det östliga partnerskapet spela en viktig roll.

Samtidigt fortsätter Rysslands ockupation av Krimhalvön. Det pågår ett lågintensivt krig i Ukraina, och över en halv miljon ukrainska barn har skadats fysiskt eller psykiskt enligt Unicef. Enligt FN:s uppgifter har över 10 000 personer dödats som ett resultat av konflikten, och 1 miljon beräknas leva som internflyktingar. Under 2018 blockerade Ryssland ukrainska handelsfartyg, och en upptrappning av våld och eskalerande konflikter är svår att utesluta. Delar av Georgien har varit ockuperade av Ryssland i tio år, och läget börjar alltmer likna ett normaltillstånd.

Agerandet i Ukraina och Georgien visar att den ryska synen på geopolitik, statlig suveränitet och internationell diplomati markant skiljer sig från vår. Genom de ryska intrången i grannländerna har man ruckat på den europeiska säkerhetsordningen – gränser har flyttats med våld. Det finns inget som tyder på att Putin tänker nöja sig med Krim, eller ens Ukraina. Hans imperialistiska ambitioner går längre än så. De skäl som Putin angav för inmarschen i Georgien 2008 och Krim 2014 skulle likaväl kunna åberopas mot de baltiska länderna.

32. Budget och finansiella frågor, punkt 11 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2, 13, 15–24, 50 och 52 samt

avslår motion

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14.

Ställningstagande

Sverige är en av de största nettobetalarerna till EU. I samband med Storbritanniens utträde planerar kommissionen att föreslå att Sveriges avgift ska öka väsentligt. Sverige ligger inom EU på en andraplats på listan över

nettobetalare i förhållande till befolkningsstorlek. Sveriges EU-avgift väntas enligt regeringens prognos uppgå till nära 54 miljarder kronor 2021. Sverigedemokraterna motsätter sig de skenande kostnaderna och anser att det är oacceptabelt att Sverige betalar så mycket mer än vad vi får tillbaka.

Sverigedemokraterna tror inte att EU kan disponera offentliga medel bättre än de enskilda medlemsstaterna. Tvärtom får EU rättmätig kritik för korruption och undermålig uppföljning av sina utgifter. För Sverigedemokraterna är utgiftsminskningar en genomgående och överordnad målsättning. Sverigedemokraterna motsätter sig också alla förslag om att ge EU egen beskattningsrätt. Sverigedemokraterna har betonat vikten av att ett budgetrestriktivt förhållningssätt genomsyrar Sveriges position varje gång kostnadsdrivande förslag behandlas i rådet. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att nedskärningar måste göras på de allra flesta områden i EU:s budget, i en utsträckning som innebär att medlemsavgiften i stället minskar med åtminstone en tredjedel. Det skulle för svenskt vidkommande motsvara uppemot 18 miljarder kronor per år, vilka vi kan använda till prioriterade välfärdssatsningar för de som har de största behoven i Sverige.

På senare år har OECD byggt ett omfattande ramverk mot skatteundandragande och vinstförflyttning på bolagsskatteområdet, det s.k. BEPS-projektet. Syftet med detta projekt är att skapa en global samsyn om väsentliga åtgärder mot BEPS och genomföra detta genom ett multilateralt skatteavtal. Vi sverigedemokrater anser att detta är den bästa vägen att gå för att komma åt de allvarliga konsekvenser som blivit resultatet av den snabbt utvecklade globaliseringen, där framför allt globala företag ser till att endast behöva betala skatt i länder som har den lägsta bolagsskatten, eller ingen bolagsskatt alls. Det är väsentligt att detta arbete mot skatteundandragande görs i så stor och bred internationell samsyn som möjligt för att det ska lyckas. Sverigedemokraterna vill vidareutveckla och befästa internationellt skattesamarbete för att komma till rätta med dessa problem, eftersom stabila skatteintäkter är en förutsättning för trygghet och välfärd i Sverige. Den springande punkten är huruvida EU avviker från eller harmoniserar med övriga länders bolagsskatteramverk globalt. Därför välkomnar Sverigedemokraterna de insatser EU gör för att genomföra OECD:s ramverk i detta avseende enligt OECD:s riktlinjer.

De globala skatteavtalen är i grunden positiva, men det finns en risk att EU indirekt skapar överstatliga strukturer som i förlängningen innebär att beskattningsrätten successivt flyttas över till EU-nivå. Till slut skulle Sverige med den utvecklingen helt och hållet förlora sitt nationella självbestämmande på skatteområdet. Redan i dag kan vi se hur EU har instiftat skattedirektiv som har begränsat Sveriges frihet att utforma en egen skattepolitik som är anpassad efter våra svenska förhållanden med våra kulturella förtecken och inte minst det ekonomiska läget i vår nation. Risken är att EU:s successiva övertagande av makt över skattepolitiken också blir en alltmer åtsmitande tvångströja på Sverige. Detta skulle under vissa förhållanden kunna leda till stora ekonomiska problem för Sverige.

För att finansiera nya samarbetsområden väntas sannolikt allt högre EU-avgifter för medlemsländerna i kombination med nya EU-skatter, vilka har kallats "egna medel" i unionsdokumenten. Dessa EU-skatter kommer att läggas ovanpå de redan höga svenska skatterna. Konsekvensen blir att EU måste inrätta ett EU-finansdepartement som får makt över den ekonomiska politiken i Sverige, vilket vi är tydliga motståndare till. Vi vill se en tydligare skärpt svensk hållning gentemot EU i denna fråga, där Sveriges regering i offentliga sammanhang proklamerar vår position.

Det är positivt att europeiska bolagsskatteregelverk i huvudsak riktar in sig på större bolagskoncerner och att regelverk är av frivillig karaktär för mindre bolag. Likaså är det positivt att åtgärder på bolagsskatteområdet genomförs enligt BEPS-ramverket i syfte att minska skatteundandragande. Sverigedemokraterna tvivlar dock på att EU-ledningen har en ärlig avsikt med sina bolagsbeskattningsförslag. Vi befarar att de i förlängningen syftar till att ge EU egen beskattningsrätt på bolagsområdet. Vi vill se en transparent anpassning av bolagsskattefrågor till OECD:s BEPS-ramverk.

Sverigedemokraterna är mycket kritiska till beskattningsrätt när det gäller digitala verksamheter. Sådan beskattningsrätt kan leda till att vissa it-företag kommer att överväga att förlägga sina verksamheter till t.ex. Nordamerika och Asien, vilket skulle kunna få till följd att Sverige och EU förlorar skatteintäkter, it-talanger och arbetstillfällen.

EU avser att vidareutveckla ett eget EU-ramverk för mervärdesbeskattning. Sedan en längre tid finns EU:s mervärdesskattedirektiv i vilket en rad unionsgemensamma principer finns uppställda, exempelvis undantaget om mervärdesskatt och nedsatta procentsatser. Med utgångspunkt från detta direktiv har EU-kommissionen upprättat en handlingsplan för mervärdesskatt inom EU. Det är sannolikt mycket svårt att åstadkomma ett enhetligt moms-system som alla medlemsländer är nöjda med. Sverigedemokraterna är kritiska till mervärdesskattedirektivets inflytande över svensk moms eftersom det kan ha mycket negativa konsekvenser för svensk ekonomi. Mervärdesskattedirektivet både försämrar investeringsklimatet och skapar orättvisor. Sverigedemokraterna anser att medlemsstaterna ska ha maximal frihet och självbestämmande i mervärdesbeskattningen. Vi är också kritiska till de moms-baserade avgifter som går till EU. Den andel av momsintäkterna som EU tar från Sverige bör upphöra och andelen bör återgå till svensk statsbudget.

När det gäller mervärdesskatten och de rättsliga aspekterna ser vi det som positivt med ett mellanstatligt administrativt samarbete, införandet av vissa krav för betaltjänstleverantörer samt införandet av ett centralt elektroniskt system för moms (Cesop), för att bättre kunna spåra momsbedrägerier. Sverigedemokraterna invänder inte mot EU:s arbete emot mervärdesskattebedrägerier så länge regelverket upprätthåller en mellanstatlig karaktär.

Eftersom Sverigedemokraterna stöder bekämpning av skattebrott ser vi positivt på genomförandet av Fiscalisprogrammet som ökar möjligheterna att

utbyta information mellan olika europeiska skattemyndigheter när de arbetar med att motverka skattebrottslighet samt på införandet av nya krav på informationsskyldighet för skatterådgivare. Däremot säger Sverigedemokraterna nej till att inrätta en överstatlig europeisk skattemyndighet.

Sverigedemokraterna motsätter sig generellt skapandet av nya myndigheter och utökande av EU:s makt. I fallet med Berec ifrågasätter vi om myndigheten behövs.

När det gäller direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn föreslås nu en bestämmelse genom vilken kommissionen ska få mandat att ta fram en särskild EU-gemensam lista med dataset i ett strukturerat format som kan bidra till samhällsekonomiska vinster inom EU. Sverigedemokraterna anser dock att det krävs ytterligare analyser innan beslut tas om en sådan lista.

33. Budget och finansiella frågor, punkt 11 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14 samt avslår motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2, 13, 15–24, 50 och 52.

Ställningstagande

För närvarande pågår förhandlingar om EU:s budget. Det liggande förslaget innebär en kraftig utökning av budgeten, vilket Vänsterpartiet motsätter sig. Vi välkomnar därför att regeringen i Europeiska rådet drivit på för en minskning av unionens budget. Vänsterpartiet vill minska EU:s budget och återföra EU:s ineffektiva och orättvisa jordbrukspolitik till nationell nivå så att Sverige kan satsa på och utveckla sin landsbygd och sitt jordbruk. Det säkerställer höga ambitioner för gott djurskydd och låg antibiotikaanvändning samt att vi kan nå våra klimatmål. Vänsterpartiet vill att våra skattepengar ska gå till ökad jämlikhet, inom och mellan länder, och till att lösa miljö- och klimatutmaningarna, inte till ökad militarisering, till att rädda spekulationsglada banker eller till en inhuman asylpolitik med gränspolisering och läger för asylsökande i EU:s grannländer.

Om medlemsländerna får ett ökat ansvar för finansiering och genomförande inom ramen för EU:s budget kan de själva effektivisera, minska EU-byråkratien och samtidigt se till att stöden blir mer effektiva. Regeringen ska fortsätta att verka för en minskning av EU:s budget och börja driva på för en klimatomställning i stället för militarisering.

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingade åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämras. Vänsterpartiet driver kraven på ekonomisk rättvisa för kvinnor. Vi vill att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys och som syftar till att utjämna skillnader i inkomst mellan könen, levnadsvillkor m.m. och att förbättra kvinnors villkor. Regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget.

Den europeiska investeringsbanken (EIB) är ett fristående organ inom EU. Bankens huvudsyfte är att bidra till tillväxt och sysselsättning inom EU genom att erbjuda långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt. Det är en institution med mycket makt och stora ekonomiska muskler. För att underlätta klimatomställningen vill Vänsterpartiet omvandla den europeiska investeringsbanken till en klimatinvesteringsbank som gör produktiva och samhällsnyttiga investeringar för klimatet. Banken bör upphöra med fossila placeringar och respektera internationella åtaganden när det gäller mänskliga rättigheter och klimat- och miljöavtal. Från banken ska företag, regioner, kommuner och länder kunna låna pengar till låg ränta för gröna investeringar i samhällsutveckling. Regeringen bör verka för att den europeiska investeringsbanken omvandlas till en klimatinvesteringsbank.

34. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 12 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 25–30 och
avslår motion
2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Sverigedemokraternas utgångspunkt är att Sverige liksom andra EU-länder ska vara självständigt och oberoende i utformningen av sin invandringspolitik. Regeringen bör motsätta sig processen mot centralisering och överstatlighet

inom asylområdet som sker genom reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet och i stället arbeta för större möjligheter för de suveräna staterna att själva få besluta om sitt asylmottagande. Regeringen bör särskilt motsätta sig eventuella omfördelningsmekanismer och i stället lyfta fram exempel på hur illegal migration kan stävjas.

Behovet av asyl- och migrationsfonden kan starkt ifrågasättas. Det är orimligt att länder som upprätthåller en fungerande migrationspolitik ska tvingas att betala för länder som inte gör det. Övervakningen och försvaret av EU:s yttre gränser är ett viktigt ändamål, men det är orimligt att EU:s budget ska öka så kraftigt, särskilt när stora resurser avses gå till att öka mottagningskapaciteten. Målet för EU måste snarast vara att göra mottagningskapaciteten överflödigt genom att stävja irreguljär migration. Regeringen bör därför se till att asyl- och migrationsfonden minskas drastiskt och att dess tillgångar används för att trygga EU:s gränser, för en långsiktig fungerande migrationssituation på Medelhavet och längs EU:s övriga yttre gränser och för ett stärkt arbete för att tredjelandsmedborgare ska kunna återvända.

Sverigedemokraterna anser att högkvalificerad arbetskraftsinvandring är av godo för både Sverige och resten av EU, och välkomnar en fortsatt utveckling av blåkortsdirektivet. Däremot får Sveriges rätt att fatta beslut om sin egen migrationspolitik aldrig begränsas. Blåkortsdirektivet bör utgå från ett frivilligt system för synkronisering av vissa former av arbetstillstånd utan att EU:s medlemsstaters rätt till kompletterande regelverk på något sätt inskränks. Regeringens hållning bör därför vara att regelverket blir flexibelt utan tvingande begränsningar för Sverige.

Sverigedemokraterna anser att viseringsförenklningar, liksom viseringsfrihet, måste omgärdas av strikta juridiska, politiska och ekonomiska krav gentemot tredjeland. Därtill måste det finnas en tydlig förmåga för EU som för enskilda medlemsstater att vid behov återgå till en mer reglerad viseringspolitik om det finns farhågor om att ett tredjeland missköter sina åtaganden. Viseringsfrihet får aldrig tillåtas urarta till att bli ett kryphål för ekonomisk migration. Dess syfte ska även i fortsättningen vara att förenkla ömsesidiga utbyten och turism.

Sverigedemokraterna välkomnar det nya förslaget om en reviderad viseringskodex. Åtgärder som främjar återtagandet i samarbete med tredjeländer är positiva. De föreslagna viseringsåtgärderna bör dock kunna vara bredare och inte bara omfatta diplomater och tjänstepassinnehavare. Regeringen bör redan nu föreslå kommissionen en stegvis trappa med ökade åtgärder.

Särskilt positiv är kommissionens ansats för interoperabilitet och delande av migrationsrelaterad information mellan Schengenstaterna. En gemensam yttre gräns och ett gemensamt viseringssystem förutsätter långtgående informationsspridning. Med tanke på de säkerhetsriskerna som terrorhot och illegal invandring kan innebära behöver regeringen inte bara ställa sig avvaktande till, utan helt avvisa, förslaget om att kunna utfärda kortare

visering vid gräns. Ett sådant förslag skulle innebära ytterligare belastning på Migrationsverket och Polismyndigheten i en tid då dessa myndigheter redan är under stort tryck. Regeringen bör även arbeta för att utvidga begränsningar i viseringar när det gäller varaktighet och giltighetsområde. Samtidigt måste också Sverige i större utsträckning kunna neka inresa för personer som exempelvis belagts med återreseförbud.

Sverigedemokraterna anser att FN:s ramverk om migration och flyktingar är ottydligt skrivna med många svepande eller luddiga formuleringar. Konsekvenserna av ramverken är oförutsägbara och svåra att överblicka. Även om ramverken inte är rättsligt bindande dokument är flera av formuleringarna kraftfulla med löften om att fullfölja och genomföra artiklarna. Särskilt problematiska är de som föreskriver att stater ska använda ekonomiska påtryckningar mot medier som inte skriver om migration på ett tillfredsställande sätt. Sverigedemokraterna anser att det är beklagligt att EU varit en drivande part i arbetet för detta ramverk, och anser att regeringen bör agera med kraft för att ramverken inte på något sätt ska ingå i lagstiftningsarbetet inom EU och inte heller ha en inverkan på unionssamarbetet.

35. Sysselsättning och social trygghet, punkt 13 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 32–38.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att åtgärder när det gäller sysselsättningspolitik faller inom det nationella ansvarsområdet. Det ska vara upp till varje enskild medlemsstat att bestämma behovet, utvecklingstakten och önskvärd målnivå inom sysselsättningspolitiken. Både arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, och där befarar vi att den svenska modellen hotas av den överstatliga europeiska programförklaring som benämns som den sociala pelaren. Sverigedemokraterna vill förhindra att makten över pensioner, föräldraledighet och lönebildning flyttas till Bryssel. Makten över villkoren på svensk arbetsmarknad ska ligga i Sverige hos arbetsmarknadens parter. Sverigedemokraterna vill bevara den framgångsrika svenska modellen där fackförbund och arbetsgivare tillsammans kommer överens om arbetsmarknadens villkor.

Under 2017 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om balans i arbetslivet som är avsett att ersätta det nuvarande föräldraledighetsdirektivet. Enligt Sverigedemokraterna bör arbetsmarknads- och jämställdhetspolitiken i alla dess former vara en fråga för medlemsstaterna att avgöra och inte en fråga för EU. När det gäller jämställdhetsfrågor och arbetsfördelning inom familjen bör politikens roll vara att underlätta tillvaron för såväl kvinnor som män utifrån deras livsval, oavsett om dessa val följer traditionella könsnormer eller inte. Åtgärder med detta syfte ska inte vidtas på EU-nivå. Till skillnad från kommissionen anser vi att det är medlemsstaternas eget ansvar att se till att det finns adekvat lagstiftning när det gäller t.ex. föräldraledighet och annat omsorgsarbete.

Under 2017 presenterade kommissionen ett direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i EU som ska ersätta det s.k. upplysningsdirektivet. Direktivets övergripande syfte är att främja säkrare och tryggare anställningar och samtidigt säkerställa arbetsmarknadens anpassningsförmåga och förbättra levnads- och arbetsvillkor. Sverigedemokraterna instämmer i intentionen i direktivförslaget att det är angeläget att skapa tydliga och förutsägbara arbetsvillkor och att dessa ska anpassas till hur arbetsmarknaden utvecklas. Vi är dock kritiska till att det sker genom en europeisk anställningsskyddslagstiftning. Anställningsvillkor regleras bäst på nationell nivå eftersom det är olika förutsättningar i olika medlemsstater. Reglering genom kollektivavtal möjliggör en anpassning till såväl bransch- som företagsspecifika förhållanden. Kommissionens förslag om en ny definition av arbetstagarbegreppet riskerar att skapa en svårnavigerad arbetsrätt och kan få konsekvenser för rättsområden där medlemsstaterna har exklusiv kompetens såsom socialförsäkring och skattelagstiftning. Sverigedemokraterna anser att arbetstagar- och arbetsgivarbegreppet ska fortsätta regleras i nationell rätt, och medlemsstaternas skyldighet att tillhandahålla information om tillämplig rätt ska också begränsas till nationell rätt.

Sverigedemokraterna ser arbetsmiljöfrågor som en nationell fråga. Ett gemensamt EU-direktiv om carcinogener och mutagener riskerar att försämra skyddet för svenska arbetare då man måste anpassa sig efter länder som har betydligt sämre arbetsmiljölagar. Vi anser även att införandet av gränsvärden och miniminivåer för vissa ämnen som i dag är förbjudna i Sverige öppnar för att dessa förbjudna ämnen kan användas igen.

Kommissionen har presenterat ett förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten. Syftet med myndigheten är att bistå medlemsstaterna och kommissionen i frågor som rör gränsoverskridande arbetskraftsrörlighet och samordning av de sociala trygghetssystemen inom EU. Riksdagen har i sin subsidiaritetsprövning av förslaget sagt nej till inrättandet av en europeisk arbetsmyndighet då mervärdet av en sådan myndighet kan ifrågasättas. I riksdagens beslut framhölls vikten av att medlemsstaternas kompetens inom sysselsättning och sociala frågor respekteras. Sverigedemokraterna anser att inrättandet av den europeiska arbetsmyndigheten på sikt kommer att leda till ytterligare maktförskjutning till

EU. En ny myndighet riskerar att öka administrationen och generera merarbete för medlemsstaterna utan att något mervärde uppnås.

Europeiska globaliseringsfonden är en fond med syfte att ge stöd till arbetstagare eller egenföretagare som blivit uppsagda till följd av globaliseringen eller på grund av ekonomisk kris. Stödet kan också ges till egenföretagare vars verksamhet har upphört. EU-kommissionen har föreslagit en förlängning av Europeiska globaliseringsfonden. Enligt förslaget ska fonden bli mer flexibel och hjälpa personer att anpassa sig till dagens förändrade och mer digitaliserade arbetsmarknad. Sverigedemokraterna anser att det är medlemsstaternas ansvar att uppnå målet med den föreslagna europeiska globaliseringsfonden, dvs. att visa solidaritet med och stödja arbetstagare som har sagts upp och egenföretagare vars verksamhet har upphört i samband med oförutsedda omfattande omstruktureringar. Sverigedemokraterna är positiva till att sociala trygghetssystem utvecklas och moderniseras i takt med samhällsutvecklingen. Dock ställer vi oss kritiska till att dessa kommer i form av EU-förordningar som är direkt tillämpliga. Sverigedemokraterna anser i stället att varje enskild medlemsstat fritt bör få utveckla och uppdatera sina egna sociala trygghetssystem enligt sina invånares behov.

36. Konkurrenskraft, transport och energi, punkt 14 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 39–49, 51 och 53–56.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna ser positivt på en stark och konkurrenskraftig inre marknad genom handel med varor och tjänster. Vi vill dock belysa vikten av en generell marknads- och behovsanpassning samt likvärdiga arbetsvillkor och kvalitets- och säkerhetsaspekter; och det bör finnas vissa generella undantag. Vi vill poängtera vikten av att åtgärder ska resultera i reell tillväxt och konkurrenskraft samt att sysselsättningsåtgärder inte ska utvecklas till kostnadsdrivande socioekonomiska projekt.

Vi har inga starka invändningar mot de föreslagna justeringarna och förbättringsåtgärderna för tullunionen. Sverigedemokraterna är positiva till brottsbekämpande åtgärder inom tullunionen som t.ex. skärpta kontroller när kontanter eller andra riskabla varor förs in eller ut ur unionen, samt

förenklingsreformer för företagen. Dessa ligger i linje med vår kriminalpolitik. Så länge det europeiska ramverket för tullpolitik inbegriper en viss grad av mellanstatlighet är vi positiva. Vi vill inte se att det underfinansierade svenska tullverkets resurser övergår till EU med följd att det blir sämre kontroll av brottslighet.

Sverigedemokraterna ser värdet i en utvecklad rymdverksamhet; vi anser dock att den europeiska rymdsatsningen även fortsättningsvis bör drivas som ett mellanstatligt samarbete och vänder oss mot ett införlivande av Esa i EU.

Sverigedemokraterna har vid upprepade tillfällen kritiserat kommissionens förslag för investeringar i den europeiska infrastrukturen, vilka innebär ständigt ökande kostnader. Nu ökas budgeten ytterligare med ca 50 procent. Vi menar att denna höjning är orimlig och anser att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller Fonden för ett sammanlänkat Europa.

Sverigedemokraterna är negativa till en EU-finansierad väginfrastruktur eftersom Sverige inte får stöd i proportion till vad vi betalar i medlemsavgift. Regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller EU-finansierad väginfrastruktur samt se över vilka krav Sverige har gentemot EU gällande byggnationen av väginfrastruktur. Sverigedemokraterna anser att Storbritanniens utträde inte ska innebära att Storbritannien får oproportionerliga krav på sin fordonsproduktion. Sverigedemokraterna är kritiska till användningen av strukturfonderna för teknikutveckling, ökad automatisering och uppkoppling av fordon, då dessa EU-projekt tenderar att bli kostnadsdrivande. Regeringen bör därmed verka för budgetrestriktivitet när det gäller EU-relaterade socioekonomiska åtgärder som är kopplade till godstransporter.

För att höja standarden på yrkesförare inom EU driver Sverigedemokraterna förslaget att körkortsutbildningar ska anpassas till svenska förhållanden och att utländska yrkesförare ska utbildas i att framföra fordon i de extrema väderförhållanden som kan uppstå i nordiska länder.

Regelverket för kompetensbevis för yrkesförare är gemensamt i Europa och regleras i EU-direktiv. Svensk polis och svenska tjänstemän har ytterst begränsade möjligheter att kontrollera äktheten på yrkeskompetensbevis och förarkort. Sverigedemokraterna anser därför att det bör upprättas en gemensam databas inom EU, där polis och tjänstemän snabbt och enkelt kan kontrollera fordon och förare direkt på plats.

Sverigedemokraterna är positiva till högpresterande datasystem, artificiell intelligens, cybersäkerhet och att främja teknik för företag, men vi anser att finansieringen och konsekvenserna för Sveriges EU-avgift är oklara. Vi anser därmed att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller EU-relaterade digitala kostnader.

Vi sverigedemokrater menar att Sverige inte behöver mer tvingande lagstiftningsåtgärder då svensk elproduktion i stort sett är fri från utsläpp av koldioxid. Vi vill i stället lyfta fram betydelsen av och vikten av globalt minskat koldioxidläckage och europeisk konkurrenskraft i framtida förhandlingar. Dessutom efterlyser vi en kostnadsanalys av investeringar i

infrastruktur, förnybar energi och subventioner samt fördelning av europeiska fondmedel.

Vi anser att försörjningstrygghet är av största vikt och att det i första hand ligger i nationernas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering. Vi ser det som orealistiskt att avveckla kärnkraften och samtidigt vilja avstå ifrån fossila energislag och ersätta dem med förnybara, intermittenta energislag. Vi ställer oss frågande till kostnadsdrivande lösningar när det gäller energieffektivisering till liten eller ingen miljönytta alls och är övergripande kritiska till EU:s negativa inflytande på svensk energi- och miljöpolitik. Medlemsländernas olikheter bör återspeglas på ett bättre och mer realistiskt sätt, och målen bör sättas därefter.

Vi anser att det är angeläget att EU:s mål för energieffektivisering kan nås på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. För att detta ska kunna ske behöver medlemsstaterna själva utforma styrmedel, detaljregler och konkreta åtgärder för att bidra till EU:s måluppfyllelse. En detaljstyrning från EU-nivå som inte tillåter nationella, regionala eller lokala lösningar till gagn för en kostnadseffektiv måluppfyllelse bör inte accepteras.

37. Jordbruk, fiske och miljö, punkt 15 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 57–63.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att det är en viktig princip att vi i så hög grad som möjligt behåller kontrollen över vår egen livsmedelsproduktion. Det är när maten produceras i Sverige som vi har som allra bäst insyn i produktionsförhållandena. Man bör också ifrågasätta orimligt långa transporter som kan bli resultatet av import.

Sverige har av tradition höga ambitioner vad gäller miljövänlig produktion och djurskydd, vilket vi ställer oss bakom. Om svenska lantbrukare inte har rimliga villkor för att bedriva sin verksamhet kommer produktionen att flytta till länder med lägre ambitioner, vilket innebär högre miljöbelastning och sämre djurskydd. All myndighetsutövning och politik ska utgå från att vi ska gynna de svenska lantbruksföretagens konkurrenskraft och aktiva brukande av mark i Sverige. Det är ett misslyckande att självförsörjningsgraden, dvs. värdet

av livsmedelsproduktionen som andel av vår konsumtion, har sjunkit sedan EU-inträdet.

Vi anser att den gemensamma jordbrukspolitiken är en icke ändamålsenlig övergripande lösning som inte är anpassad till svenska förhållanden. Sverigedemokraterna vill öka det nationella inflytandet över jordbrukspolitiken och därmed sänka medlemsavgifterna till EU. Många jordbruksstöd bidrar till högre arrende- och markpriser, vilket påverkar lönsamheten negativt för aktiva bönder som vill utveckla sin verksamhet och behöver mer mark. Sverigedemokraterna anser därför att jordbruksstöden i högre grad bör gå till aktiva lantbrukare. Dessutom måste EU:s byråkrati förenklas. Fiske är en fråga som bör regleras genom mellanstatligt och globalt samarbete, vilket i Sveriges fall innebär samarbete inom och genom EU. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länder. Dagens fiskepolitik inom EU innebär att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor inom de olika medlemsstaterna.

Sverigedemokraterna anser att konsumenternas förtroende för livsmedelskvalitet förutsätter ett starkt djurskydd i Sverige och flexibla kontroller utifrån varje medlemsstats specifika behov. Det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är att verka för ett bättre djurskydd genom striktare gemensamma regler vid transporter samt att gemensamt motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. Krav på ett starkt djurskydd i Sverige får inte leda till att svenskt jordbruk konkurreras ut av jordbruk i andra EU-länder. Sverigedemokraterna anser att de svenska böndernas konkurrenskraft ska stärkas, samtidigt som ett starkt djurskydd bibehålls. Inom ramen för EU vill Sverigedemokraterna verka för att varje medlemsstat i högre grad får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga för att förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster.

Kommissionen föreslår skogliga referensnivåer som anger hur mycket skog Sverige kan avverka utan att det rapporteras som utsläpp. Förslaget kan ses som en del av en större process som ytterst syftar till att införa överstatliga inslag i medlemsländernas skogs- och energipolitik och en överföring av makt från medlemsländerna till EU:s institutioner. Sverigedemokraterna motsätter sig denna process och anser att vi i Sverige måste fortsätta att värna den nationella beslutanderätten.

I frågor som berör viltförvaltning anser vi att besluten bör flytta närmare de lokala samhällen som berörs av viltförvaltningen.

Sverigedemokraterna vill se klimatpolitiken i ett globalt perspektiv. Varken Sverige eller EU kan påverka koldioxidutsläppen i någon betydande utsträckning utan globala avtal. Sverigedemokraterna motsätter sig inte Parisavtalet, men vi är vaksamma när EU och regeringen använder avtalet till att genomföra saker som inte ingår i avtalet. Sverige och EU bör avvakta med att åta sig fler utsläppsminskningar innan EU:s klimatmål har utvärderats. Sverigedemokraterna anser inte att avtalet som förhandlades fram på COP 21 är att beteckna som rättsligt bindande. Det saknas krav för

utsläppsminskningar samt sanktionsmöjligheter mot länder som inte uppfyller de redan lågt ställda kraven. I detta läge bör man inte försöka påskina att vi har ett robust lagligt bindande klimatavtal. Vi anser även att Sverige i detta osäkra läge bör vara tydligt med att vi inte är beredda att öppna för diskussioner om att gå längre än redan beslutade utsläppsminskningar på EU-nivå. Vi anser att man bör vara vaksam så att Parisavtalet inte bakvägen utvecklas till överstatlighet på energipolitikens område. Sverige bör inom EU verka för att EU:s utsläppshandelssystem omfattar fler länder än EU:s medlemsstater.

Sverigedemokraternas uppfattning är att frågor som inte måste hanteras på EU-nivå för att den inre marknaden ska fungera i stället ska avgöras på nationell nivå. Avfallshantering är t.ex. en fråga som inte lämpar sig för överstatliga lösningar. Det finns ingen anledning att genom överstatlighet tvinga fattigare europeiska länder att prioritera avfallsfrågor högre än t.ex. utveckling av infrastruktur och sociala frågor.

38. Utbildning, ungdom och kultur, punkt 16 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 64–67.

Ställningstagande

Utbildning och forskning är en del av uppföljningen av Europa 2020-strategin. Utbildning 2020-strategin innehåller en del bra förslag, men Sverigedemokraterna anser att ett enskilt land avgör bäst själv vilka åtgärder och vilka prioriteringar landet behöver för att ha en framgångsrik utbildningspolitik. Sverigedemokraterna är inte mot samarbete mellan länder – tvärtom – men anser att det inte ska ske på överstatligt plan utan genom bilaterala avtal. Erasmus plus innehåller ett antal förslag som bäst löses på nationell nivå – exempelvis anser Sverigedemokraterna att samverkan mellan olika lärosäten bäst sker direkt mellan lärosätena. Sverigedemokraterna anser därför att Erasmus-plus-samarbetet bör läggas ned.

Sverigedemokraterna anser att förslaget om att främja gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen, ska tonas ned.

Det är viktigt att stater kan utbyta erfarenheter på det ungdomspolitiska området för att sprida goda lösningar mellan länderna. Detta får dock inte

innebära överstatliga lösningar. Vi är positiva till att det i första hand är den öppna samordningsmetoden som avses användas för arbetet med ungdomsfrågor, och vi vill betona vikten av att denna arbetsmetod används. Ungdomsarbete bör främst bedrivas på lokal nivå, och EU-samarbete i ungdomsfrågor ska inte innebära någon harmonisering inom området.

Sverigedemokraterna anser att kulturpolitik bör vara en nationell angelägenhet och ser positivt på att man inom kulturområdet tillämpar den öppna samordningsmetoden i stället för överstatlig lagstiftning. Vi är dock inte främmande för frivilligt mellanstatligt samarbete och erfarenhetsutbyte. Det är viktigt att man från Europeiska unionens sida inte försöker tvinga fram harmonisering på området utan att de egna nationernas kulturella särarter respekteras.

Särskilda yttranden

1. En global EU-sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 5 (V)

Yasmine Posio (V) anför:

Detta särskilda yttrande avser även beslutspunkt 6 En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter.

I dag finns en utbredd straffrihet för brott mot mänskliga rättigheter, korrupktion och penningtvätt, globalt sett. Att människor straffas för dessa brott kan avskräcka andra från att begå dem. En väl fungerande lagstiftning skulle kunna minska straffriheten och fungera avskräckande. Vänsterpartiet ser dock brister i utformningen av de Magnitskijlagar som antagits i andra länder, framför allt för att de gör det möjligt att straffa individer på godtyckliga och politiskt motiverade grunder. Det finns därmed risker för bristande rättssäkerhet och att lika fall bedöms olika. Vänsterpartiets bestämda uppfattning är att straff bör utdelas som följd av rättsprocesser som uppfyller alla krav på rättssäkerhet och där människor behandlas lika inför lagen. Därför kan Vänsterpartiet i dagsläget inte ställa sig bakom en svensk eller europeisk Magnitskijlag utan att bristerna gällande rättssäkerhet och politisering som finns i de nu befintliga Magnitskijlagarna åtgärdas. Eftersom dessa brister är så allvarliga och dessutom är inneboende i de nu befintliga Magnitskijlagarna måste de åtgärdas tydligt i förväg för att vi ska kunna ställa oss bakom förslaget att utreda om en Magnitskijlag. En eventuell utredning bör också ta sin utgångspunkt i syftet med Magnitskijlagen och utreda vilka möjligheter att leva upp till dessa syften som finns genom redan befintlig lagstiftning samt undersöka alternativa sätt att uppnå syften än genom instiftandet av en Magnitskijlag.

2. En nationell sanktionslagstiftning för mänskliga rättigheter, punkt 6 (M)

Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M) anför:

Sverige ska vara en stark röst för mänskliga rättigheter runt om i världen. I svensk rätt saknas i dag regler motsvarande Magnitskijlagstiftningen, även om vi redan i dag kan införa sanktioner mot enskilda personer efter EU- eller FN-beslut. Att lagreglera den här typen av sanktioner är komplicerat inte minst ur ett rättssäkerhetsperspektiv och kräver därför en grundlig utredning. Att andra väl fungerande rättsstater har infört en liknande lagstiftning talar dock för att det är möjligt att hitta en både rättssäker och effektiv lagstiftning som även kan fungera i Sverige.

Sverige bör också samarbeta med andra EU-länder i syfte att få fram gemensam EU-lagstiftning såsom sanktioner, s.k. Magnitskijlagstiftning. Vi anser att regeringen ska utreda en nationell sådan lagstiftning. Processer som syftar till att utarbeta Magnitskijlagstiftning på EU-nivå har nyligen initierats, dock utan att Magnitskijs namn specifikt har använts. Det är särskilt angeläget att frågan om nationell lagstiftning utreds om dessa processer går långsamt eller stannar av helt.

3. Den gemensamma handelspolitiken, punkt 7 (M)

Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M) anför:

Världen behöver mer frihandel och färre murar. Handeln har skapat välstånd och bidragit till att miljontals människor lyfts ur fattigdom. Tillgången till kapital, innovationer och kompetens har bidragit till en ökad tillväxt, inte minst i många utvecklingsländer. Som ett resultat av detta har välståndet i världen ökat med längre medellivslängd, fler människor som har tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning och stärkta rättigheter och möjligheter för kvinnor.

Fler frihandelsavtal ökar vår förmåga att sätta standarder för den globala ekonomin vad gäller handel, respekt för internationell rätt och avtal liksom för hälsa och miljö. De ger gemensam styrka att genom välståndets krafter värna fred och säkerhet liksom demokrati och mänskliga fri- och rättigheter som är avgörande för den globala utvecklingen. Handel är också ett viktigt verktyg i kampen för bättre miljö. Genom att ta bort tullar och handelshinder kan vi även utöka den gröna frihandeln för miljö- och klimatsmarta varor, tjänster och teknologier.

Sverige ska vara den främsta rösten för frihandel och öppenhet, inom EU och i världen. Om EU bygger barriärer mot omvärlden tappar vi i konkurrenskraft och skadar vår egen utveckling. EU:s frihandelsavtal ska vara så ambitiösa och heltäckande som möjligt. Världshandelsorganisationens (WTO) regelverk är satt under hård press. Det är därför viktigt att vi slår vakt om och bidrar till ett robust internationellt handelssystem som tryggar att ingångna avtal och överenskommelser följs.

EU och USA bör upprätta ett gemensamt frihandelsavtal och arbeta för att reformera de internationella institutionerna. För Sverige är avtalet mycket viktigt. Sveriges utveckling och välstånd har under åren varit nära sammanlänkade med frihandelns landvinningar. Det gäller än i dag, och USA är en av våra viktigaste handelspartner. Det finns också en viktig säkerhetspolitisk dimension i frihandels- och investeringsavtalet Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP). Framtiden för TTIP är i nuläget mycket osäker, men Sverige måste även fortsättningsvis ha som mål och arbeta för att ett sådant avtal kommer på plats. Sverige ska alltid vara ledande i att EU ska vara frihandelsinriktat, skapa fler frihandelsavtal och bejaka globalisering.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018.

Följdmotionerna

2018/19:3050 av Håkan Svenning m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska fortsätta att verka för en minskning av EU:s budget och börja driva på för en klimatomställning i stället för militarisering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU avbryter flyktingavtalet med Turkiet och agerar för att våldet och repressionen mot oppositionella upphör i Turkiet och att alla som fängslats på politisk grund frigges, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för ett ökat utbyte och samarbete mellan befolkningarna i EU och Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU konsekvent står upp för mänskliga rättigheter, folkrätten och demokratin i sina relationer till andra länder och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU:s riktlinjer för export av krigsmateriel innebär ett förbud av export till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, diktaturer och krigförande stater och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inför ett vapenembargo mot de stater som ingår i den saudiskledda koalitionen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att inga fler odemokratiska och miljöfarliga EU-handelsavtal tecknas och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till att EU inför ett vapenembargo mot Israel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU kräver att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeriavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, ej innefattar Västsaharas territorium så länge som Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Europeiska investeringsbanken omvandlas till en klimatinvesteringsbank, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvoden för alla EU-parlamentariker och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast sammanträder i Bryssel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att demokratisering av EU-institutionerna är det viktigaste medlet för att öka medborgarnas delaktighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en övergripande prioritering i EU-förhandlingar måste vara att begränsa EU:s utgifter så att Sveriges avgift kan sänkas med åtminstone en tredjedel och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nya medlemsländer måste nå upp till kriterierna av egen förmåga och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU som aktör i FN och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner gentemot Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konsulär beredskap även i fortsättningen ska vara en nationell kompetens och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s grannskapspolitik och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fredsprocessen i Mellanöstern och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Syrien och Irak och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den europeiska civilskyddsmekanismen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s budget och kravet på att kostnaderna ska minska och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Storbritanniens utträde ur unionen ska behandlas korrekt och inte genomsyras av sanktioner, bestraffningar och dylikt och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att en större andel av Sveriges EU-avgift ska användas inom Sverige och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stödja de förslag mot skatteundandragande som överensstämmer med OECD:s BEPS-riktlinjer och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vidmakthålla den nationella suveräniteten inom skattepolitiken och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska säga nej till alla former av EU-skatter och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-avgiften kraftigt behöver sänkas och att EU:s kostnader i motsvarande omfattning bör sänkas och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att europeiska bolagsskatteregelverk inte ska avvika från OECD BEPS och om att undvika att konstruera europeiska skattejuridiska strukturer som grund för en kommande europeisk bolagsskatt och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU helt ska avstå från att införa beskattning av digitala verksamheter på europeisk nivå och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stödja en utveckling av EU:s mervärdesbeskattning som leder till ökat nationellt självbestämmande och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de svenska momsintäkter som EU-budgeten får ta del av från Sverige i stället ska stanna i svensk statsbudget och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avstå från att inrätta förberedande strukturer inför en framtida överstatlig europeisk beskattningsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om asyl- och migrationsfonden och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om blåkortsdirektivet och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om viseringsförenklingsavtal och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om viseringskodexen och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om FN:s ramverk om migration och flyktingar och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om migration och utveckling och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en EU-gemensam sysselsättnings- och socialpolitik och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av direktivet om balans mellan arbete och privatliv och tillkännager detta för regeringen.

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av direktivet om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om carcinogen- och mutagendirektivet och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förordningen om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förordningen om Europeiska fonden för justering av globaliseringseffekter och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samordning av de sociala trygghetssystemen och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reella tillväxtåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om europeisk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bejaka ett mellanstatligt europeiskt samarbete för det svenska tullverket, med tillräckliga resurser för att beivra tullrelaterad brottslighet i Sverige, och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den europeiska rymdorganisationen Esa ska förbli ett mellanstatligt samarbete och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller Fonden för ett sammanlänkat Europa och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller EU-finansierad väginfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över vilka krav Sverige har gentemot EU när det gäller byggnation av väginfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Storbritannien inte får oproportionerliga och högre krav på sin fordonsproduktion och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller EU-relaterade socioekonomiska åtgärder som är kopplade till godstransporter och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att utländska yrkesförare inom EU utbildas i

- att framföra fordon i extrema nordiska väderförhållanden och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att upprätta en gemensam databas inom EU, där polis och tjänstemän snabbt och enkelt kan kontrollera fordon och förare direkt på plats, och tillkännager detta för regeringen.
 50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för restriktivitet när det gäller införande av nya EU-myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
 51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för budgetrestriktivitet när det gäller EU-relaterade digitala kostnader och tillkännager detta för regeringen.
 52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en EU-gemensam lista med särskilda dataset ska kräva ytterligare analyser och tillkännager detta för regeringen.
 53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiunionen och tillkännager detta för regeringen.
 54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiförsörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
 55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektiviseringsmål och tillkännager detta för regeringen.
 56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödsystem för förnybar elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
 57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s gemensamma jordbrukspolitik och tillkännager detta för regeringen.
 58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fiskeripolitiken ska bedrivas på mellanstatlig nivå och tillkännager detta för regeringen.
 59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om djurskydd och livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
 60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
 61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om viltvård och tillkännager detta för regeringen.
 62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatpolitik med ett globalt perspektiv och tillkännager detta för regeringen.
 63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.
 64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att lägga ned Erasmus-plus-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
 65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tona ned främjandet av gemensamma värden, inkluderande utbildning och en

- européisk dimension i undervisningen och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ungdomspolitiken är en nationell angelägenhet och att den europeiska ungdomspolitiken inte bör ha som mål att få ungdomar att knyta an bättre till EU-projektet och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inte bör ske någon harmonisering på kulturområdet inom EU och att kulturpolitik även i fortsättningen ska vara en nationell angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:371 av Amineh Kakabaveh (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att fredssamtal inleds mellan den turkiska regeringen och PKK och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:389 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU utvecklas till en federation och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:559 av Maria Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige samt EU bör införa s.k. Magnitskijsanktioner och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:613 av Magnus Oscarsson och Mikael Oscarsson (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige omgående bör verka för att EU villkorar biståndet till den palestinska myndigheten som Sverige bidrar till och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU ska ställa tydliga krav på ratificering av ILO:s åtta kärnkonventioner vid förhandlingar om associationsavtal och andra former av handelsavtal och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:757 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör verka för att EU och dess medlemsländer snarast tar fram en

tydlig färdplan för hur de ska nå sina biståndsmål och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en ökad samstämmighet och effektivitet i EU:s utvecklingspolitik och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att stoppa förslaget att biståndspengar ska kunna användas till militär verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:766 av Roger Richtoff m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör avsäga sig deltagandet i ytterligare beredskapsperioder för EU:s stridsgrupper (avsnitt 6.3) och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1325 av Serkan Köse och Mathias Tegnér (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta långsiktigt för ett turkiskt medlemskap i EU och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1344 av Jan R Andersson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en svensk lagstiftning för Magnitskijsanktioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en europeisk lagstiftning för Magnitskijsanktioner och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s institutioner inte ska ha behörighet att föra Sveriges talan inom FN och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1369 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk lagstiftning för Magnitskijsanktioner och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1376 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom FN och EU verka för en översyn av de sanktioner som riktas mot Syrien i syfte att ge lindring till civila och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att hjälpa vissa bönder inom UNODC:s skördeutbytesprogram att lättare kunna sälja sina produkter i Europa och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1385 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att ytterligare skärpa EU:s sanktioner mot Ryssland om inte situationen för utsatta grupper förbättras avsevärt och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges roll i EU:s reformarbete och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brexitförhandlingarna och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s biståndspolitik och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt utvidgning av EU och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2061 av Fredrik Malm m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör göra större ansträngningar för att påverka EU:s biståndsstrategier för ett ökat fokus på demokratiinsatser och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2266 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom EU verka för att Nord Stream 2 stoppas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den svenska hållningen gentemot Ukrainas och Georgiens orientering västerut och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva att EU tar fram en tydlig vägkarta för ukrainskt och georgiskt EU-medlemskap och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sverige och det östliga partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom ramen för EU för att kraftfullt fördöma Rysslands agerande i Syrien och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU:s sanktioner mot Ryssland utvidgas till att också omfatta energisektorn och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för en mer aktiv, samstämmig och handlingskraftig europeisk utrikespolitik där främjandet av demokrati och ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter har absolut prioritet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontinuerligt utvärdera EU:s globala strategi i syfte att utreda om den uppfyller ändamålen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör initiera en ny översyn av EU:s grannskapspolitik och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör fortsätta att spela en aktiv roll som politisk och ekonomisk partner till Tunisien samt bistå med kraftfullt stöd i kampen mot terrorism och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av fortsatt sanktionspolitik gentemot Ryssland, att Magnitskijsanktioner bör införas i EU och att förutsättningarna för att införa Magnitskijsanktioner i Sverige bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska vara rustat för att möta de gränsöverskridande hot och utmaningar som unionen står inför och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och EU ska värna goda relationer med Storbritannien efter utträdet ur EU och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inriktningen av utrikespolitiken och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våra värderingar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU och framtidsutmaningarna och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brexit och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vårt Europa och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en större union med välmående grannar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s röst i världen med välmående grannar och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om globala migrations- och flyktingströmmar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
17. Övriga yrkanden		
2018/19:371	Amineh Kakabaveh (V)	6
2018/19:389	Joar Forssell (L)	
2018/19:559	Maria Nilsson (L)	
2018/19:613	Magnus Oscarsson och Mikael Oscarsson (båda KD)	
2018/19:1325	Serkan Köse och Mathias Tegnér (båda S)	
2018/19:1344	Jan R Andersson (M)	1 och 2

BILAGA 3

Konstitutionsutskottets yttrande 2018/19:KU3y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 4 april 2019 att ge konstitutionsutskottet möjlighet att yttra sig över skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 och följdmotioner i de delar de berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottet yttrar sig över skrivelsen i delar som berör utskottets beredningsområde och över motion 2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 15 och 16 och motion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Konstitutionsutskottet anser att utrikesutskottet bör avstyrka motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V).

Utskottets överväganden

Rättsstatens principer och grundläggande rättigheter

Skrivelsen

I skrivelsen framhålls att syftet med rättsstatsarbetet inom EU är att främja och upprätthålla medlemsstaternas respekt för rättsstatens principer och unionens grundläggande värden.

Vidare framhålls att utvecklingen i Polen är mycket oroande och att Sverige stöder kommissionens motiverade förslag från december 2017 om att rådet ska slå fast att det finns en klar risk att Polen allvarligt åsidosätter unionens grundläggande värden (det s.k. varningsförfarandet enligt artikel 7.1 i EU-fördraget). Kommissionen hänvisar till den sammantagna effekten av de lagar som genomförts under två års tid och som ökar det politiska inflytandet över rättsväsendet. Under året har tre utfrågningar hållits med Polen inom ramen för det pågående varningsförfarandet.

I september röstade Europaparlamentet för ett motiverat förslag till rådet att aktivera artikel 7.1 mot Ungern. Europaparlamentet anser att det finns en klar risk att Ungern åsidosätter EU:s grundläggande värden. Bland annat har Europaparlamentet uttryckt oro vad gäller rättsväsendets oberoende, korruption, flyktingars grundläggande rättigheter, föreningsfrihet och yttrandefrihet. Regeringen framhåller att Sverige ser med oro på utvecklingen i Ungern och anser att det är viktigt att den process som nu satts i gång fortsätter. Parallellt med artikel 7-förfarandet pågår ett antal överträdelseförfaranden mot Ungern. Sverige har intervenerat till stöd för kommissionen i ett mål som rör nationella restriktioner mot att ideella föreningar tar emot utländskt kapital.

Inom ramen för rådets arbete för att främja och upprätthålla rättsstaten inom unionen hölls den 12 november under det österrikiska ordförandeskapet den fjärde årliga dialogen på temat ”förtroende för offentliga institutioner”. Dialogerna är viktiga i arbetet med att stärka den gemensamma förståelsen för efterlevnaden av rättsstatens principer och övriga grundläggande värden som EU-samarbetet vilar på.

Av skrivelsen framgår vidare att kommissionen lämnade sin årliga rapport om tillämpningen av EU:s stadga för grundläggande rättigheter i juni. Av rapporten framgår att de grundläggande rättigheterna under 2017 visserligen utsatts för många utmaningar, men att de strukturer och verktyg som finns till skydd för stadgans rättigheter har visat sig fungera. Kommissionen bedömer att det även i fortsättningen behövs insatser för att de grundläggande rättigheterna, rättsstatens principer och demokratin ska respekteras och främjas, bl.a. genom stöd till ett fritt och livskraftigt civilsamhälle. Rådet för rättsliga och inrikes frågor kunde i oktober inte nå enighet om slutsatser om tillämpningen av stadgan och dessa antogs i stället som

ordförandeskapsslutsatser. Dessa slutsatser påminner bl.a. om att unionen vilar på de gemensamma värdena i artikel 2 i EU-fördraget och betonar vikten av fortsatta insatser till skydd för stadgans olika rättigheter.

I skrivelsen framhålls även bl.a. det österrikiska ordförandeskapets initiativ till en rådsdeklaration om antisemitism och säkerhetshöjande insatser för judiska organisationer och företrädare. Deklarationen innehåller främst uppmaningar till medlemsstaterna att vidta olika insatser för att bekämpa antisemitism och hatbrott samt att vidta säkerhetshöjande åtgärder. Deklarationen antogs på rådet för rättsliga och inrikes frågor i december. Europeiska rådet välkomnade i december antagandet av rådsdeklarationen.

Öppenhet, insyn och delaktighet

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten under 2018 som berör frågor om öppenhet och insyn inom EU.

Sedan 2001 tillämpas förordningen om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). Öppenhetsförordningen blev generellt tillämplig även på hela Eurojusts verksamhet.

Vidare framgår att förhandlingarna om ett nytt interinstitutionellt avtal om ett obligatoriskt öppenhetsregister, som även ska omfatta rådet, har fortsatt under året (se faktapromemoria 2016/17:FPM20). Huvudprincipen i förslaget är att aktörer som utför lobbyaktiviteter ska registreras för att få samverka med institutionerna. Förslaget har behandlats ett flertal gånger under året såväl i rådet som på politisk nivå mellan institutionerna.

Regeringen anför också att alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas och att Sverige under året har fortsatt att agera i mål av principiell betydelse för Sverige. Exempelvis har en dom klarlagt att handlingar hos kommissionen som är hänförliga till miljökonsekvensbedömningar i ett pågående beslutsförfarande inte omfattas av en allmän presumtion om sekretess. Information lämnades till konstitutionsutskottet i februari.

Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning trädde i kraft under våren 2016, och genomförandet av de olika delarna i avtalet har fortsatt under 2018.

Av skrivelsen framgår vidare att arbetet för att stärka delaktighet, kunskap och engagemang i EU-relaterade frågor i Sverige har fortsatt under året. Arbetets utgångspunkt har varit betänkandet EU på hemmaplan (SOU 2016:10). Den långsiktiga målsättningen har varit att delaktigheten i beslut som fattas på EU-nivån ska vara lika god som på den kommunala, regionala och nationella nivån.

Regeringen lyfter fram att kunskapsinsatser om EU har genomförts för centrala grupper, däribland förtroendevalda, offentligt anställda,

yrkesverksamma journalister och lärare. Som en del i att stärka samrådsformerna i EU-frågor har det under året hållits tio s.k. EU-sakråd, bl.a. om kommissionens förslag till flerårig budgetram för 2021–2027 och om EU:s framtida utveckling. EU-sakråd är en arbetsmetod som kompletterar Regeringskansliets övriga former för samråd med det civila samhället och sedvanliga remissförfaranden. Regeringen framhåller att myndigheter har en central roll i EU-arbetet och därför kan bidra till att stärka insynen och delaktigheten i frågor som hanteras på EU-nivå. Därför gavs Statskontoret i augusti i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av myndigheternas arbete med delaktighet i EU. För att involvera fler samhällsaktörer i arbetet med att öka delaktigheten i EU har relevanta aktörer fortsatt bjudits in att delta i arbetet genom s.k. EU-handslag. Totalt har 77 aktörer ingått EU-handslag sedan starten 2016, däribland arbetsmarknadens parter, kommuner, regioner, ungdomsrörelser och universitet och högskolor.

Det europeiska medborgarinitiativet ger sedan april 2012 EU-medborgare möjlighet att uppmana kommissionen att lägga fram ett lagförslag. Ett medborgarinitiativ måste stödjas av minst en miljon unionsmedborgare från minst en fjärdedel av medlemsstaterna för att kommissionen ska ta ställning till det. I september 2017 presenterade kommissionen ett förslag till ny förordning om det europeiska medborgarinitiativet (se faktapromemoria 2017/18:FPM10). Förslaget har förhandlats under året. I juni antog rådet för allmänna frågor en allmän inriktning. Under december enades Europaparlamentet och rådet om en slutlig utformning av förslaget. Formellt beslut om den nya förordningen väntas under 2019. Konstitutionsutskottet informerades i maj.

Motionerna

I motion 2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 15 begärs att regeringen ska verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvoden för alla EU-parlamentariker. I motionen framhålls bl.a. att lobbyisternas närvaro i EU bör begränsas och värdet av ökad insyn och transparens i EU:s institutioner.

I motion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om behovet av demokratisering av EU-institutionerna för att öka medborgarnas delaktighet. Motionärerna framhåller bl.a. behovet av ökad öppenhet och insyn inom EU och pekar på medborgarnas bristande delaktighet. Motionärerna anser att EU behöver reformeras och att det behövs mer insyn i EU:s lagstiftningsprocess. Vidare anförs att EU bör anta ett nytt fördrag som begränsar EU:s makt och ökar demokratin och insynen i EU-institutionerna.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om öppenhet inom den europeiska unionen och vikten av en effektiv lagstiftning. Vid behandlingen av kommissionens agenda om bättre lagstiftning för bättre resultat i november 2015 välkomnade konstitutionsutskottet kommissionens arbete för en bättre lagstiftning och ambitionen att införa mer öppenhet i lagstiftningsprocessen (utl. 2015/16:KU3). Utskottet anförde att ett öppet och effektivt beslutsfattande främjar den demokratiska legitimiteten. Utskottet framhöll vidare vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när det gäller trepartsförhandlingarna mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. I utlåtandet fanns ett särskilt yttrande (SD).

Utskottet har flera gånger i yttranden över skrivelser om verksamheten i Europeiska unionen framhållit att det är viktigt att värna öppenhet och transparens, se 2015/16:KU9y, 2016/17:KU5y och 2017/18:KU5y. Utskottet har konstaterat att det har framgått av skrivelserna att regeringen verkar för en ökad öppenhet inom EU och att den aktivt arbetar med öppenhetsfrågorna. Utskottet har välkomnat regeringens arbete för en ökad öppenhet i EU:s institutioner, bl.a. genom bevakningen av mål i EU-domstolen och tribunalen.

Utskottet konstaterade ånyo våren 2018 (bet. 2017/18:KU38 s. 60 f.) att ett öppet och effektivt beslutsfattande främjar den demokratiska legitimiteten samt att regeringen arbetar aktivt och på flera plan för en ökad öppenhet inom EU. Utskottet välkomnade detta arbete.

Senast våren 2019 framhöll utskottet att ett öppet och effektivt beslutsfattande främjar den demokratiska legitimiteten (bet. 2018/19:KU26). Utskottet välkomnade därför åtgärder som syftar till en ökad öppenhet inom EU. I likhet med sitt tidigare ställningstagande konstaterade utskottet att arbete pågår på flera plan för en ökad öppenhet inom EU. Utskottet noterade också att den parlamentariska EU-kommittén har övervägt frågor om bl.a. öppenhet och kontakterna mellan riksdagen och regeringen.

Europaparlamentets säte

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s institutioner (s. 150 – 154). Avsnittet behandlar bl.a. frågor om kommissionens, Europaparlamentets och EU-domstolens verksamhet, öppenhet och insyn, EU-rekrytering, språkfrågor samt Regionkommittén.

Motionen

I motion 2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 16 föreslår motionärerna att regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast sammanträder i Bryssel.

Gällande ordning

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), protokoll nr 6 om lokalisering av säten för Europeiska unionens institutioner och vissa av dess organ, byråer och enheter, ska Europaparlamentet ha sitt säte i Strasbourg, där de tolv månatliga plenarsammanträdena inklusive budgetsammanträdet ska hållas. Extra plenarsammanträden ska dock hållas i Bryssel. Av protokollet framgår vidare att Europaparlamentets utskott ska sammanträda i Bryssel. Europaparlamentets generalsekretariat och dess enheter ska vara kvar i Luxemburg. Rådet ska ha sitt säte i Bryssel utom i april, juni och oktober då rådet ska sammanträda i Luxemburg. Kommissionen ska ha sitt säte i Bryssel.

Enligt artikel 341 i EUF-fördraget ska säten för unionens institutioner fastställas av medlemsstaternas regeringar i samförstånd. För att ändra bestämmelserna om institutionernas säten krävs en ändring av protokollet, vilket förutsätter enighet i rådet.

Tidigare behandling

Frågan om Europaparlamentets säte behandlades av konstitutionsutskottet i ett yttrande till utrikesutskottet våren 2013 (2012/13:KU7y s. 5). Utskottet såg då positivt på att frågan om Europaparlamentets säte hade lyfts upp av Europaparlamentets utskott för konstitutionella frågor (AFCO-utskottet). Vidare anfördes att utskottet förutsatte att regeringen stöder alla strävanden för att Europaparlamentets kostsamma flyttning mellan två städer ska upphöra. Våren 2014 anförde utskottet åter igen att utskottet förutsatte att regeringen stöder alla sådana strävanden (bet. 2013/14:KU18 s. 29).

Utskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet vill på nytt framhålla att utskottet värdesätter Europeiska kommissionens arbete för att främja och försvara rättsstatens principer. Respekten för mänskliga rättigheter och rättsstaten är fundament i en demokrati. EU har åtagit sig att garantera de rättigheter som uttrycks i stadgan om de grundläggande rättigheterna och att slå vakt om att stadgan följs i medlemsstaterna. Mänskliga rättigheter och människors demokratiska delaktighet är hörnstenar som bör värnas och genomsyra arbetet såväl i EU som globalt.

Utskottet noterar rådsdeklarationen om antisemitism och säkerhetshöjande insatser för judiska organisationer och företrädare och vill framhålla betydelsen av att bekämpa antisemitism och hatbrott. Varken antisemitism, antiziganism eller islamofobi hör hemma i en tolerant och öppen demokrati.

Utskottet vill liksom tidigare peka på att ett öppet och effektivt beslutsfattande främjar den demokratiska legitimiteten, och vill framhålla vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när

det gäller trepartsförhandlingarna mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Utskottet välkomnar regeringens arbete för en ökad öppenhet i EU:s institutioner, bl.a. genom bevakningen av mål i EU-domstolen och tribunalen.

Mot denna bakgrund anser utskottet att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3050 yrkande 15 och motion 2018/19:3052 yrkande 1.

Vad gäller frågan om Europaparlamentets säte förutsätter utskottet alltjämt att regeringen stöder alla strävanden att Europaparlamentets kostsamma flyttning mellan två städer ska upphöra och anser därför att utrikesutskottet även bör avstyrka motion 2018/19:3050 yrkande 16.

Stockholm den 25 april 2019

På konstitutionsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Hans Ekström (S), Matheus Enholm (SD), Per-Arne Håkansson (S), Linda Ylivainio (C), Fredrik Lindahl (SD), Tuve Skånberg (KD), Daniel Andersson (S), Bengt Eliasson (L), Mikael Strandman (SD), Jonas Eriksson (MP), Erik Ottoson (M), Thomas Hammarberg (S), Jörgen Berglund (M), Jessica Wetterling (V), Fredrik Schulte (M) och Nermina Mizimovic (S).

Avvikande mening

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (SD)

Matheus Enholm (SD), Fredrik Lindahl (SD) och Mikael Strandman (SD) anför:

Sverigedemokraterna ser allvarligt på att EU har så komplexa arbetsmetoder att de för vanliga medborgare framstår som otillgängliga. Samtidigt är det ett väsentligt problem att EU lider brist på folkstyre och transparens. Den initiativtagande, exekutiva och uppföljande institutionen, kommissionen, är inte vald av folket. Trots att kommissionen till följd av en allt djupare integration fått mer makt saknas därför möjligheter att rikta politiskt ansvarsutkrävande mot dess medlemmar. I kombination med en omfattande påverkansindustri, en svag maktindelning och en tendens att också från andra institutioner, exempelvis EU-domstolen, kontinuerligt vidga EU:s kompetensområde är det enkelt att se varför enskilda medborgare känner brist på delaktighet. Sverigedemokraterna anser att en reformering av EU för att komma till rätta med dessa brister är den viktigaste åtgärden på området.

EU-kommissionens inflytande bör minskas och processen att bilda en EU-kommission demokratiseras. Vidare vill Sverigedemokraterna framhålla vikten av att den nationella suveräniteten allmänt bör värnas på områden som är centrala för medlemsstaterna.

Sverigedemokraternas utgångspunkt är att EU ska anta ett nytt fördrag som begränsar EU:s makt och ökar demokratin och insynen i EU-institutionerna.

Sverigedemokraterna vill även reformera EU genom att införa större transparens så att medborgarna ska få mer insyn i EU:s lagstiftningsprocess. Med en demokratisk och öppen ordning där politiker och medlemsstater öppet redovisar sina ståndpunkter och agendor kan EU bli mer demokratiskt och mer stabilt.

Mot denna bakgrund anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2018/19:3052 yrkande 1 och bör avstyrka 2018/19:3050 yrkandena 15 och 16.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (V)

Jessica Wetterling (V) anför:

Jag anser att makt och beslutsfattande under ett stort antal år medvetet har förts bort från folkligt inflytande och demokratiska organ till opåverkbara EU-institutioner. EU har använts som ett instrument för att sprida idén om att politik bör styras av experter och byråkrater, som inte ska kunna påverkas av folkliga opinioner. Vänsterpartiet vill demokratisera EU genom att ge mindre makt till EU:s byråkrater, kommissionärer och domare, och mer makt till de nationella parlamenten. Jag vill begränsa lobbyisternas närvaro i EU samt verka för ökad insyn och transparens i EU:s institutioner.

Vänsterpartiet anser att de folkvaldas roll i demokratin är central och att det är viktigt att vi kan lita på de folkvalda. Trots det är det få EU-parlamentariker som vill redogöra för hur de utnyttjar de förmåner de har som parlamentariker. Endast i Vänsterpartiet har parlamentarikerna från början öppet redovisat vad pengarna går till. Regeringen bör verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvoden för alla EU-parlamentariker.

Den absurda flytten av folkvalda och tjänstemän mellan Bryssel och Strasbourg en gång i månaden måste upphöra. Regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast sammanträder i Bryssel.

Mot denna bakgrund anser jag att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2018/19:3050 yrkandena 15 och 16 och bör avstyrka 2018/19:3052 yrkande 1.

BILAGA 4

Finansutskottets yttrande 2018/19:FiU4y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 4 april att ge finansutskottet tillfälle att senast den 23 april yttra sig över regeringens skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 och de följdmotioner som väckts med anledning av skrivelsen.

Finansutskottet yttrar sig över skrivelsen i de delar som rör finansutskottets beredningsområde och över kommittémotionerna 2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14 och 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2, 13, 15, 19, 23 och 52.

Utskottet anser att de aktuella motionsyrkandena bör avstyrkas. I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V) och ett särskilt yttrande (V).

Bakgrund

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2018 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. I skrivelsen finns frågor som rör finansutskottets beredningsområden framför allt under avsnitten

- Storbritanniens utträde ur EU
- Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen
- EU:s fleråriga budgetram 2021–2027
- Ekonomi och finans
- Finansmarknaden
- EU:s budget
- Skydd av EU:s finansiella intressen
- Statistik
- Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Den övergripande utvecklingen i EU

Regeringen inleder skrivelsen med att berätta om de fyra övergripande prioriteringar som har varit vägledande för regeringens EU-arbete under året: ett socialt Europa för jobb och inkluderande tillväxt, en ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik, ett gemensamt asylsystem och utökat migrations-samarbete samt ett säkert EU i en säker värld. Enligt regeringen var stödet för det svenska EU-medlemskapet stabilt under 2018, och andelen som vill lämna EU minskade.

EU:s ekonomi fortsatte under 2018 att växa för sjätte året i rad. BNP växte i samtliga medlemsstater. Arbetsmarknaden fortsatte att förbättras med sjunkande arbetslöshet och stigande sysselsättningsgrad. Under året gavs sociala frågor och sysselsättningsfrågor ökad uppmärksamhet inom ramen för den europeiska planeringsterminen, som är EU:s ramverk för ekonomisk-politisk samordning. Arbetet med att fullborda den inre marknaden fortsatte under 2018, och regeringen lyfter i skrivelsen fram att Sverige arbetat aktivt för att driva frågan framåt. Den inre marknaden är viktig för Sverige och svensk ekonomi med ökad handel, jobb och tillväxt. År 2018 var ett händelserikt år på handelsområdet. USA införde skyddstullar på stål och aluminium med hänvisning till nationella säkerhetsintressen, och EU svarade med att införa motåtgärder.

Frågan om Storbritanniens utträde hade av naturliga skäl en framskjuten position på EU:s agenda under 2018. Intensiva förhandlingar har bl.a. handlat om gränsfrågan på den irländska ön. I november enades EU och Storbritannien om ett förslag till utträdesavtal, som dock ännu inte godkänts av det brittiska parlamentet. Ett avtalslöst utträde kan inte uteslutas, och kommissionen arbetar därför med en beredskap för att hantera en sådan utveckling.

Under året inleddes förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027. Den kommande budgetramen behöver anpassas till det bortfall av intäkter som Storbritanniens utträde medför. Under förhandlingarna har Sverige verkat för de svenska övergripande prioriteringarna, bl.a. behovet av en restriktiv och modern budget med omprioriteringar från jordbruks- och sammanhållningspolitiken till fördel för gemensamma åtgärder som säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning, miljö och klimatomställning. Regeringen har i förhandlingarna även drivit förslaget om budgetrelaterad konditionalitet kopplat till rättsstatens principer, dvs. att EU ska kunna hålla inne med EU-stöd om länder bryter mot EU:s värderingar och principer eller vägrar följa beslut om t.ex. flyktingmottagande. Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2019. Utvecklingen i vissa medlemsstater när det gäller respekten för rättsstatens principer och EU:s grundläggande värden om frihet, demokrati, jämlikhet och mänskliga rättigheter var enligt regeringen oroande under året. Så kallade artikel 7.1-förfaranden har inletts mot Polen och Ungern. De ekonomiska sanktionerna mot Ryssland har förlängts.

I skrivelsen uppmärksammar regeringen även att när flera stora skogsbränder rasade i bl.a. Sverige under sommaren 2018 togs stöd emot från EU genom EU:s civila skyddsmekanism för att släcka bränderna. Totalt tog Sverige emot stöd i form av ett trettiotal flygplan och helikoptrar, ett åttiotal markfordon och närmare 450 personer från EU. Det var det största samlade stödet med brandbekämpningsresurser som någonsin lämnats inom EU.

Storbritanniens utträde ur EU

Skrivelsen

Förhandlingarna om det brittiska utträdet ur EU (brexit) fortsatte under året. I enlighet med artikel 50 i EU-fördraget avser Storbritannien att lämna EU under 2019. En uppgörelse om utträdet nåddes mellan förhandlarna i november 2018. I samband med detta kunde en politisk förklaring om den framtida relationen mellan EU och Förenade kungariket förhandlas färdigt. Uppgörelsen röstades dock ned i det brittiska parlamentet den 15 januari 2019. Kommissionen arbetar därför med en beredskap för att hantera ett eventuellt avtalslöst utträde ur unionen. Dessa förberedelser pågår parallellt med de fortsatta förhandlingarna om ett utträdesavtal.

Kommissionen presenterade under 2018 tre meddelanden som beskriver förberedelserna för ett avtalslöst utträde (COM[2018] 556, COM[2018] 880 och COM[2018] 890). Utrikesutskottet är ansvarigt för behandlingen av dessa meddelanden i riksdagen. De beredskapsåtgärder som aviserats är unilaterala åtgärder för att begränsa skadeverkningar inom ett flertal separata områden, och kan endast dämpa de allvarligaste följderna av utträdet.

Behandling i utskottet

Utskottet fick information om brexit vid två tillfällen under 2018 – av finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm i november och av finansmarknadsministern i december. Utskottet har under våren 2019 behandlat regeringens proposition 2018/19:44 Möjlighet för företag i Förenade kungariket att under viss tid driva värdepappersrörelse utan krav på tillstånd (bet. 2018/19:FiU35). Utskottet har även godkänt en kapitalhöjning till Europeiska investeringsbanken (EIB) för att ersätta den brittiska kapitalandelen när Storbritannien lämnar banken i samband med brexit. Vidare har utskottet prövat kommissionens förslag till åtgärder för att genomföra och finansiera unionens allmänna budget under 2019 i samband med Förenade kungarikets utträde ur unionen (COM[2019] 64). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen

Skrivelsen

Europa 2020-strategin är EU:s gemensamma strategi för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt, hög sysselsättning och social sammanhållning i unionen. Strategin följs upp bl.a. inom ramen för den europeiska termen. Den åttonde europeiska planeringsterminen inleddes med att kommissionen i november 2017 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året. I mars 2018 publicerade kommissionen landrapporter med fördjupade analyser över medlemsstaternas ekonomier (COM[2018] 120). Landrapporterna är en del i uppföljningen inom ramen för den europeiska termen och är en analytisk grund för de landspecifika rekommendationerna.

Som en del av termen ska medlemsländerna i april varje år överlämna nationella reform- och konvergensprogram där de redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. Programmen lämnades till EU-kommissionen den 27 april.

I maj presenterade kommissionen sitt förslag till landspecifika rekommendationer till Sverige (COM[2018] 426). Termen avslutades med att Europeiska rådet i juni ställde sig bakom rekommendationerna, som sedan i juli formellt antogs av rådet. Rekommendationerna är inte rättsligt bindande. Rådet antog en landspecifik rekommendation för Sverige:

Ta itu med risker kopplade till hushållens höga skuldsättning genom att stegvis begränsa avdragsrätten för utgiftsräntor på bolån eller genom att höja fastighetsskatten. Stimulera bostadsbyggandet där bristen är som störst, främst genom att ta bort strukturella hinder för byggandet, och effektivisera bostadsmarknaden, bland annat genom att göra hyressättningen flexiblare och se över kapitalvinstbeskattningen.

Behandling i utskottet

Statssekreterarna Karolina Ekholm och Hans Dahlgren informerade utskottet om och presenterade utkastet till Sveriges nationella reformprogram och Sveriges konvergensprogram 2018 i april.

De landspecifika rekommendationerna behandlades i betänkandena 2018/19:FiU1 Statens budget och 2018/19:FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken.

EU:s fleråriga budgetram 2021–2027

Skrivelsen

Kommissionen presenterade sitt förslag till en ny flerårig budgetram (MFF) för åren 2021–2027 den 2 maj (COM[2018] 321). Kommissionen anser att utgiftsnivån i relativa termer måste öka jämfört med innevarande period för att den politik som budgetramen ska rymma på ett meningsfullt sätt ska kunna bidra till att målen inom de prioriterade områdena kan nås. Nya prioriteringar ska finansieras med ytterligare medel från medlemsstaterna. Kommissionen anser att budgetgapet som uppstår efter brexit delvis ska finansieras med ytterligare medel och delvis med besparingar. Den totala volymen på förslaget uppgår till 1,14 procent av EU-27:s samlade bruttonationalinkomst (BNI). Regeringens hållning är att när Storbritannien lämnar EU måste unionens budget minska motsvarande det brittiska bidraget. Dagens utgiftstak ska ligga kvar på 1 procent av EU:s samlade BNI och den svenska avgiften ska hållas nere.

Kommissionen anför att de kritiskt undersökt var neddragningar kan göras, vilket resulterat i ett förslag att minska jordbruks- och sammanhållningspolitiken. Områden som föreslås få kraftigt utökade medel är prioriteringar som migration, säkerhet, forskning och innovation samt utbytesprogrammet Erasmus Plus. Förslaget innehåller sju utgiftsrunder:

1. Inre marknad, innovation, digitalt
2. Sammanhållning, värderingar
3. Naturresurser och miljö
4. Migration, gränsförvaltning
5. Säkerhet och försvar
6. Grannskapet och omvärlden
7. Europeisk förvaltning.

Kommissionen har även presenterat ett förslag till förordning om hur länken mellan EU-medel och respekt för rättsstatens principer kan stärkas, samt ett förslag till nytt system för EU:s egna medel. När det gäller inkomstsidan föreslår kommissionen följande:

- a. reviderat tak för egna medel från 1,23 procent till 1,29 procent av BNI
- b. en sänkt andel av intäkter från traditionella egna medel som medlemsstaterna får behålla för att täcka kostnader för uppbörd från 20 procent till 10 procent
- c. en förändrad och förenklad modell för beräkning av den inkomstskälla som grundas på mervärdesskattebasen
- d. införande av ett nytt eget medel i form av en andel av intäkterna från försäljningen av utsläppsrätter
- e. införande av ett nytt eget medel i form av en avgift grundad på volymen icke återvunnen plast i respektive medlemsstat
- f. införande av ett nytt eget medel fr.o.m. 2023 baserat på den föreslagna gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen
- g. en modell för utfasning av rabatter under perioden 2021–2025.

Sedan förslaget presenterades har tekniska genomgångar pågått i den särskilda rådsarbetsgruppen för MFF-förhandlingarna. Medlemsstaterna har framfört sin syn på de texter som föreslås ingå i ett förhandlingsdokument, den s.k. förhandlingsboxen. Förhandlingarna under hösten handlade huvudsakligen om vad det första utkastet till förhandlingsdokument ska innehålla, men utan att precisera några siffror.

Exempel på frågor som lyfts ur ett svenskt perspektiv är frågan om rättvis bördefördelning, förslaget om en moderniserad utgiftsstruktur och förslaget om budgetrelaterad konditionalitet kopplat till rättsstatens principer och migration. Efter höstens förhandlingar har Sverige i den s.k. förhandlingsboxen fått ett relativt stort gehör för de alternativ som ur ett svenskt perspektiv är angelägna att ha med i den fortsatta förhandlingen.

Alla delar av förslaget har varit uppe för diskussion i rådet för allmänna frågor. Vid Europeiska rådet i december diskuterades den fleråriga budgetramen, med fokus på det framtida förhandlingsarbetet samt tidtabellen för förhandlingarna. Nu har det rumänska ordförandeskapet tagit vid, och förhandlingsarbetet för den fleråriga budgetramen 2021–2027 fortsätter.

EU-kommissionen driver på för att förhandlingarna ska slutföras före EU-toppmötet i oktober 2019.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 1 vill Håkan Svenneling m.fl. (V) att regeringen ska fortsätta verka för en minskning av EU:s budget och driva på för en klimatomställning i stället för militarisering. Motionärerna motsätter sig den utökning av EU-budgeten som nu är på förslag och välkomnar att regeringen i Europeiska rådet drivit på för en minskning av unionens budget. Motionärerna vill minska EU:s budget och återföra EU:s jordbrukspolitik till nationell nivå för att säkerställa höga ambitioner för gott djurskydd och låg antibiotikaanvändning och för att kunna uppnå klimatmålen. Om medlemsländerna får ett ökat ansvar för finansiering och genomförande inom ramen för

EU:s budget kan de enligt motionärerna minska EU-byråkratin och samtidigt se till att stöden blir mer effektiva.

I yrkande 2 anser motionärerna att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys och syftar till att utjämna skillnader mellan könen i inkomst, levnadsvillkor m.m. samt förbättrar kvinnors villkor. När man skär ned på välfärden och arbetsvillkoren försämras är det enligt motionärerna kvinnor som drabbas hårdast.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 2 anför Lars Andersson (SD) m.fl. att en övergripande prioritering i EU-förhandlingarna måste vara att begränsa EU:s utgifter så att Sveriges avgift kan sänkas med åtminstone en tredjedel. I yrkandena 13 och 15 vill motionärerna att kostnaderna för EU:s budget ska minska och att regeringen ska verka för att en större andel av den svenska EU-avgiften ska användas inom Sverige. Utgiftsminskningar är en genomgående och överordnad målsättning för motionärerna. Deras utgångspunkt är att nedskärningar måste göras på de allra flesta områden i EU:s budget i en utsträckning som innebär att medlemsavgiften minskar med åtminstone en tredjedel. Det skulle för svenskt vidkommande motsvara uppemot 18 miljarder kronor per år – medel som i stället skulle kunna användas till prioriterade välfärdssatsningar för de som har de största behoven i Sverige.

I yrkande 19 anför motionärerna att EU-avgiften behöver sänkas kraftigt och att EU:s kostnader bör minskas i motsvarande omfattning. Sveriges EU-avgift väntas enligt regeringens prognos uppgå till nära 54 miljarder kronor 2021. Motionärerna motsätter sig de skenande kostnaderna och anser att det är oacceptabelt att Sverige betalar så mycket mer än vad vi får tillbaka. Motionärerna betonar vikten av ett budgetrestriktivt förhållningssätt och att Sverige bör motsätta sig alla avgiftsökningar till dess att EU kan reformeras på ett mer övergripande plan.

I yrkande 23 vill motionärerna att de momsintäkter som EU-budgeten får ta del av från Sverige i stället ska stanna i svensk statsbudget. Motionärerna är kritiska till de momsbaseerade avgifter som går till EU. Enligt motionärerna bör den andel av momsintäkter som EU tar från Sverige utmönstras och endast gå till svensk statsbudget. EU bör i stället se över unionens kostnader så att de anpassas nedåt efter de minskade intäkterna.

Behandling i utskottet

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat frågan om den kommande fleråriga budgetramen, senast genom en överläggning i april 2019 med statssekreterarna Mats Elger och Paula Carvalho Olovsson. Den 19 juni 2018 överlade utskottet (gemensamt med skatteutskottet) med statssekreterarna Hans Dahlgren, Max Elger och Leif Jakobsson om kommissionens förslag till Europeiska unionens fleråriga budgetram 2021–2027 och förslag till system för egna medel från 2021 (COM [2018] 321, 322, 324, 325 och 327). I oktober 2018 informerade statssekreterare Karolina Ekholm utskottet om EU:s

fleråriga budgettram 2021–2027. Vidare informerade statssekreterare Max Elger utskottet om EU:s långtidsbudget och läget i MFF-förhandlingarna i november.

Frågan om EU:s fleråriga budgettram behandlades i yttrande 2018/19:FiU3y över kommissionens arbetsprogram 2019 och i utlåtande 2017/18:FiU17 Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser. Kommissionens svar på utlåtandet inkom till utskottet i augusti 2018. I januari 2018 subsidiaritetsprövade utskottet förslagen om att inrätta en europeisk valutafond och att införliva finanspakten i EU:s rättsliga ram (COM[2017] 824 och COM[2017] 827). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Däremot ansåg utskottet i juni i sin prövning av kommissionens förslag till Europeiska unionens egna medel och genomförande av systemet för egna medel (COM[2018] 325 och COM[2018] 327) att förslagen inte var i linje med subsidiaritetsprincipen, vilket resulterade i ett motiverat yttrande till kommissionen (utl. 2017/18:FiU51).

Ekonomi och finans

Det ekonomisk-politiska samarbetet inom EU syftar bl.a. till att understödja ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning, hög konkurrenskraft och varaktig konvergens mellan medlemsstaternas ekonomiska utfall. En grundläggande princip för den ekonomiska politiken i EU är öppen marknadsekonomi med fri konkurrens som främjar en effektiv resursfördelning.

Finansiellt stabilitetsstöd

Skrivelsen

I skrivelsen tar regeringen upp vilka medlemsländer som tagit emot stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer, vilka betalningsbalansstöd som betalats ut till medlemsländer som inte har euro som valuta samt det makrofinansiella stöd som betalats ut till länder utanför EU.

Ekonomisk styrning och samordning

Skrivelsen

Stabilitets- och tillväxtpakten är EU:s gemensamma regelverk för att säkra sunda offentliga finanser. Pakten består av en förebyggande del som fokuserar på landspecifika medelfristiga budgetmål och en korrigerande del, det s.k. underskottsörfarandet. Medlemsstater med alltför stora underskott eller alltför hög skuldkvot kan bli föremål för ett underskottsörfarande. I början av 2018 var två av EU:s medlemsstater i underskottsörfarande, nämligen Frankrike och Italien. I juni avslutades underskottsörfarandet för Frankrike. Kommissionen rekommenderade också under våren att örfaranden inom den förebyggande delen skulle tillämpas för Rumänien och Ungern.

Det makroekonomiska obalansförfarandet inleddes i november 2017 genom att kommissionen publicerade den årliga förvarningsrapporten. Utifrån denna preliminära ekonomiska analys av medlemsstaterna föreslogs vilka medlemsstater som skulle djupgranskas för att där påvisa eventuella makroekonomiska obalanser. Sverige överskred tre av indikatorernas tröskelvärden – minskande exportmarknadsandelar, snabbt stigande bostadspriser och hög privat skuldsättning. Kommissionen inledde därför en djupgranskning av Sverige. I djupgranskningen konstaterades att Sverige har makroekonomiska obalanser relaterade till hushållens skuldsättning och bostadspriserna.

Reformering av den ekonomiska och monetära unionen

Skrivelsen

Arbetet med att reformera EMU fortsatte under året. Arbetstempot höjdes efter eurotoppmötet i juni. De allra flesta möten om EMU-reformer har hållits i s.k. inkluderande format, dvs. med deltagande av samtliga medlemsstater exklusive Storbritannien. Det har inneburit att Sverige har haft en mer aktiv roll än annars. Därtill deltog Sverige under året i ett informellt samarbete om EMU-fördjupning tillsammans med sju likasinnade länder: Danmark, Estland, Finland, Irland, Lettland, Litauen och Nederländerna.

Vid eurotoppmötet i juni tog man fram tre breda områden för fortsatt arbete: 1. bankunionen, 2. Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) och 3. finanspolitisk kapacitet. Vid mötet med Eurogruppen i inkluderande format i december nåddes en uppgörelse som Eurotoppmötet sedan ställde sig bakom.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Karolina Ekholm om inspel i diskussionen om EMU-fördjupning vid två tillfällen i februari. I mars informerade statssekreterare Karolina Ekholm, ordföranden för kommissionens representation i Sverige Katarina Areskoug Mascarenhas och Bruegels chef Guntram Wolff utskottet om de pågående diskussionerna om EMU-fördjupningen. Statssekreterare Karolina Ekholm återkom till utskottet i oktober och informerade om EMU-fördjupningen. I april överlade utskottet med finansminister Magdalena Andersson om ett paket med förslag om fullbordande av EMU. Utskottet fick även information av finansministern om förhandlingsläget och det fortsatta arbetet med EMU-fördjupningen i april 2019.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat reformeringen av EMU, senast i november 2018 i yttrandet till utrikesutskottet över kommissionens arbetsprogram för 2019 (ytr. 2018/19:FiU3y) och i april 2018 i yttrandet till utrikesutskottet över verksamheten i EU under 2017 (ytr. 2017/18:FiU3y). I finansutskottets yttrande över kommissionens arbetsprogram för 2017 behandlas ett flertal av de förslag som nu diskuteras (ytr. 2016/17:FiU3y),

liksom i yttrandet över kommissionens arbetsprogram för 2018 (yttr. 2017/18:FiU2y).

Vidare prövade utskottet i januari 2018 ett förslag från kommissionen som berör frågan om inrättande av ett reformstödsprogram – Förslag till ökad finansiering och anpassning av målet för stödprogrammet för strukturreformer (COM[2017] 825). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Stöd till strukturreformer

Skrivelsen

Den 31 maj lämnade kommissionen förslag till en förordning om inrättandet av ett reformstödsprogram i EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Reformstödsprogrammet syftar till att tillhandahålla finansiellt och tekniskt stöd till medlemsstaternas genomförande av strukturreformer. Programmet uppgår enligt förslaget till 25 miljarder euro. Kommissionen föreslår att stöd ska kunna erbjudas genom tre instrument:

1. ett reformverktyg för att tillhandahålla finansiella incitament till medlemsstaternas genomförande av strukturreformer
2. ett instrument för tekniskt stöd för att stärka den administrativa kapaciteten i medlemsstaterna
3. en konvergensmekanism för att tillhandahålla finansiellt och tekniskt stöd till medlemsstater som är på väg att gå med i euron.

Deltagande i programmet ska vara frivilligt.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson om reformstödsprogrammet i november. Utskottet subsidiaritetsprövade i juni kommissionens förslag till förordning om inrättande av reformstödsprogrammet (COM[2018] 391). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Stabiliseringsfunktion

Skrivelsen

I maj lämnade kommissionen ett förslag om att inrätta en stabiliseringsfunktion för att via lån upprätthålla nivån på investeringar i medlemsstater som drabbas av en asymmetrisk chock, alltså kostnadskriser som drabbar ett begränsat område. För detta ändamål föreslår kommissionen en låneram på totalt 30 miljarder euro. Lånen ska garanteras av EU-budgeten. Kommissionen föreslår vidare att deltagande medlemsstater ska sätta upp en fond för räntesubventioner på lånen genom att teckna ett mellanstatligt avtal.

Funktionen är avsedd att omfatta euroländer och länder som deltar i växelkurssystemet ERM II (i dagsläget bara Danmark).

Det finns ett antal villkor för att kunna få stöd från funktionen. Bland annat ska arbetslösheten i den ansökande medlemsstaten öka snabbt, och landet bör uppfylla vissa krav kopplade till stabilitets- och tillväxtpakten och den europeiska planeringsterminen.

Behandling i utskottet

Utskottet prövade i juni kommissionens förslag till förordning om investeringsstabiliseringsfunktionen (COM[2018] 387). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

InvestEU – initiativ för att främja investeringar i EU

Skrivelsen

I juni presenterade kommissionen ett sektorsförslag inom ramen för den fleråriga budgetramen 2021–2027 kallat InvestEU-programmet. Programmet går ut på att samla 14 centralt förvaltade finansiella instrument, däribland en uppföljare till Junckerplanens europeiska fond för strategiska investeringar (Efsi) som ska avslutas 2020, tillsammans med en EU-budgetgaranti i en enhetlig struktur för att mobilisera medel till investeringar under nästa MFF.

Programmet ska via en EU-budgetgaranti på 38 miljarder euro stödja olika investeringspartner, bl.a. Europeiska investeringsbanken (EIB) och nationella utvecklingsbanker, för att mobilisera projektfinansiering i EU på 650 miljarder euro. Syftet är att förenkla och effektivisera dagens fragmenterade system. Förhandlingar om programmet inleddes i september.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson om InvestEU-programmet i november 2018 och med statssekreterarna Max Elger och Paula Carvalho Olovsson i april 2019. I augusti prövade utskottet kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av InvestEU-programmet (COM[2018] 439). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Europeiska investeringsbanken

Skrivelsen

Europeiska investeringsbanken (EIB) är ett fristående organ inom EU. Medlemskap i EIB följer automatiskt med ett medlemskap i EU, och Sverige blev således medlem i banken i samband med EU-inträdet 1995. Bankens huvudsyfte är att bidra till att utveckla den inre marknaden. Det sker genom långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt, exempelvis

inom forskning och utveckling, infrastruktur och små och medelstora företag. En del av verksamheten genomförs via EIB:s dotterbolag EIF som erbjuder riskkapital och garantier till små och medelstora företag.

Under 2018 inleddes förhandlingar om InvestEU. En viktig fråga i de fortsatta förhandlingarna är vilken roll EIB kommer att ha i förvaltningen och genomförandet av garantin. En annan central fråga under året var att hantera konsekvenserna av att Storbritannien lämnar EIB i samband med brexit.

Motionen

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 14 vill Håkan Svenneling m.fl. (V) att regeringen verkar för att EIB omvandlas till en klimatinvesteringsbank. För att underlätta klimatomställningen vill motionärerna förändra EIB till att göra produktiva och samhällsnyttiga investeringar för klimatet. Motionärerna vill att banken ska upphöra med fossila placeringar och respektera internationella åtaganden när det gäller mänskliga rättigheter och klimat- och miljöavtal. Ur banken ska företag, regioner, kommuner och länder kunna låna pengar till låg ränta för gröna investeringar i det som ställer om och utvecklar samhällen.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade i juni med statssekreterare Karolina Ekholm om regeringens ståndpunkt när det gäller kapitalhöjning i EIB inför bankens årsmöte i juni. I november överlade utskottet med finansminister Magdalena Andersson om frågor om EIB. I februari 2019 behandlade utskottet proposition 2018/19:46 Extra ändringsbudget för 2019 – Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (bet. 2018/19:FiU33).

Finansmarknaden

Arbetet inom finansmarknadsområdet syftar till att säkerställa ett stabilt finansiellt system och en välfungerande och hållbar finansmarknad.

Bankpaketet

Skrivelsen

I november 2016 presenterade kommissionen förslag innehållande revideringar av kapitaltäckningsregelverket i tillsynsförordningen (CRR) och kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) och revideringar av regelverket för krishantering i krishanteringsdirektivet (BRRD). Revideringarna inkluderas som en del av de riskreducerande åtgärderna inom bankunionen och kallas tillsammans för ”bankpaketet”.

Förhandlingen om förslagen nådde beslut om allmän inriktning på Ekofinrådet i maj. Därefter inleddes trepartsförhandlingar under det

österrikiska ordförandeskapet, som avslutade dessa med en politisk överenskommelse för den största delen av förslagen i december.

Behandling i utskottet

Finansmarknadsminister Per Bolund informerade utskottet om bankpaketet i juni. Tillsammans med statssekreterare Ulf Holm informerade han även utskottet om bankpaketet i oktober.

Bankunionen

Skrivelsen

I november 2015 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem. Förhandlingar om förslaget pågår sedan januari 2016. Sedan november 2016 pågår även förhandlingar om en gemensam finansiell säkerhetsmekanism för att säkra den gemensamma resolutionsfonden. I oktober 2017 presenterade kommissionen ett meddelande om fullbordande av bankunionen till 2019.

På grund av starkt motstånd från flera medlemsstater i bankunionen har förhandlingarna om insättningsgarantisystemet varit låsta. Sverige deltar inte i bankunionen och berörs därför i nuläget inte av förslagen.

Behandling i utskottet

Finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm informerade utskottet om bankunionen i november.

Nödlidande lån

Skrivelsen

Ekofinrådet antog i juli 2017 slutsatser om en handlingsplan för att minska andelen nödlidande lån i EU. Den 14 mars presenterade kommissionen ett paket av åtgärder i tre delar utifrån handlingsplanen:

1. ett förslag till direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter
2. ett förslag till ändring i kapitaltäckningsregelverket om minsta förlusttäckning för nödlidande lån
3. principer för etablering av tillgångsförvaltningsföretag, s.k. bad banks, som kan användas vid kris-hanteringen av ett institut som har en stor andel nödlidande lån.

I förslaget om minsta förlusttäckning för nödlidande lån kunde en överenskommelse ingås med Europaparlamentet i december. I förslaget till direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter pågick förhandlingar i rådet under året.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag om nödlidande lån i april och i oktober. I juni överlade utskottet med statssekreterare Lars Westbratt om kommissionens förslag till direktiv om hantering eller köp av krediter och ianspråktagande av säkerheter.

I maj prövade utskottet kommissionens förslag till ändring vad gäller minsta förlusttäckning för nödlidande exponeringar (COM[2018] 134), och förslaget till direktiv om kreditförvaltare, kreditförvärvare och återvinning av säkerhet (COM[2018] 135). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Säkerställda obligationer

Skrivelsen

I mars presenterade kommissionen ett förslag till regelramverk för utgivning av säkerställda obligationer. Förslaget är en del av ett paket för att fördjupa kapitalmarknadsunionen (CMU). Förhandlingar pågick under maj–november.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag till regelverk för säkerställda obligationer i april och i november. I april prövade utskottet även kommissionens förslag om säkerställda obligationer (COM[2018] 93 och COM[2018] 94). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Gränsöverskridande betalningar

Skrivelsen

Som ett led i sin handlingsplan om finansiella tjänster för konsumenter lade kommissionen i mars fram ett förslag på förordningsändringar som ska bidra till att sänka transaktionsavgifterna för gränsöverskridande betalningar i euro och öka transparensen och jämförbarheten vid valutaväxlingar i unionen. En överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet nåddes i december.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade i juni med finansmarknadsminister Per Bolund om gränsöverskridande betalningar. Statsrådet Per Bolund informerade även utskottet om gränsöverskridande betalningar och valutaväxling i december.

Utskottet prövade kommissionens förslag till ändring av förordning vad gäller vissa avgifter på gränsöverskridande betalningar i unionen och valuta-

växlingsavgifter (COM[2018] 163) i maj. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Ändringsdirektivet till det fjärde penningtvättsdirektivet

Skrivelsen

Förslaget till ändringar i det fjärde penningtvättsdirektivet presenterades i juli 2016. En politisk överenskommelse nåddes i december 2017. Förslaget antogs av Europaparlamentet och rådet i maj 2018. Ändringsdirektivet ska huvudsakligen vara genomfört i medlemsstaterna i januari 2020.

Många fall av penningtvätt konstaterades inom EU under året, vilket bl.a. lett till två nya förslag som båda innehåller ytterligare revideringar av delar av det fjärde penningtvättsdirektivet. I september presenterade kommissionen ett tillägg till förslaget som rör stärkt tillsyn på området bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Förhandlingar i rådet påbörjades i november, och i december kom medlemsstaterna överens om ett partiellt förhandlingsmandat om tilläggsförslaget.

Behandling i utskottet

I oktober överlade utskottet med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag för bekämpning av penningtvätt samt tillsyn. I oktober prövade utskottet även kommissionens förslag (COM[2018] 646). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Vidare informerade statssekreterare Ulf Holm utskottet om kommissionens lista över högriskredjeländer i fråga om penningtvätt m.m. i februari 2019.

Översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn

Skrivelsen

Förslaget om översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn presenterades i september 2017. Myndigheterna i tillsynsstrukturen är Europeiska systemrisknämnden (ESRB) och de tre europeiska tillsynsmyndigheterna Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esmå), Europeiska bankmyndigheten (EBA) och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa). Förhandlingarna i rådet har pågått sedan oktober 2017.

Behandling i utskottet

Finansmarknadsminister Per Bolund informerade utskottet om de europeiska tillsynsmyndigheterna i juni. Kommissionens svar (C[2018] 3204) på utlåtande 2017/18:FIU31 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till

översyn av de europeiska tillsynsmyndigheterna (Esa-myndigheterna) inkom till utskottet i juni.

Värdepappersmarknaden

Centrala motparter m.m.

Skrivelsen

I juni 2017 presenterade kommissionen förslaget om ändrade regler för tillsyn över centrala motparter i EU och i tredjeländer. Förhandlingar inleddes i juli 2017, och en allmän inriktning nåddes i rådet i december 2018.

Europeiska centralbanken (ECB) antog i juni 2017 en rekommendation riktad till Europaparlamentet och rådet om ändring av artikel 22 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (ECBS-stadgan). Förhandlingar påbörjades hösten 2017, och en allmän inriktning nåddes i rådet i december 2018.

Förslaget om ändringar i förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister presenterades i maj 2017. I rådet nåddes en allmän inriktning i december 2017, och trepartsförhandlingar pågick under året.

Behandling i utskottet

I oktober informerade finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm utskottet om tillsynen över centrala motparter i EU och i tredjeländer, clearingssystem i ECBS-stadgan och centrala motparter m.m.

Kapitalmarknadsunionen

Skrivelsen

I september 2015 presenterade kommissionen en handlingsplan för skapandet av en kapitalmarknadsunion. I mars presenterade kommissionen ett meddelande om hur kapitalmarknadsunionen ska färdigställas under 2019. Förslagen som ingår i kapitalmarknadsunionen redovisas separat.

Behandling i utskottet

Utskottet behandlade senast kapitalmarknadsunionen i yttrandet över kommissionens arbetsprogram för 2019 (yttr. 2018/19:FiU3y). I juni informerade finansmarknadsminister Per Bolund utskottet om regeringens konsekvensanalyser avseende fullbordandet av kapitalmarknadsunionen.

Kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag

Skrivelsen

Kommissionen presenterade förslaget om bättre tillgång till kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag i maj. Förslaget syftar till att ge

vissa lättnader för företag noterade på en tillväxtmarknad för små och medelstora företag – en särskild sorts handelsplattform – och berör EU-förordningarna om marknadsmissbruk och prospekt. Förhandlingarna i rådet har pågått sedan september.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om tillväxtmarknader för små och medelstora företag i juni. Vidare prövade utskottet kommissionens förslag till ändringar vad gäller främjande av användning av tillväxtmarknader för små och medelstora företag (COM[2018] 331) i juni. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Gräsrotsfinansiering

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag. Förslaget syftar till att främja tillgången till kapital för små och medelstora företag via låne- och andelsbaserad gräsrotsfinansiering. Förhandlingar i rådet har pågått sedan i juni.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade om kommissionens förslag om plattformar för gräsrotsfinansiering med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm i april. Finansmarknadsministern återkom till utskottet i juni och december och informerade om gräsrotsfinansiering. Vidare överlade utskottet med statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag till förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag i februari 2019. I april prövade utskottet kommissionens förslag om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag (COM[2018] 113) och förslaget om marknader för finansiella instrument (COM[2018] 99). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Förordning om värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar

Skrivelsen

Den 24 maj lämnade kommissionen ett förslag för att möjliggöra en marknadsstyrd utveckling av värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar, s.k. sovereign bond-backed securities (SBBS). Målen med förslaget är att diversifiera bankernas exponeringar mot statsskuld, minska kapitalflykt mellan medlemsstaterna inom euroområdet och öka utbudet av lågriskstillgångar. Kommissionen föreslår att privata aktörer ska

kunna köpa nationella statsobligationer från euroländerna enligt en förutbestämd proportion. En juridiskt separat enhet ska sedan kunna ge ut standardiserade värdepapper med portföljen av obligationer som underliggande tillgångar. Dessa värdepapper ska delas upp i trancher med olika riskprofil.

För att åstadkomma förutsättningar för en marknad för SBBS föreslår kommissionen att regleringsmässig neutralitet ska gälla mellan SBBS och dess underliggande tillgångar, dvs. statsobligationerna. Kommissionen föreslår därför ändringar i vissa existerande rättsakter.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar i juni. Vidare prövade utskottet kommissionens förslag om värdepapper med statsobligationer som säkerhet (COM[2018] 339) i juni. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Gränsöverskridande fonder

Skrivelsen

I mars presenterade kommissionen ett förslag som syftar till att underlätta gränsöverskridande distribution av fonder genom att ta bort vissa hinder i befintlig EU-rättslig reglering. En allmän inriktning nåddes i rådet i juni.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag om gränsöverskridande distribution av investeringsfonder i april. Finansmarknadsministern informerade även utskottet om förslaget i december.

Utskottet prövade i april kommissionens förslag om underlättande av gränsöverskridande distribution av fonder (COM[2018] 92 och COM[2018] 110). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Kapitaltäckningsregelverk för värdepappersbolag

Skrivelsen

I slutet av 2017 presenterade kommissionen ett förslag till ett nytt regelverk om kapitaltäckning för värdepappersbolag. Förslaget presenteras som ett led i slutförandet av kapitalmarknadsunionen inom EU.

Förhandlingar i rådet inleddes i januari 2017 under det bulgariska ordförandeskapet. Det österrikiska ordförandeskapet har presenterat ett förslag till förhandlingsmandat inför de förhandlingar som väntas påbörjas efter årsskiftet.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om kommissionens förslag till nytt regelverk för värdepappersbolag i januari. Finansmarknadsministern och statssekreterare Ulf Holm informerade utskottet om kapitaltäckning för värdepappersbolag i november. I februari prövade utskottet kommissionens förslag till förordning om tillsynskrav för värdepappersbolag (COM[2017] 790 och COM[2017] 791). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Hållbarhetsförhandlingar

Skrivelsen

I handlingsplanen för hållbar tillväxt presenterade kommissionen den 8 mars ett antal åtgärder för att främja hållbara finansmarknader. Som en del av genomförandet av handlingsplanen presenterade kommissionen i maj tre lagförslag. Förslagen omfattar en EU-gemensam klassificering av gröna verksamheter, krav på att investerare och rådgivare ska upplysa om förfaranden och villkor för integrering av hållbarhetsrisker vid investeringar och investeringsrådgivning samt två nya kategorier av referensvärden som ska avspegla underliggande tillgångar med låga utsläpp respektive negativa nettoutsläpp av koldioxid. Rådet enades i december om en allmän inriktning för de två senare förslagen och trepartsförhandlingar påbörjades i januari.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om hållbara finansieringar i juni. I april informerade finansmarknadsministern och statssekreterare Ulf Holm utskottet om handlingsplanerna för FinTech och hållbara investeringar. De lämnade även information till utskottet om hållbara finansieringar i november.

Vidare prövade utskottet i juni tre förslag från kommissionen: förslag om inrättandet av ett ramverk för hållbara finansmarknader (COM[2018] 353) förslag om upplysningar om hållbara investeringar och hållbarhetsrisker (COM[2018] 354) och förslag om ändring av referensvärdesförordningen (EU) 2016/1011 (COM[2018] 355). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Försäkringsmarknaden

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i juni 2017 ett förslag till förordning om en europeisk privat pensionsprodukt (PEPP). Förslaget är avsett att göra det möjligt för pensionssparinstitut och distributörer att tillhandahålla en inom EU standardiserad privat pensionsprodukt.

Förhandlingar har pågått sedan i juli 2017. I december 2018 nåddes en politisk överenskommelse mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Behandling i utskottet

Statsrådet Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm informerade utskottet om PEPP i november. I januari prövade utskottet kommissionens förslag till förlängd tidsfrist för att tillämpa direktivet om försäkringsdistribution (COM[2017] 792). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

EU:s budget

EU:s budget omfattar Europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Under året förhandlades budgeten för 2019. Den svenska EU-avgiften bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget genom tillämpning av regelverket för EU:s egna medel.

Skrivelsen

Kommissionen presenterade sitt första förslag till årsbudget 2019 i maj. Åtagandanslagen föreslogs uppgå till 165,6 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för åtaganden på 1,2 miljarder euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 148,6 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för betalningar på 18,1 miljarder euro. Marginalerna skiljer sig från dem som redovisats av kommissionen. Sverige tillsammans med likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater anser att även specialinstrumenten bör beaktas när marginalerna beräknas, vilket resulterar i lägre marginaler.

Mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning ansåg Sverige under rådsförhandlingarna att kommissionens förslag ligger för högt och att det saknar tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret. Rådets position antogs i september och innebar ökade marginaler för framför allt åtaganden jämfört med förslaget. Sverige och alla övriga medlemsstater utom en röstade ja till rådets position.

Efter att rådet och Europaparlamentet inte enats om årsbudgeten för 2019 under den avsatta förlikningsperioden presenterade kommissionen i november ett andra förslag till årsbudget. Åtagandanslagen föreslogs då uppgå till 165,6 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för åtaganden på 1,3 miljarder euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 148,2 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för betalningar på 18,5 miljarder euro.

Efter att en preliminär överenskommelse nåtts mellan Europaparlamentet och rådet antogs årsbudgeten för 2019 formellt av rådet och av

Europaparlamentet i december. Överenskommelsen resulterade i åtagandenslag på 165,8 miljarder euro och betalningsanslag på 148,2 miljarder euro.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Max Elger om kommissionens förslag till EU:s årsbudget för 2019 i juni och november.

Skydd av EU:s finansiella intressen

Kommissionen ska i samarbete med medlemsstaterna genomföra EU:s budget och säkerställa en god ekonomisk förvaltning. Europeiska revisionsrätten granskar varje år kommissionens genomförande av budgeten. Denna granskning ligger till grund för bedömningen om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för det aktuella budgetåret.

Ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget

Skrivelsen

Ekofinrådet beslutade den 20 februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget. Sverige och en annan medlemsstat röstade nej till rekommendationen vid omröstningen i Ekofinrådet. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget.

Ansvarsfrihet för genomförandet av 2017 års budget

Skrivelsen

I oktober publicerade revisionsrätten årsrapporten om budgetåret 2017. Rapporten presenterades för Ekofinrådet i november. Revisionsrätten granskar EU:s inkomster och utgifter för att bedöma om de är lagliga och korrekta. För budgetåret 2017 lämnade revisionsrätten för andra gången en revisionsförklaring med reservation (i stället för en avvikande mening) när det gällde utgifterna. Däremot uppskattade revisionsrätten att 2,4 procent av de underliggande transaktionerna inte hade gjorts i enlighet med gällande regelverk (motsvarande felnivå för budgetåret 2016 var 3,1 procent), vilket översteg den vedertagna gränsen för väsentliga fel som ligger på 2 procent.

Vid Ekofinmötet i februari 2019 antog rådet en rekommendation till Europaparlamentet om att EU-kommissionen bör beviljas ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för 2017. Sverige lade ned sin röst i stället för att som tidigare år rösta nej till ansvarsfrihet med motiveringen att EU-kommissionen arbetat med att få ned felnivån och att utvecklingen går i rätt riktning.

Klimatfinansiering

Skrivelsen

EU:s ståndpunkt i frågan om internationell finansiering av klimatåtgärder inför COP 24 behandlades vid Ekofinrådet i november. Rådsslutsatserna om klimatfinansiering har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansiering för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s position i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet.

Behandling i utskottet

Eva Lindström, ledamot i Europeiska revisionsrätten, informerade utskottet (och EU-nämnden) om revisionsrättens årsrapport 2017 i oktober.

Statistik

Skrivelsen

Statistiksamarbetet syftar till att harmonisera medlemsstaternas statistik. Det är viktigt med jämförbar statistik för att kunna utveckla, genomföra, analysera, övervaka och utvärdera EU:s politik. Europaparlamentet och rådet beslutade under året om en förordning om statistik över jordbruksföretag. Vidare pågick förhandlingar om förslaget till förordning om europeisk statistik om personer och hushåll, förslaget till förordning om europeisk företagsstatistik, förslaget till förordning om harmonisering av bruttonationalinkomsten, förslaget till förordning om statistik över migration och internationellt skydd samt förslaget till förordning om program för den inre marknaden 2021–2027.

I november antog Ekofinrådet slutsatser om EU-statistik. Slutsatserna följer upp utvecklingen av europeisk statistik, sätter prioriteringar och pekar ut riktningen framåt för europeisk statistik.

Behandling i utskottet

Utskottet prövade i juni kommissionens förslag till ändring av Europaparlamentets och rådets förordning om gemenskapsstatistik över migration och internationellt skydd (COM[2018] 307). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i april ett förslag om ändring av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Förslaget syftar

bl.a. till att anpassa direktivet till den senaste utvecklingen när det gäller hantering och användning av uppgifter. Frågan var föremål för en riktlinjedebatt vid rådet för transport, telekommunikation och energi (TTE-rådet) i juni samt för information från ordförandeskapet vid TTE-rådet i december.

Motionen

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 52 anför Lars Andersson (SD) m.fl. att regeringen bör verka för att ett eventuellt införande av en EU-gemensam lista med särskilda dataset, dvs. datasamlingar i ett strukturerat format, ska föregås av ytterligare analyser. Enligt motionärerna innehåller det gamla lagförslaget bestämmelser om icke-diskriminering, avgifter, ensamrättsavtal, öppenhet och insyn, licenser och praktiska verktyg för att göra det enklare att hitta och vidareutnyttja offentliga handlingar. Det nya förslaget syftar till att öka vidareutnyttjandet av offentlig information/offentliga data. Förslaget till revidering innehåller även en helt ny bestämmelse som anger att kommissionen ska ges ett mandat att ta fram en särskild EU-gemensam lista med de dataset som bäst kan anses bidra till samhällsekonomiska vinster inom EU. De kategorier av dataset som inkluderas i listan ska tillgängliggöras av medlemsstaterna utan avgifter och med minimala restriktioner. Motionärerna anser dock att etablerandet av en EU-gemensam lista med särskilda dataset i ett strukturerat format förutsätter ytterliga analyser.

Behandling i utskottet

I november överlade utskottet med statsrådet Ardalán Shekarabi, Finansdepartementet, om kommissionens förslag till revidering av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Vidare prövade utskottet i juni kommissionens förslag till ombearbetning av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (COM[2018] 234). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet vill inledningsvis välkomna regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2018. Skrivelsen är ett viktigt instrument för att utskottet ska kunna följa verksamheten inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Utskottet noterar att arbetstempot i EU i frågor som faller inom utskottets beredningsområde var högt under 2018. Utskottet höll under året 22 överläggningar med regeringen och fick vid 9 tillfällen information om frågor som berör utskottet. Vidare subsidiaritetsprövade utskottet 26 förslag från

kommissionen, framför allt inom finansmarknadsområdet, och 2 förslag som lagts fram inom ramen för systemet för egna medel i EU-budgeten resulterade i motiverade yttranden till kommissionen. Utskottet noterar vidare att det kommande arbetet inom EU är inriktat på antagandet och genomförandet av tidigare presenterade förslag, vilket är naturligt med tanke på det stundande valet till Europaparlamentet.

Av naturliga skäl tog även frågan om Storbritanniens utträde viss tid i anspråk under 2018, och utskottet har behandlat ett antal förslag kopplade till detta. Osäkerheten om det brittiska utträdet består, och risken för ett avtalslöst utträde är tydlig. Enligt utskottet är ett avtalslöst utträde ett dåligt sätt att möta de utmaningar som utträdet innebär. Arbetet för att förbereda ett sådant utfall är fortfarande en nödvändig del av brexitarbetet. Utskottet följer förhandlingarna och beredskapsarbetet för att hantera ett avtalslöst utträde med stort engagemang, och arbetet kommer att intensifieras under tiden fram till utträdet.

Utskottet stöder arbetet inom den europeiska planeringsterminen, som utgör en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken inom EU. Utskottet har tidigare framhållit vikten av att EU:s medlemsländer för en ekonomisk politik med nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformerna, och den europeiska planeringsterminen stärker incitamenten för EU:s medlemsländer att föra en ansvarsfull finanspolitik. Enligt utskottet ska rådet och kommissionen när de tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken fullt ut respektera de nationella parlamentens roll.

Som en liten, öppen ekonomi är det för Sveriges del av stor betydelse att EU:s inre marknad utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Utskottet har vid flera tillfällen poängterat angelägenheten i att kapitalmarknaderna integreras ytterligare utan att den finansiella stabiliteten äventyras. Utskottet har också uttryckt betydelsen av finansiell stabilitet i EU:s omvärld och vidhåller att det ligger i såväl Sveriges som EU:s intresse att även länder i unionens närområde utvecklar regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Utskottet är positivt till ökad konvergens och till ett harmoniserat genomförande av regelverk, men betonar samtidigt vikten av att initiativ inte leder till att konsument- och investerarskyddet sänks i Sverige.

När det gäller förhandlingarna om EU:s kommande långtidsbudget är den svenska restriktiva grundhållningen fast förankrad i riksdagen. Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, vilket innebär en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Utskottet delar regeringens grundsyn vad gäller Sveriges ståndpunkt i förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram, och utskottet kommer att ha anledning att återkomma till frågan under året.

Utskottet anser att dagens system för EU:s egna medel i stort fungerar väl. Utskottet fann dock i sin prövning av kommissionens förslag till EU:s egna medel och genomförande av systemet för egna medel (COM[2018] 325) och

327), att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. I utlåtande 2017/18:FiU51 anförde utskottet att kommissionens förslag innehåller bestämmelser som är problematiska och alltför långtgående för att nå målen med förslagen. Det gäller framför allt den korg med tre nya egna medel som kommissionen föreslår. Utskottet ansåg det alltför långtgående att besluta om ett nytt eget medel som baseras på intäkter från ett förslag som inte är antaget, vilket är fallet med förslaget till en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Enligt utskottet är en adekvat utformning av systemet för egna medel avgörande för att nå målet om att hålla nere den svenska avgiften. Utskottet anser liksom regeringen att förändringarna av regelverket och systemet för den momsbaseade avgiften bör utformas på ett sätt som inte missgynnar länder med låga momsbelopp och/eller höga momsintäkter. Enligt utskottet är det viktigt att förslag till gemensamma regler föregås av grundliga konsekvensanalyser och att subsidiaritetsprincipen följs.

Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka kommittémotionerna 2018/19:3050 (V) yrkandena 1 och 2 och 2018/19:3052 (SD) yrkandena 2, 13, 15, 19 och 23 som behandlar frågor om EU:s budget och systemet för egna medel.

Utskottet vill än en gång betona vikten av att frågor som har betydelse för hela EU ska diskuteras och beslutas av samtliga medlemsländer. När det gäller fördjupningen av den ekonomiska monetära unionen har utskottet förståelse för euroländernas behov av att fördjupa samarbetet sig emellan. Arbetstempot med att reformera EMU höjdes under året, och Sverige har haft en mera aktiv roll än tidigare. Utskottet anser att det är bra att Sverige deltar i diskussionerna i inkluderande format. Samtidigt vill utskottet påminna om vikten av att länderna för en nationell ekonomisk politik med respekt för de finanspolitiska reglerna och att det finns nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformer. Utskottet stöder regeringens ståndpunkt att arbetet med att fullborda bankunionen bör prioriteras. En viktig förutsättning är att bankunionen kombineras med åtgärder för att minska riskerna i banksystemet och att utformningen möjliggör likvärdig behandling av de länder som inte har euron som valuta. Vidare är det viktigt att ESM fungerar effektivt. Fortsatta förhandlingar väntas under våren.

Utskottet uppmärksammar att kommissionen under året lade fram initiativ om att i vissa frågor fatta beslut med kvalificerad majoritet där nuvarande beslutsform är enhällighet; särskilt har frågan om införandet av en digital skatt diskuterats. Utskottet vill betona att Sverige har varit och är emot att övergå från enhällighet till kvalificerad majoritet för beslut kopplade till skatter. Utskottet är principiellt emot att befogenheter på skatteområdet flyttas från medlemsstaterna till EU och kommer framgent att motsätta sig varje form av överföring av beskattningsrätt till EU och införande av EU-skatter. Det finns också ett starkt motstånd både i regeringen och i riksdagen till att använda skatter som nya egna medel i EU-budgeten.

Utskottet välkomnade Investeringsplanen för Europa (Efsi) när den lanserades och framhöll den del av planen som behandlar strukturreformer för

att skapa ett bättre investeringsklimat som särskilt viktig. I mars 2019 enades rådet om att acceptera en partiell överenskommelse med Europaparlamentet om sektorsförslaget InvestEU, som ska ersätta Efsi. Programmet syftar till att stödja investeringar i EU. Vid överläggningen i april stödde utskottet regeringen ståndpunkt i förhandlingarna och den partiella överenskommelsen med Europaparlamentet om InvestEU.

Under våren 2019 godkände utskottet en kapitalhöjning till Europeiska investeringsbanken (EIB) för att ersätta den brittiska kapitalandelen när Storbritannien lämnar banken i samband med brexit (bet. 2018/19:FiU33). I ärendet ingick även ett förslag om att ändra bankens stadgar så att de återspeglar storleken och fördelningen av ägarkapitalet efter kapitalhöjningen. Utskottet anser att EIB:s verksamhet utgör ett värdefullt bidrag för att utveckla och stärka EU:s inre marknad och förbättra förutsättningarna för en stark och hållbar tillväxt i EU. Efterfrågan på lån från EIB är fortfarande hög i många länder inom EU och i dess närområde.

Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka kommittémotion 2018/19:3050 (V) yrkande 14 om att regeringen bör verka för att EIB ska omvandlas till en klimatinvesteringsbank.

Utskottet vill liksom tidigare markera att öppenhet, insyn och ansvarsutkrävande är grundläggande för en stabil och effektiv statsförvaltning. Utskottet noterar att kommissionen vid genomförande av budgeten 2016 och 2017 fortfarande inte lyckats hålla felmarginalen på de underliggande transaktionerna inom den vedertagna gränsen för väsentliga fel på 2 procent, vilket utskottet finner anmärkningsvärt. Utskottet noterar dock att EU-kommissionen arbetat med att få ned felnivån och att utvecklingen går i rätt riktning.

Avslutningsvis vill utskottet beröra frågan om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Regeringen har gjort bedömningen att kommissionens förslag till ändringar i direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet) i huvudsak är ändamålsenligt (2017/18:FPM100). Utskottet stöder denna ståndpunkt och håller med om att det finns behov av att anpassa PSI-direktivet till utvecklingen på området. Att förenkla och främja vidareutnyttjande av offentlig information är en väsentlig aspekt av utvecklingen av EU:s dataekonomi. Utskottet välkomnar därför revideringen av direktivet och ser positivt på att omotiverade hinder som försvårar vidareutnyttjandet av öppen offentlig information undanröjs. Vidare överensstämmer förslaget med det förvaltningspolitiska målet om en innovativ och samverkande statsförvaltning. Förslaget ligger även i linje med riksdagens tillkännagivanden om att myndigheterna bör arbeta för att öka utbudet av öppna data och göra offentliga handlingar tillgängliga i maskinläsbart skick (bet. 2016/17:FiU17 och bet. 2017/18:FiU25). Regeringen har vidare uttalat att det som anges i förslaget om medlemsstaternas skyldigheter att göra alla handlingar tillgängliga för vidareutnyttjande, om inte tillgången omfattas av restriktioner eller handlingarna är undantagna från tillgång enligt nationella bestämmelser, dock

behöver analyseras vidare med hänsyn till bl.a. eventuell påverkan på tillgången till handlingar. Vidare behöver den del av förslaget som innebär ett mandat för kommissionen att ta fram en förteckning över värdefulla datamängder analyseras vidare. Inför ett ökat tillgängliggörande av offentlig information behöver tillgängliggörandet föregås av såväl en sekretesssprövning som en säkerhetsanalys när det gäller lämpligheten av tillgängliggörandet. I det fortsatta arbetet bör frågor om nationell säkerhet, informationssäkerhet och den personliga integriteten beaktas.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning och anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3052 (SD) yrkande 52.

Stockholm den 23 april 2019

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Ingemar Nilsson (S), Sven-Olof Sällström (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M), Björn Wiechel (S), Charlotte Quensel (SD) och Joar Forssell (L).

Avvikande meningar

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (SD)

Dennis Dioukarev (SD), Sven-Olof Sällström (SD) och Charlotte Quensel (SD) anför:

I samband med Storbritanniens utträde ur EU föreslås Sveriges EU-avgift öka markant. För Sverigedemokraterna är det en oacceptabel utveckling. Vi motsätter oss de skenande kostnaderna och anser att det är oacceptabelt att Sverige betalar så mycket mer än vad vi får tillbaka. Sverigedemokraterna tror inte att EU bättre kan disponera offentliga medel än de enskilda medlemsstaterna – tvärtom får EU rättmätig kritik för korruption och undermålig uppföljning av sina utgifter. För Sverigedemokraterna är utgiftsminskningar en genomgående och överordnad målsättning och vi vill att Sveriges avgift ska minska.

Sverigedemokraterna har betonat vikten av att ett budgetrestriktivt förhållningssätt genomsyrar Sveriges position varje gång kostnadsdrivande förslag behandlas i rådet. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att nedskärningar måste göras på de allra flesta områden i EU:s budget, i en utsträckning som innebär att medlemsavgiften i stället minskar med åtminstone en tredjedel. Det skulle för svenskt vidkommande motsvara uppemot 18 miljarder kronor per år, pengar som vi har stort behov av att i stället använda till prioriterade välfärdssatsningar för de som har de största behoven i Sverige. Tills dess att EU på ett mer övergripande plan kan reformeras bör Sverige motsätta sig alla avgiftsökningar. För att vara konsekvent måste det också tydligare följas upp i varje ärende som avser EU:s utgifter. EU-avgiften behöver sänkas och EU:s kostnader behöver påtagligt minska. Sverigedemokraterna motsätter sig också alla förslag om att ge EU egen beskattningsrätt.

Sedan en längre tid finns EU:s mervärdesskattedirektiv i vilket en rad unionsgemensamma principer finns uppställda, exempelvis undantaget om mervärdesskatt. Sverigedemokraterna är kritiska till de momsbaseerade avgifterna som går till EU. Den andel av svenska momsintäkter som EU tar från Sverige bör upphöra och endast gå till svensk statsbudget. EU bör i stället se över unionens kostnader så att de anpassas nedåt efter de minskade intäkterna.

Det nya lagförslaget om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn syftar till att öka vidareutnyttjande av offentlig information/data. Revideringen innehåller även en ny bestämmelse som anger att kommissionen ska ges ett mandat att ta fram en särskild EU-gemensam lista med de dataset i ett strukturerat format som bäst kan anses bidra till samhälls-

ekonomiska vinster inom EU. De kategorier av dataset som inkluderas i listan ska tillgängliggöras av medlemsstaterna utan avgifter och med minimala restriktioner. Sverigedemokraterna anser att skapandet av en EU-gemensam lista med särskilda dataset kräver ytterligare analyser.

Ställningstagande

Med anledning av det som anförs ovan anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2, 13, 15, 19, 23 och 52.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiet vill minska EU:s budget och återföra EU:s ineffektiva och orättvisa jordbrukspolitik till nationell nivå så att Sverige kan satsa på och utveckla sin landsbygd och sitt jordbruk. Om medlemsländerna får ett ökat ansvar för finansiering och genomförande inom ramen för EU:s budget kan de själva effektivisera, minska EU-byråkratin och samtidigt se till att stöden blir mer effektiva. Regeringen ska fortsatt verka för en minskning av EU:s budget och börja driva på för en klimatomställning i stället för militarisering.

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingade åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämras. Vänsterpartiet vill att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. och förbättrar kvinnors villkor.

För att underlätta klimatomställningen vill Vänsterpartiet omvandla den europeiska investeringsbanken (EIB) till en klimatinvesteringsbank som gör produktiva och samhällsnyttiga investeringar för klimatet. Ur banken ska företag, regioner, kommuner och länder kunna låna pengar till låg ränta för gröna investeringar i det som ställer om och utvecklar samhällen.

Ställningstagande

Med anledning av det som anförs ovan anser jag att utrikesutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2018/196:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14.

Särskilt yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiet anser att finanspolitiken ska beslutas nationellt och ifrågasätter den förstärkta samordning som skett i finanskrisen spår. Vi står därför inte bakom den s.k. europeiska planeringsterminen. EU har genom sitt agerande förstärkt och fördjupat den ekonomiska, sociala och demokratiska krisen. Priset för agerandet är att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.

EU:s hantering av den ekonomiska krisen visar på en brist på demokratisk legitimitet. En bankunion riskerar att förstärka EU:s makt på medlemsstaternas bekostnad. Jag anser att det behövs betydligt kraftigare åtgärder för att trygga den finansiella stabiliteten. En sådan åtgärd är att införa en lag om bankdelning som separerar traditionell bankverksamhet från spekulativ investmentverksamhet, vilket föreslås i den s.k. Liikanenrapporten som tyvärr verkar ha hamnat längre ned på den politiska dagordningen bl.a. på grund av motstånd från den svenska regeringen.

Vänsterpartiet anser att arbetet med kapitalmarknadsunionen nu behöver stanna upp eftersom det behövs en analys av vad konsekvenserna av allt mer integrerade finansmarknader blir vid en kommande finanskris. En sådan analys saknas i dagsläget och vi menar att analysen behöver göras innan eventuellt arbete med kapitalmarknadsunionen fortskrider.

Vänsterpartiet menar att EU begränsar demokratin, och vi motsätter oss generellt förslag som ökar EU:s makt.

BILAGA 5

Försvarsutskottets yttrande 2018/19:FöU3y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Till utrikesutskottet

Sammanfattning

Utrikesutskottet beslutade den 4 april att ge övriga utskott och EU-nämnden möjlighet att senast den 23 april yttra sig över regeringens skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018, och de motioner som väckts med anledning av skrivelsen i de delar de berör respektive utskotts eller nämnds beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till att gälla ämnena för två motionsyrkanden som rör utskottets beredningsområde, nämligen EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och försvarsmaterielupphandling samt civilskyddsmekanismen. Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V).

Utskottets överväganden

Verksamheten i Europeiska unionen 2018

I årets skrivelse redogör regeringen för verksamheten i EU under 2018. Av de frågor som helt eller delvis faller under försvarsutskottets beredningsområde behandlas den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (avsnitt 18.3), cybersäkerhet (avsnitt 18.14), civilskyddsmekanismen (avsnitt 18.15), den europeiska gräns- och kustbevakningen (avsnitten 29.1.6 och 29.1.7), förordningen om sprängämnesprekursorer (avsnitt 29.1.16), kompetenscentrum för cybersäkerhet (avsnitt 41.3), Europeiska försvarsfonden (avsnitt 41.4) och cybersäkerhetsförordningen (avsnitt 45.6).

En följdmotion som berör försvarsutskottets beredningsområde har inkommit med anledning av årets skrivelse: 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD). Motionen behandlar den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, försvarsmaterielupphandling och civilskyddsmekanismen enligt nedan.

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Motionen

I motion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkar motionärerna på att regeringen inom EU ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik är ett ansvar för respektive medlemsland samt motverka en inriktning där EU går mot att vara en militär organisation (yrkande 11 i denna del).

Bakgrund

Gällande ordning

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) är en del av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP), som är ett mellanstatligt samarbete. Beslut som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Vidare är regeringen enligt svensk grundlag skyldig att samråda med riksdagen i EU-frågor, och svensk medverkan till ett beslut i EU:s ministerråd om en insats föregås alltid av samråd mellan regeringen och riksdagen i EU-nämnden. Om det rör sig om ett bidrag med svenska väpnade styrkor krävs riksdagsbeslut (15 kap. 16 § regeringsformen).

Tidigare behandling

I samband med regeringens skrivelse om verksamheten i EU under 2012 (yttr. 2012/13:FöU1y), 2014 (yttr. 2014/15:FöU1y), 2015 (yttr. 2015/16:FöU4y), 2016 (yttr. 2016/17:FöU6y) respektive 2017 (2017/18:FöU9y) uttryckte utskottet bl.a. att man inte ansåg att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet präglas av överstatlighet eller att riksdagens inflytande över beslut om ett svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat.

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 6) anger regeringen att Sverige aktivt bidragit till utvecklingen och fördjupningen av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Bland annat beslutade Sverige 2017 att delta i det permanenta strukturerade samarbetet på försvarsområdet (Permanent Structured Cooperation, PESCO), inklusive deltagande PESCO-projekt. En militär lednings- och planeringsförmåga har upprättats på strategisk nivå för EU:s militära utbildningsinsatser och Sverige deltar i det pågående arbetet med att förenkla den militära rörligheten inom Europa. Vidare anger regeringen att Sverige även har haft ett brett deltagande i förmågeutvecklingsprojekt som drivs av Europeiska försvarsbyrån (European Defence Agency, Eda).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att utskottet inte delar motionärernas bedömning att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet präglas av överstatlighet och inte heller bedömningen att riksdagens inflytande över beslut om ett svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat. Militära och försvarsmässiga beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Om det rör sig om ett bidrag med svenska väpnade styrkor utomlands krävs ett riksdagsbeslut. Liksom vid behandlingen av tidigare motionsyrkanden vill utskottet framhålla att ett svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser också handlar om att främja Sveriges nationella säkerhet och svenska intressen.

Utskottet anser liksom tidigare att Sverige ska fortsätta att aktivt verka inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Därmed stöder utskottet det svenska deltagandet i PESCO i enlighet med de kriterier och åtaganden som de deltagande länderna enas om. Utskottet vill även lyfta fram vikten av EU:s arbete för förstärkt cybersäkerhet. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 yrkande 11 i denna del.

Försvarsmaterielupphandling

Motionen

I motion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) anförs också att det är ett oundgängligt behov för det svenska försvarets framtida utveckling att ha tillgång till en tekniskt välutvecklad försvarsindustri med bred kompetens. En svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har viktig försvarsindustri. Regeringen bör därför upprätthålla en linje som håller fast vid möjligheten att ta sådana hänsyn om ett medlemslands säkerhetsintressen står på spel. Detta är nödvändigt om Sverige vill att försörjningstryggheten ska genomsyra försörjningen av försvarsmateriel till den svenska försvarsmakten (yrkande 11 i denna del).

Bakgrund

Tidigare behandling

I utskottets yttrande över regeringens skrivelser om verksamheten i EU under 2013, 2014, 2015, 2016 och 2017 (yttr. 2013/14:FöU1y, yttr. 2014/15:FöU1y, yttr. 2015/16:FöU4y, yttr. 2016/17:FöU6y och yttr. 2017/18:FöU9y) uttrycktes att utskottet, liksom regeringen, ansåg att det fortsatta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. Försvarsmaktens operativa behov för att nå den förmåga som riksdagen och regeringen har beslutat om ska vara styrande för den svenska materieförsörjningen. Bibehållandet av såväl undervattens- som stridsflygförmågan är väsentliga säkerhetsintressen för Sverige som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling, ansåg utskottet. Utskottet bedömde att motionärernas ståndpunkt om det svenska försvarets behov av tillgång till en tekniskt välutvecklad försvarsindustri med bred kompetens i huvudsak låg i linje med regeringens och ansåg därför att motionsyrkandena borde avslås.

Försvarsutskottet har subsidiaritetsprövat kommissionens förslag om inrättandet av ett europeiskt försvarsindustriellt utvecklingsprogram (European Defence Industrial Development Programme, EDIDP) och fann den 29 juni 2017 förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 6) anger regeringen att det industri- och marknadsrelaterade arbetet har bedrivits med en hög ambitionsnivå inom EU. I juli 2018 antog rådet och parlamentet kommissionens förordningsförslag om EDIDP. Förslaget syftar till att stödja konkurrenskraften och innovationskapaciteten inom unionens försvarsindustri

och medger deltagande av all försvarsindustri verksam i Sverige. Kommissionen har även presenterat ett förordningsförslag för en europeisk försvarsfond under nästa sjuåriga EU-budgetperiod, EDF 2021–2027, som innehåller både forsknings- och industriutvecklingsaktiviteter. Sverige har enligt regeringen deltagit i de initiala diskussionerna om EDF, med inriktningen att värna nationell kompetens och medlemsstaternas rätt att vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en effektiv och säker materielförsörjning, samt verkat för att ge svenska aktörer så goda förutsättningar som möjligt att delta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom tidigare att en konkurrenskraftig och innovativ europeisk försvarsindustri – kännetecknad av öppenhet, transparens och likabehandling av samtliga europeiska leverantörer – behövs för att behålla och utveckla Europas försvarsförmåga.

Utskottet vidhåller även sitt tidigare ställningstagande att det fortsatta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. Försvarsmaktens operativa behov för att nå den förmåga som riksdagen och regeringen har beslutat om ska vara styrande för den svenska materielförsörjningen. Bibehållandet av såväl undervattensförmågan som stridsflygförmågan samt integritetskritiska delar av ledningssystem såsom sensorer, telekrig och krypto är väsentliga säkerhetsintressen för Sverige som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling.

Med hänvisning till det som anförs ovan gör utskottet bedömningen att motionärernas ståndpunkter på detta område i huvudsak ligger i linje med regeringens och utskottets. Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 yrkande 11 i denna del.

Civilskyddsmekanismen

Motionen

Lars Andersson m.fl. (SD) uttrycker i motion 2018/19:3052 att det finns ett behov att utveckla det svenska civilförsvaret, inte minst brandförsvaret. Motionärerna anser dock att detta inte ska organiseras på EU-nivå eftersom det är olämpligt med ytterligare maktförskjutning till Bryssel. En risk med att lägga ansvaret på EU-nivån är att det kan utvecklas till en ny EU-myndighet. En annan risk är att Sverige inte självt bygger upp de resurser som krävs för att hantera kriser nationellt eller för att bistå andra nationer. Enligt motionärerna är det vanskligt att förlita sig på andra aktörers goda vilja. Riksdagen och regeringen har en skyldighet gentemot folket att tillgodose att ett adekvat brand- och civilförsvaret existerar (yrkande 12).

Bakgrund

Tidigare behandling

Försvarskottet subsidiaritetsprövade förordningsförslaget om ändringar i civilskyddsmekanismen den 18 januari 2018 och fann förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet har även subsidiaritetsprövat kommissionens förslag om att anpassa budgetbestämmelserna för civilskyddsmekanismen till den föreslagna fleråriga budgetramen för 2021–2027 och fann den 4 april 2019 förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet överlade med statssekreterare Charlotte Svensson från Justitiedepartementet om regeringens ståndpunkt den 12 april 2018. Den 20 november 2018 hölls ytterligare en överläggning om ståndpunkten med statssekreterare Catharina Espmark från Justitiedepartementet.

Pågående arbete

Vid rådet för rättsliga- och inrikes frågor (RIF-rådet) den 7 mars 2019 beslutade medlemsstaterna om att anta kommissionens förslag om en ändring i förordningen om EU:s civilskyddsmekanism. Förslaget är en utveckling av nuvarande modulsystem och innebär bl.a. att civilskyddsmekanismen tilldelas en egen operativ kapacitet, rescEU, som kan assistera medlemsstaterna när de nationella kapaciteterna inte räcker till för att förbättra både det förebyggande arbetet och hanteringen av kriser och katastrofer.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) föreslår i slutredovisningen av regeringsuppdraget Ju2018/03972/SSK att den fortsatta utvecklingen av förmågan när det gäller flygande resurser för brandbekämpning från luften ska vara en del av civilskyddsmekanismen och därmed till del finansieras av EU inom ramen för rescEU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, liksom i betänkande 2018/19:FöU7, att det krävs ytterligare arbete för att säkerställa att Sverige är tillräckligt väl utrustat för att kunna hantera framtida skogsbränder eller andra stora händelser på ett så effektivt sätt som möjligt. Det är därför viktigt att se över och utveckla de resurser och system som i dag finns tillgängliga för att stärka kapaciteten att hantera större händelser, t.ex. genom en utvecklad förmåga att bekämpa bränder från luften. Utskottet välkomnar de åtgärder som vidtagits efter skogsbränderna sommaren 2018 och vill lyfta fram att Sverige i samband med bränderna mottog hjälp från ett flertal länder genom civilskyddsmekanismen. Utskottet avser att följa regeringens behandling av MSB:s förslag om att förmågan när det gäller flygande resurser för brandbekämpning från luften ska vara en del av civilskyddsmekanismen och därmed till del finansieras av EU inom ramen för rescEU. Utskottet välkomnar regeringens ambition att få resurser för luftburen bekämpning av skogsbränder inom ramen för rescEU stationerade i Sverige och avser att följa regeringens arbete med frågan. Mot denna bakgrund

föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 yrkande 12.

Skrivelsen ger i övrigt ingen anledning till några ytterligare uttalanden från utskottets sida.

Stockholm den 23 april 2019

På försvarsutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Paula Holmqvist (S), Jan R Andersson (M), Roger Richtoff (SD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Pål Jonson (M), Josef Fransson (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Allan Widman (L), Caroline Nordengrip (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Lars Püss (M), Björn Petersson (S) och Marie Axelsson (S).

Avvikande meningar

1. Skrivelsen (SD)

Roger Richtoff (SD), Josef Fransson (SD) och Caroline Nordengrip (SD) anför:

Vi ser med oro på att Europeiska rådet vill driva EU till en alltmer sammanvävd militär organisation. När ett alltmer överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians. Vi anser det vara tveksamt om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos det svenska folket. Därför menar vi att regeringen inom EU ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik ska vara ett ansvar för respektive medlemsland, samt motverka en inriktning som går mot en sammanvävd militär organisation. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis.

Utöver detta menar vi att det är ett oundgängligt behov för det svenska försvarets framtida utveckling att ha tillgång till en tekniskt välutvecklad försvarsindustri med bred kompetens. En svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har en viktig försvarsindustri. Regeringen bör därför upprätthålla en linje som håller fast vid möjligheten att ta sådana hänsyn om ett medlemslands säkerhetsintressen står på spel. Detta är nödvändigt om vi vill att försörjningstryggheten ska genomsyra försörjningen av försvarsmateriel till vår försvarsmakt.

I fråga om civilskyddsmekanismen har vi under en längre tid sett behovet att utveckla det svenska civilförsvaret, vilket inte minst gäller brandförsvaret efter de senaste åren med svåra skogsbränder. Vi vill dock vara tydliga med att vi inte anser att detta organiseras bäst på EU-nivå, då det är olämpligt med ytterligare maktförskjutning till Bryssel. En risk med att lägga detta ansvar på EU-nivå är att det fortsätter att utvecklas till en ny EU-myndighet. En annan risk är att Sverige inte självt bygger upp de resurser som krävs för att hantera kriser nationellt eller för den delen bistå andra nationer. Det är vanskligt att förlita sig på andra aktörers goda vilja, och Sveriges riksdag och regering har en skyldighet gentemot folket att tillgodose att ett adekvat brand- och civilförsvaret existerar.

Sammanfattningsvis anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2018/19:3052 yrkandena 11 och 12.

2. Skrivelsen (V)

Hanna Gunnarsson (V) anför:

Jag delar inte utskottets syn på den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och samarbetet på försvarsmaterielområdet utan motsätter mig de ständigt återkommande initiativen att militarisera EU-samarbetet. Sveriges säkerhet gagnas inte av ytterligare bidrag för att höja rustnings-, övnings- och spänningsnivån. Därför är jag motståndare till EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, Pesco och ett ökat europeiskt samarbete på försvarsmaterielområdet samt anser att Sverige inte bör verka aktivt för en gemensam säkerhetspolitik inom EU. Jag föreslår dock i likhet med utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 (SD) yrkande 11 eftersom jag anser att Europas säkerhetspolitiska utmaningar bör mötas av en politik som via förhandlingar och diplomati minskar spänningsnivån.

Jag är däremot för ett gemensamt arbete mellan olika länder i Europa för att motverka klimatförändringarna och möta de naturkatastrofer som kommer i dess spår, genom bl.a. ett samarbete inom civilskydd och brandbekämpning. När det gäller motion 2018/19:3052 (SD) yrkande 12 ansluter jag mig således till utskottets ställningstagande med de skäl utskottet anför.

BILAGA 6**Kulturutskottets protokollsutdrag**

KULTURUTSKOTTET

**Utdrag ur:
PROTOKOLL UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2018/19:34**

DATUM Tisdagen den 23 april 2019

TID Kl. 11.00–12.40.

NÄRVARANDE Se bilaga

§ 2 Skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Fortsattes behandlingen av skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 och motioner (jfr prot. 2018/19:33.6).

Utskottet beslutade om följande yttrande till utrikesutskottet:

De områden som tas upp i regeringens skrivelse och som ligger inom kulturutskottets beredningsområde, nämligen kultur, ungdom och idrott, är nationella angelägenheter. EU har enbart befogenheter att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder. Detta är också något som utskottet lyfter fram, vid bl.a. överläggningar med regeringen inom de aktuella områdena.

Ungdomspolitiken i Sverige är sektorsövergripande och omfattar alla statliga beslut och insatser som rör ungdomar mellan 13 och 25 år. Det ungdomspolitiska arbetet förutsätter insatser på såväl nationell, regional och lokal som internationell nivå (prop. 2018/19:1, utgiftsområde 17, s. 129). De två övergripande mål som har legat till grund för EU-samarbetet på ungdomsområdet 2010–2018 var att skapa fler och lika möjligheter för alla unga i utbildningen och på arbetsmarknaden och att främja alla ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet. Utskottet vill understryka vikten av det arbete som bedrivits inom ramen för dessa mål. Det är dock enligt utskottet viktigt att åtgärderna inte inkräktar på de enskilda staternas befogenhet på området.

Enligt fördraget om europeiska unionens funktionssätt ska EU bidra till kulturens utveckling och främja samarbetet mellan medlemsstaterna, samt vid behov stödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet. Insatserna får inte innebära någon harmonisering av medlemsstaternas regelverk. Utskottet vill understryka betydelsen av internationella kulturella förbindelser. Internationalisering och interkulturellt arbete är en prioriterad uppgift inom kulturpolitiken och en viktig del när det

gäller att uppnå de kulturpolitiska målen (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Kulturen stimuleras och utvecklas i mötet mellan olikheter och ger nödvändiga impulser till svenskt kulturliv samtidigt som det är betydelsefullt att svensk kultur har möjlighet att nå utanför landets gränser. Utskottet vill också peka på kulturens viktiga roll att främja social sammanhållning inom landet och i relationsskapandet med andra länder. Det är dock enligt utskottet angeläget att understryka att EU:s befogenhet på kulturområdet enbart omfattar att främja samarbete mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. Utskottet avstyrker motion 2018/19:3052 (SD) yrkandena 66–67.

Sverigedemokraternas ledamöter anmälde en avvikande mening och tillstyrker motion 2018/19:3052 (SD) yrkandena 66–67.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

VID
PROTOKOLLET

Charlotte Rundelius

JUSTERAT

Christer Nylander

RÄTT UTDRAGET
INTYGAR

Charlotte Rundelius

Exp. 2019-04-23
UU

BILAGA 7

Utbildningsutskottets yttrande 2018/19:UbU2y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 4 april att ge övriga utskott tillfälle att senast tisdagen den 23 april yttra sig över regeringens skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 och följdmotionerna 2018/19:3050 och 2018/19:3052 i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde och över motion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 42, 64 och 65.

Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker de nämnda motionsyrkandena och lägger skrivelsen till handlingarna i de berörda delarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Forsknings- och rymdfrågor

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt om forskning och innovation (s. 120–122) konstaterar regeringen att syftet med politiken på området är att stärka unionens vetenskapliga och tekniska grund genom att åstadkomma ett europeiskt forskningsområde med fri rörlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik samt att främja utvecklingen av unionens konkurrenskraft.

Inom området lyfter regeringen flera olika processer som pågått under 2018, däribland arbetet med det gemensamma företaget för högpresterande datorer och Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT). Regeringen beskriver vidare hur kommissionen den 7 juni presenterade sitt förslag till ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa. Förslaget består av tre delar: 1) förslag till ramprogram och regler för deltagande, 2) särskilt program för öppen vetenskap, globala utmaningar och industriell konkurrenskraft samt öppen innovation och 3) Euratoms forsknings- och utbildningsprogram. Den 30 november antog konkurrenskraftsrådet (KKR) en partiell allmän inriktning för förslaget till ramprogram och regler för deltagande. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i augusti, oktober och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i september och november.

I skrivelsens avsnitt om den europeiska rymdpolitiken (s. 122) beskriver regeringen att kommissionen presenterade ett förslag om inrättande av Europeiska unionens rymdprogram och rymdprogrambyrå den 6 juni. Den föreslagna förordningen ersätter hittillsvarande förordningar för satellitnavigeringsprogrammen Galileo och EGNOS och jordobservationsprogrammet Copernicus, den europeiska myndigheten för satellitnavigeringssystem samt det beslut från Europaparlamentet och rådet som etablerade stödramverket för rymdövervakning och spårning. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i augusti och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

Regeringen beskriver även hur rymdverksamheten spelar en viktig roll för möjligheten att framgångsrikt möta globala samhälleliga utmaningar samt skapa innovativa lösningar och ge kunskap inom områden med stor betydelse för samhällsutvecklingen.

Motionen

I kommittémotion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 42 begär motionärerna att Europeiska rymdorganisationen (ESA) ska förbli ett mellanstatligt samarbete. Motionärerna förklarar att de ser värdet av en

utvecklad rymdverksamhet, men att de vänder sig mot ett införlivande av ESA i EU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att flera viktiga processer ägde rum inom forsknings- och rymdområdet under 2018, som regeringen beskriver i skrivelsen. Utskottet har följt utvecklingen noggrant, inte minst genom ett antal överläggningar med regeringen om det mycket betydelsefulla kommande ramprogrammet för forskning och innovation, och kommer att så göra även i fortsättningen.

När det gäller rymdfrågor vill utskottet understryka att rymdforskning och rymdverksamhet är av vital strategisk betydelse för samhället. Samhället är beroende av rymdtekniken inom en rad områden, t.ex. för navigation, logistik, bankomatjänster, väderprognoser, telekommunikation samt miljö- och klimatövervakning. Forskningen om rymden kan vidga gränserna för våra befintliga kunskaper och väcka idéer som ger upphov till såväl naturvetenskaplig som humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning och teknisk utveckling med många potentiella tillämpningsområden, inte minst när det gäller miljön.

Utskottet kan vidare konstatera att Europas rymdsamarbete är ett delat ansvar mellan EU och ESA. ESA är en mellanstatlig internationell organisation med 22 medlemsländer, som till stor del överlappar med EU:s medlemsstater. ESAs syfte är att främja vetenskapligt och teknologiskt rymdsamarbete i Europa genom att utarbeta och genomföra en långsiktig europeisk rymdpolitik, ta fram europeiska program, samordna medlemsländernas rymdprogram och utarbeta en industripolicy. Utskottet vill särskilt peka på att det sjunde rymdrådet, som består av EU:s och ESAs rymdministrar, antog en resolution i samband med konkurrenskraftsrådets möte i november 2010 som ytterligare preciserade viktiga frågor i Europas arbete med att utveckla den europeiska rymdverksamheten. Bland annat uppmanades EU och ESA att tillsammans utveckla en övergripande rymdstrategi.

Vidare noterar utskottet att det av kommissionens meddelande om en rymdstrategi för Europa (COM(2016) 705) framgår att ett gott samarbete mellan EU och ESA är en av hörnstenarna för framgång med strategins genomförande, men att det också kommer att vara viktigt med samarbete med andra relevanta aktörer utöver medlemsstaterna. Utskottet har granskat kommissionens meddelande om en rymdstrategi för Europa och i sitt utlåtande välkomnat kommissionens rymdstrategi (utl. 2016/17:UbU13). Utskottet pekade även på att det är av stor vikt att samarbetet mellan EU och ESA blir effektivt i framtiden trots olikheter i finansiering och hur de båda organisationerna arbetar. Utskottet ansåg även att det måste finnas ett europeiskt samarbete för att Europa ska bevara sin ledande ställning på

rymdområdet, öka sin närvaro på de internationella rymdmarknaderna och utnyttja rymdsektorns fördelar och möjligheter.

Utskottet vill även uppmärksamma att frågan om samarbete mellan ESA och EU är en viktig komponent i de pågående förhandlingarna om förslaget om Unionens rymdprogram och rymdprogrambyrå. I förslaget (COM(2018) 447), som presenterades den 6 juni 2018, anges ansvarsfördelningen mellan kommissionen, Europeiska unionens rymdprogrambyrå, ESA och medlemsstaterna, och relationerna dem emellan, inom ramen för den föreslagna förordningen. Utskottet har därtill gett sitt stöd till regeringens föreslagna ståndpunkter under höstens överläggningar om det föreslagna rymdprogrammet (prot. 2017/18:40 och prot. 2018/19:8). Dessa ståndpunkter har inkluderat vikten av samstämmighet mellan EU, ESA och medlemsstaterna samtidigt som skillnaderna mellan EU:s och ESAs regelverk beaktas för att EU:s rymdverksamhet ska kunna möta de globala utmaningarna.

Mot bakgrund av det ovanstående vidhåller utskottet att det är av stor betydelse att samarbetet mellan EU och ESA förblir effektivt i framtiden för att Europas länder ska kunna dra full nytta av verksamheter kopplade till rymden. Det är utskottets uppfattning att ett stärkt samarbete mellan EU och ESA är av stor vikt för båda organisationernas utveckling och för resultatet av det gemensamma arbetet inom rymdområdet. Utskottet vill också poängtera att det inom den presenterade rymdstrategin för Europa inte finns några förslag om ett införlivande av ESA i EU och understryka att det inte heller finns några sådana förslag inom ramen för det föreslagna Unionens rymdprogram. Vidare noterar utskottet att yrkandet om att ESA ska förbli ett mellanstatligt samarbete har behandlats tidigare, dels i samband med skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016, dels i samband med skrivelse 2017/18:118 Verksamheten i Europeiska unionen under 2017. Vid båda tillfällena avstyrkte utskottet dessa yrkanden. Utskottet ser mot bakgrund av det som anförts ovan inget skäl att ändra sin bedömning utan föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 (SD) yrkande 42.

Utbildningsfrågor

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt om utbildningsfrågor lyfter regeringen fram flera ärenden inom ramen för EU-samarbetet under 2018 (s. 144–146). Regeringen beskriver bl.a. hur den nya rekommendationen om nyckelkompetenser, som kommissionen presenterade i januari, är en uppdatering av rekommendationen från 2006 i syfte att spegla nya kompetenskrav i samhället. Rekommendationen, som omfattar åtta nyckelkompetenser, antogs vid mötet i UUKI-rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) den 22 maj. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

Regeringen förklarar vidare – mot bakgrund av antagandet av en rekommendation om gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen – att EU och dess medlemsstater står inför en rad utmaningar, inbegripet populism, främlingsfientlighet, nationalism, diskriminering, spridning av falska nyheter samt radikalisering. Det är därför av betydelse att medlemsstaterna genomför alla mål i Parisförklaringen, som utbildningsministrarna undertecknade 2015. Detta inkluderar bl.a. att främja gemensamma värden som drivkraft för sammanhållning och integration, att förbättra lärares fortbildning om medborgarskap och mångfald samt att förbättra alla studerandes mediekompetens och kritiska tänkande. Syftet med rekommendationen, som presenterades av kommissionen i januari 2018, är att få medlemsstaterna att intensifiera sina ansträngningar att nå dessa mål. Rekommendationen antogs vid UUKI-rådets möte den 22 maj. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

Av skrivelsen framgår att kommissionen presenterade ett meddelande som innehöll en vision om ett europeiskt område för utbildning med ett antal initiativ för ökad rörlighet inför toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg i november 2017. Europeiska rådet följde upp diskussionen i Göteborg vid sitt möte i december 2017 genom att anta slutsatser om utbildning. Utbildningsministrarna hade i februari en riktlinjedebatt om utbildningsaspekterna av Europeiska rådets slutsatser. Syftet med slutsatserna är att staka ut vägen framåt för arbetet med dessa frågor och i slutsatserna betonas bl.a. vikten av att öka rörligheten genom EU:s program för utbildning, ungdom och idrott (Erasmus+), att såväl lärare som studerande ges möjlighet att utveckla sin digitala kompetens, att språkutbildningen stärks så att fler kan kommunicera på flera språk och att samarbetet stärks när det gäller erkännande av kvalifikationer och utbytesperioder utomlands. Slutsatserna antogs vid UUKI-rådets möte den 22 maj, och överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

Vidare konstaterar regeringen i skrivelsen att Erasmus+ är EU:s program för utbildning, ungdom och idrott. Nuvarande program avslutas 2020 och kommissionen presenterade i maj ett förslag till nytt Erasmusprogram som en del i kommissionens förslag till EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Det nya Erasmusprogrammet föreslås i stort omfatta de programaktiviteter som täcks av det nuvarande programmet samt några nya aktiviteter, bl.a. europeiska universitetsnätverk. Förslaget förhandlades under hösten. Programmets budget ska fastställas inom ramen för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram. UUKI-rådet antog den 26 november en partiell allmän inriktning. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

Skrivelsen tar dessutom upp rekommendationen om att främja automatiskt ömsesidigt erkännande av examensbevis för högre utbildning och gymnasial utbildning. Syftet med rekommendationen, som kommissionen presenterade i maj, är att alla studerande, lärlingar och elever som har utbildat sig utomlands,

antingen för att få en kvalifikation eller för rörlighet i utbildningssyfte, ska få utbildningen erkänd automatiskt inför framtida studier. Rekommendationen ska ses som en del av ambitionen att arbeta för att inrätta ett europeiskt område för utbildning senast 2025 där utbildning, studier och forskning inte ska hindras av gränser. Rekommendationen antogs vid UUKI-rådets möte den 26 november. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

Motionen

I kommittémotion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 64 begär motionärerna att Erasmus+-samarbetet ska läggas ned. Motionärerna anser bl.a. att programmets budget utgör en mycket stor kostnad och att programmet innehåller ett antal förslag som bättre kan lösas på nationell nivå.

Vidare efterfrågar motionärerna i yrkande 65 att främjandet av gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen, tonas ned. Motionärerna anser att det är olyckligt att rådsrekommendationen som antogs vid UUKI-rådet den 22 maj fokuserar på EU-gemenskapen på bekostnad av den nationella nivån.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att utbildningsfrågor enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) är en nationell kompetens men att unionen har befogenheter att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder. EU:s insatser inom utbildningsområdet får enligt artikel 2.5 i EUF-fördraget inte innebära en harmonisering av medlemsstaternas bestämmelser i lagar och andra författningar. Vidare sker EU-samarbetet på utbildningsområdet till stor del genom den s.k. öppna samordningsmetoden, som är en typ av mellanstatligt beslutsfattande som inte leder till bindande EU-lagstiftning. Metoden kräver inte att EU-länderna för in nya eller ändrar befintliga lagar, utan bygger i stället på riktmärken och mellanstatlig utvärdering.

När det gäller yrkandet om att lägga ned Erasmus+ kan utskottet först konstatera att Erasmus+ är EU:s program för utbildning, ungdom och idrott för 2014–2020. Syftet med programmet, som har funnits i olika former sedan 1987, är bl.a. att bidra till Europa 2020-strategin och det strategiska ramverket Utbildning 2020. Utskottet vill betona vikten av internationella utbyten inom utbildningsområdet. Det är utskottets uppfattning att olika former av gränsöverskridande utbyten har ett stort mervärde både för den enskilda deltagaren och för samhället i stort. Det är därför av stor vikt att utveckla och ta till vara möjligheterna för elever, lärare, studenter, forskare och andra berörda att medverka i olika former av utbyten, menar utskottet. Med det i åtanke anser utskottet att Erasmus+ spelar en nyckelroll. Mot den bakgrunden menar utskottet att det är välkommet att det föreslagna Erasmus+-programmet

för nästkommande budgetperiod 2021–2027 (COM(2018) 367) ska lägga särskild vikt vid inkludering och att nå ut till fler ungdomar från mindre gynnade miljöer, i syfte att ge fler unga möjligheten att studera eller arbeta i ett annat land. Utskottet vill i sammanhanget även poängtera att den halvtidsöversyn av Erasmus+ (COM(2018) 50) som presenterades i januari 2018 visar att programmet värderas högt av både berörda parter och allmänheten samt att programmet är effektivt och relevant och på knappt tre år gjort det möjligt för över 1,8 miljoner personer att delta i olika utbyten och för över 240 000 organisationer att delta i olika samarbetsprojekt. Utskottet noterar dessutom att över 23 700 svenskar studerade utomlands under läsåret 2017/18. Av de utresande studenterna åkte 7 400 studenter inom ramen för någon form av utbytesprogram, och över 3 000 av dessa åkte inom ramen för ett EU-program (Universitetskanslersämbetet och Statistiska centralbyrån, Statistiska meddelanden UF 20 SM 1803).

Utskottet vill vidare framföra att EU:s mål på utbildningsområdet framgår av artikel 165.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Ett av målen för unionens insatser på området ska vara att utveckla den europeiska dimensionen inom utbildningen, särskilt genom undervisning i och spridning av medlemsstaternas språk. Vidare framgår av artikel 2 och 3 i fördraget om Europeiska unionen att unionen ska bygga på vissa värden, däribland frihet, demokrati, jämlikhet och respekt för de mänskliga rättigheterna, och att unionen ska ha som mål att främja sina värden.

Det är i sammanhanget också relevant att nämna konstitutionsutskottets granskning av meddelandet om EU:s stöd till förebyggande arbete mot radikaliserings som leder till våldsbejakande extremism (COM(2016) 379, utl. 2016/17:KU12), där utbildningsutskottet gavs tillfälle att yttra sig. I utbildningsutskottets yttrande (2016/17:UbU3y) framhöll utskottet bl.a. att kommissionens meddelande var välkommet och att EU:s medlemsstater står inför liknande utmaningar i detta mycket angelägna arbete.

När det gäller den rådsrekommendation som antogs av UUKI-rådet den 22 maj om främjandet av gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen vill utskottet framföra att det vid utbildningsutskottets överläggning med regeringen om rekommendationen den 3 maj 2018 (prot. 2017/18:32) framgick av regeringens då föreslagna ståndpunkt att regeringen bedömer att det arbete som bedrivs inom det svenska utbildningsväsendet på de områden som berörs i rekommendationen gör att Sverige redan lever upp till rekommendationen.

Utskottet noterar även att yrkandet om att Erasmus+ ska läggas ned har behandlats tidigare i samband med skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och skrivelse 2017/18:118 Verksamheten i Europeiska unionen under 2017. Vid båda tillfällena avstyrkte utskottet dessa yrkanden. Med hänsyn till vad som beskrivits ovan ser utskottet inga skäl att vidta några åtgärder eller ändra sin bedömning från föregående år med anledning av yrkandena om utbildningsfrågor. Utskottet föreslår därför att utrikesutskottet avstyrker motion 2018/19:3052 (SD) yrkandena 64 och 65.

Stockholm den 11 april 2019

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Fredrik Christensson (C), Daniel Riazat (V), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD), Linus Sköld (S), Tomas Kronståhl (S), Michael Rubbestad (SD), Mats Persson (L), Roza Güclü Hedin (S), Linda Lindberg (SD) och Ingemar Kihlström (KD).

Avvikande meningar

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (SD)

Robert Stenkvist (SD), Michael Rubbestad (SD) och Linda Lindberg (SD) anför:

Vi vill inledningsvis framföra att vi ser värdet i en utvecklad rymdverksamhet. I dagsläget är samhället beroende av satelliter för stora delar av informationsspridningen i världen, för forskningen om såväl rymden som jorden och för övervakning av både klimat, natur och gränser. Vi anser dock att den europeiska rymdsatsningen även i fortsättningen bör drivas som ett mellanstatligt samarbete och vänder oss mot ett införlivande av ESA i EU.

Vi kan vidare konstatera att Erasmus+ bl.a. används som finansieringsverktyg till en ny kompetensagenda för Europa. Den totala budgeten för programperioden 2021–2027 är 30 miljarder euro. Vi anser att det är en betydande kostnad. Erasmus+ innehåller ett antal åtgärder som enligt vår mening bäst vidtas på nationell nivå. Vi tycker t.ex. att samverkan mellan olika lärosäten bäst sker direkt mellan lärosätena. Vi anser därför att Erasmus+-samarbetet bör läggas ned.

Vi anser även att förslaget om att främja gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen i enlighet med den rekommendation som antogs vid UUKI-rådets möte den 22 maj fokuserar för mycket på EU-gemenskapen på bekostnad av den nationella nivån, vilket vi menar är olyckligt. Därför vill vi att främjandet av gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen tonas ned.

BILAGA 8

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2018/19:MJU4y

Verksamheten i EU under 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett bl.a. miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 och de följdmotioner som väckts med anledning av skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över del 9 och 10 i skrivelsen och över motionerna 2018/19:3052 (SD) yrkandena 57–63 och 2018/19:3050 (V) yrkande 13 i den del som rör utskottets beredningsområde. I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V).

Utskottets överväganden

Inledning

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2018 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande och kortfattad beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. Miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde hanteras i del 9 och del 10 där regeringen redovisar de frågor som har behandlats av ministerrådet för jordbruk och fiske respektive ministerrådet för miljö.

Vissa jordbrukspolitiska frågor m.m.

Skrivelsen

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Regeringen framhåller i skrivelsen att EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett harmoniserat politikområde som består av två pelare: första pelaren (direktstöd och marknadsstöd) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd).

I juni 2018 presenterade kommissionen ett reformförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) efter 2020. Reformpaketet omfattar tre förordningar som presenterades på rådsmötet den 18 juni. Förslaget innebär ett ökat inflytande för medlemsländerna i val av åtgärder samt regler och villkor för åtgärderna. Genomförandet styrs i den strategiska plan som medlemsstaterna ska ta fram. Utgångspunkten för reformen är att politiken ska bli mer resultatorienterad, fokusera mindre på regelefterlevnad samt övergå till en mer samordnad revision och kontroll. Reformförslagen diskuterades på rådsmöten i juni, oktober, november och december. En framstegsrapport presenterades på rådsmötet i december 2018. Målsättningen är att fatta beslut om reformpaketet andra halvan av 2019.

Utöver reformförslagen redogörs i skrivelsen även för förhandlingarna med Europaparlamentet om förslaget till direktiv om otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan, respektive om förslaget till ny förordning för spritdrycker. För dessa två förslag kunde preliminära överenskommelser nås i slutet av 2018.

Den gemensamma fiskeripolitiken

Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt

att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.

I skrivelsen redogörs bl.a. för de beslut som fattades under året vad gäller fiskemöjligheter i Östersjön respektive Västerhavet för 2019. Besluten innebär att fiskemöjligheterna fastställdes i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer och att Östersjöplanen tillämpades för de arter som omfattas av den. Besluten innebär även att fritidsfiske på torsk i västra Östersjön regleras på EU-nivå, att åtgärder för att bevara torsk i västra Östersjön kompletteras samt åtgärder vad gäller felrapportering av lax. Besluten innebär också att den europeiska ålen skyddas ytterligare genom att det obligatoriska tidsbestämda fiskestoppet från 2018 utökas till att även gälla fritidsfiske och glasålsfiske samt i flera vatten.

I skrivelsen redogörs även för det förslag som kommissionen presenterade den 30 maj 2018 om revidering av den nu gällande förordningen om fiskerikontroll samt revidering av andra rättsakter som innehåller bestämmelser om kontroll. Förslaget justerar dagens kontrollförordning till Lissabonfördraget, anpassar kontrollreglerna till den reformerade gemensamma fiskeripolitiken (GFP) och tar hand om de nuvarande svårigheterna med regelefterlevnaden för att säkerställa att GFP:s mål uppnås.

En kortfattad redovisning av rådets beslut den 29 november 2018 om nytt partnerskapsavtalet om hållbart fiske mellan EU och Marocko m.m. återfinns i bilaga 3 till regeringens skrivelse.

Skogspolitiska frågor

Regeringen framhåller i skrivelsen att det inom EU inte finns någon specifik rättslig grund för en gemensam skogsbrukspolitik. Svenskt skogsbruk påverkas emellertid av en utvecklad unionspolitik på en rad olika områden, inte minst på klimat- och energiområdet, av EU-rättsliga bestämmelser som rör biologisk mångfald och andra frågor om miljön samt av internationella skogliga överenskommelser. Under året fortlöpte arbetet med att genomföra den fleråriga planen för EU:s icke bindande skogsstrategi. Regeringen värnar det nationella självbestämmandet i skogsfrågor och följer noggrant nya EU-initiativ och hur dessa kan påverka svensk skog och skogsnäring. Generellt verkar Sverige för att begränsa EU-insatser som berör skogsområdet. Samtidigt ska subsidiaritetsprincipen respekteras för de områden som faller inom EU:s befogenhet. Enligt skrivelsen har Sverige förvaltat och stärkt de möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt förbättrad samordning inom EU som strategin omfattar. I skrivelsen redogörs även för förhandlingsläget när det gäller ett rättsligt bindande skogsavtal i Europa.

Livsmedel, djur och växter

Regeringen anför i skrivelsen att det inom EU finns omfattande regelverk för växter, djur och livsmedel. Enligt Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) har unionen och medlemsstaterna skyldighet att

ta hänsyn till djurens välfärd. Lagstiftningen om djurhälsa syftar till att säkerställa en hållbar djurproduktion, underlätta handeln med djur och animaliska produkter inom EU utan att sprida sjukdomar samt förhindra smitta från djur till människa. Lagstiftningen om livsmedel är i stort sett harmoniserad inom unionen. När det gäller växter syftar lagstiftningen bl.a. till att skydda unionen mot allvarliga växtskadegörare och att säkerställa att utsäde m.m. är av god kvalitet.

I skrivelsen redovisas att arbetet i den plattform för djurskydd som kommissionen beslutade om att inrätta 2017 fortgick under året. För närvarande finns ett antal olika undergrupper för frågor om djurtransporter, svansbitning hos grisar, ansvarsfullt ägande och skötsel av hästar, handel med hundar, fisk samt unghöns. Bildandet av en undergrupp om griskastrering har aviserats. Under 2018 antogs de nya förordningarna om veterinärmedicinska läkemedel samt om läkemedel i foder. Förordningarna innehåller bl.a. åtgärder för att motverka antibiotikaresistens och att läkemedelsrester läcker ut i miljön.

I skrivelsen redovisas även de pågående förhandlingarna om revidering av dricksvattendirektivet och om förslaget om insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 57 menar motionärerna att den gemensamma jordbrukspolitiken är en icke ändamålsenlig övergripande lösning som inte är anpassad till svenska förhållanden. Motionärernas strävan är att öka det nationella inflytandet över jordbrukspolitiken och dessutom sänka medlemsavgifterna. För svenskt vidkommande borde i stället jordbruksstöden i större utsträckning hanteras av den svenska staten, och på så sätt uppnå både produktions-, landsbygds-, och miljömål på ett effektivt sätt. Det är därför motionärernas mening att regeringen ska verka för att stärka det nationella inflytandet över jordbrukspolitiken.

Enligt yrkande 58 i samma motion ska fiskeripolitiken bedrivas på mellanstatlig nivå, vilket i Sveriges fall innebär samarbete inom och genom EU. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länderna. Regelverken i de olika Östersjöländerna kan slå olika hårt mot olika länders fiskare. Dagens fiskeripolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor inom de olika länderna.

I kommittémotion 2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anförs i yrkande 13 i denna del att regeringen ska verka för att EU säkerställer att fiskeriavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke.

I kommittémotion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 59 om djurskydd och livsmedel anförs att det bästa sättet att uppnå ett starkt

djurskydd inom EU är att verka för striktare gemensamma regler vid transport och motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. Motionärerna vill verka för att varje medlemsstat i högre grad får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga för att förhindra införsel av smittsamma sjukdomar.

I samma motion, yrkande 60 om skogsbruk, påtalar motionärerna att det inte finns någon specifik rättslig grund för en gemensam politik för skogsbruket men att den nuvarande trenden är att unionen ändå reglerar skogspolitiken, genom sitt inflytande över andra områden. Som exempel lyfter motionärerna de skogliga referensnivåerna. Enligt motionärerna kan denna process ses som en del av en övergripande utveckling som ytterst syftar till att införa överstatliga inslag i medlemsländernas skogs- och energipolitik och en överföring av makt från medlemsländerna till EU:s institutioner. Sverigedemokraterna motsätter sig denna process och anser att Sverige måste värna den nationella beslutanderätten över skogen. Därtill anför motionärerna att EU:s fågeldirektiv om det följs strikt skulle innebära att skogsbruk i praktiken skulle vara mycket starkt reglerat.

I yrkande 61 i samma motion påtalas att motionärerna i frågor som berör viltförvaltning inte heller ser några mervärden med att EU dikterar förutsättningarna för svensk viltförvaltning. Kunskaperna om lokala förhållanden finns i första hand ute i de lokala samhällena, och besluten bör i princip flyttas närmare de områden som berörs av viltförvaltningen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Regeringens prioriteringar i förhandlingarna om den framtida jordbrukspolitiken efter 2020 har förankrats i riksdagen vid ett flertal tillfällen. Överläggningar om reformförslagen hölls i miljö- och jordbruksutskottet i juni, oktober och november 2018. Vägledande principer för regeringen i förhandlingarna om GJP är totalt minskade utgifter, marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, stärkta miljö- och klimatambitioner samt förenkling. Regeringen är positiv till kommissionens ansats att ge medlemsländerna en ökad flexibilitet i genomförandet samt att politiken i högre grad än i dag ska vara resultatorienterad. Regeringen anser att det är viktigt att stöden utformas på ett sätt som inte resulterar i att lågt ställda nationella klimat- och miljökrav skapar konkurrensfördelar för enskilda medlemsländer.

Fiskerikontrollen regleras till övervägande del av EU-förordningar, i huvudsak rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i unionen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs m.m. (kontrollförordningen). Havs- och vattenmyndigheten har ansvar för svensk fiskerikontroll. I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23 s. 40) redovisas att Havs- och vattenmyndigheten har utvecklat ett nationellt spårbarhetssystem för att förbättra kontroll av fångst och tillgodose konsumenternas behov av säkrare information om fångsten och dess ursprung

i enlighet med den nuvarande kontrollförordningen. Systemet är under införande och började användas av berörda aktörer den 1 januari 2019.

En överläggning om förslaget till ny kontrollförordning hölls i miljö- och jordbruksutskottet i juni 2018. Regeringen välkomnade då förslaget till revidering av den nuvarande kontrollförordningen och avser att verka för ett kontrollsystem som är effektivt, ändamålsenligt och anpassat till den gemensamma fiskeripolitiken. Regeringen anser att det är angeläget att nå målen som sätts upp inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. Regeringen anser samtidigt att kontrollåtgärderna ska vara proportionerliga och leda till förbättrad fiskerikontroll och rättvisa konkurrensregler för fiskets aktörer. Regeringen anser också att det är viktigt med förenkling för både myndigheter och fiskets aktörer så att det på ett enkelt sätt ska vara möjligt att uppfylla kontrollkraven.

Utskottet har under flera års tid påpekat vikten av att den gemensamma fiskeripolitiken genomförs samstämmigt i alla EU:s medlemsstater. Till exempel anfördes följande i betänkande 2018/19: MJU3 Fiskeripolitik:

Utskottet har vid upprepade tillfällen påpekat det självklara i att EU-gemensamma regler måste följas av samtliga parter för att reglerna ska få avsedd effekt. Samtidigt som medlemsstaterna i allmänhet åtföljer de viktigaste förpliktelserna som föreskrivs är utskottet väl medvetet om att regler inte alltid genomförs fullt ut, vilket ibland skapar ojämlika situationer inom EU. Givetvis anser utskottet att sådana missförhållanden måste stävjas, inte enbart för att säkerställa jämlika konkurrensvillkor utan även för att säkerställa att fisket bedrivs på ett miljömässigt hållbart sätt. Utskottet ser av denna anledning positivt på att kommissionen lagt fram ett förslag till reviderad kontrollförordning som inom kort kommer att börja förhandlas på EU-nivå. Utskottet noterar att syftet med förslaget bl.a. är att förbättra efterlevnaden av fiskeripolitikens regler och att säkerställa lika villkor för fiskets aktörer. Utskottet noterar också att det följer av januariavtalet att regeringen åtagit sig att stärka kontrollen för att stoppa illegalt fiske utan att för den delen öka den samlade administrativa bördan för företagen. Av avtalet framgår det även att det ska genomföras försök med kameraövervakning av fiskefartyg för att se till att utkastförbudet följs.

Av skrivelsen framgår även att rådet den 29 november 2018 fattade beslut om ett nytt partnerskapsavtal om hållbart fiske mellan EU och Marocko, som ersätter 2007 års avtal. Mot bakgrund av en dom från EU-domstolen (mål C-266/16) funnit att fiskepartnerskapsavtalet mellan EU och Marocko och dess protokoll inte var tillämpliga på Västsaharas territorium eller på vattnet angränsande till Västsahara bemyndigades kommissionen i april 2018 att inleda förhandlingar med Marocko om ett nytt avtal och protokoll, som också skulle omfatta Västsahara och angränsande vatten. Förhandlingar mellan EU-kommissionen och Marocko ägde rum mellan april och juli 2018. Rådet fick den 29 november ta ställning till de reviderade protokollen. Sverige röstade nej av folkrättsliga skäl.

Av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen - åtgärder under 2018 (skr. 2018/19:75) framgår att Sverige och flera andra medlemsstater har framfört att djurtransporter är en prioriterad fråga att arbeta med i

djurskyddsplattformen, och i linje med det har det inom plattformen inrättats en särskild undergrupp som ska arbeta med djurtransportfrågor. Gruppen arbetar med att främja utbyte av information, erfarenheter och bästa praxis samt att underlätta samarbete på området. Under våren 2018 anordnades en konferens om djurtransporter i Sofia där kommissionen, EU:s medlemsstater och Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa (OIE) utbytte erfarenheter om utmaningar och bästa praxis för långa djurtransporter. Österrike fokuserade under sitt ordförandeskap hösten 2018 på att få en samsyn kring vilka åtgärder som kan vidtas för att se till att djurskyddet upprätthålls under långa transporter till tredjeländer. Kommissionen tog 2012, inom ramen för EU:s strategi för djurskydd (2012–2015), initiativ till en undersökning om märkning av kött från obedövad slakt. En rapport från kommissionen skulle ha presenterats under 2013 men har ännu inte lagts fram för rådet. Kommissionen har också inom ramen för EU:s strategi låtit genomföra en studie om att ta fram bästa praxis för ett gott djurskydd vid tidpunkten för avlivningen. Resultatet av studien presenterades i januari 2018. För att stödja medlemsstaterna har kommissionen tagit fram utbildningsmaterial om avlivning av bl.a. nöt, gris, får och fjäderfä.

Den 21 april 2021 kommer den nya djurhälsoförordningen (EU) 2016/429 att börja tillämpas. Förordningen är en ramlag och kommer att ersätta en stor del av de EU-direktiv som tidigare reglerat djurhälsoområdet. Syftet med den nya djurhälsoförordningen är bl.a. att uppdatera och få en mer samlad lagstiftning. Förordningen omfattar regler om bl.a. sjukdomsövervakning, beredskap, sjukdomsbekämpning, registrering av djur och anläggningar, spårbarhet, villkor för djurförflyttningar, införsel till unionen, export från unionen och nödåtgärder mot djursjukdomar. Regeringen gav den 6 december 2018 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av nuvarande lagstiftning på djurhälsoområdet (dir 2018:111). Syftet med översynen är att anpassa lagstiftningen till den nya djurhälsoförordningen och andra nya EU-bestämmelser. Syftet är också att få till stånd en modern och sammanhållen lagstiftning med en tydlig systematik. Lagstiftningen ska säkerställa ett gott smittskydd och därigenom tillvarata djurskydds-, folkhälso- och miljöintressen samt produktionsekonomiska intressen. Utredaren ska bl.a. överväga vilka lagstiftningsåtgärder, t.ex. processuella bestämmelser, som kan krävas för att komplettera EU:s djurhälsoförordning och annan ny lagstiftning på EU-nivå, bedöma om det finns behov av och möjlighet att ha andra kompletterande nationella bestämmelser samt lämna förslag till en ny djurhälsovetenskap som är enkel att förstå, överblicka och tillämpa. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2019.

Mot bakgrund av att EU-samarbetet rymmer flera processer som, direkt eller indirekt, kan medföra konsekvenser för skog, skogsbruk och skogsnäringen har riksdagen tillkännagett för regeringen vikten av att även fortsättningsvis tydligt värna om det nationella självbestämmandet över skogsfrågor inom EU-samarbetet. Regeringen behöver i EU och andra internationella sammanhang arbeta för att vinna gehör för att hållbart svenskt

skogsbruk är förenligt med biologisk mångfald, rekreation och god användning av skogsråvara (bet. 2018/19: MJU8 s. 57, rskr. 2018/19:146). I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23 s. 55f.) redovisas att regeringen i samband med genomförandet av EU:s skogsstrategi har värnat om det nationella självbestämmandet över skogsfrågor. Denna aspekt har bevakats även i förhandlingar om genomförandet av EU:s klimat- och energiramverk. I samma proposition anförs att regeringen inom det skogliga EU-arbetet, inklusive genomförandet och utvärderingen av EU:s skogsstrategi, fortlopande bevakat policyutvecklingen på området. Ett viktigt exempel är förhandlingarna om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/841 av den 30 maj 2018 om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inom ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030, där regeringen fört fram att det är viktigt att medlemsstaterna även fortsättningsvis beslutar om sina referensvärden för skogsbruk nationellt. I strategin för det nationella skogsprogrammet har regeringen betonat vikten av att fortsätta att värna det nationella självbestämmandet i skogsfrågor.

EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv anger ramarna för hela EU:s naturvårdspolitik. Direktiven, som ska inarbetas i varje medlemslands lagstiftning, finns till för att bevara den biologiska mångfalden inom EU. I sin utvärdering av naturvårdsdirektiven drog kommissionen slutsatsen att naturvårdsdirektiven inte skulle revideras utan att de fortfarande är mycket relevanta och ändamålsenliga och att genomförandet av direktiven behöver förbättras i medlemsstaterna. Efter en utvärdering av naturvårdsdirektiven presenterade kommissionen i april 2017 en handlingsplan. Under 2018 har kommissionen arbetat med att revidera vägledningarna för art- och habitatdirektivet när det gäller strikt skydd av arter och bedömning av planer och projekt, vilka Sverige har lämnat synpunkter på. Utskottet har tidigare behandlat frågan om en översyn av artskyddsförordningen. Utskottet konstaterade i betänkande 2017/18: MJU17 att frågan om artskyddet och dess innebörd för skogsbruket har diskuterats under de senaste åren och att tillämpningen av artskyddsförordningen även är föremål för prövning i domstol. Utskottet pekade då även på att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket framhållit behovet av en översyn av artskyddsförordningen. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att regeringen borde initiera en översyn av artskyddsförordningen för att säkerställa att den är tillämpbar, effektiv och rättssäker. Enligt överenskommelsen i januariavtalet ska artskyddsförordningen ses över under perioden 2019–2020 med målet att ”effektivt och rättssäkert kunna skydda hotade arter och vara tydlig gentemot markägare om när man har rätt till ersättning”. Av avtalet framgår att regeringen har åtagit sig att ta fram en ny förordning under 2021.

Viltförvaltning hanteras inte specifikt i skrivelsen. EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektivet har stor betydelse för den svenska viltförvaltningen. Av Naturvårdsverkets strategi för svensk viltförvaltning som presenterades i juni 2015 (NV-00303-15) framgår att beslut inom

viltförvaltningen ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Enligt strategin kräver förvaltningen avvägningar och kompromisser mellan olika intressen, och frågornas karaktär avgör om det bäst görs på internationell, nationell, regional eller lokal nivå. I strategin anförts att Sverige är en del av EU och att EU:s bestämmelser har stor påverkan på hur vilt kan förvaltas i Sverige. Därför är det enligt strategin viktigt att delta aktivt i EU-arbetet och föra fram den svenska viltförvaltningens behov och erfarenheter för att bidra till en lärande och anpassningsbar förvaltning.

Vissa miljöpolitiska frågor

Skrivelsen

Klimat

Regeringen anför i skrivelsen att klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik, såväl globalt som inom EU. EU är en drivande kraft i det globala klimatarbetet. Det är viktigt att EU så snart som möjligt genomför ramverket för energi- och klimatpolitiken till 2030.

Under 2018 antogs tre rättsakter som ingår i EU:s klimatramverk till 2030: direktivet om EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS), EU:s ansvarsfördelningsförordning (ESR) samt förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). I och med antagandet av dessa rättsakter genomför EU sitt åtagande till 2030 under Parisavtalet.

Den 9 oktober antog miljørådet rådsslutsatser med EU:s position inför FN:s konferens om klimatförändringar (COP 24). Sverige hade drivit att det skulle ingå ett tydligt ställningstagande om att EU skulle se över sitt nationella utsläppsminskningståtagande (NDC) före 2020 i ljuset av resultatet från Talanoadialogen, vilket också ingick i slutsatserna när dessa antogs. Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i oktober 2018.

COP 24 hölls i Katowice i Polen den 2–15 december 2018. Vid mötet antog parterna ett långsiktigt regelverk för hur länderna ska planera, kommunicera, genomföra, rapportera och följa upp sina åtaganden under Parisavtalet. Det enda man inte nådde beslut om var s.k. gemensamma samarbetsformer, som i stället ska förhandlas under 2019.

Den 22 mars 2018 uppmanade Europeiska rådet kommissionen att senast det första kvartalet 2019 presentera ett förslag till en långsiktig klimatstrategi i enlighet med Parisavtalet. Den 28 november 2018 presenterade kommissionen sitt förslag till en långsiktig klimatstrategi. Sverige besvarade under hösten kommissionens öppna samråd.

Horisontella miljöfrågor

I skrivelsen anför regeringen att EU ska vara en drivande kraft för att både inom EU och globalt skydda miljön och underlätta omställningen till en resurseffektiv och cirkulär ekonomi som säkerställer en hållbar utveckling. Under året pågick förhandlingar om en ny Life-förordning för perioden 2021–2027. Förordningen syftar till att genom projektåtgärder stärka genomförandet av EU:s miljö- och klimatpolitik samt komplettera annan miljö- och klimatfinansiering i EU:s budget. Överläggning ägde rum i miljö- och jordbruksutskottet i december 2018.

I skrivelsen redogörs även för den uppdatering av kommissionens bioekonomistrategi som presenterades i oktober 2018. Där föreslås 14 åtgärder för ett mer innovativt, resurseffektivt och konkurrenskraftigt samhälle som förenar livsmedelstrygghet med en hållbar användning av förnybara resurser för industriändamål, samtidigt som miljöskyddet säkerställs.

Kemikalier och avfall

EU:s kemikaliepolitik syftar till att skydda människor och miljö mot farliga kemikalier och säkra att avfallet kan tas om hand på ett miljömässigt bra och säkert sätt och utnyttjas som resurs. Kommissionen presenterade den 28 maj 2018 ett förslag till direktiv som innehåller förslag till åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att minska vissa plastprodukters inverkan på miljön. Huvudsyftet med initiativet är att förebygga och minska det marina plastskräpet i form av plastartiklar för engångsbruk och fiskeredskap som innehåller plast. Förslaget till ett plastdirektiv är en del av kommissionens strategi för plast i en cirkulär ekonomi som har sin utgångspunkt i den handlingsplan för cirkulär ekonomi som kommissionen presenterade i december 2015. Överläggning ägde rum i miljö- och jordbruksutskottet i mars 2018.

Motionen

I kommittémotion 2018/19:3052 (SD) av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 62 anføres att klimatpolitiken ska ses i ett globalt perspektiv. Motionärerna motsätter sig inte Parisavtalet men anser att Sverige i detta osäkra läge bör vara tydligt med att man inte är beredd att öppna för diskussioner om att gå längre än redan beslutade utsläppsminskningar på EU-nivå. Motionärerna anser även att EU:s utsläppshandelssystem visat sig vara ett effektivt sätt att begränsa utsläppen av koldioxid, just eftersom åtgärderna styrs dit de har störst effekt, och att Sverige därför inom EU bör verka för att det ska innefatta fler länder, även utanför EU. I yrkande 63 i samma motion anføres i fråga om avfallshantering att frågor som inte måste hanteras på EU-nivå för att den inre marknaden ska fungera i stället ska avgöras på nationell nivå. Avfallshantering utgör enligt motionärerna närmast ett typexempel på en fråga som inte lämpar sig för överstatliga lösningar. Sådana prioriteringar görs bäst på nationell nivå.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I betänkande 2018/19: MJU4 Klimatpolitik redovisas utskottets ställningstagande i fråga om Sveriges ambitioner i EU:s klimatarbete. Där anser utskottet liksom tidigare att EU spelar en avgörande roll som ledare i det internationella klimatarbetet dels genom att bidra till att nå Parisavtalets långsiktiga mål, dels genom att visa omvärlden att det går att förena god ekonomisk tillväxt med klimathänsyn. Det är därför enligt utskottet angeläget att regeringen fortsätter verka för att EU utformar en ambitiös och långsiktig klimatstrategi i linje med de långsiktiga målen i Parisavtalet samt verkar för effektiva styrmedel för att minska utsläppen. Utskottet välkomnar att regeringen ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. Utskottet noterar även att regeringen enligt januariavtalet åtagit sig att reformera EU:s regler för statsstöd och övriga stödsystem så att de bidrar till och inte motverkar ett fossilfritt samhälle och genomförandet av Parisavtalet. Vidare noterar utskottet i samma betänkande att reformeringen av EU:s handelssystem för utsläppsrätter bl.a. innebär att överskott av utsläppsrätter sedan den 1 januari 2019 placeras i marknadsstabilitetsreserven, vilket betyder att ytterligare insatser för nationella utsläppsminskningar under vissa förutsättningar har en effekt på utsläppstaket för hela unionen. Utskottet noterar även att det förbereds för att ansluta Schweiz nationella system till EU:s utsläppshandelssystem. Dessutom har Sverige inlett ett samarbete med Kalifornien för att utveckla och förbättra systemen för handel med utsläppsrätter.

I maj 2018 antogs EU:s avfallspaket, en revidering av EU:s avfallslagstiftning. Revideringen har varit en viktig del i EU:s arbete mot en mer cirkulär ekonomi. Ändringarna fastställer bl.a. högre krav på förebyggande åtgärder, återvinning och separat insamling av avfall. Sex olika direktiv berörs av avfallspaketet. Ändringarna i direktiven ska bidra till minskade avfallsmängder, ökad återanvändning av produkter och komponenter, ökad återvinning samt en förbättrad avfallshantering. Dessutom fastställs bindande avfallsmål som ska uppnås till 2025, 2030 och 2035. De nya reglerna träder i kraft den 5 juli 2020.

I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19: MJU5 om cirkulär ekonomi noterade utskottet att flera initiativ har tagits för att öka takten i omställningen till en cirkulär ekonomi och för att denna omställning ska göras på ett kostnadseffektivt sätt samtidigt som nya arbetstillfällen stimuleras. Vidare noterar utskottet att regeringen lyft fram detta som viktiga frågor framöver.

Av överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna, det s.k. januariavtalet, framgår det att utvecklingen av en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi ska stärkas och att det ska göras en bred översyn av regelverken för återvinning och hantering av avfall och restprodukter för att främja innovation och företagande i den cirkulära ekonomin.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen är ett viktigt underlag för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU. Skrivelse 2018/19:115 ger en överskådlig redovisning av verksamheten i unionen det gångna året inom utskottets beredningsområde.

Liksom tidigare år påminner utskottet om att unionens politik och inre åtgärder, bl.a. den inre marknaden, den fria rörligheten och den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken, behandlas i den tredje delen av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Som EU-medlem deltar Sverige fullt ut i den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken. Utskottet kan konstatera att den svenska jordbrukssektorn i allt högre grad verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad och att EU är en handelspartner av avgörande och växande betydelse.

Utskottet konstaterar vidare att förhandlingarna om den framtida gemensamma jordbrukspolitikerna efter 2020 inletts och noterar att utgångspunkten för reformen är att politiken ska bli mer resultatorienterad, med ökat inflytande för medlemsländerna i val av åtgärder samt regler och villkor för åtgärderna.

Vad gäller den gemensamma fiskeripolitiken är det utskottets mening att gemensamma resurser, såsom fisk, bäst nyttjas och bevaras utifrån ett gemensamt regelverk. Utskottet har vid upprepade tillfällen, senast i betänkande 2018/19: MJU3 Fiskeripolitik, påpekat det självklara i att EU-gemensamma regler måste följas av samtliga parter för att reglerna ska få avsedd effekt. Utskottet ser av denna anledning positivt på att kommissionen lagt fram ett förslag till reviderad kontrollförfordning för att bl.a. förbättra efterlevnaden av fiskeripolitikens regler och säkerställa lika villkor för fiskets aktörer. Utskottet påminner om det grundläggande i att fiske bedrivs i enlighet med vetenskapliga rekommendationer och att försiktighetsprincipen tillämpas i det fall det inte finns tillräcklig kunskap att tillgå om beståndssituationen. Utskottet noterar även att regeringen enligt januariavtalet har åtagit sig att vara pådrivande i EU för ett starkare samarbete som anpassar både fångstkvoter och fångstmetoder för att uppnå hållbara fiskbestånd och för att fasa ut subventioner som leder till överfiske. Vad gäller frågan om ingåendet av ett partnerskapsavtal om hållbart fiske mellan EU och Marocko konstaterar utskottet att regeringen agerat i enlighet med den ståndpunkt som är förankrad hos riksdagen.

Även om det inte finns någon specifik rättslig grund till en gemensam skogspolitik på unionsnivå konstaterar utskottet att EU-samarbetet rymmer flera processer som, direkt eller indirekt, kan medföra konsekvenser för skog, skogsbruk och skogsnäring. Utskottet påminner om att riksdagen nyligen har tillkännagett för regeringen vikten av att även fortsättningsvis tydligt värna det nationella självbestämmandet över skogsfrågor inom EU-samarbetet¹.

¹ Miljö- och jordbruksutskottets bet. 2018/19: MJU8 Skyddet av värdefull skog, rskr. 2018/19:146 och 147.

I fråga om djurskydd noterar utskottet att Sverige fortsätter att vara pådrivande för ett gott djurskydd i hela EU, bl.a. inom ramen för den europeiska djurskyddsplattformen, och att frågan om djurtransporter är högst aktuell i det samarbetet. Utskottet anförde nyligen i betänkande 2018/19:MJU11 Djurskydd att det är utskottets förhoppning att djurskyddsarbetet på sikt leder till att slakt utan föregående bedövning förbjuds helt inom EU. Utskottet välkomnade även den utredning som tillsatts för att anpassa nuvarande lagstiftning på djurhälsoområdet till EU:s nya djurhälsoförfordning.

När det gäller det klimatpolitiska arbetet har utskottet vid flera tillfällen, senast i betänkande 2018/19:MJU4 Klimatpolitik, framfört att EU spelar en avgörande roll som ledare i det internationella klimatarbetet, dels genom att bidra till att nå Parisavtalets långsiktiga mål, dels genom att visa omvärlden att det går att förena god ekonomisk tillväxt med klimathänsyn. Utskottet anser att det är angeläget att regeringen fortsätter verka för att EU utformar en ambitiös och långsiktig klimatstrategi i linje med de långsiktiga målen i Parisavtalet, samt verkar för effektiva styrmedel för att minska utsläppen.

I fråga om avfallshantering har utskottet, bl.a. i betänkande 2018/19:MJU5 Cirkulär ekonomi, framhållit det tillfredsställande i att resurs- och kostnadseffektivitet är prioriterade frågor för såväl regeringen som EU.

Till följd av det som anförts ovan konstaterar utskottet sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena inte bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka kommittémotion 2018/19:3052 (SD) yrkandena 57–63 samt kommittémotion 2018/19:3050 (V) yrkande 13 i den del som avser fiskeavtal.

Stockholm den 23 april 2019

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Tina Acketoft (L), Ulrika Heie (C), Markus Selin (S) och Staffan Eklöf (SD).

Avvikande meningar

1. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor inom EU (SD)

Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD) anför:

Sveriges jordbruk är världsunikt med hög djurvälstånd, låg antibiotikaanvändning och en miljövänlig livsmedelsproduktion. Sverigedemokraterna förespråkar handel inom den inre marknaden och med övriga världen, men det är viktigt att i så hög grad som möjligt behålla egen livsmedelsproduktion. Det är ett misslyckande att självförsörjningsgraden har sjunkit sedan EU-inträdet. Vi anser att den gemensamma jordbrukspolitiken är en icke ändamålsenlig övergripande lösning som inte är anpassad till svenska förhållanden. Sverigedemokraternas strävan är att öka det nationella inflytandet över jordbrukspolitiken och dessutom sänka medlemsavgifterna till EU. För svenskt vidkommande borde jordbruksstöden i större utsträckning hanteras av svenska staten och på så sätt uppnå både produktions-, landsbygds-, och miljömål på ett effektivt sätt. Vi motsätter oss ytterligare maktöverföring till EU, men likväl är det viktigt att försöka påverka EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en riktning som är positiv för Sverige. Den byråkrati som omger EU:s regler måste förenklas, och den tillsyn som utförs av svenska myndigheter ska vara rättssäker, transparent och fri från onödigt betungande byråkrati.

Fisken är en gemensam resurs som vandrar mellan hav och som bör regleras genom mellanstatligt och globalt samarbete, vilket i Sveriges fall innebär samarbete inom och genom EU. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länder. Regelverken i de olika Östersjöländerna kan slå olika hårt mot olika länders fiskare. Dagens fiskeripolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor inom de olika länderna.

Vi ställer höga krav på våra lantbrukare, vilket också innebär att vi har Europas kanske friskaste djur och använder i särklass minst antibiotika till djur. Kraven på ett starkt djurskydd i Sverige får inte leda till att svenskt jordbruk konkurreras ut. Sverigedemokraterna anser att de svenska böndernas konkurrenskraft ska stärkas, samtidigt som ett starkt djurskydd bibehålls. Det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är att verka för striktare gemensamma regler vid transporter samt att gemensamt motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. Inom ramen för EU vill Sverigedemokraterna även verka för att varje medlemsstat i högre grad får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga för att förhindra införsel av smittsamma

djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster.

Trots att det inom EU inte finns någon specifik rättslig grund för en gemensam politik för skogsbruket är den nuvarande trenden att unionen ändå reglerar skogspolitiken genom sitt inflytande över andra områden, exempelvis beslutet om de skogliga referensnivåerna. Denna process kan ses som en del av en övergripande utveckling, som ytterst syftar till att införa överstatliga inslag i medlemsländernas skogs- och energipolitik och en överföring av makt från medlemsländerna till EU:s institutioner. Sverigedemokraterna motsätter sig denna process och anser att Sverige måste värna den nationella beslutanderätten över skogspolitiken.

EU:s fågeldirektiv skulle, om det följdes strikt, innebära att skogsbruk i praktiken skulle vara mycket starkt reglerat. Det är Sverigedemokraternas uppfattning att genomförandet av detta direktiv grundligt behöver ses över. Sverigedemokraterna ser inte heller några mervärden i att EU:s institutioner numera dikterar förutsättningarna för svensk viltförvaltning. Kunskaperna om lokala förhållanden i första hand finns ute i de lokala samhällena, inte hos tjänstemän i EU:s institutioner, och besluten bör i princip flyttas närmare de områden som berörs av viltförvaltningen.

Sverigedemokraterna vill se klimatpolitiken i ett globalt perspektiv. Det krävs en insikt om att varken Sverige eller EU kan påverka koldioxidutsläppen i någon betydande utsträckning utan globala avtal. Sverigedemokraterna eftersträvar en miljö- och klimatpolitik baserad på humanism där alla världens människor har en okränkbar rätt att eftersträva en mer hälsosam morgondag. Sverigedemokraterna motsätter sig inte Parisavtalet, men vi är vaksamma när EU och regeringen använder avtalet till att införa saker som inte står där. Vi anser att Sverige inte bör öppna upp för diskussioner om att gå längre än redan beslutade utsläppsminskningar på EU-nivå. Däremot har EU:s utsläppshandelssystem visat sig vara ett effektivt sätt att begränsa utsläppen av koldioxid, just eftersom åtgärderna styrs dit de har störst effekt. Därför bör Sverige inom EU verka för att systemet ska innefatta fler länder, alltså även utanför EU.

När det gäller avfallshantering är det Sverigedemokraternas uppfattning att det utgör närmast ett typexempel på en fråga som inte lämpar sig för överstatliga lösningar. Det är naturligt att 28 olika länder prioriterar arbetet med cirkulär ekonomi olika, och det finns ingen anledning att genom överstatlighet tvinga andra europeiska länder med ansträngda statsfinanser att prioritera avfallsfrågor högre än exempelvis utveckling av infrastruktur och sociala frågor. Sådana prioriteringar görs bäst på nationell nivå.

2. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor inom EU (V)

Elin Segerlind (V) anför:

Marocko ockuperar Västsahara sedan 1975. Det är en ockupation som strider mot FN:s vilja och som dömts som illegal av den internationella domstolen i Haag.

Västsahara är rikt på naturtillgångar i form av fisk och fosfat. Trots att inget land erkänner Marockos rätt till Västsahara har Marocko relativt fritt kunnat utnyttja Västsaharas naturresurser. Den 27 februari 2018 beslutade EU-domstolen att fiskeavtalet mellan Marocko och EU inte gäller Västsahara. Domen gör klart att det enda sättet att förhandla om avtal som omfattar Västsahara är med det västsahariska folket.

Kommissionen valde att kringgå domstolens beslut och inleda en omförhandling om avtalet för att inkludera Västsahara. Den svenska regeringen röstade nej till fiskeavtalet.

I januari 2019 röstades handelsavtalet igenom i EU-parlamentet, och i februari röstades även fiskeavtalet igenom. Att avtalen nu har gått igenom kommer tveklöst att bidra till att förlänga konflikten. Naturtillgångarna är själva grundorsaken till Marockos illegala ockupation av Västsahara. Det är genom de stora inkomsterna från fosfat, ett rikt fiske och andra västsahariska tillgångar som Marocko kan finansiera sin ockupation och fortsätta sitt systematiska förtryck av den västsahariska befolkningen.

Vänsterpartiet anser att regeringen ska verka för att EU säkerställer att fiskepartnerskapsavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke.

BILAGA 9

Näringsutskottets yttrande 2018/19:NU2y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 4 april 2019 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 och följdmotionerna 2018/19:3050 (V) och 2018/19:3052 (SD) i delar som rör respektive utskotts beredningsområde.

Näringsutskottet har beslutat att yttra sig över de delar av skrivelsen och de motionsyrkanden som berör utskottets beredningsområde.

Näringsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker de i yttrandet behandlade motionsyrkandena och föreslår för riksdagen att den lägger skrivelsen till handlingarna i de berörda delarna.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V).

Utskottets överväganden

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Skrivelsen

I skrivelse 2018/19:115 redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2018 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling. De områden som främst rör näringsutskottet redogörs för i skrivelsen under rubrikerna Den gemensamma handelspolitiken (s. 47–49), Konkurrenskraftsfrågor (s. 111–122), som omfattar bl.a. avsnitten Den inre marknads utveckling, Fri rörlighet för varor, Immaterialrätt, Näringspolitik och Sammanhållningspolitiken samt Energi (s. 130–132). Skrivelsen innehåller även ett avsnitt om beslut i rådet under 2018 som regeringen inte stött (s. 195–197) och ett avsnitt om brexitavtalet (s. 198–232).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkande 39 anför att en stark och konkurrenskraftig inre marknad genom handel med varor och tjänster är något positivt. Samtidigt poängterar motionärerna vikten av att åtgärder ska resultera i reell tillväxt och konkurrenskraft och att strukturreformer och tillväxtfrämjande åtgärder inte får vara kostnadsdrivande och därmed få negativa budgetära konsekvenser på EU-nivå eller nationell nivå. Vad gäller den europeiska konkurrenskraften bör fokus ligga på vilka åtgärder som har vidtagits eller ska vidtas och vilka positiva eller negativa effekter dessa har för den globala konkurrensen (yrkande 40).

När det gäller energifrågor och energiunionen framhåller motionärerna vikten av att man i framtida förhandlingar utgår från betydelsen av globalt minskat koldioxidläckage och av europeisk konkurrenskraft. Dessutom efterlyser de en kostnadsanalys av investeringar i infrastruktur, förnybar energi och subventioner samt fördelning av europeiska fondmedel (yrkande 53). Vad gäller energiförsörjningstrygghet anför motionärerna att det ligger i nationernas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering (yrkande 54). När det gäller energieffektiviseringsmål anför motionärerna att medlemsländernas olikheter bör återspeglas på ett mer realistiskt sätt i de mål som sätts upp av EU och att medlemsstaterna själva ska utforma styrmedel, detaljregler och konkreta åtgärder för att uppnå målen (yrkande 55). Motionärerna förordar dessutom ett tillkännagivande om stödsystem för förnybar elproduktion. Bland annat efterfrågar motionärerna en kostnadsanalys av investeringar i förnybar energi (yrkande 56).

I kommittémotion 2018/19:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anför motionärerna att man vill ha rättvisa handelsavtal där företag aldrig kan stämma

stater för demokratiskt fattade politiska beslut. De framhåller att regeringen därför bör verka för att inga fler odemokratiska och miljöfarliga EU-handelsavtal tecknas av EU (yrkande 8). Vidare anför motionärerna att EU bör föra en feministisk handelspolitik som syftar till att utjämna skillnader i inkomst, levnadsvillkor m.m. mellan könen världen över och förbättrar kvinnors villkor. Motionärerna vill därför att regeringen verkar för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik (yrkande 9). Vad gäller Västsahara anför motionärerna att EU-domstolen 2016 beslutade att handels- och jordbruksavtalet mellan EU och Marocko inte gäller västsahariska produkter eftersom Västsahara inte tillhör Marocko. Vidare beslutade EU-domstolen 2018 dessutom att fiskeavtalet mellan Marocko och EU inte gäller Västsahara. Trots detta valde kommissionen att inleda en omförhandling om avtalen för att inkludera Västsahara. Motionärerna anser att detta strider mot EU-domstolens beslut och förordar därför ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan EU och Marocko inte innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk inte har gett sitt samtycke (yrkande 13).

Utskottets ställningstagande

I motion 2018/19:3050 (V) förordas olika tillkännagivanden som rör EU:s handelspolitik. Med anledning av dessa yrkanden vill utskottet hänvisa till det som utskottet anförde när liknande handelspolitiska frågor behandlades våren 2018 (bet. 2017/18:NU11). Utskottet vill även framhålla att det sedan länge finns ett brett stöd i riksdagen för uppfattningen att frihandel i grunden är något positivt och därmed en viktig princip att värna.

Enligt utskottets mening ska handelsavtal respektera demokratiskt fattade beslut, och stater måste ges rätt att införa regleringar för att skydda sina medborgare, konsumenter, arbetstagares rättigheter, hälsa och miljö. Vad gäller frågan om Marocko–Västsahara vill utskottet framhålla att utskottet inte har någon annan uppfattning än motionärerna om vikten av att de handelspartner som EU ingår avtal med ska respektera mänskliga rättigheter och folkrätten. Utskottet har tidigare konstaterat att det i samtliga handels- och samarbetsavtal som EU förhandlar finns klausuler om mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar vidare att Sverige i november 2018 röstade nej till rådsbeslutet om ett nytt partnerskapsavtal mellan EU och Marocko på grund av folkrättsliga skäl och att Sverige dessförinnan i juli 2018 lade ned sin röst vad gäller rådsbeslut om undertecknandet av ett tilläggsavtal för att revidera protokoll 1 och 4 av associeringsavtalet mellan EU och Marocko till att också omfatta Västsahara, på grund av folkrättsliga skäl.

När det gäller de föreslagna tillkännagivandena om den inre marknadens funktion i motion 2018/19:3052 (SD) vill utskottet hänvisa till utlåtaendet Kommissionens meddelande om den inre marknaden i en värld som förändras (utl. 2018/19:NU10) där utskottet bl.a. framhåller att på ett övergripande plan bör målsättningen för en väl fungerande inre marknad vara att olika typer av

hinder avvecklas, att nya hinder inte skapas och att den inre marknadens potential utnyttjas fullt ut. I utlåtandet lyfter utskottet även betydelsen av att effektivisera tjänstemarknaden, förbättra den inre marknaden för såväl varor som tjänster samt fortsätta anpassningen till den digitala ekonomin. Utskottet betonar i utlåtandet också vikten av en effektiv konkurrenstillsyn för att undvika snedvriden konkurrens.

Vad gäller de föreslagna tillkännagivandena på energipolitikens område i motion 2018/19:3052 (SD) vill utskottet hänvisa till utlåtandet Granskning av meddelande om ren energi för alla i EU (utl. 2016/17:NU22). Utskottet framhåller i utlåtandet bl.a. vikten av att EU behåller och kontinuerligt ökar sin ambitionsnivå i förhållande till Parisavtalet för att nå EU:s långsiktiga klimatmål. Vidare betonar utskottet i utlåtandet bl.a. att en långsiktigt hållbar och trygg energiförsörjning bäst uppnås genom satsningar på långsiktig energieffektivisering och en större tillgång på förnybar energi. Utskottet stödde därför nationella energisparkrav, men underströk vikten av att medlemsstaterna så långt möjligt själva får välja på vilket sätt kraven uppnås.

Avslutningsvis vill utskottet uppmärksamma utrikesutskottet på det faktum att näringsutskottet senare under våren 2019 kommer att återkomma till olika förslag som rör såväl handelspolitiken som energipolitiken i samband med beredningen av motioner från den allmänna motionstiden hösten 2018. Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl för utrikesutskottet att tillstyrka något av de ovannämnda motionsyrkandena.

Därmed föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motionerna 2018/19:3050 (V) yrkandena 8, 9 och 13 och 2018/19:3052 (SD) yrkandena 39, 40 och 53–56 och föreslår för riksdagen att den lägger skrivelsen till handlingarna i de här behandlade delarna.

Stockholm den 23 april 2019

På näringsutskottets vägnar

Carl-Oskar Bohlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl-Oskar Bohlin (M), Helene Hellmark Knutsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP), Patrik Engström (S), Per Schöldberg (C) och Lorena Delgado Varas (V).

Avvikande meningar

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD) anför:

Vi ser ett behov av ett fungerande europeiskt samarbete som vilar på tanken om ömsesidigt gynnsamt utbyte, handel och säkerhetssamarbete. För ett litet land som Sverige är den fria handeln på den inre marknaden av central betydelse, liksom på den externa marknaden, där EU som en global aktör genom handelsavtal är en viktig nyckel. I en allt rörligare värld blir det också viktigare med gemensamma normer och samarbeten vad gäller gränsöverskridande situationer och utmaningar. Då måste EU-samarbetet anpassas och ändra inriktning. I stället för att fördjupa samarbetet på fler politikområden måste EU i högre utsträckning visa respekt för de olikheter som finns inom unionen. Målsättningen bör vara ett nytt EU-fördrag där medlemsstaterna återfår självbestämmande och EU:s formella makt begränsas till de mest grundläggande områdena.

Det europeiska samarbetet bör enligt vår uppfattning prioritera att främja konkurrenskraft, kunskap och innovation. En stark och konkurrenskraftig inre marknad genom handel med varor och tjänster är positivt. Enligt vår uppfattning spelar den inre marknaden en stor roll för tillväxt och sysselsättning. Vi anser samtidigt att strukturreformer och tillväxtfrämjande åtgärder inte får vara kostnadsdrivande och därmed få negativa budgetära konsekvenser på EU-nivå eller nationell nivå. Det är grundläggande att åtgärder ska resultera i reell tillväxt och konkurrenskraft och inte vidtas i form av olika kostnadsdrivande socioekonomiska projekt.

Betydelsen av en stark europeisk konkurrenskraft kan inte överskattas. De åtgärder som vidtas måste dock syfta till att konkretisera de mekanismer, delar, sektorer och områden som faktiskt berör konkurrenskraften i Europa i stället för att lyfta upp ord och begrepp som samordning, arbeta för investeringar, hållbar ekonomi och fördjupad inre marknad.

Vi menar att fokus ska ligga på vilka åtgärder som har vidtagits eller ska vidtas och vilka positiva eller negativa effekter dessa har för den globala konkurrensen. Enligt vår uppfattning måste alla kostnadsdrivande mekanismer och projekt som EU framtvingat upphöra eller revideras. Vi motsätter oss även att olika federalistiska förslag likt bankunionen och kapitalmarknadsunionen tillåts bli en integrerad del av den inre marknaden. De olika industrisektorernas konkurrenskraft måste utvärderas, bl.a. när det gäller den europeiska energisituationen, men även tillgången till arbetskraft genom snedvridande stödssystem behöver ses över.

Samarbete länder emellan om energi- och klimatfrågor är positivt. Vi ser dock ett antal otydigheter och en brist på realistiska åtaganden när det gäller en gemensam europeisk energiunion och flera av de förslag som kommissionen presenterat i det s.k. vinterpaketet. Genom paketet vill kommissionen införa ytterligare lagstiftning för att stärka energiunionen. Kommissionen hävdar att detta ska minska den administrativa bördan, men vi vill hävda motsatsen med hänvisning till EU:s ständigt generella kostnadsdrivande projekt. Förslaget till förordning om styrningen av energiunionen berör flera insatser på energiområdet genom lagstiftande åtgärder för att alla medlemsstater ska bidra. Vi menar att Sverige inte behöver mer tvingande lagstiftningsåtgärder då svensk elproduktion i stort sett är fri i från utsläpp av koldioxid. Vi vill i stället särskilt lyfta fram betydelsen av globalt minskat koldioxidläckage och europeisk konkurrenskraft i framtida förhandlingar. Dessutom efterlyser vi en kostnadsanalys av investeringar i infrastruktur, förnybar energi och subventioner samt fördelning av europeiska fondmedel.

Vi anser att försörjningstryggheten är av största vikt och att det i första hand ligger i nationernas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering. Det är orealistiskt att avveckla kärnkraften och samtidigt vilja avstå i från fossila energislag och ersätta detta med förnybara intermittenta energislag. Vi ställer oss frågande till kostnadsdrivande lösningar till liten eller ingen miljönytta alls och är övergripande kritiska till EU:s negativa inflytande på svensk energi- och miljöpolitik. Medlemsländernas olikheter bör återspeglas på ett bättre och mer realistiskt sätt, och målen bör sättas därefter.

Vi har i andra sammanhang belyst problematiken för svensk räkning med att sätta konkreta energieffektiviseringsmål i procent, då bl.a. svensk byggstandard är av hög kvalitet och Sveriges klimat i stora delar skiljer sig från övriga Europas. Sammantaget resulterar detta i att kostnaderna för energieffektivisering ökar oproportionerligt. Vi anser att det är angeläget att EU:s mål för energieffektivisering kan nås på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. För att detta ska kunna ske behöver det blir möjligt för medlemsstaterna att själva utforma styrmedel, detaljregler och konkreta åtgärder för att bidra till EU:s måluppfyllelse. En detaljstyrning från EU-nivå som inte tillåter lösningar som är anpassade till nationella, regionala och lokala förhållanden till gagn för en kostnadseffektiv måluppfyllelse bör därför inte accepteras.

Därmed anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2018/19:3052 (SD) yrkandena 39, 40 och 53–56 och förorda att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen. Vidare anser vi att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3050 (V) i här aktuella delar och föreslå för riksdagen att den lägger skrivelsen till handlingarna.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (V)

Lorena Delgado Varas (V) anför:

Företag får aldrig ställas över demokratin. Därför måste den förskjutning av makt från folket till storföretag som många av dagens internationella handelsavtal i praktiken innebär stoppas. Det är orimligt att viktiga politiska beslut som påverkar klimat, ekonomi och välfärd avhandlas utan demokratisk insyn och därefter inte kan påverkas. Jag vill ha rättvisa handelsavtal där företag aldrig kan stämna stater för demokratiskt fattade politiska beslut. Regeringen bör därför verka för att inga fler odemokratiska och miljöfarliga handelsavtal tecknas av EU.

Jag vill vidare att EU för en feministisk handelspolitik som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader i inkomst och levnadsvillkor m.m. mellan könen världen över och förbättrar kvinnors villkor. Jag anser därför att regeringen bör verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik.

Vad gäller frågan om Västsahara vill jag anföra följande. Redan i december 2016 beslutade EU-domstolen att handels- och jordbruksavtalet mellan EU och Marocko inte ska gälla produkter från Västsahara eftersom Västsahara inte tillhör Marocko. I februari 2018 beslutade EU-domstolen dessutom att fiskeavtalet mellan Marocko och EU inte gäller Västsahara. Domarna gör klart att det enda sättet att förhandla om avtal som omfattar Västsahara är med det västsahariska folket. I stället för att följa de entydiga domsluten valde kommissionen att kringgå domstolens beslut och inleda en omförhandling om avtalen för att inkludera Västsahara. Kommissionen påstår att den har fört en dialog med lokalbefolkningen i Västsahara, men i stället tillfrågade den de marockanska ockupanterna. Drygt 80 västsahariska civilsamhällesorganisationer skrev dessutom till EU-kommissionen och fördömde avtalet. De hänvisade till Polisario, som av FN är utsett till västsahariernas enda legitima representant. Trots det fanns de västsahariska organisationerna med på den lista som kommissionen presenterade för ministerrådet och EU-parlamentet över organisationer som gett sitt medgivande till avtalet. Polisario har över huvud taget inte hörts, varför avtalet strider mot såväl EU-domstolens beslut som folkrätten. Den svenska regeringen lade ned sin röst i förhandlingarna om handelsavtalet och röstade enbart nej till fiskeavtalet. Självklart borde regeringen ha röstat nej till båda avtalen och därmed tydligt stått upp för folkrätten.

I januari 2019 röstades handelsavtalet igenom i EU-parlamentet, och i februari 2019 röstades även fiskeavtalet igenom. Att avtalen nu har gått igenom kommer tveklöst att bidra till att förlänga den pågående konflikten. Naturtillgångarna är själva grundorsaken till Marockos illegala ockupation av Västsahara. Det är genom de stora inkomsterna från fosfat, ett rikt fiske och andra västsahariska tillgångar som Marocko kan finansiera sin ockupation och fortsätta sitt systematiska förtryck av den västsahariska befolkningen. Regeringen bör därför verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan

EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke.

Sammanfattningsvis anser jag att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2018/19:3050 (V) yrkandena 8, 9 och 13 och förorda att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen i överensstämmelse med vad som anförs i motionen. Vidare anser jag att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3052 (SD) i här aktuella delar och föreslå för riksdagen att den lägger skrivelsen till handlingarna.

BILAGA 10

EU-nämndens yttrande 2018/19:EUN1y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 4 april 2019 att ge EU-nämnden och utskotten tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018.

EU-nämnden har beslutat att yttra sig över skrivelsen i frågor som har varit av särskilt intresse i EU-nämndens verksamhet under 2018.

EU-nämndens överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen behandlar regeringen verksamheten inom flera olika politikområden. I bilagorna redogörs för mål vid EU-domstolen av svenskt intresse, avslutade och pågående överträdelseärenden samt beslut i rådet som Sverige inte har stött. Regeringen redogör i en bilaga även för avtalet om Storbritanniens utträde ur EU.

EU-nämndens ställningstagande

Synpunkter av övergripande karaktär

EU-nämnden vill liksom tidigare år uttrycka sin uppskattning över skrivelsen som ger en bra översikt över verksamheten i EU 2018. Kontakterna mellan EU-nämnden och regeringen har fungerat väl såväl på politisk nivå som på tjänstemannanivå. Samarbetet har präglats av fortsatt god samarbetsanda. Regeringens information och samråd med EU-nämnden har även fungerat väl under perioden med övergångsregeringen.

Vid sidan av sammanträden samråder regeringen även skriftligt med EU-nämnden. Det gäller dels A-punkter (dvs. beslutspunkter där en överenskommelse redan nåtts och som rådet kan besluta utan diskussion), dels andra former av skriftliga samråd främst inom utrikesområdet. Det kan konstateras att samma fråga kan förekomma i samråd om preliminära A-punkter och även skickas till nämnden för ett särskilt samråd, vilket kan skapa en risk för dubbla samråd. Ett arbete med att lösa denna problematik har inletts.

Det kan noteras att slutet på EU:s innevarande lagstiftningscykel under året har avspeglats i nämndens verksamhet, då rådets dagordningar varit kortare jämfört med föregående år. Som en konsekvens av detta har nämndens sammanträden varit mindre omfattande.

Nämnden konstaterar att antalet ajourneringar under pågående diskussioner i nämnden har ökat det senaste året. Under 2018 skedde fyra ajourneringar vid tre sammanträden.

I de flesta fall fick regeringen under året stöd för sina ståndpunkter av en majoritet i nämnden, såväl vid sammanträden som vid skriftliga samråd.

Särskilda synpunkter

Förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU har varit en fråga som överlag har präglat EU-arbetet. Det har funnits en bred samsyn i nämnden i fråga om den svenska hållningen i förhandlingarna om utträdesavtalet när frågan vid flera tillfällen diskuterats inför såväl allmänna rådet som Europeiska rådet. I november tillkom med kort varsel ett samråd inför ett extrainsatt allmänt råd samt ett därpå följande extrainsatt möte i Europeiska

rådet. Regeringen har i fråga om den framtida relationen mellan EU och Storbritannien fått stöd för sin hållning, med undantag för en avvikande mening från ett parti. Utöver de samråd som hållits med nämnden har regeringsföreträdare gett företrädare för varje parti möjlighet att få återkommande fördjupad information om läget i brexitförhandlingarna. Ytterligare en fråga som varit återkommande inom ramen för allmänna rådet är kommissionens förslag till nästa långtidsbudget (2021–2027). Frågan har även diskuterats inför Europeiska rådet i juni och december. Sammantaget har en majoritet av nämndens ledamöter kunnat ställa sig bakom regeringens linje, men ett par partier har lämnat avvikande meningar om olika delar i kommissionens förslag. Även i fråga om långtidsbudgeten har företrädare för varje parti fått möjlighet att få återkommande fördjupad information från regeringsföreträdare.

Inför rådet för utrikes frågor har nämnden ingående diskuterat frågor som aktualiserats av omvärldsutvecklingen. Det har exempelvis gällt den politiska, humanitära och ekonomiska utvecklingen i Venezuela efter presidentvalet i landet. I nämndens diskussion har vikten av att regeringen är tydligt kritisk understrukits. Iran har behandlats vid upprepade tillfällen, bl.a. mot bakgrund av USA:s presidents beslut att frånträda den kärntekniska överenskommelsen med Iran. I den diskussionen lyftes särskilt fram frågan om mänskliga rättigheter i Iran. Det har sammantaget funnits stöd för regeringens linje i dessa frågor. Detsamma har gällt efter en omfattande diskussion om Syrien, där Turkiets agerande, respekt för vapenvilan och behovet av humanitärt stöd särskilt har lyfts fram i nämnden. Avvikande meningar har anmälts i nämnden bl.a. vid behandling inför rådets slutsatser om utvecklingen av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, inklusive i frågan om det permanenta strukturerade samarbetet avseende försvar och säkerhet.

Migrationsfrågor har vid ett flertal tillfällen diskuterats i EU-nämnden. Frågorna har bl.a. avsett hanteringen av EU:s yttre gränser, samarbetet med tredjeländer och återvändande. Migrationssituationen har aktualiserat ett brett spektrum av åtgärder som delvis går in i varandra och som hanteras av både *utrikesrådet* vad gäller den externa migrationspolitiken och *rådet för rättsliga och inrikes frågor* vad gäller den interna politiken. Europeiska rådet, som har behandlat migration i juni, oktober och december 2018 har bl.a. ytterligare betonat vikten av partnerskap med Afrika i syfte att motverka irreguljär migration samt enats om att fördjupa samarbetet med transit- och ursprungsländer. Det har funnits en majoritet för regeringens linje i EU-nämnden vad gäller migration, men med avvikande meningar från olika partier i enskilda frågor. Inom området för rättsliga och inrikes frågor har reformering av det gemensamma europeiska asylpaketet fortsatt att förhandlas, i avvaktan på en lösning i frågan om omfördelning av asylsökande och vad gäller balansen mellan ansvar och solidaritet. Liksom tidigare år har det mestadels varit fråga om informationstillfällen vid rådets möten, men inför rådsmötet i juni sökte och fick regeringen förnyat förhandlingsmandat i nämnden. Avvikande meningar har lämnats av olika partier i förhållande till de olika

förslagen, men en majoritet i nämnden har stått bakom regeringens ståndpunkter.

Inom den gemensamma handelspolitiken har USA:s tullar på stål och aluminium samt EU:s motåtgärder varit en viktig fråga. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt inför det informella toppmötet i maj samt inför Europeiska rådet i juni. Nämndens ledamöter fick därtill information inför informella lunchdiskussioner i samband med rådsmöten i maj och november.

Frågor relaterade till digitalisering gav under 2018 avtryck för såväl de *ekonomiska och finansiella frågorna* som *konkurrenskraftsfrågorna*. Digitala frågor behandlades inför Europeiska rådet i mars, juni och december samt i samband med det informella toppmötet i maj. Vid samråden har regeringen fått stöd för sin linje. Inför konkurrenskraftsrådet samrådde regeringen med nämnden om artificiell intelligens, framtidens inre marknad samt onlinebaserade förmedlingstjänster. Regeringen fick, med undantag för framtidens inre marknad där ett parti lämnade en avvikande mening, stöd för sin position. Digital beskattning var ett av de ämnen som behandlades av Europeiska rådet i mars och juni samt ett flertal gånger inom ramen för det ekonomiska och finansiella rådet. Regeringen har fått brett stöd för sin hållning i nämnden. Inom ramen för samma rådskonstellation har nämnden även diskuterat framtiden för den ekonomiska och monetära unionen. Regeringen fick, med undantag för två avvikande meningar, stöd för sin position. Nämnden har dessutom fått information inför de eurotoppmöten som hölls inom ramen för den s.k. ledaragendan och där även icke-euroländer fick delta. Toppmötena hölls i samband med Europeiska rådet i juni, oktober och december. Ett förberedande arbete inför eurotoppmötena utfördes i eurogruppen, och nämnden har löpande fått information om detta. På det ekonomiska och finansiella området har även riskreducerande åtgärder inom bankunionen vid ett flertal tillfällen behandlats i nämnden. Vid samråd om denna del i ordförandeskapets arbetsprogram fick regeringen, efter ajournering och ordförandens utslagsröst, stöd för sin inriktning.

Inför möten i *rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård* har fokus legat på sysselsättningsfrågor och socialpolitiska frågor. Regeringen har flera gånger samrått med nämnden om inrättandet av Europeiska arbetsmyndigheten. Vid det senaste tillfället, i november 2018, fanns det inte stöd för regeringens ståndpunkt. I stället fanns det stöd för den linje som innebär att Sverige inte kan stödja ett inrättande av myndigheten med hänsyn till bristande mervärde och ökade budgetutgifter.

När det gäller *transport-, telekom- och energiområdet* har nämnden vid flera tillfällen behandlat kommissionens förslag till ramverk om ren energi. Nämnden har kunnat ställa sig bakom regeringens föreslagna linje i förhandlingarna. På transportområdet har nämnden även återkommande behandlat det s.k. mobilitetspaketet. Det har sammantaget funnits stöd för regeringens linje, dock efter vissa tillägg vad avser cabotage och krav på hållbara och effektiva transporter.

Inför möten i *rådet för jordbruk och fiske* har nämnden vid flera tillfällen behandlat reformen av den framtida gemensamma jordbrukspolitiken som presenterades i juni. Omfattande diskussioner har förts i nämnden men det har sammantaget funnits stöd för regeringens ståndpunkt från en majoritet av ledamöterna.

På *klimat- och miljöområdet* påbörjades under slutet av året diskussioner om EU:s långsiktiga klimatstrategi. Därutöver har nämnden behandlat förslag om kravnivå för koldioxidutsläpp för lätta respektive tunga fordon. En majoritet av nämndens ledamöter har kunnat ställa sig bakom regeringens förslag till förhandlingslinje om lätta fordon. För tunga fordon fanns det emellertid stöd för regeringens ståndpunkt först efter att en majoritet av nämndens ledamöter fått igenom en strykning av referensen till en minskning av växthusgasutsläppen med 55 procent jämfört med 1990.

Stockholm den 24 april 2019

På EU-nämndens vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Annika Qarllsson (C), Björn Wiechel (S), Martin Kinnunen (SD), Markus Selin (S), Ilona Szatmari Waldau (V), Jessica Rosencrantz (M), Désirée Pethrus (KD), Helena Bouveng (M), Mathias Tegnér (S), Lotta Olsson (M), Jonas Eriksson (MP), Mattias Ottosson (S), Lars Andersson (SD), Tobias Andersson (SD) och Helena Gellerman (L).